η Μάχη

* Η απεργία στους Δήμους
* Μαθητικές καταλήψεις
* ΓΑΛΛΙΑ: Μετά τους φοιτητές, οι εργάτες.

Το 1986 τέλειωσε δυναμικά ...

Το 1987 θα είναι καλύτερο!

Περίοδος αμηχανίας για τα κόμματα Ευκαιρία ανασύνταξης για το κίνημα και την επαναστατική αριστερά

Καθώς η καπιταλιστική επίθεση που εγκαινιάστηκε τον Οκτώβρη του '85 πέρασε στο δεύτερο χρόνο της, οι εμπειρίες ενός και παραπάνω χρόνου αγώνων σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα των Δημοτικών Εκλογών συμπύκνωσαν τα χαρακτηριστικά της πολιτικής κατάστασης στη νέα περίοδο. Έτσι, για το 1987:

* Η καπιταλιστική επίθεση παίρνει το χαρακτήρα μιας παρατεταμένης εξόρμησης για τη μετακύλιση των ταξικών συσχετισμών δύναμης μέσα από μια διαδικασία διάβρωσης της εργατικής αντίστασης.
* Τα κόμματα βρίσκονται σε φάση προσαρμογής στις απαιτήσεις αυτής της νέας περιόδου. Το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία αναζητούν τρόπους σταθεροποίησης της νέας αστικής στρατηγικής.
* Η ρεφορμιστική αριστερά, βαδίζοντας από συμβιβασμό σε συμβιβασμό, ψάχνει να γεφυρώσει το χάσμα που άνοιξε ανάμεσα σ' αυτήν και το ΠΑΣΟΚ. Με τη συμφιλιωτική πολιτική της, υποχρεώνει το εργατικό κίνημα να αμύνεται μέσα από συνεχείς μάχες οπισθοχώρησης.
* Μέσα σ' αυτό το σκηνικό προβάλλουν ανάγλυφα τα πολιτικά χαρακτηριστικά του ρόλου της επαναστατικής αριστεράς σήμερα — στις μάχες που χρεώνεται αλλά αδυνατεί να δώσει νικηφόρα ο ρεφορμισμός, οριοθετείται συγκεκριμένα η "άλλη αριστερά" προτείνοντας επαναστατική στρατηγική και υπερασπίζοντας την εργατική αντίσταση απ' τις κυβερνητικές επιθέσεις και τα γραφειοκρατικά ξεπουλήματα.

Απ' αυτή τη σκοπιά προσπαθούμε να εκτιμήσουμε και να αναλύσουμε πιο συγκεκριμένα τα χαρακτηριστικά της πολιτικής κατάστασης στο επόμενο διάστημα. Το κείμενο που ακολουθεί στηρίζεται στη συζήτηση που έγινε γιαυτό το θέμα στην τριήμερη Πανελλαδική Συνδιάσκεψη της Οργάνωσης "Σοσιαλιστική Επανάσταση" (ΟΣΕ) που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 21-22-23 Νοέμβρη 1986. Το κείμενο αποτελείται από πέντε ενότητες:

α) Η οικονομική συγκυρία. Τι προοπτικές έχει η κυβερνητική πολιτική να "σταθεροποιήσει" τον ελληνικό καπιταλισμό;
β) Η πολιτική συγκυρία. Ανακατατάξεις μετά τα αποτελέσματα των Δημοτικών Εκλογών.
γ) Η εργατική αντίσταση. Ταχτικές της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας.
δ) Η ρεφορμιστική αριστερά. Το ΚΚΕ και το ΚΚΕ(εσ.) αντιμέτωπα με την κρίση του ρεφορμισμού.
ε) Η επαναστατική αριστερά. Προοπτικές ανασύνταξης.

(α) Η Οικονομική Συγκυρία. Τι προοπτικές έχει η κυβερνητική πολιτική να σταθεροποιήσει τον ελληνικό καπιταλισμό;

Συχνά ακούγεται απ' την κοινοβουλευτική αντιπολίτευση (δεξιά και αριστερά) ότι η κυβερνητική οικονομική πολιτική οδηγεί σε χειροτέρευψη της οικονομικής κατάστασης αντί για βελτίωση. Απ' τη μεριά της Δεξιάς αυτή η ταξική τοποθέτηση του ζητήματος εξυπηρετεί προφανείς (ταξικές) σκοπιμότητες. Απ' τη μεριά της Αριστεράς όμως, είναι διπλά λαθεμένη. Όχι μόνο δεν εξετάζει το ερώτημα απ' τη σκοπιά της εργατικής τάξης (ταυτίζοντας τα συμφέροντά της με τα συμφέροντα "του τόπου"), αλλά και αγνοεί τις προοπτικές και τους στόχους του ελληνικού καπιταλισμού στη σημερινή συγκυρία.

Προγράμματα "σταθεροποίησης" έχουν προωθήσει με επιτυχία (γιαυτούς) οι καπιταλιστές σε πολλές χώρες — παράδειγμα συγκρίσιμο με την Ελλάδα είναι η Πορτογαλία, όπου τα δρακόντεια μέτρα λιτότητας του Σοάρες έριξαν τον πληθωρισμό, οδήγησαν το ισοζύγιο πληρωμών σε πλεόνασμα και επέτρεψαν στην κυβέρνηση να μειώσει το εξωτερικό χρέος. Τέτοιους στόχους βάζει και ο Παπανδρέου για τον ελληνικό καπιταλισμό ύστερα από δυο χρόνια λιτότητας. Γιατί να μην τους πετύχει;

Η απάντηση πρέπει να σταθεί σε δυο σκέλη. Πρώτο, η επιτυχία τέτοιων μέτρων εξαρτάται απ' την έκταση και την ένταση της εργατικής αντίστασης. Παραδείγματος χάρη στην Αγγλία της Θάτσερ, ύστερα από 8 χρόνια συνεχών επιθέσεων οι καπιταλιστές διαπιστώνουν με ανησυχία ότι τα συνδικάτα εξακολουθούν να είναι πολύ δυνατά, τα μεροκάματα πολύ υψηλά, η σταθεροποίηση του βρετανικού καπιταλισμού υπό αμφισβήτηση.

Δεύτερο, η έκβαση της επιχείρησης "σταθεροποίηση" είναι πολύ ευαίσθητη στη διεθνή οικονομική συγκυρία. Το πόσο μεγάλες θυσίες, πόσο βαθιές περικοπές θα χρειαστούν, σε ποιό σημείο συμπίεσης της εσωτερικής κατανάλωσης θα καταφέρει να ισορροπήσει ο ελληνικός καπιταλισμός, εξαρτάται από το αν συνεχίζεται η ανάκαμψη στην Ευρώπη και ειδικότερα στη Γερμανία, πού βαδίζει η τιμή του πετρελαίου και του δολαρίου, τι γίνεται με τις εξαγωγές και τα επιτόκια.

Με τα σημερινά δεδομένα η κυβέρνηση έχει βάσιμες ελπίδες να πραγματοποιήσει τους στόχους της, αν δεν ανατραπεί η σχετικά ευνοϊκή γιαυτήν συγκυρία. Αυτό όμως είναι ένα πολύ μεγάλο "αν".

Το αδύνατο σημείο στις προσπάθειες των καπιταλιστών να διαχειριστούν σε διεθνή κλίμακα την κρίση τους είναι η σταθερότητα του διεθνούς νομισματικού συστήματος. Τα τελευταία χρόνια έχει επιταχυνθεί καταπληκτικά η διεθνοποίηση των τραπεζών και των χρηματιστηρίων. Οι μεγάλες τράπεζες — οι αμερικάνικες και οι αγγλικές αρχικά, τώρα και οι γερμανικές και γιαπωνέζικες και βαθμιαία και άλλες — μπορεί να μην χρηματοδοτούν νέες επενδύσεις σε εργοστάσια, αλλά μπορούν να πραγματοποιούν φανταστικά κέρδη κερδοσκοπώντας πάνω στις διακυμάνσεις των μετοχών και των νομισμάτων σε όλα τα χρηματιστήρια του κόσμου.

Με τη βοήθεια της πληροφορικής και τη συμπαράσταση των κυβερνήσεων, που καταργούν τα σύνορα για την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, οι τράπεζες μετακινούν αστρονομικά ποσά με ιλιγγιώδη ταχύτητα απ' το Χονγκ Κονγκ στη Φραγκφούρτη ή απ' το Λονδίνο στο Τόκυο κλπ. και υποτάσσουν στον έλεγχό τους τη δυνατότητα χρηματοδότησης κάθε οικονομικής δραστηριότητας σε κάθε γωνιά της γης. Αυτό σημαίνει τεράστια κέρδη, αλλά και μεγάλο ρίσκο. Σ' αυτή την παγκόσμια χρηματιστική αγορά δεν υπάρχει κανένας κρατικός παρεμβατισμός που να προστατεύει τους καπιταλιστές σε περίπτωση στραβοπατήματος. Και το οποιοδήποτε στραβοπάτημα απειλεί να μεταδοθεί ακαριαία σε ολόκληρο το σύστημα.

Μέσα σ' αυτό το φοβερά ασταθές οικοδόμημα οι παίκτες αντί να πατάνε στα νύχια παίζουν κλωτσιές και μπουνιές. Ο αμερικάνικος προυπολογισμός έχει τεράστιο έλλειμμα κάτω απ' το διπλό βάρος του προγράμματος εξοπλισμών (που έδωσε την ώθηση για την αμερικάνικη ανάκαμψη της περασμένης τετραετίας) και των τόκων (που πληρώνει σαν αποτέλεσμα της πολιτικής του δυνατού δολαρίου και των μεγάλων επιτοκίων που είχε προωθήσει ο Ρήγκαν). Για να ελαφρώσει αυτό το τεράστιο έλλειμμα η αμερικάνικη κυβέρνηση παζαρεύει και καυγαδίζει με συμμάχους και αντιπάλους: οι συναντήσεις Ρήγκαν-Γκορμπατσώφ αναζητούν ένα συμβιβασμό για τους εξοπλισμούς, αλλά το παζάρεμα αποδεικνύεται δύσκολο. Η αμερικάνικη Κεντρική Τράπεζα ζητάει απ' τους Γερμανούς να μειώσουν τα επιτόκιά τους, αλλά η Κεντρική Τράπεζα της Γερμανίας αντιστέκεται. Το αμερικάνικο υπουργείο οικονομικών απειλεί ότι θα αφήσει το δολάριο να πέσει και τον πληθωρισμό να ανέβει κι αμέσως το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης παθαίνει κατάθλιψη. Οι απειλές για εμπορικούς πολέμους και επιστροφή στον προστατευτισμό πάνε κι έρχονται ανάμεσα στο Τρίγωνο Ουάσιγκτον-Τόκυο-Βρυξέλλες. Συνολικά, κανένας δεν μπορεί να εγγυηθεί τη σταθερότητα της διεθνούς οικονομικής κατάστασης.

Όταν στα μέσα της δεκαετίας του '70 η κρίση του καπιταλισμού ξέσπασε εκρηκτικά με τη μορφή της πρώτης πετρελαϊκής κρίσης, η κυρίαρχη γραμμή διαχείρισης των ισχυ-

ρών καπιταλιστικών χωρών ήταν ο Κευνσιανισμός. Ωστόσο, η παραδοσιακή πολιτική της "τόνωσης της ζήτησης" μέσα απ' τον κρατικό παρεμβατισμό και τα ελλείμματα του κρατικού προυπολογισμού αποδείχτηκε ανίκανη να εξασφαλίσει μια σταθερή οικονομική ανάκαμψη. Στα τέλη της δεκαετίας η διεθνής οικονομική συγκυρία βρέθηκε ξανά σε συνθήκες ύφεσης και μάλιστα με καλπάζοντα πληθωρισμό.

Στη δεκαετία του '80 κυρίαρχη γραμμή διαχείρισης της κρίσης αναδείχτηκε ο Μονεταρισμός με την έμφασή του στην καταπολέμηση του πληθωρισμού μέσα απ' τον περιορισμό της κρατικής "σπατάλης" και την απελευθέρωση των "δυνάμεων της αγοράς". Τα "ρηγκανομικά" — η οικονομική πολιτική του Ρήγκαν — υπόσχονταν επιστροφή στην οικονομική ανάπτυξη με ένα πρόγραμμα μαζικής μεταφοράς πόρων απ' τις κοινωνικές δαπάνες του κρατικού προυπολογισμού (υγεία, παιδεία, επιδοτήσεις αγροτών, ανέργων κλπ.) στην πολεμική βιομηχανία, που θα λειτουργούσε σαν "ατμομηχανή" για την υπόλοιπη οικονομία.

Σήμερα, η προσωρινή ανάκαμψη που εξασφάλισε αυτό το πρόγραμμα ανήκει στο παρελθόν και η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει την προοπτική μιας νέας ύφεσης, χειρότερης απ' τις δυο προηγούμενες (του 73-74 και του 79-80). Έτσι, την ίδια στιγμή που οι διεθνείς τράπεζες γνωρίζουν πρωτοφανείς επιτυχίες απλώνοντας τα δίχτυα τους κυριολεκτικά σ' ολόκληρο τον πλανήτη, οι κυβερνήσεις των πιο δυνατών καπιταλιστικών χωρών βρίσκονται σε αδυναμία να προσδιορίσουν ποιά νέα διαχειριστική στρατηγική μπορεί να δώσει διάρκεια και συνέχεια σ' αυτό το χορό των δισεκατομμυρίων.

Μέσα σ' αυτή τη συγκυρία το ελληνικό πρόγραμμα "σταθεροποίησης" παίζει κορώνα-γράμματα τις προοπτικές του. Ο ελληνικός καπιταλισμός είναι σίγουρα πολύ μικρός για να επηρεάζει τις διεθνείς εξελίξεις, υφίσταται όμως τις συνέπειές τους και προσαρμόζεται για ν' αποφύγει τις πιέσεις και να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που ανοίγονται σε κάθε φάση. Στη δεκαετία του '70, στην περίοδο της "Κευνσιανής" διαχείρισης της κρίσης με την ανακύκλωση των φτηνών πετροδολαρίων, ο ελληνικός καπιταλισμός βγήκε σχετικά ωφελημένος χάρη στα ανοίγματά του στη Μέση Ανατολή και τη δύναμη των τραπεζών του, που χρηματοδότησαν αυτά τα ανοίγματα "ανακυκλώνοντας" φτηνά δάνεια απ' τη διεθνή χρηματαγορά.

Η προσαρμογή στην αλλαγή της διεθνούς συγκυρίας μετά τη δεύτερη πετρελαϊκή κρίση αποδείχτηκε πολύ πιο δύσκολη για τον ελληνικό καπιταλισμό. Παρά τις προσπάθειες να συνδεθεί με τις νέες "ατμομηχανές" της παγκόσμιας συσσώρευσης (στροφή προς την πολεμική βιομηχανία, ολοκλήρωση της ένταξης στην ΕΟΚ), η διεθνής θέση του έχει χειροτερέψει μέσα στη δεκαετία του '80. Οι βιομηχανίες του είδαν το μεριδιό τους να συρρικνώνεται και στις ξένες αγορές, αλλά και στη "δική τους" αγορά. Ενώ οι τράπεζές του βρέθηκαν σε άσχημη θέση, φορτωμένες "προβληματικές" επενδύσεις, ακριβώς την ώρα του πιο σκληρού (αλλά και πιο αποδοτικού) ανταγωνισμού στο διεθνές τραπεζικό σύστημα. Η κρίση στο ισοζύγιο πληρωμών το 1985 (που προκάλεσε τα σκληρά μέτρα του Σημίτη εκείνο τον Οκτώβρη) ήταν έκφραση όλων αυτών των αλλαγών με επιστέγασμα τη μαζική φυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό.

Σε μια περίοδο όπου οι βιομήχανοι προσπαθούσαν να ρευστοποιήσουν τα κεφάλαιά τους για να τα αποδεσμεύσουν από "προβληματικούς" κλάδους, η χρηματαγορά στην Ελλάδα δεν είχε τίποτα το αντίστοιχο να προσφέρει με τα φανταστικά κέρδη των ξένων χρηματιστηρίων, όπου η επένδυση σε χάρτινες αξίες πολλαπλασιάζεται με ξέφρενους ρυθμούς. Η δύναμη των ελληνικών τραπεζών που είχαν μονοπωλήσει την εσωτερική αγορά χρήματος αποδεικνυόταν και αδυναμία τους. Η μόνη διέξοδος ήταν η φυγάδευση κεφαλαίων στο εξωτερικό. Η Ελλάδα έφτασε να κατέχει την πρώτη θέση ανάμεσα στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης σε καταθέσεις στο εξωτερικό ([1]).

Γιαυτό, κομμάτι της αστικής στρατηγικής είναι η ενίσχυση της θέσης του ελληνικού τραπεζικού κεφαλαίου στο διεθνοποιημένο χρηματιστικό σύστημα. Η πολιτική της συμπίεσης της εσωτερικής κατανάλωσης για να ισοσκελιστεί το ισοζύγιο πληρωμών δεν έχει σαν στόχο μόνο να ξεπληρωθούν τα χρέη που πιέζουν τον ελληνικό καπιταλισμό. Έχει σαν στόχο και την κατάκτηση της δυνατότητας να επιτρέψει η ελληνική κυβέρνηση την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, απαραίτητη προυπόθεση για να μπορέσουν και οι ελληνικές τράπεζες να μπουν στο παιχνίδι. Γιαυτό το "καταναλώνουμε περισσότερα απ' όσα παράγουμε" δένεται με τη "φιλελευθεροποίηση" του τραπεζικού συστήματος, γιαυτό δίπλα στην "ελαστικότητα της αγοράς εργασίας" η καπιταλιστική επίθεση διεκδικεί και την "ευελιξία της αγοράς χρήματος". Το πρόγραμμα σταθεροποίησης συμπιέζει το επίπεδο της εργατικής τάξης και αποδεσμεύει πόρους από απαρχαιωμένους κλάδους της βιομηχανίας ελπίζοντας όχι μόνο στα "νέα και δυναμικά τζάκια" που θα αποχτήσουν νέες αγορές, αλλά και στην προοπτική να μπορέσει το πιο παλιό "τζάκι" (οι τράπεζες) να αποσπάσει ένα μερίδιο από το διεθνή τζόγο.

Οι στόχοι είναι φιλόδοξοι αλλά και τζογαδόρικοι. Η έκταση των θυσιών που απαιτούνται για την επιτυχία τους είναι αστάθμητη. Με τα σημερινά δεδομένα, η κυβέρνηση μπορεί να χειρίζεται την εργατική αντίσταση υπολογίζοντας ότι δεν θα χρειαστεί νέα μετωπική κλιμάκωση της καπιταλιστικής επίθεσης, ότι θα κάνει τη δουλειά της με μια ταχτική διάβρωσης μέσα στα πλαίσια του τωρινού προγράμματος ""σταθεροποίησης". Κανένας όμως δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι δεν θα χρειαστούν νέα και πιο οδυνηρά "διορθωτικά πακέτα".

---

1. Σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου που δημοσιεύτηκαν στις εφημερίδες οι καταθέσεις Ελλήνων ιδιωτών σε τράπεζες του εξωτερικού είναι 5,23 δισεκατομμύρια δολάρια. Μεγαλύτερες καταθέσεις έχουν μόνο οι καπιταλιστές του Παναμά, της Σαουδικής Αραβίας, Μεξικού, Βενεζουέλας, Ολλανδικών Αντιλών, Βραζιλίας, Αργεντινής, Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, Βερμούδων και Λίβανου. Απ' αυτές τις χώρες ο Παναμάς, οι Ολλανδικές Αντίλες και οι Βερμούδες είναι καπιταλισμοί με "σημαίες ευκαιρίας" και γιαυτό έχουν τέτοιο ύψος ξένων καταθέσεων. Η Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα επενδύουν τα πετροδολάριά τους στο εξωτερικό, ενώ στο Λίβανο οι καπιταλιστές φεύγουν απ' τον εμφύλιο πόλεμο. Ουσιαστικά δηλαδή η Ελλάδα συναγωνίζεται σε φυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό τις μεγαλύτερες υπερχρεωμένες χώρες της Λατινικής Αμερικής (Μεξικό, Βραζιλία, Αργεντινή, Βενεζουέλα). Αν υπολογίσουμε τις καταθέσεις στο εξωτερικό σαν ποσοστό του εξωτερικού χρέους, ίσως η Ελλάδα να χτυπάει την πρώτη θέση παγκόσμια!

(β) Η Πολιτική Συγκυρία. Ανακατατάξεις μετά τα αποτελέσματα των Δημοτικών

Τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών επιβεβαίωσαν τα βασικά χαρακτηριστικά της πολιτικής κατάστασης, όπως διαμορφώθηκε ύστερα από ένα χρόνο της νέας οικονομικής πολιτικής.

Το ΠΑΣΟΚ χρεώνεται το πολιτικό κόστος της θέσης του σαν το κόμμα που ανέλαβε να επιχειρήσει τη μετωπική αντιπαράθεση με την εργατική τάξη. Όλα τα προηγούμενα χρόνια η Νέα Δημοκρατία είχε συγκλονιστεί απ' την εσωτερική διαμάχη για το αν πρέπει να προβάλλει μια νεο-φιλελεύθερη οικονομική πολιτική, αν οι ταξικοί συσχετισμοί δύναμης επιτρέπουν μια καπιταλιστική εξόρμηση. Κάτω απ' την πίεση των προβλημάτων του ελληνικού καπιταλισμού, τελικά ο κλήρος έλαχε στο ΠΑΣΟΚ να δοκιμάσει την αντοχή των ταξικών συσχετισμών με τα μέτρα του περασμένου Οκτώβρη. Η δοκιμή αποδείχτηκε δοκιμασία. Το ΠΑΣΟΚ δεν ήταν έτοιμο γιαυτό το ρόλο. Είχε αναπτυχθεί σαν κόμμα με βάση άλλη στρατηγική και άλλες συμμαχίες της αστικής τάξης και γιαυτό η προσαρμογή ήταν βίαιη — διαγραφές, αποχωρήσεις, διασπάσεις, εσωτερικές διαμάχες, εκλογική φθορά.

Το ερώτημα είναι κατά πόσο αυτό το σοκ οδηγεί σε μια γρήγορη, ευέλικτη προσαρμογή του ΠΑΣΟΚ στις νέες συνθήκες, ώστε να διατηρήσει τον έλεγχο των εξελίξεων ή οι ανακατατάξεις θα το αναγκάσουν να παραχωρήσει αυτόν το ρόλο και σε ποιόν.

Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα δεν είναι βέβαια ζήτημα που κρίνεται από τα εσωτερικά του ΠΑΣΟΚ. Εξαρτάται και απ' τις πρωτοβουλίες των άλλων κομμάτων και τις εξελίξεις της οικονομικής και διπλωματικής συγκυρίας.

Με βάση κι όσα είπαμε πιο πάνω για τις οικονομικές εξελίξεις, το ΠΑΣΟΚ δεν διατρέχει άμεσο κίνδυνο να χάσει την εμπιστοσύνη των καπιταλιστών. Το πρόγραμμα σταθεροποίησης βρίσκεται σε εξέλιξη και οι καπιταλιστές περιμένουν να δώσει καρπούς. Το βάρος πέφτει στη Νέα Δημοκρατία να αποδείξει ότι θα μπορούσε κι αυτή να εγγυηθεί την απρόσκοπτη εφαρμογή του, να συνεχίσει τη διάβρωση της εργατικής αντίστασης χωρίς να προκαλέσει μετωπικές αναμετρήσεις που αποδεικνύονται δύσκολες. Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση έχει τα αναγκαία περιθώρια εμπιστοσύνης, ώστε να κάνει τους απαραίτητους ελιγμούς για να εξασφαλίσει τα νώτα της δεξιά κι αριστερά.

Προς τα δεξιά το ΠΑΣΟΚ θα συνεχίσει να ασκεί μια δυνατή έλξη σε παράγοντες της δεξιάς. Έστω κι αν η ΔΗΑΝΑ καταποντίστηκε εκλογικά, το θέμα υπάρχει. Αυτό είναι αποτέλεσμα όχι μόνο της σύσφιξης των σχέσεων του ΠΑΣΟΚ με τον επιχειρηματικό κόσμο που επηρεάζει παράγοντες της δεξιάς, αλλά και της ηγεμονίας του ΠΑΣΟΚ από άποψη γραμμής και τακτικής για την προώθηση της καπιταλιστικής επίθεσης. Το γεγονός ότι το πρώτο πακέτο (Οκτώβρης '85) "νεο-φιλελεύθερων" μέτρων την κυβέρνησης προκάλεσε κύμα εργατικών κινητοποιήσεων από το φθινόπωρο ώς την άνοιξη, έδειξε ότι μια ατόφια "νεο-φιλελεύθερη" γραμμή θα είχε προβλήματα να σταθεί. Το ΠΑΣΟΚ, έστω και μετά την αποψίλωση της ΠΑΣΚΕ, έχει ασύγκριτα μεγαλύτερες προσβάσεις στη συνδικαλιστική γραφειοκρατία απ' ότι η Νέα Δημοκρατία. Αυτό σημαίνει ότι έχει από χέρι την υπεροχή στο ποιός είναι πιο φερέγγυος σταθεροποιητής της καπιταλιστικής επίθεσης. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι η Νέα Δημοκρατία στις δημοτικές εκλογές κινήθηκε με γραμμή πολύ διαφορετική από τις βουλευτικές εκλογές του '85: ο Έβερτ κι ο Αδριανόπουλος, ακόμα και ο Κούβελας προσπάθησαν πολύ να μιμηθούν τον πολιτικό λόγο του ΠΑΣΟΚ. Για να γίνει αξιόπιστη η Ν.Δ. αναγκάζεται να μιλάει σαν τη ΔΗΑΝΑ.

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι διαφωνίες στη Ν.Δ. ξεπεράστηκαν, ότι η δεξιά ξαναγίνεται "μπετόν" και το ΠΑΣΟΚ χάνει τις ελπίδες να υψώσει αναχώματα προς τα δεξιά του. Αντίθετα, αυτό που θα συμβεί είναι ότι το ΠΑΣΟΚ θα βάλει σε δοκιμασία το νέο "διαλλακτικό" στυλ που λανσάρησαν οι Έβερτ-Αδριανόπουλος, διεκδικώντας χειροπιαστά δείγματα αποδοχής της "συγκατοίκησης", δηλαδή υποστήριξης της κυβέρνησης απ' τη Ν.Δ. στα "υπερκομματικά θέματα" (οικονομική πολιτική, εθνικά θέματα, αντιμετώπιση της τρομοκρατίας). Η συνοχή της Ν.Δ. θα εξακολουθήσει να μπαίνει σε δοκιμασία. Το δίλημμά τους θα είναι συνέχεια πώς να κλέψουν την πολιτική του ΠΑΣΟΚ χωρίς να γίνουν δεξιό δεκανίκι της κυβέρνησης, πώς να κερδίσουν τα αστικά κομμάτια που βρίσκουν τη διαχείριση του ΠΑΣΟΚ ρεαλιστική, χωρίς να καταντήσουν στήριγμα της πασοκικής διαχείρισης. Κάθε "συγκατοίκηση" είναι από τη φύση της διαδικασία διπλής κατεύθυνσης και δεν είναι καθόλου δοσμένο ποιός από τους δυο συνεταίρους βγαίνει πιο δυνατός. Η συνέχεια θα δείξει αν οι μεγάλοι δήμοι που κέρδισε η Ν.Δ. θα γίνουν κανάλι για να διαβρώσει κι άλλο την εκλογική δύναμη του ΠΑΣΟΚ και να γίνει αυτοδύναμη εναλλακτική λύση ή αντίθετα θα γίνουν μοχλοί για διάβρωση της συνοχής της Ν.Δ. απ' το ΠΑΣΟΚ.

Το ζήτημα δεν είναι μόνο πρόβλημα τακτικής. Πίσω του κρύβεται ένα βαθύτερο ερώτημα που βασανίζει τα κομματικά επιτελεία και τρέφει τις ζυμώσεις για αλλαγή του εκλογικού συστήματος προς την απλή αναλογική. Είναι το ερώτημα κατά πόσο μπορεί ξανά ένα κομμά να φτιάξει μια πλατιά συμμαχία κοινωνικών δυνάμεων για να στηρίξει τη νέα καπιταλιστική στρατηγική. Τα εκλογικά αποτελέσματα από το '84 και μετά δείχνουν έντονα διαφοροποιημένη φθορά του ΠΑΣΟΚ στις μεγάλες πόλεις και την επαρχία. Η "νεοφιλελεύθερη" συμμαχία των καπιταλιστών με τους διαφοροποιημένους μικροαστούς που προτείνει η Ν.Δ., μοιάζει να στήνεται στις πόλεις αλλά όχι και την επαρχία. Η οικονομική κρίση έχει διαφορετικές επιπτώσεις στις πόλεις (μετατόπιση κεφαλαίων απ' τη βιομηχανία στις υπηρεσίες με αποτέλεσμα κλείσιμο εργοστασίων, ανεργία, νέοι τομείς απασχόλησης χωρίς συνδικαλισμό, διαφοροποιημένες οικονομικές δραστηριότητες των μικρομεσαίων) απ'

ότι στην επαρχία (το κύκλωμα κατεργασίας, εμπορίας και εξαγωγής της αγροτικής παραγωγής στα πλαίσια της κοινής αγροτικής πολιτικής της ΕΟΚ, εξακολουθεί να στηρίζει την άνθηση των κομματιών που είχαν προσχωρήσει στη συμμαχία του ΠΑΣΟΚ). Και τα δυο κόμματα προσπαθούν να γεφυρώσουν αυτό το χάσμα, να συνενώσουν τα διάφορα κομμάτια ξανά σε ένα συνασπισμό στήριξης μιας αυτοδύναμης μονοκομματικής κυβέρνησης. Αλλιώς, τους χρειάζεται η απλή αναλογική για να φτιάξουν συμμαχικές κυβερνήσεις. Το θέμα πάντως είναι ανοιχτό και κρίνεται απ' τις μανούβρες αμοιβαίας διάβρωσης, αλλά και συνύπαρξης της Ν.Δ. με το ΠΑΣΟΚ. Το ΠΑΣΟΚ σαν κυβέρνηση και διαχειριστής της καπιταλιστικής στρατηγικής έχει την πρωτοβουλία των κινήσεων σ' αυτό το παιχνίδι.

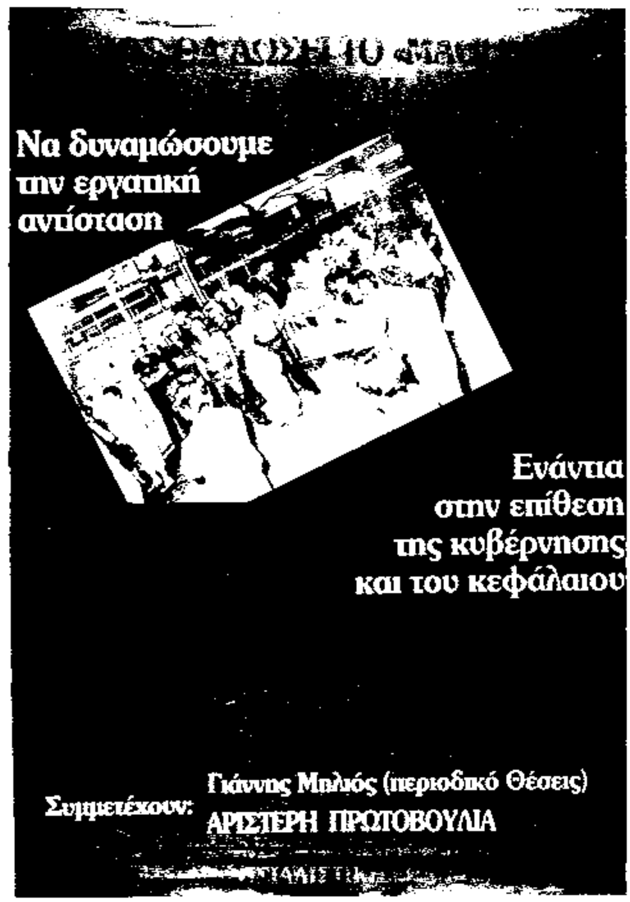
Η αβεβαιότητα και η αμηχανία των κομμάτων να δώσουν σαφή απάντηση για το ποιά είναι η εναλλακτική λύση απέναντι στο ΠΑΣΟΚ-μοντέλο του '81 (που θεωρείται ξεπερασμένο κι από το ίδιο το ΠΑΣΟΚ), επιτείνεται κι απ' τη χρεωκοπία των βασικών αστικών προσανατολισμών για τη διαχείριση της κρίσης. Οι δυο κύριες εκδοχές των προγραμμάτων που ηγεμόνευαν τα τελευταία δέκα χρόνια — τόσο η κευνσιανή-σοσιαλδημοκρατική διαχείριση, όσο και η νεοφιλελεύθερη εκδοχή — βρίσκονται σε αδιέξοδο, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά σε διεθνή κλίμακα. Το ΠΑΣΟΚ ήταν ίσως απ' τα τελευταία σοσιαλιστικά κόμματα στην Ευρώπη στο θέμα της στροφής απ' τα παλιά "αναπτυξιακά οράματα" στους νέους "εκσυγχρονιστικούς" και "σταθεροποιητικούς" προσανατολισμούς. Είχαν προηγηθεί ο Μιτεράν με τη θεαματική στροφή του, ο Σοάρες στην Πορτογαλία, ο Γκονζάλεθ στην Ισπανία κι ο Κράξι στην Ιταλία, ενώ ακόμα και κόμματα της αντιπολίτευσης (όπως το Εργατικό στην Αγγλία) έτρεχαν να προσαρμοστούν στον συντηρητικό άνεμο της Ρηγκανικής και Θατσερικής διαχείρισης αποκηρύσσοντας τους "ξεπερασμένους παρεμβατισμούς" της προηγούμενης περιόδου.

Ενώ όμως, η σοσιαλδημοκρατική διαχείριση αποδοκιμαζόταν από τα ίδια τα σοσιαλιστικά κόμματα, η νεο-φιλελεύθερη εκδοχή άρχιζε να φανερώνει με επιταχυνόμενο ρυθμό τα αδιέξοδά της. Στην Αγγλία, η Θάτσερ έχει αναγκαστεί από καιρό να ρίξει νερό στο κρασί του "μονεταρισμού" της, ενώ στις ΗΠΑ τα "Ρηγκανομικά" παραπαίουν κάτω απ' το βάρος των ελλειμμάτων. Ακόμα κι ο πιο φρέσκος και αστραφτερός σημαιοφόρος του "νεο-φιλελευθερισμού", ο Σιράκ, τσαλακώθηκε πριν ακόμα συμπληρώσει ένα χρόνο στην εξουσία.

Η αδυναμία τόσο του ΠΑΣΟΚ, όσο και της Ν.Δ. να ισχυριστούν πειστικά ότι μπορούν να συγκροτήσουν ξανά αυτοδύναμο συνασπισμό εξουσίας, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σ' αυτό το κενό προγραμματικής ηγεμονίας. Το πασοκικό πρόγραμμα του '81 για την αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη έχει ενταφιαστεί από το ίδιο το ΠΑΣΟΚ, ενώ απ' την άλλη μεριά η ίδια η Ν.Δ. αποστασιοποιείται απ' το μανιφέστο Μάνου-Μητσοτάκη, που υποσχόταν να συγκροτήσει ένα εναλλακτικό πρόγραμμα με λάβαρο τον αστικό αντικρατισμό. Κανένα απ' τα δυο κόμματα δεν είναι έτοιμο να αγκιστρώσει τις διεκδικήσεις, τις ανησυχίες και τις προσδοκίες των κατώτερων τάξεων σε ένα πρόγραμμα που να ανταποκρίνεται στη νέα φάση της κρίσης του ελληνικού καπιταλισμού, ώστε να ανανεώσει τις συμμαχίες της αστικής τάξης και να αναδειχτεί σε ανανεωμένο διαχειριστή της εξουσίας της.

Αυτή η ρευστότητα, σε μια περίοδο προσαρμογής των δυο μεγάλων κομμάτων στη νέα συγκυρία, έχει οδηγήσει ορισμένους σχολιαστές να μιλήσουν για το "τέλος της μεταπολίτευσης". Ενώ όμως μπορούμε να πούμε ότι τα κόμματα αλλάζουν κάτω απ' το βάρος των πιέσεων που ασκούν οι ανάγκες του ελληνικού καπιταλισμού πάνω στις κοινωνικές συμμαχίες, που διαμορφώθηκαν απ' την εποχή της μεταπολίτευσης, αυτές οι αλλαγές γίνονται μέσα στα πλαίσια του καθεστώτος της μεταπολίτευσης, χρησιμοποιώντας και διαιωνίζοντας τους θεσμούς της: ήπιο κλίμα, εθνική ενότητα, αντιπροσώπευση και συμμετοχή των τάξεων μέσα από τις συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές γραφειοκρατίες, την τοπική αυτοδιοίκηση κλπ.

Το ΠΑΣΟΚ ήταν το αστικό κόμμα που καθιέρωσε (με τη στρατηγική της "Εθνικής Λαϊκής Ενότητας") τις κομματικές

διαδικασίες και τις μορφές οργάνωσης που επέτρεπαν τη συγκρότηση της κοινωνικής συναίνεσης από ένα κόμμα: συνδικαλιστικές παρατάξεις στον εργατικό και τον αγροτικό χώρο, οργανωμένη εσωκομματική γραφειοκρατία απ' τις Κλαδικές μέχρι το Εκτελεστικό Γραφείο, θεσμοθετημένος κομματικός παρεμβατισμός μέσα από διαδικασίες εκλογικές και "συμμετοχικές" σε κάθε γωνιά της κοινωνίας, απ' τα Πανεπιστήμια μέχρι τους συνεταιρισμούς και τα συνοικιακά συμβούλια.

Σήμερα το ΠΑΣΟΚ επανεξετάζει τις εσωκομματικές του ισορροπίες, υποβαθμίζοντας το ρόλο της συνδικαλιστικής και της κομματικής γραφειοκρατίας και αναβαθμίζοντας το ρόλο της κοινοβουλευτικής ομάδας (με τρόπους και μέθοδες που δεν διστάζουν να χρησιμοποιήσουν κάθε είδους μέσα π.χ. αποκάλυψη σκανδάλων). Αυτές οι ανακατατάξεις αντικαθρεφτίζουν εσωκομματικά τις προσπάθειες της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ να οργανώσει μια νέα κοινωνική συναίνεση ενάντια στις αντιστάσεις της εργατικής τάξης στο "πρόγραμμα σταθεροποίησης". Στο βαθμό που η συνδικαλιστική γραφειοκρατία είναι ευάλωτη στις πιέσεις της εργατικής βάσης, οι εκπρόσωποί της μέσα στο κόμμα παραγκωνίζονται για να μην μεταφέρουν τις πιέσεις μέσα στην ίδια την κυβέρνηση. Αυτό όμως δεν σημαίνει και το τέλος των δεσμών ανάμεσα στο κυβερνητικό κόμμα και τα συνδι-

κάτα, δεν είναι ένα σημάδι κατάργησης της "εθνικοενωτικής" συνδιαλλαγής που καθιερώθηκε απ' τη μεταπολίτευση.

Απ' την άλλη μεριά βλέπουμε τη Ν.Δ. (που ήταν ένα κόμμα χωρίς θεσμοθετημένους εσωτερικούς μηχανισμούς που να οργανώνουν την κοινωνική παρέμβασή του) να κινείται στην αντίθετη κατεύθυνση, δηλαδή σε αναπαραγωγή του κόμματος-οργανωτή της κοινωνικής συναίνεσης κατά τα πρότυπα του ΠΑΣΟΚ. Η Ν.Δ. σταδιακά έχει αποκτήσει όλους τους εσωκομματικούς μηχανισμούς παρέμβασης στους θεσμούς της μεταπολίτευσης, όπως και το ΠΑΣΟΚ: οργανωμένη κομματική νεολαία, οργάνωση γυναικών, κλαδικές και νομαρχιακές επιτροπές, που μοιράζονται πια με την κοινοβουλευτική ομάδα τον έλεγχο του συνέδριου και τη νομιμοποίηση της ηγεσίας, δικούς της αγροτικούς συλλόγους και δική της συνδικαλιστική παράταξη. Η Ν.Δ. του Μητσοτάκη και του Έβερτ είναι πολύ περισσότερο ένα οργανωμένο κόμμα της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας απ' όσο είχε προλάβει να την κάνει ο ίδιος ο ιδρυτής της και "εθνάρχης" της μεταπολίτευσης.

Έτσι, τη στιγμή που οι κοινωνικές συμμαχίες της αστικής τάξης έχουν ανάγκη ανανέωσης, η Ν.Δ. δεν εμφανίζεται σαν το κόμμα της μεγάλης εναλλαγής, αλλά μάλλον σαν το κόμμα της ομαλής συγκατοίκησης. Γεγονός που δίνει τα περιθώρια στο ΠΑΣΟΚ σαν κυβέρνηση να διατηρεί την πρωτοβουλία των κινήσεων.

Προυπόθεση όμως για όλα αυτά, είναι να διατηρήσει το ΠΑΣΟΚ το πάνω χέρι στο άλλο μέτωπο, προς τ' αριστερά του. Αυτό είναι και θα παραμείνει στο άμεσο μέλλον το κύριο μέτωπο. Για να διατηρεί την εμπιστοσύνη των καπιταλιστών και την ευελιξία του στις σχέσεις με τη δεξιά, το ΠΑΣΟΚ είναι υποχρεωμένο να δώσει τη μάχη για να βάλει ξανά τη ρεφορμιστική αριστερά και τα συνδικάτα στην ουρά του. Σ' αυτό το μέτωπο το ΠΑΣΟΚ έχει όχι μόνο τη στρατηγική υπεροχή (δηλαδή το γεγονός ότι προγράμματα της ρεφορμιστικής αριστεράς είναι αναπαραγωγή του παλιού δικού του), αλλά και τη σιγουριά ότι η ρεφορμιστική αριστερά δεν μπορεί να συγκροτήσει εναλλακτική λύση χωρίς το ΠΑΣΟΚ. Το ΠΑΣΟΚ ξέρει ότι είναι ο απαραίτητος και ηγεμονικός συναιτέρος σε οποιαδήποτε "νέα δημοκρατική πλειοψηφία" προτείνουν τα δυο Κ.Κ. Κι αυτό του επιτρέπει να διαθέτει προσβάσεις-μοχλούς για να επεμβαίνει μέσα στον ίδιο το χώρο της ρεφορμιστικής αριστεράς, να προκαλεί διασπάσεις, δυσπιστίες, συμβιβασμούς, υπαναχωρήσεις και γενικά να διατηρεί την πρωτοβουλία των κινήσεων.

Πριν προχωρήσουμε να δούμε πιο αναλυτικά το ρόλο της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας και της ρεφορμιστικής αριστεράς και την αδυναμία τους να ξεφύγουν απ' τη σκιά του ΠΑΣΟΚ, πρέπει να σταθούμε σ' ένα άλλο μέτωπο που ίσως δημιουργήσει ρήγμα στην ηγεμονία του ΠΑΣΟΚ. Είναι το μέτωπο της ελληνοτουρκικής διαμάχης.

Όλα τα προηγούμενα χρόνια το ΠΑΣΟΚ ήταν το κόμμα της ελληνικής αντεπίθεσης απέναντι στην Τουρκία. Το κόμμα που διέκοψε τον προηγούμενο διάλογο σκληραίνοντας τις ελληνικές θέσεις στο Αιγαίο και την Κύπρο. Αυτή η σκλήρυνση συμβάδιζε με τις ελπίδες του ελληνικού καπιταλισμού και είχε την υποστήριξη της διπλωματικής και της στρατιωτικής ιεραρχίας. Η Ν.Δ. ήταν ουρά ή αν διαφοροποιόταν (π.χ. στο ζήτημα της απόριψης του σχέδιου Κουεγιάρ για την Κύπρο) δεν έκφραζε την κυρίαρχη άποψη. Σε τέτοιες στιγμές το βάρος της ανώτερης γραφειοκρατίας του στρατού και της διπλωματίας βρισκόταν πίσω απ' το ΠΑΣΟΚ.

Αυτή η κατάσταση έχει αρχίσει να αλλάζει. Οι αμφιβολίες για το αν συμφέρει να συνεχιστεί η σκληρή γραμμή ή αν έφτασε η ώρα να ξαναρχίσει ο διάλογος υπάρχουν και στην κορυφή της στρατοκρατίας, όπου εκδηλώνονται διαφωνίες. Αυτό δεν σημαίνει ότι το ΠΑΣΟΚ παραμένει σκληρό-αδιάλλαχτο και απομονώνεται. Κάθε άλλο. Ο Παπανδρέου χειρίζεται τις εξελίξεις ευέλικτα. Ωστόσο, τα εθνικά θέματα μπαίνουν σε φάση, όπου το ΠΑΣΟΚ χάνει το ρόλο του σαν προνομιακός συσπειρωτής της εθνικής ομοψυχίας γύρω από ντούρες "πατριωτικές" θέσεις. Στην επόμενη κρίση ίσως βρεθεί σε αμηχανία ή στην ανάγκη να οργανώσει την εθνική ενότητα γύρω από απόψεις που έχουν καταγραφεί σαν απόψεις Αβέρωφ-Μητσοτάκη (ανάγκη για διάλογο με τον Εβρέν κλπ.).

(γ) Η Εργατική Αντίσταση. Ταχτικές της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας

Παρεκτός όμως, αν υπάρξει δραματική επιδείνωση της κατάστασης του ελληνικού καπιταλισμού λόγω εξελίξεων στη διεθνή συγκυρία, το ΠΑΣΟΚ δεν κινδυνεύει άμεσα να "στριμωχτεί" απ' τη Ν.Δ. Οι πρωτοβουλίες του και η επιθετικότητά του έχουν άλλο αντίπαλο να αντιμετωπίσουν.

Η χρονιά που πέρασε έδειξε τα όρια, τη δύναμη και τις αδυναμίες της εργατικής αντίστασης. Το πρώτο χαρακτηριστικό που φάνηκε ανάγλυφα, είναι ο μεγάλος κεντρικός γραφειοκρατικός έλεγχος πάνω στις εργατικές κινητοποιήσεις.

Οι αγώνες του περασμένου χρόνου κυριαρχούνται απ' τις μεγάλες 24ωρες κινητοποιήσεις των εργατικών κέντρων, των ομοσπονδιών ή όλων μαζί πανελλαδικά. Σπάνια εμφανίζεται κάποιο εργοστάσιο ή κάποιος κλάδος να παίρνει πρωτοβουλία για δικιά του απεργία. Αν εξαιρέσουμε τις προβληματικές, στους υπόλοιπους χώρους τα "κρούσματα" είναι αραιά και απομονωμένα και καταλήγουν σε ήττες (Ελ Γκρέκο, Κόκα-Κόλα, Τρόλεϊ) ή σε συμβιβαστικές υποχωρήσεις (ΟΤΕ, Ολυμπιακή). Αλλά και στις προβληματικές, όπου απ' την ίδια τη φύση των αγώνων το σωματείο του χώρου παίζει πολύ πιο μεγάλο ρόλο, η πρωτοβουλία παρέμεινε σταθερά στα χέρια της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας — πουθενά δεν είχαμε μια κλιμάκωση, μια κατάληψη, μια κίνηση από ένα εργοστάσιο, που να ξεπερνάει τα πλαίσια των χειρισμών του Συντο-

νιστικού και του έλεγχου απ' το ΕΚΑ, το ΕΚΘ και τη συνεργασία ΟΒΕΣ-Ομοσπονδία Κλωστοϋφαντουργών.

Οι λόγοι γιαυτό το φαινόμενο είναι δυο. Απ' τη μια μεριά το ίδιο το οικονομικό κλίμα σπρώχνει την αγωνιστική διάθεση των εργατών να αναζητάει κεντρική-συνολική έκφραση. Τη στιγμή που εκδηλώνεται μια συνολική καπιταλιστική επίθεση με κεντρική πρωτοβουλία της κυβέρνησης, που παγώνει τα μεροκάματα με νόμο κλπ. κλπ., είναι φυσιολογικό η πίεση της βάσης να απαιτεί μια συνολική απάντηση κι όχι ένα κύμα επιμέρους απεργιών. Πολύ περισσότερο όταν υπάρχει και η πίεση της ανεργίας κι όταν έχει προηγηθεί μια περίοδος αδρανοποίησης, διάβρωσης και γραφειοκρατικοποίησης του συνδικαλισμού μέσα στο χώρο δουλειάς σε όφελος των δευτεροβάθμιων οργανώσεων.

Παράλληλα η συνδικαλιστική γραφειοκρατία είχε τους δικούς της λόγους να πάρει την πρωτοβουλία των κινητοποιήσεων, να ανταποκριθεί στην πίεση της βάσης και να την εκφράσει με τη δική της γραφειοκρατική τακτική. Οι δικοί της λόγοι είναι η πολιτική και κοινωνική υποβάθμιση του ρόλου της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας μέσα στα πλαίσια της νέας κυβερνητικής πολιτικής. Όταν παγώνουν οι συλλογικές συμβάσεις με νόμο, αυτό υποβαθμίζει όχι μόνο το μερο-

No 12
Νοέμβρης '86
Τιμή δρχ. 30

εργατική αλληλεγγύη

Για την προβολή και υποστήριξη των εργατικών αγώνων

Εκδίδεται από την Οργάνωση Σοσιαλιστική Επανάσταση (ΟΣΕ)

ΚΑΙ ΤΩΡΑ, ΑΓΩΝΕΣ!

Νίκη της Δεξιάς;

Στροφή προς τ' αριστερά

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΦΥΛΛΟ

κάματο, αλλά κι αυτούς που υπογράφουν τις συμβάσεις. Λόγω της απότομης στροφής του ΠΑΣΟΚ μέσα στο '85 (την αντι-καραμανλική άνοιξη, που καλλιέργησε ψεύτικες ελπίδες στην πασοκική αριστερά, ακολούθησε το θατσερικό φθινόπωρο), αυτός ο παράγοντας ήταν ιδιαίτερα οξυμένος και καθόρισε τους συσχετισμούς μέσα στη συνδικαλιστική γραφειοκρατία συντριπτικά υπέρ της πτέρυγας που ήθελε να αντιδράσει. Έτσι στήθηκε η συμμαχία ΕΣΑΚ-ΑΕΜ-ΣΣΕΚ, που πήρε και κράτησε την πρωτοβουλία των κινήσεων.

Ποιοί απ' αυτούς τους παράγοντες θα εξακολουθούν να ισχύουν στην επόμενη περίοδο; Θα συνεχίσει η συνδικαλιστική γραφειοκρατία να βάζει σε περιορισμένη κίνηση την τάξη για τους δικούς της λόγους και να ελέγχει τα όρια της κίνησης;

Η απάντηση είναι σε γενικές γραμμές ναι, αλλά όχι όπως την προηγούμενη περίοδο.

Πρώτα απ' όλα η πίεση απ' τα κάτω συνεχίζεται αμείωτη. Τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών έδειξαν ότι μεγάλα κομμάτια της εργατικής τάξης διατηρούν τις ελπίδες τους στη ρεφορμιστική αριστερά, αυτή που υπόσχεται να αντιπαλέψει την οικονομική πολιτική του ΠΑΣΟΚ. Ένας χρόνος χωρίς αυξήσεις δεν ήταν αρκετός για να φέρει απογοήτευση. Οι εργάτες δεν έχουν παραιτηθεί απ' την ιδέα ότι η αριστερά μπορεί να αντιπαλέψει την καπιταλιστική επίθεση. Τώρα που τέλειωσαν οι εκλογές, περιμένουν ότι οι προσδοκίες τους θα μετατραπούν σε συνδικαλιστική δράση. Οι γραφειοκράτες βρίσκονται κάτω απ' την πίεση να δείξουν φέτος το χειμώνα ότι μπορούν να βγάλουν κάποιο αποτέλεσμα.

Το ίδιο αμείωτες είναι κι οι πιέσεις από πάνω. Η κυβέρνηση δεν έχει περιθώρια για χαριστικές χειρονομίες προς τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία – η πίεση της ΕΟΚ, των Τραπεζών και της Ν.Δ. δεν επιτρέπει τέτοια παιχνίδια. Οι απολύσεις και τα κλεισίματα πρέπει να προχωρήσουν, ενώ στο μέτωπο του μεροκάματου μετά το πάγωμα θα ακολουθήσουν οι "συμφωνίες παραγωγικότητας".

Ωστόσο, ενώ τα βασικά χαρακτηριστικά παραμένουν, η εικόνα είναι διαφοροποιημένη.

Μέσα στην ίδια τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία έχει ξεκινήσει η κίνηση για διόρθωση της ταχτικής της προς τα δεξιά. Το επιχείρημα ότι οι απανωτές πανελλαδικές 24ωρες κινητοποιήσεις δεν έφεραν αποτέλεσμα και πρέπει να βρεθεί πιο "ευέλικτη" τακτική, κάνει θραύση. Το γεγονός ότι η αποσπασματική και αναποτελεσματική ταχτική της 24ωρης απεργίας-διαμαρτυρίας έφερε κούραση στη βάση, θεωρητικοποιείται σαν επιχείρημα ότι ο "κόσμος δεν τραβάει". Στο τέλος όμως αυτής της ιστορίας οι γραφειοκράτες δεν έχουν να δείξουν τίποτα σαν κατάχτηση – πουθενά δεν έσπασε έστω μερικά και περιορισμένα το πάγωμα. Αυτό ενθαρρύνει τον συντηρητισμό της γραφειοκρατίας και οδηγεί στην αναζήτηση τρόπων να συνεργαστούν με την κυβέρνηση στην υλοποίηση της οικονομικής πολιτικής, να βρουν νέο ρόλο για τον εαυτό τους.

Αυτή η τάση ενθαρρύνεται απ' την πίεση της νομιμόφρονης ΠΑΣΚΕ, που δεν μένει με σταυρωμένα χέρια. Αξιοποιώντας αυτό το κλίμα, οι απεργοσπάστες βάζουν πίεση στα πιο αριστερά κομμάτια της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης (κύρια με τη μέθοδο της αμφισβήτησης της νομιμότητας των συνεδρίων τους), ενώ παράλληλα ρίχνουν γέφυρες στα πιο συμβιβαστικά. Το δίδυμο Ραυτόπουλος-Κανελλόπουλος μοιάζει να έχει κάνει κατανομή εργασίας στο ασφαλιτικό στυλ του "άγριου" και του "μαλακού". Και βγάζει αποτελέσματα.

Στην ίδια κατεύθυνση, δηλαδή της διάσπασης της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης, δουλεύει η κυβέρνηση όχι μόνο πολιτικά, αλλά και με το ίδιο το περιεχόμενο των οικονομικών μέτρων. Η προοπτική ότι όταν λήξει το πάγωμα των αυξήσεων θα αρχίσουν να εφαρμόζονται κάποιες "συμφωνίες παραγωγικότητας", σημαίνει ότι το "ξεπάγωμα" των μισθών δεν θα γίνει με τον ίδιο τρόπο για όλους τους κλάδους. Υπάρχουν τομείς που μπορούν να προσδοκούν αυξήσεις ανεβάζοντας την παραγωγικότητα, ενώ άλλοι τομείς θα δουν την ψαλίδα των μισθών να ανοίγει σε βάρος τους. Οι γραφειοκράτες που βρίσκονται επικεφαλής του συνδικαλισμού στα πιο παραγωγικά κομμάτια, δεν θέλουν να δεσμευτούν σε μια γραμμή κάθετης απόρριψης των κυβερνητικών προτάσεων για συμφωνίες παραγωγικότητας, γιατί βλέπουν δυνατότητες "επιτυχιών" μέσα απ' αυτές. Αντίστοιχα, οι προτάσεις της κυβέρνησης για μεγαλύτερη "ελαστικότη-

τα" στην απασχόληση και το ωράριο (μερική απασχόληση, ωρομίσθιο κλπ.) δεν έχουν τις ίδιες επιπτώσεις σ' όλους τους κλάδους. Κάτω απ' την πίεση των κλεισιμάτων και των μαζικών απολύσεων, οι πιο συμβιβαστικοί συνδικαλιστές μπορούν να εμφανίσουν τα μέτρα για μερική απασχόληση σαν "επιτυχίες" που εξασφαλίζουν δουλειά σε περισσότερους εργάτες κλπ. κλπ. (κάπως έτσι προωθήθηκε π.χ. η τέταρτη βάρδια).

Όλες αυτές οι διαφοροποιήσεις λειτουργούν σαν παράγοντες αποσύνθεσης του μετώπου της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης, ωθώντας προς τη διαπραγμάτευση με την κυβέρνηση και διαχέοντας τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην κυβερνητική ΠΑΣΚΕ και τις άλλες παρατάξεις. Αυτοί είναι οι λόγοι που έφεραν το "διάλογο" ανάμεσα στις παρατάξεις και την περιθωριοποίηση της Σ.Ε.Α. Πραγματικά, απ' το Συνέδριο του ΕΚΑ και μετά η στροφή της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης επιταχύνθηκε. Η συγκρότηση "ενωτικών" προεδρείων σε μια σειρά συνδικαλιστικές οργανώσεις, έστω κι αν συνδιάστηκε με διαμάχες ανάμεσα στην ΕΣΑΚ (που πρότεινε "αντιπροσωπευτικά" προεδρεία, δηλαδή συνεργασία όλων των παρατάξεων όχι μόνο της αριστερής αντιπολίτευσης, αλλά και της κυβερνητικής ΠΑΣΚΕ και της δεξιάς ΔΑΚΕ) και την ΠΑΣΚΕ (που πρότεινε "ταξικά" προεδρεία, δηλαδή συνεργασία όλων των παρατάξεων εκτός της δεξιάς), στην πράξη επιβεβαίωσε το σπάσιμο της διαχωριστικής γραμμής ανάμεσα στα περσινά στρατόπεδα. Η "συμφιλίωση" προχώρησε ακόμη περισσότερο με την πρωτοβουλία της ΓΣΕΕ να καλέσει την 24ωρη πανελλαδική απεργία της 15 Γενάρη και την πρωτοβουλία της ΕΣΑΚ να καλέσει συνάντηση όλων των παρατάξεων για "συμφωνημένη διέξοδο απ' την κρίση του συνδικαλιστικού κινήματος". Έστω κι αν οι συναντήσεις δεν κατάληξαν σε επίσημη συμφωνία, κι οι δυο πλευρές επιβεβαίωσαν τη μεταξύ τους προσέγγιση.

Η απόφαση του Εφετείου που αμφισβητεί τη νομιμότητα του διορισμού του Ραυτόπουλου στη ΓΣΕΕ, αφήνει ανοιχτή την προοπτική ενός "ενωτικού" συνέδριου της ΓΣΕΕ, ενώ απ' την άλλη μεριά η συνδικαλιστική αντιπολίτευση αφήνει την πρωτοβουλία των κεντρικών διαπραγματεύσεων με την κυβέρνηση στα χέρια της Διοίκησης της ΓΣΕΕ. Τα μεγάλα λόγια για ανατροπή των Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου έχουν παραχωρήσει τη θέση τους στην ελπίδα ότι ένας διάλογος Σημίτη-Ραυτόπουλου θα ανοίξει παραθυράκια διαπραγμάτευσης και για τις επιμέρους Ομοσπονδίες να υπογράψουν Συλλογικές Συμβάσεις.

Όλα αυτά σημαίνουν ότι η ταχτική της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας είναι πολύ πιο δισταχτική και δύσκαμπτη σε σύγκριση με τον περασμένο χρόνο. Χωρίς να έχει φτάσει στο σημείο να αρνηθεί ανοιχτά τα μέτωπα που είχε ανοίξει πέρσι, φέτος δυσκολεύεται να τα παλέψει. Η διατήρηση του κεντρικού γραφειοκρατικού ελέγχου γίνεται πιο δύσκολη και οι πιθανότητες για την ανάπτυξη αγώνων που ξεπερνούν τη μορφή της 24ωρης απεργίας μεγαλώνουν. Η απεργία στους Δήμους ήταν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Μέσα σε τέτοιους αγώνες, τα ξεπουλήματα είναι πολύ πιο χτυπητά. Το ακροατήριο για την επαναστατική αριστερά μέσα στα κομμάτια που αγανακτούν με την υποχωρητικότητα των γραφειοκρατών, γίνεται μεγαλύτερο αυτή την περίοδο.

(δ) Η ρεφορμιστική Αριστερά. το ΚΚΕ και το ΚΚΕ(εσ) αντιμέτωπα με την κρίση του ρεφορμισμού

Η χρονιά που πέρασε ήταν ευνοϊκή για τα δυο ΚΚ. Η ανάπτυξη μιας εργατικής αντιπαράθεσης στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, κάτω απ' τον γραφειοκρατικό έλεγχο της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης, έδωσε ώθηση και στις δυο πτέρυγες του ρεφορμισμού. Κάτω απ' αυτή την αναπάντεχη για τους ρεφορμιστές ώθηση, η μίζερη συζήτησή τους για την αναζήτηση των αιτίων της περιθωριοποίησής τους στην ουρά του ΠΑΣΟΚ, μετατράπηκε σε προβολή μεγαλόπνοων νέων εξορμήσεων: "νέος φορέας", "συμπαράταξη" κλπ. Ωστόσο, πίσω απ' τη λαμπερή επιφάνεια υποβόσκει η κρίση, τροφοδοτημένη απ' το γεγονός ότι και τα δυο ΚΚ ψάχνουν δεξιές διεξόδους, ενώ πατάνε στην αποδέσμευση κομματιών του ΠΑΣΟΚ προς τ' αριστερά. Το πώς θα τιθασεύσουν αυτή την κίνηση χωρίς να την πνίξουν είναι το πρόβλημά τους — κατά κύριο λόγο του ΚΚΕ που είναι ο βασικός ρεφορμιστικός φορέας.

Το πόσο ακροβατική είναι αυτή η προσπάθεια φάνηκε ανάγλυφα στον δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών, όπου το ΚΚΕ αναγκάστηκε να αποδεσμεύσει επίσημα τη βάση του στην Αθήνα και να ανεχτεί ανταρσίες σε πολλά άλλα μέρη. Ουσιαστικά η βάση της συμπαράταξης διχάστηκε σε μερίδες που υπόκεινται ακόμα στην επιρροή του ΠΑΣΟΚ και σε κομμάτια που τραβάνε τη διάθεση σύγκρουσης με την κυβέρνηση μέχρι το σημείο ανταρσίας απέναντι στις συμφιλιωτικές κινήσεις του ΚΚΕ. Το ίδιο και μάλιστα πιο έντονα (έστω κι αν είναι σε μικρογραφία) ισχύει για το ΚΚΕεσ.

Το ΚΚΕ, για να κρατήσει τη συνοχή όλων αυτών των κομματιών, έχει ξεκινήσει έναν αγώνα δρόμου με τον εαυτό του, για να μετασχηματιστεί σε σχήμα πολυσυλλεκτικό, πλουραλιστικό, να κάνει με καθυστέρηση και μαζεμένα, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, τα ανοίγματα του Ευρωκομουνισμού. Αυτό εντείνει την αναταραχή στο εσωτερικό του και ενώ διευκολύνει την προσέγγισή του με πασοκογενείς παράγοντες τύπου Αρσένη, Δρεττάκη, Κατριβάνου κλπ., μειώνει την ικανότητά του να αφοπλίζει ιδεολογικά τα πιο μαχητικά κομμάτια της βάσης του.

Μέχρι τώρα αυτά τα προβλήματα ήταν περιορισμένα, γιατί η περσινή χρονιά κυριαρχήθηκε απ' τις ελεγχόμενες κινητοποιήσεις, που έδωσαν αριστερή χροιά στη συνεργασία του ΚΚΕ με πασοκογενείς πολιτικούς και συνδικαλιστικούς παράγοντες. Όμως από δω και κάτω αρχίζουν τα δύσκολα: όπως είδαμε πιο πάνω, στη συνδικαλιστική γραφειοκρατία

αρχίζει να πνέει άνεμος "σύνεσης και ρεαλισμού". Αλλά και πολιτικά η εκλογική επιτυχία της Συμπαράταξης θα βάλει δεξιόστροφες πιέσεις στο ΚΚΕ — ο κ. Αρσένης που ζήτησε απ' το συνέδριο του ΚΚΕεσ να απαλλαγεί απ' τις ιδεολογίες για να φτιάξει σύγχρονη αριστερά με βάση "πρόγραμμα κι όχι δόγμα", τώρα θα στρέψει τα καλέσματά του προς το συνέδριο του ΚΚΕ. Επίσης το εκλογικό στρίμωγμα του ΠΑΣΟΚ οδηγεί σε νέα απόπειρα διαλόγου ΠΑΣΟΚ-ΚΚΕ, ενός διαλόγου που είναι υποχρεωμένος να αρχίσει με δοσμένο το πρόγραμμα σταθεροποίησης του ελληνικού καπιταλισμού, που υλοποιεί η κυβέρνηση.

Το πρώτο βήμα αυτού του διαλόγου ήταν η συνάντηση Παπανδρέου-Φλωράκη μετά τις Δημοτικές Εκλογές και λίγο πριν τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης. Τα τέσσερα σημεία που συζητήθηκαν (σύμφωνα με την επίσημη ανακοίνωση και των δυο πλευρών: 1. Μέτρα οικονομικής ανακούφισης των εργαζομένων, ιδιαίτερα των χαμηλόμισθων, 2. Εκδημοκρατισμός στο Ραδιόφωνο και την Τηλεόραση, 3. Αποκατάσταση της ομαλότητας στη ΓΣΕΕ, 4. Απλή αναλογική) δείχνουν από μόνα τους πόσο δεξιά είναι πρόθυμο να γείρει το ΚΚΕ εξαϋλώνοντας τις εργατικές διεκδικήσεις σε σημείο να είναι αγνώριστες — αντί για ανατροπή της λιτότητας: μέτρα "ανακούφισης", αντί για συνδικαλιστικές ελευθερίες: "ομα-

ΟΧΙ ΑΛΛΕΣ ΑΥΤΑΠΑΤΕΣ: ή με το ΠΑΣΟΚ ή με τους ΕΡΓΑΤΕΣ

ΝΑ ΔΥΝΑΜΩΣΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ

Τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου των δημοτικών εκλογών έδειξαν καθαρά τη δυσαρέσκεια απέναντι στην κυβέρνηση που διαχειρίζεται την κρίση των καπιταλιστών χτυπώντας τους εργάτες και τη νεολαία

Όμως η φθορά του ΠΑΣΟΚ μοιράστηκε ανάμεσα στη Νέα Δημοκρατία και στη συμπαράταξη ΣΣΕΚ-ΚΚΕ. Χάθηκε έτσι, μια ευκαιρία για να καταγραφεί μαζικά η αποδοκιμασία της αστικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ από τ' αριστερά.

Υπεύθυνη γι' αυτό είναι η συμβιβαστική πολιτική των ΚΚΕ-ΣΣΕΚ και του ΚΚΕεσ που άφησαν κάθε περιθώριο για να λειτουργήσουν οι δημαγωγίες και οι εκβιασμοί της κυβέρνησης και της δεξιάς αναστέλλοντας κάθε αγώνα και χαρίζοντάς τους μια προεκλογική περίοδο κοινωνικής ανακωχής.

Οι επιθέσεις των καπιταλιστών, όμως, δεν έχουν ανασταλεί: οι μαζικές απολύσεις και τα κλεισίματα στις προβληματικές, το πάγωμα του μεροκάματου, το στρίμωγμα της νεολαίας ανάμεσα στα κόσκινα της ταξικής επιλογής και στην ανεργία — όλα αυτά τα μέτωπα μένουν ανοιχτά και απαιτούν όχι αναστολή αλλά δυνάμωμα των αγώνων. Όχι ανασυγκόλληση του "μπλοκ της αλλαγής" και ξανά συμφιλίωση με το ΠΑΣΟΚ αλλά σύγκρουση με τους διαχειριστές της κρίσης.

Για να μετατρέψουμε την αγανάκτηση ενάντια στο ΠΑΣΟΚ σε μαζικό κίνημα που παλεύει για τη δική του διέξοδο απ' την κρίση πρέπει η πρωτοβουλία να περάσει στη βάση, σε πείσμα της συμβιβαστικής πολιτικής που προωθεί η επίσημη αριστερά.

-ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΙΔΙΑ Η ΛΙΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

-ΛΕΥΚΟ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΥΡΟ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΤΗ Ν. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Οργάνωση Σοσιαλιστική Επανάσταση

14-10-1986

λότητα" στο άντρο του κρατικού συνδικαλισμού, αντί για δημοκρατικές ελευθερίες: διακομματικός έλεγχος στην τηλεόραση, αντί για ανεξάρτητη προοπτική του κινήματος: εκλογικίστικες μανούβρες για συμμαχικές κυβερνήσεις. Το ΠΑΣΟΚ ανταποκρίθηκε σ' αυτή την προσέγγιση του ΚΚΕ προσπαθώντας να εκτονώσει το κλίμα της εργατικής δυσαρέσκειας με χειρονομίες που εμφανίστηκαν σαν βήματα ικανοποίησης των αιτημάτων. Το πάγωμα των τιμών λόγω εφαρμογής του Φ.Π.Α. εμφανίστηκε σαν μέτρο "ανακούφισης", το ίδιο και τα μέτρα για τα νοίκια. Η ΠΑΣΚΕ άνοιξε επίθεση φιλίας στη συνδικαλιστική αντιπολίτευση και τα δικαστήρια άνοιξαν ένα νομικό παραθυράκι για το διορισμό "ομαλής" διοίκησης στη ΓΣΕΕ. Όσο για την τηλεόραση, θα υπάρξει διάλογος κοινοβουλευτικός δεξιά κι αριστερά, συνδιασμένος με πυροτεχνήματα για "ελεύθερη ραδιοφωνία". Μόνο η απλή αναλογική απορρίφθηκε ανοιχτά αυτή τη στιγμή.

Παρόλα αυτά, παρά την προθυμία του ΚΚΕ να μετακινηθεί προς τα δεξιά και την επιθυμία του ΠΑΣΟΚ να εξασφαλίσει τα νώτα της κυβέρνησης απ' τ' αριστερά, η επιστροφή σ' ένα "μορατόριουμ" όπως την περίοδο της πρώτης τετραετίας του ΠΑΣΟΚ, δεν είναι σήμερα εφικτή. Όπως είδαμε και πιο πάνω, το ίδιο το ΠΑΣΟΚ περνάει περίοδο αναπροσαρμογής στις νέες κοινωνικές συμμαχίες που απαιτεί η πιο σκληρή διαχείριση του ελληνικού καπιταλισμού. Σ' αυτή τη διαδικασία η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ δεν ενδιαφέρεται για την ανασυγκόλληση του παλιού μπλοκ της αλλαγής, για επιστροφή στις παλιές συμμαχίες που η ίδια έσπασε με τη στροφή του φθινόπωρου του '85. Την ώρα που μέσα στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ η ηγετική πτέρυγα ξηλώνει, διαγράφει, σκανδαλολογεί σε βάρος των ίδιων των κομματικών τους στελεχών (που εκφράζουν ακόμα την παλιά διαχείριση με μοχλό το δημόσιο τομέα εμποδίζοντας τα νέα ανοίγματα στην ιδιωτική πρωτοβουλία), το ΚΚΕ έχει μακρύ δρόμο να διανύσει για να διατηρήσει την επαφή με τον προνομιακό σύμμαχό του. Αυτή τη μεγάλη απόσταση πιέζεται να καλύψει με κάποια ευρωκομουνιστικού τύπου άλματα το ΚΚΕ στο επόμενο συνέδριό του, βάζοντας σε κίνδυνο τη συνοχή της επιρροής του.

Η κύρια αιχμή της προσπάθειας του ΚΚΕ να κρατήσει τη συνοχή της συμπαράταξης, υποτάσσοντας τα αριστερά κομμάτια στις απαιτήσεις των προς τα δεξιά συμμαχιών του, στρέφεται σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο, στην απλή αναλογική. Είναι αίτημα που μοιάζει ρεαλιστικό (γιατί τα ίδια τα αστικά κόμματα προβληματίζονται για την αναγκαιότητά της, όπως είδαμε πιο πάνω) και ταυτόχρονα εμφανίζεται σαν χειροπιαστή κατάκτηση της αριστεράς που "θα γίνει ρυθμιστής της κατάστασης". Το ΚΚΕ προσπαθεί να πείσει ότι όλες οι ήττες και τα ξεπουλήματα στα καθημερινά μέτωπα του κινήματος θα εξαργυρωθούν με την κατάκτηση της απλής αναλογικής, που θα ανοίξει το δρόμο "για μιαν άλλη πολιτική", για μιαν υποτίθεται αριστερή διαχείριση.

Εδώ υπάρχουν δυο προβλήματα για το ΚΚΕ, που πρέπει να υπογραμμίσουμε απ' τη μεριά μας. Πρώτο, ότι αυτό το παζάρι της συγκράτησης των αγώνων στα πλαίσια μιας κοινοβουλευτικής τακτικής, το ξεπούλημα της μαχητικότητας για να κερδηθούν σύμμαχοι υπέρ της απλής αναλογικής, λειτουργεί σε βάρος του κινήματος από χέρι. Το ΚΚΕ φθείρει τη δύναμη του κινήματος (ακόμα και τη δική του δύναμη σε πολλές περιπτώσεις) κυνηγώντας ακόμα και τους πιο συντηρητικούς πολιτικούς, που θέλουν την απλή αναλογική. Δεύτερο, ότι το ΚΚΕ θέλει την απλή αναλογική για να συνεργαστεί με το ΠΑΣΟΚ κι όχι για να το πολεμήσει. Το αίτημα της απλής αναλογικής απ' τη μεριά των δυο ΚΚ είναι δεμένο με την ανασυγκόλληση του "μπλοκ της αλλαγής", τη συμφιλίωση με το ΠΑΣΟΚ και την καπιταλιστική πολιτική του.

Η εξόρμηση λοιπόν του ρεφορμισμού για την απλή αναλογική, δεν τον απαλλάσει απ' τις αντιφάσεις του: υπάρχουν όλα τα περιθώρια για να διαπιστώσει το αριστερό κομμάτι μέσα απ' τις εμπειρίες του, τι σημαίνει το "όραμα" του ρυθμιστή της πολιτικής κατάστασης που προβάλλει το ΚΚΕ. Αν το ΚΚΕ ισχυρίζεται ότι η απλή αναλογική θα αποκαλύψει το ρόλο του ΠΑΣΟΚ, εμείς απαντάμε ότι θα αποκαλύψει και το ρόλο του ΚΚΕ.

Ακόμα πιο έντονες είναι όλες αυτές οι πιέσεις στο ΚΚΕεσ, γιατί στη σημερινή περίοδο χάνει την ιδιαιτερότητά του σαν ξεχωριστό ιδεολογικό στίγμα που του επέτρεπε να οριοθε-

τείται από ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ. Οι διαγραμμένοι του ΠΑΣΟΚ και τα ανοίγματα του ΚΚΕ έχουν επισκιάσει τον ιδιαίτερο ρόλο του ΚΚΕεσ και το αφήνουν έρμαιο στις πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται γύρω του.

Στο διάλογο Παπανδρέου-Φλωράκη ο Κύρκος έφτασε δεύτερος και καταϊδρωμένος προτείνοντας να συζητηθούν έξι αντί για τέσσερα σημεία. Στο διάλογο ΚΚΕ-Πασοκογενών, ο νέος φορέας του Εσωτερικού δεν έχει να προσθέσει τίποτα εκτός απ' τις ανησυχίες της ηγεσίας του ότι η Συμπαράταξη μπορεί να προκαλούσε... πόλωση! Ακόμα και το μεγάλο ιδεολογικό ατού του ΚΚΕεσ, η αποστασιοποίησή του απ' την ΕΣΣΔ, έχει ατονήσει σε μια περίοδο όπου τα ανοίγματα Γκορμπατσώφ προκαλούν τη συγκατάθεση ακόμα και της πηγής του Ευρωκομουνισμού, του Ιταλικού ΚΚ και επιτρέπουν στο Φλωράκη να μιλάει για "Ευρωπαϊκή Αριστερά" με την ίδια άνεση με τον Κύρκο.

Ακριβώς επειδή δεν έχει τη δύναμη της μαζικής επιρροής του ΚΚΕ κι επειδή έχασε το ιδιαίτερο στίγμα που εξασφάλιζε τη συνοχή του, το ΚΚΕεσ μπήκε πρώτο σε κρίση και βρίσκεται στα πρόθυρα της ανοιχτής διάσπασης. Η απόπειρα να κινηθεί γρήγορα προς τα δεξιά για να διατηρήσει επαφή με την ηγεμονική πτέρυγα του παλιού "μπλοκ της αλλαγής" (πρόταση Κύρκου για Προγραμματική Συμφωνία Βάθους με το σημερινό ΠΑΣΟΚ της θατσερικής διαχείρισης), την ώρα που κομμάτια της πασοκικής βάσης αποδεσμεύονται προς τ' αριστερά επηρεάζοντας με την κίνησή τους την ίδια τη βάση του ΚΚΕεσ, αποδεικνύεται μοιραία για το κόμμα της ανανέωσης. Απ' αυτή την άποψη η κρίση του ΚΚΕεσ είναι προπομπός της κρίσης στο ΚΚΕ, έστω κι αν προσωρινά διευκολύνει το ΚΚΕ. Γιατί τα ίδια ακροβατικά ανοίγματα επιχειρεί και το ΚΚΕ κι αργά ή γρήγορα θα πληρώσει το τίμημα για την υποταγή της δυναμικής του κινήματος στις σκοπιμότητες των δεξιών συμμαχιών του. 'Ηδη σε μια σειρά εργατικούς χώρους το ΚΚΕ έχει αναγκαστεί να διαγράψει συνδικαλιστές του που αρνήθηκαν τη δεξιά πολιτική του (ΗΛΠΑΠ, ΟΣΝΙΕ κλπ.).

'Ολ' αυτά δεν σημαίνουν ότι πρέπει να περιμένουμε αποχωρήσεις συγκροτημένων αριστερών κομματιών απ' τα δυο ΚΚ. Οι αγώνες του κινήματος δεν έχουν πάρει τέτοιο ορμητικό χαρακτήρα, ενώ ταυτόχρονα οι ζυμώσεις μέσα στο χώρο της ρεφορμιστικής αριστεράς λειτουργούν πολυσυλλεκτικά για αξεκαθάριστες ομαδοποιήσεις, δηλαδή τις κρατούν σε ρόλο εσωτερικής αντιπολίτευσης.

Αυτό που κύρια μας ενδιαφέρει είναι ότι η σημερινή κατάσταση των ρεφορμιστών διαμορφώνει ένα μαζικό αριστερό ακροατήριο για την παρέμβαση της επαναστατικής αριστεράς. Για όσο διάστημα η συνδικαλιστική αντιπολίτευση δεν έχει καταθέσει ανοιχτά τα όπλα και η ρεφορμιστική αριστερά δεν έχει ηττηθεί εκλογικά ή συμφιλιωθεί ανοιχτά με το ΠΑΣΟΚ, η στάση τους κρατάει ανοιχτά όλα τα ζητήματα που ενδιαφέρουν και το κίνημα και εμάς, χωρίς όμως να καταφέρνει να οδηγήσει σε νίκες. 'Ολες οι κινητοποιήσεις τους δημιουργούν περισσότερες προσδοκίες απ' ότι μπορούν να καλύψουν και γιαυτό νομιμοποιούν την παρέμβαση μιας αριστεράς που θα έχει να προτείνει στο πιο μαχητικό κομμάτι του κινήματος επαναστατική στρατηγική και τακτική. Κάθε πρωτοβουλία των ρεφορμιστών να δείξουν την αντιπαράθεσή τους με την κυβέρνηση και να εκφράσουν την αντίσταση των εργατών και της νεολαίας, είναι απ' τη φύση τους διστακτική και μεσοβέζικη κι αφήνει περιθώρια για δικές μας πρωτοβουλίες. Αυτό φάνηκε χαρακτηριστικά στην περίπτωση των εκλογών, όπου παρά τις προσπάθειες του ΚΚΕ να κρατήσει όσο γίνεται πιο υποτονική την αντιπαράθεση της Συμπαράταξης απέναντι στο ΠΑΣΟΚ, τελικά η δυναμική αυτής της αντιπαράθεσης το ανάγκασε να νομιμοποιήσει στο δεύτερο γύρο την άρνηση της ψήφου προς το ΠΑΣΟΚ. Αυτά τα κομμάτια που ψήφισαν Συμπαράταξη (ή ΚΚΕεσ) στον πρώτο γύρο και έριξαν λευκό ή άκυρο στο δεύτερο, είναι ευαίσθητα σε αντίστοιχες δικές μας πρωτοβουλίες που θα τραβούν τη δυναμική της εργατικής και νεολαιίστικης αντίστασης στις κυβερνητικές επιθέσεις, πέρα απ' τα όρια της πολιτικής του ΚΚΕ. Απ' τη δικιά μας πολιτική ικανότητα εξαρτιέται το χτίσιμο μιας δυνατής επαναστατικής αριστεράς αυτή την περίοδο.

(ε) Η επαναστατική Αριστερά. Προοπτικές ανασύνταξης

Με βάση τις διαπιστώσεις που κάναμε προηγούμενα, η συγκυρία θα εξακολουθήσει να είναι ευνοϊκή για την ανάπτυξη της επαναστατικής αριστεράς στο επόμενο διάστημα. Μέσα στο κίνημα αντίστασης των εργατών και της νεολαίας ενάντια στις επιθέσεις της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, η επαναστατική αριστερά μπορεί να συγκροτήσει μιαν αριστερή πτέρυγα μικρή και μειοψηφική βέβαια, αλλά πολύ πιο μαζική και σε αριθμούς και κύρια σε πολιτική ακτινοβολία, απ' ότι μέχρι σήμερα. Η συγκρότηση αυτού του αριστερού κομματιού είναι το στοίχημα της περιόδου, είναι το πιο σημαντικό πολιτικό ζήτημα που παίζεται αυτή την περίοδο. Γιατί αυτό το κομμάτι θα είναι η μόνη κατάκτηση του κινήματος σε αντιπαράθεση με τις κοινοβουλευτικές σαπουνόφουσκες του ρεφορμισμού. Για τα δυο ΚΚ η ιστορική ευκαιρία της περιόδου είναι η κατάκτηση της απλής αναλογικής. Για μας η ιστορική ευκαιρία είναι η απαγκίστρωση της εργατικής τάξης απ' την ουρά του ΠΑΣΟΚ και η δυνατότητα να κερδηθεί έστω ένα μικρό κομμάτι στην επαναστατική προοπτική.

Σ' αυτό το γενικό πολιτικό καθήκον αφιερώνουμε τις δυνάμεις μας σαν οργάνωση, στην υλοποίησή του καλούμε τους αγωνιστές να συσπειρωθούν κι εκεί στηρίζουμε την ίδια τη δικιά μας ανάπτυξη.

Αυτό το καθήκον είναι σήμερα ορατό με μαζικούς όρους. 'Ενα ολόκληρο αριστερό ακροατήριο συναισθάνεται ότι η τάξη βρίσκεται σε κίνηση κι ότι γίνεται ανακατανομή των πολιτικών επιρροών μέσα της. Οι ανάγκες του ελληνικού καπιταλισμού υποχρέωσαν το ΠΑΣΟΚ να βάλει μόνο του σε αμφισβήτηση την αξία της σοσιαλδημοκρατικής απάντησης στην κρίση του καπιταλισμού. Γιαυτό μπορούμε να προβάλλουμε πειστικά την ανάγκη να προκύψει μέσα απ' αυτή την ανακατάταξη μια μικρή έστω, αλλά πολύτιμη επαναστατική πτέρυγα.

'Εχουμε συναίσθηση ότι στις σημερινές συνθήκες η απαγκίστρωση απ' το ΠΑΣΟΚ σημαίνει για τον κύριο όγκο, μετατόπιση προς τα ρεφορμιστικά κόμματα, αλλά όπως είδαμε αυτή η μετατόπιση δεν είναι συνταγμένη, ζυγισμένη και

στοιχισμένη. Αντίθετα, η ίδια η δυναμική της δίνει τα περιθώρια να ξεπεραστούν από κάποια κομμάτια τα όρια του ρεφορμισμού.

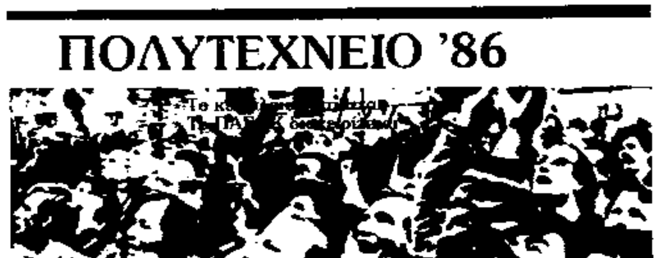
Η παρέμβασή μας σ' αυτά τα κομμάτια, απαιτεί πρώτα απ' όλα καθαρή στρατηγική οριοθέτηση απέναντι στους ρεφορμιστές. Τα ζητήματα της συνολικής προοπτικής του κινήματος, της σοσιαλιστικής επανάστασης, της ανατροπής του αστικού κράτους, της εργατικής εξουσίας, του σοσιαλισμού από τα κάτω σε αντιπαράθεση με τις κοινοβουλευτικές αυταπάτες του ρεφορμισμού και τους χρεωκοπημένους "παράδεισους" του κρατικού καπιταλισμού, είναι ιδιαίτερα επίκαιρα.

Κανένας τακτικός ελιγμός, καμιά ενωτική διάθεση, καμιά επιθυμία κοινής δράσης δεν μπορεί να μας κάνει να ξεχνάμε το κύριο, ότι δηλαδή προσπαθούμε να συγκροτήσουμε τα αριστερά αντιπασοκικά κομμάτια πάνω σε βάση επαναστατική. Για την πλειοψηφία των εργατών η χρεωκοπία του ΠΑΣΟΚ σημαίνει στροφή προς τους ρεφορμιστές. Εμείς θέλουμε να πείσουμε μια πιο προχωρημένη μειοψηφία ότι χρειάζεται μια επαναστατική εναλλακτική λύση και το προβάλλουμε με όλους τους τρόπους.

Αυτή η ανάγκη να γενικεύουμε κάθε συγκεκριμένο ζήτημα και να το συνδέουμε με τη συνολική προοπτική του κινήματος, δεν μπορεί να αντικατασταθεί με προσπάθειες αγωνιστικής πλειοδοσίας απέναντι στους ρεφορμιστές. Η σύνδεση με τα πιο αριστερά κομμάτια της εργατικής και νεολαιίστικης αντίστασης δεν μπορεί να είναι συνδικαλιστική, δεν μπορεί να είναι μια σειρά από συγκεκριμένα αιτήματα, που εμείς τα παλεύουμε με μεγαλύτερη συνέπεια απ' τους ρεφορμιστές. Γιατί η φάση των αγώνων δεν είναι τέτοια που να επιτρέπει στους αγωνιστές να βγάλουν εύκολα και γρήγορα τις γενικεύσεις μόνοι τους χάρη στην ορμητική άνοδο του κινήματος. Αντίθετα τα αριστερά κομμάτια που συγκρούονται με το ΠΑΣΟΚ είναι αναγκασμένα καθημερινά να καταπίνουν απογοητεύσεις και να έχουν ανάγκη τη συνολική επαναστατική αναφορά για να κρατηθούν. Έτσι λοιπόν η αντιπαράθεση της δικής μας προοπτικής με την προοπτική των ρεφορμιστών και ο σχολιασμός κάθε γεγονότος και μάχης απ' αυτή τη σκοπιά είναι απαραίτητος.

Όλα αυτά δεν σημαίνουν ότι τα καθήκοντά μας είναι μόνο προπαγανδιστικά. Ίσα ίσα, η δυνατότητα να μπούμε σφήνα στα μέτωπα που δεν μπορούν να παλέψουν οι ρεφορμιστές, σημαίνει ότι μέσα στον προσανατολισμό μας είναι η συσπείρωση της αριστερής μειοψηφίας, που θέλει να τραβήξει τη σύγκρουση πέρα απ' τους συμβιβασμούς των ρεφορμιστών. Υπάρχει η δυνατότητα απ' τη γενική προπαγάνδα να περνάμε σε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες με τη συμμετοχή ενός μεγαλύτερου ή μικρότερου κομματιού αγωνιστών ανάλογα με το μέτωπο και το χώρο. Σε κάποιους χώρους αυτό σημαίνει δυνατότητα μόνιμης συσπείρωσης (π.χ. στους χώρους εκπαίδευσης), αλλού αναγκαστικά σημαίνει συγκυριακές καμπάνιες (π.χ. προβληματικές).

Η επαναστατική αριστερά έχει μπροστά της μια περίοδο όπου και η προπαγάνδα της και οι πρωτοβουλίες της μπορούν να έχουν απήχηση και αποτελεσματικότητα. Τέτοιες περίοδοι δεν εμφανίζονται συχνά, ούτε δημιουργούνται με το "έτσι θέλω". Η οικοδόμηση επαναστατικής οργάνωσης δεν είναι μια πράξη βολονταρισμού που στηρίζεται μόνο στη θέληση των επαναστατών. Πρέπει να προωθείται μέσα στις κατάλληλες συνθήκες, σε περιόδους που η συγκυρία δίνει την ευκαιρία για το κέρδισμα κομματιών της τάξης στις επαναστατικές ιδέες. Τέτοια είναι η φάση που περνάμε σήμερα και γιαυτό — σε αντιπαράθεση με τους κάθε λογής κοινοβουλευτικούς "φορείς" που προτείνονται γύρω μας — πρέπει να δώσουμε τις δυνάμεις μας στην υλοποίηση αυτού του καθήκοντος.

Για την έκδοση της

Για την προβολή και υποστήριξη των εργατικών αγώνων

εργατική αλληλεγγύη

Εκδίδεται από την Οργάνωση Σοσιαλιστική Επανάσταση (ΟΣΕ)

Νο 13
Δεκέμβρης 1986
Δρχ. 30
Για την προβολή και υποστήριξη των εργατικών αγώνων
εργατική αλληλεγγύη
Εκδίδεται από την Οργάνωση Σοσιαλιστική Επανάσταση (ΟΣΕ)
Το κίνημα των μαθητών και φοιτητών στη
ΓΑΛΛΙΑ - ΜΗΝΥΜΑ
ΙΟΔΟΞΙΑΣ
α τα κινήματα της Ευρώπης

σαν μηνιάτικη πολιτική εφημερίδα

Με το τεύχος αυτό η έκδοση της Μαμής συμπληρώνει μια φάση και ετοιμάζεται να περάσει σε νέα. Επί τρία περίπου χρόνια (από τον Νοέμβρη του '83), η Μαμή σαν περιοδικό της Οργάνωσης Σοσιαλιστική Επανάσταση προσπάθησε να είναι ένα έντυπο παρέμβασης στη συζήτηση της επαναστατικής αριστεράς. Στον πρόλογο του πρώτου τεύχους σημειώναμε.

"Σίγουρα δεν είναι μέσα στις προθέσεις μας να κάνουμε απλά και μόνο δημοσιογραφία ή να παραστήσουμε τους αντικειμενικούς σχολιαστές των γεγονότων... Αντίθετα φιλοδοξούμε να δώσουμε πληροφόρηση, σχολιασμό, ανάλυση, συζήτηση από μια ορισμένη σκοπιά: τη σκοπιά όλου εκείνου του κόσμου που τον συνδέει η κοινή πεποίθηση για την επικαιρότητα της επανάστασης.

Σε μια περίοδο όπου καθημερινά μας βομβαρδίζουν πολιτικά, ιδεολογικά, πολιτιστικά οι σοσιαλίζοντες διαχειριστές του υπαρκτού κράτους του καπιταλισμού και οι αδιάντροποι υποστηριχτές του κράτους του "υπαρκτού σοσιαλισμού" (του Γιαρουζέλσκι και του Αντρόπωφ), για να πείσουν ότι δεν υπάρχουν άλλες ρεαλιστικές επιλογές —εμείς ελπίζουμε να εκφράσουμε έναν άλλο κόσμο που (αθεράπευτα ρομαντικός) επιμένει να αντιπαραθέτει την επανάσταση στα ψεύτικα διλήμματα της "ρεάλ-πολιτίκ" και συνεχίζει να δέχεται τον όρο επαναστάτης χωρίς τα ειρωνικά εισαγωγικά.

Μ' αυτή την έννοια, νοιώθουμε κιόλας από το πρώτο τεύχος ότι η Μαμή δεν είναι μόνο δικό μας περιοδικό. Ίσα-ίσα πιστεύουμε ότι μπορεί να πιάσει τα ζητήματα που απασχολούν όλον αυτό τον κόσμο γιατί δεν θα είναι το περιοδικό μιας ξεκομένης συντακτικής επιτροπής αλλά μιας πολιτικής ομάδας που τοποθετείται σ' αυτόν τον χώρο και αντιμετωπίζει τα ίδια ερωτήματα στρατηγικής, τακτικής, ανάλυσης, επιλογής περιεχόμενου και μορφών δράσης με κάθε αγωνιστή που προσπαθεί να στηρίζει μια αντίστοιχη πρακτική μέσα στο κίνημα."

Πιστεύουμε ότι σ' αυτά τα τρία χρόνια υπηρετήσαμε συστηματικά αυτόν τον προσανατολισμό, καλύπτοντας από τις σελίδες της Μαμής τα ερωτήματα και τα προβλήματα που απασχόλησαν το χώρο της επαναστατικής αριστεράς.

Ο προσανατολισμός μας και η σκοπιά μας δεν άλλαξε, θεωρούμε όμως ότι άλλαξαν οι ανάγκες και οι δυνατότητες της επαναστατικής αριστεράς. Στις σημερινές συνθήκες της έντονης κινητικότητας και της ανακατάταξης των πολιτικών επιρροών μέσα στην εργατική τάξη, βλέπουμε πιεστική την ανάγκη για απεύθυνση πέρα από τα τείχη του χώρου της επαναστατικής αριστεράς. Δίπλα από τη Μαμή, βλέπουμε την ανάγκη μιας μηνιάτικης πολιτικής εφημερίδας για να απευθυνθούμε στους αγωνιστές της εργατικής τάξης και της νεολαίας που προσπαθούν να οργανώσουν την αντίσταση στην καπιταλιστική επίθεση, που έρχονται σε σύγκρουση με το ΠΑΣΟΚ— διαχειριστή της επίθεσης και δυσπιστούν απέναντι στα ΚΚ και τη συμφιλιωτική τακτική τους.

Για μας η προσπάθεια αυτή δεν είναι καινούρια. Ήδη από την προηγούμενη περίοδο αναζητήσαμε τέτοιες γέφυρες επικοινωνίας μέσα από την σποραδική έκδοση της "Εργατικής Αλληλεγγύης". Το καινούριο εγχείρημα είναι να μετατρέψουμε την "Εργατική Αλληλεγγύη" σε τακτική πολιτική εφημερίδα ικανή να υπηρετήσει τις ανάγκες ενός τέτοιου διαλόγου.

Έχουμε συναίσθηση ότι από πολλούς (ιδιαίτερα πρώην αριστεριστές), η προσπάθεια μας δεν έχει να περιμένει τίποτα άλλο από την περιφρόνηση για όσους επιμένουν να συμπεριφέρονται σαν "θυρωροί της εργατικής τάξης" καταναλώνο-

ντας την ενεργητικότητά τους για να γράφουν, να τυπώνουν και να πουλούν στις πύλες των εργοστασίων μια εφημερίδα που απευθύνεται σε μια μειοψηφία.

Έχουμε, όμως, επίσης καθαρή την επιλογή ότι προτιμούμε τους "θυρωρούς" της εργατικής τάξης από τον περιβόητο θυρωρό του κ. Κατσιφάρα που παίρνει ανώνυμους και τους μετατρέπει σε "στελέχη" αρκεί να υπηρετούν τον κάθε "χαρισματικό" διαχειριστή της αστικής εξουσίας.

Για τους επαναστάτες που πιστεύουν ότι η απελευθέρωση της εργατικής τάξης είναι υπόθεση της ίδιας της τάξης, το έντυπο είναι βασικό εργαλείο για τη σχέση με τους πρωτοπόρους αγωνιστές. Δεν μπορεί να αντικατασταθεί με άλλα κανάλια που δίνουν την ψευδαίσθηση μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας (π.χ. αναρρίχηση σε ανώτερα κλιμάκια της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας απ' όπου "η φωνή σου ακούγεται πιο πλατιά", χρησιμοποίηση του αστικού τύπου και των άλλων μέσων μαζικής επικοινωνίας μέσα από "φιλικούς δημοσιογράφους" κλπ. κλπ). Αυτή την αποτελεσματικότητα την χαρίζουμε σε όσους έχουν την αφέλεια (ή την κουτοπονηριά) να νομίζουν ότι μπορούν να διαδώσουν τις επαναστατικές ιδέες χρησιμοποιώντας την εξυπνάδα τους για να "αξιοποιήσουν" τις αντιφάσεις ή την ανοχή των αστικών μηχανισμών.

Μια άλλη επιλογή που είμαστε υποχρεωμένοι να κάνουμε είναι απέναντι στις αντιλήψεις του "εξειδικευμένου έντυπου" που υποτίθεται ότι υπηρετεί τις ανάγκες ενός συγκεκριμένου κινήματος σε αντιπαράθεση με το "καπέλο" της κεντρικής πολιτικής εφημερίδας. Πολλοί αγωνιστές έχουν την εντύπωση ότι το φυλλάδιο μιας συσπείρωσης συνδικαλιστών ή ένα οικολογικό έντυπο ή ένα γυναικείο περιοδικό είναι πιο αποτελεσματικά έντυπα γιατί έχουν ένα ιδιαίτερο ευδιάκριτο λόγο. Ακόμα πιο διαδεομένη είναι η εντύπωση ότι τέτοια έντυπα είναι πιο δημοκρατικά δηλαδή ελέγχονται πιο άμεσα από το κίνημα στο οποίο απευθύνονται. Στην πραγματικότητα αυτή η άρνηση της πολιτικής είναι μια έμμεση αναγνώριση και αποδοχή ενός απαράδεκτου καταμερισμού εργασίας: η πολιτική μένει στα χέρια των κατεστημένων κομμάτων και των εφημερίδων τους ενώ οι συγκεκριμένοι αγωνιστές μένουν με την ψευδαίσθηση ότι έχουν αποσπάσει έναν ειδικό τομέα για τον εαυτό τους. Στην πράξη, η ανάπτυξη ενός κινήματος συνδυάζεται με την κατάρευση αυτού του καταμερισμού, καθώς και τα κόμματα εισβάλλουν σε όποιο κίνημα ξεφεύγει από το περιθώριο, αλλά και τα κινήματα όταν αναπτύσσονται ανοίγουν μέτωπα κεντρικά πολιτικά.

Κατά τη γνώμη μας, ένα έντυπο που θέλει ν' ανοίξει διάλογο με τους αγωνιστές είτε στην εργατική τάξη είτε στους νεολαιίστικους χώρους για να τους πείσει για τις επαναστατικές ιδέες δεν πρέπει να κινηθεί ούτε στο περιθώριο της πολιτικής (στα "θέματα που δεν θίγουν τα κόμματα"), ούτε στη σκιά και στις "ρωγμές" των κομμάτων. Πρέπει, αντίθετα, να πιάσει τη ζωντάνια των πολιτικών συζητήσεων που έχει ανοίξει η σημερινή περίοδος ανακατατάξεων και να προσπαθήσει να απαντήσει στα επιχειρήματα του ρεφορμισμού, σχολιάζοντας, αναλύοντας και ενημερώνοντας για όλες τις εξελίξεις από τη σκοπιά της εργατικής επανάστασης και της ανατρεπτικής θεωρίας της.

Όλες οι πρόσφατες εμπειρίες επιβεβαιώνουν ότι σε όλους τους χώρους υπάρχουν μαχητικές μειοψηφίες που δεν καλύπτονται από την νερόβραστη αντιπολίτευση της ρεφορμιστικής αριστεράς: έχουμε το παράδειγμα των απεργών στους δήμους που συγκρούστηκαν με την κυβέρνηση και τους απεργοσπαστικούς μηχανισμούς της την ώρα που η ΕΣΑΚ προχωρούσε σε διάλογο με την ΠΑΣΚΕ και τη δεξιά. Το παράδειγμα των μαθητών που έκαναν καταλήψεις παρά τις προσπάθειες της ΚΝΕ να τις διαλύσει. Το παράδειγμα του δεύτερου γύρου των δημοτικών εκλογών με τους χιλιάδες αγωνιστές που αρνήθηκαν να υποταχτούν στον εκβιασμό του ΠΑΣΟΚ. Έχουμε, επίσης, τα μηνύματα από την Γαλλία που εμπνέουν πλήθος αγωνιστές δείχνοντας χειροπιαστά ότι υπάρχει άλλος δρόμος για το κίνημα.

Όλα αυτά τα κομμάτια έχουν την δυνατότητα, ακόμα και την διάθεση να ξεκαθαρίσουν, να πειστούν και να παλέψουν γι αυτόν τον "άλλο δρόμο", για την επαναστατική προοπτική του κινήματος. Αυτή η εξέλιξη όμως δεν έρχεται με μια εφάπαξ ρήξη με τον ρεφορμισμό, αλλά αντίθετα απαιτεί ένα συνεχή διάλογό τους με την επαναστατική αριστερά.

Γι αυτό προετοιμάζουμε την "Εργατική Αλληλεγγύη" σαν μια μηνιάτικη πολιτική εφημερίδα που στις σελίδες της θα υπάρχει:

* Σχολιασμός των πολιτικών εξελίξεων από τη σκοπιά της επαναστατικής αριστεράς.
* Προβολή των πιο σημαντικών εργατικών αγώνων και κινητοποιήσεων σε άλλους μαζικούς χώρους.
* Καταγγελία των ξεπουλημάτων της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας και ανάλυση της τακτικής της.
* Ενημέρωση για κινήσεις και πρωτοβουλίες που ξεπερνούν τα όρια του ρεφορμισμού.
* Παρακολούθηση του διεθνούς κινήματος με προσπάθεια για ενημέρωση πάνω στα γεγονότα και προβολή της διεθνιστικής αλληλεγγύης.
* Προπαγάνδιση των ιδεών του επαναστατικού μαρξισμού μέσα από την αναδρομή στην ιστορία του κινήματος και τις μεγάλες στρατηγικές επιλογές.

Φιλοδοξούμε να φτιάξουμε μια εφημερίδα με εξωστρέφεια που δεν περιορίζεται να κυκλοφορεί στα κλειστά κυκλώματα του "χώρου", μια εφημερίδα ζωντανή που δεν περιορίζεται μόνο να γκρινιάζει για την ανεπάρκεια της ρεφορμιστικής αριστεράς, μια εφημερίδα βοηθητική για κάθε σύντροφο που θέλει να συγκροτήσει αριστερή, επαναστατική άποψη για τα μέτωπα που ανοίγουν γύρω του και δεν καλύπτονται από τους κάθε λογής "φορείς" και "συμπαρατάξεις".

Παράλληλα θα συνεχίσουμε την έκδοση της Μαμής συγκεντρώνοντας την ύλη της στα θέματα που αφορούν τις εμπειρίες του κινήματος σε πιο γενικευμένο επίπεδο, στις μεγάλες συζητήσεις για τις στροφές της συγκυρίας, για προβλήματα στρατηγικής, για τις θεωρητικές διαμάχες.

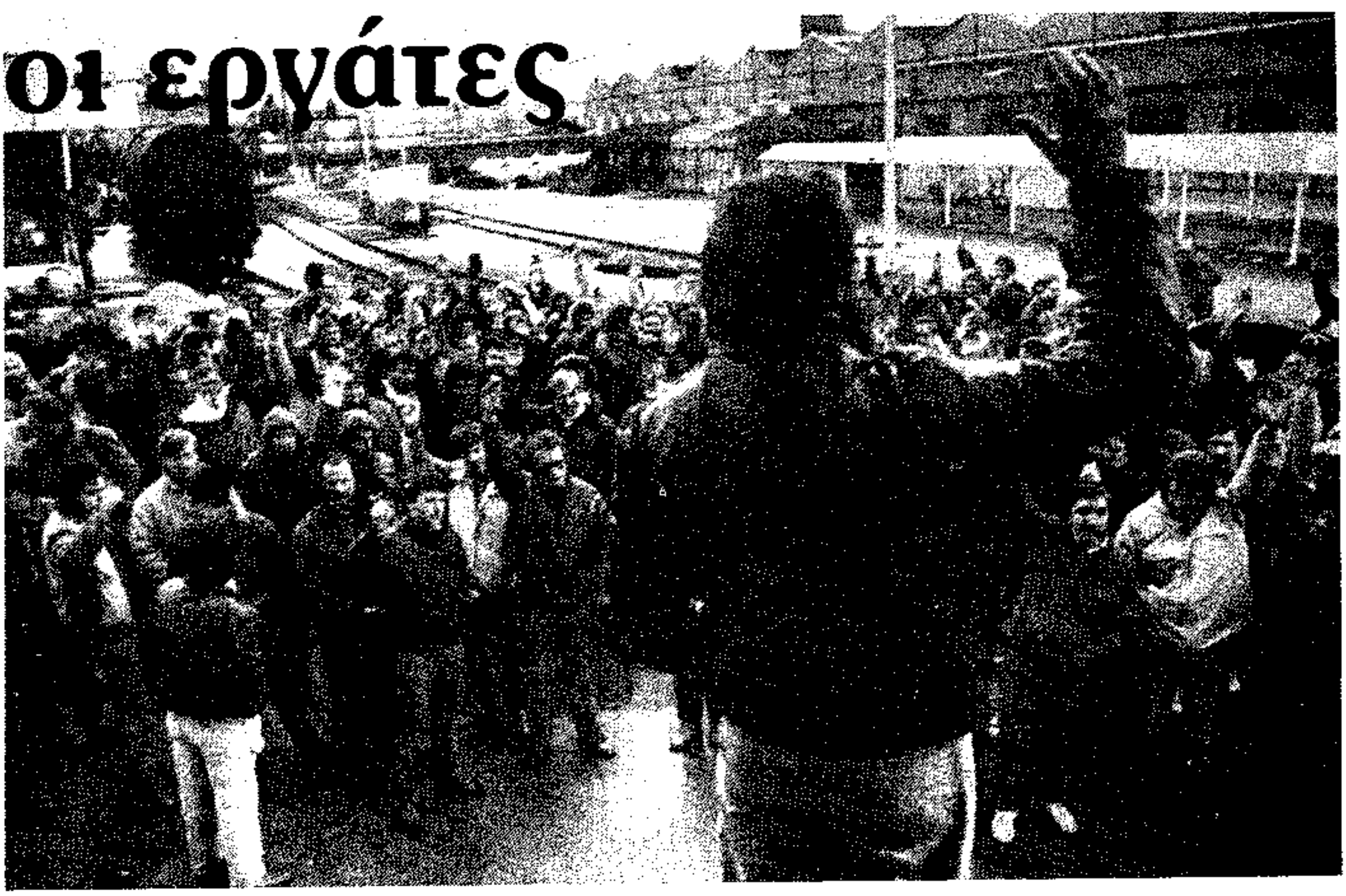
Σ' αυτή την εκδοτική προσπάθειά μας έχουμε ιδιαίτερη και άμεση ανάγκη από οικονομική συμπαράσταση, γιατί όλη αυτή η δραστηριότητα είναι πολυέξοδη. Μέσα στους πέντε μήνες από το περασμένο καλοκαίρι (Σεπτέμβρης '86—Γενάρης '87) έχουμε ξοδέψει μόνο για έντυπα 540.000 δραχμές. Αναλυτικά: 250.000 για δυο τεύχη της Μαμής (από 2.500 φύλλα το καθένα), 150.000 δραχμές για εννιά αφίσες (που κυκλοφόρησαν συνολικά σε 20.000 κομμάτια), 70.000 δραχμές για δεκαπέντε προκηρύξεις (που κυκλοφόρησαν συνολικά σε 65.000 κομμάτια) και 70.000 δραχμές για δυο τεύχη της "Εργατικής Αλληλεγγύης" στην παλιά μορφή της (8σέλιδη σε χίλια φύλλα το τεύχος).

Όλα αυτά τα έξοδα καλύπτονται μόνο από τις εισπράξεις της Μαμής και της Εργατικής Αλληλεγγύης, τις συνδρομές των μελών της ΟΣΕ και την οικονομική ενίσχυση τη δική σας. Για να στηρίξουμε την καινούρια "Εργατική Αλληλεγγύη" έχουμε ανάγκη από μεγαλύτερη οικονομική συμπαράσταση από όλους τους συντρόφους που βλέπουν με συμπάθεια την προσπάθειά μας. Ελπίζουμε μέχρι την άνοιξη να έχουμε συγκεντρώσει ένα εκατομμύριο ώστε να καλύψουμε τις νέες ανάγκες. Η οικονομική ενίσχυση είναι ένα πρώτο απλό βήμα για να φτιάξουμε μαζί την εφημερίδα που θέλουμε, την εφημερίδα που χρειάζεται η ανασύνταξη της επαναστατικής αριστεράς αυτή την περίοδο.

ΓΑΛΛΙΑ '86

Μετά τους φοιτητές οι εργάτες

δή που θα συνέχιζαν να είναι πάρκινγκ για τους άνεργους και δεν θα εξασφάλιζαν καμμιά προοπτική δουλειάς.

Ενώ αρχικά οι φοιτητικές ενώσεις (1) είχαν προσπαθήσει να οργανώσουν κάποιες διαμαρτυρίες απέναντι στο νομοσχέδιο, δεν είχαν μπορέσει να βρούνε και μεγάλη ανταπόκριση. Το έναυσμα το έδωσε η κατάληψη μιας σχολής στο Παρίσι, της Ναντέρ (με προϊστορία από τον Μάη του '68). Από κει και πέρα οι αντιδράσεις προχώρησαν αλυσιδωτά σε όλες τις άλλες σχολές στο Παρίσι και ταυτόχρονα σε διάφορα επαρχιακά πανεπιστήμια. Έγιναν γενικές συνελεύσεις που αποφάσισαν το κατέβασμα σε αποχή διαρκείας μέχρι "να αποσυρθεί ο νόμος Ντεβακέ". Εκλέχτηκαν απεργιακές επιτροπές —άμεσα ανακλητές από την Γ.Σ. των φοιτητών— που θα διεκπεραίωναν τις αποφάσεις της Γ.Σ. και δημιουργήθηκε μια Συντονιστική Επιτροπή με αντιπροσώπους από τις απεργιακές επιτροπές όλων των πανεπιστήμιων για τον καλύτερο συντονισμό του αγώνα που εκείνη τη στιγμή άρχιζε.

Η έκταση που είχε πάρει η φοιτητική εξέγερση φάνηκε σε όλο της το μεγαλείο στην διαδήλωση στις 27 Νοέμβρη. Κατά τις εκτιμήσεις της Συντονιστικής Επιτροπής των Φοιτητών μισό εκατομμύριο φοιτητές και μαθητές διαδήλωσε εκείνη τη μέρα, ενάντια στο νομοσχέδιο Ντεβακέ, στους δρόμους του Παρισιού και την επαρχία.

Η μαζικότητα και η ζωντάνια της πρώτης διαδήλωσης, τα σημάδια μιας σχετικής υποχώρησης απ' την κυβέρνηση (άρχισε να μιλάει για τροποποίηση των επίμαχων άρθρων) και το άπλωμα των κινητοποιήσεων σε περισσότερα πανεπιστήμια αλλά και μέσα στα ίδια τα λύκεια, έκαναν τους φοιτητές ακόμα πιο αποφασιστικούς στη συνέχιση της αποχής τους μέχρι την τελική νίκη. Ήδη από δω και πέρα στις περισσότερες σχολές οι αποχές μετατρέπονται σε καταλήψεις.

Η επόμενη διαδήλωση στις 4 Δεκέμβρη ήταν διπλάσια. Όλοι μιλάνε για ένα εκατομμύριο κόσμο που γέμισαν τους δρόμους. Το Παρίσι ήταν μια απέραντη διαδήλωση που με δυσκολία ξεχώριζε κανένας την αρχή και το τέλος της. Η κυβέρνηση μη θέλοντας να υποχωρήσει στις φοιτητικές διεκδικήσεις, αποφάσισε να χρησιμοποιήσει την αστυνομία για να διαλύσει το κίνημα. Έλπιζε ότι ένα νέο και "άπειρο" φοιτητικό κίνημα δεν θα μπορούσε να αντισταθεί και να αντιμετωπίσει την καταστολή των ΜΑΤ και των εποχούμενων Μετζήδων. Αυτό το κτύπημα ήταν και το σημείο καμπής των φοιτητικών κινητοποιήσεων, αλλά όμως προς την αντίθετη κατεύθυνση από κει που επιδίωκε η κυβέρνηση, δηλαδή στο παρά πέρα ακόμα δυνάμωμά της.

Η καταστολή διεύρυνε το κίνημα τόσο πολιτικά όσο και από διάφορα νέα κομμάτια που ήρθαν να του συμπαρασταθούνε. Τα συνθήματα πια μετά το ματοκύλισμα της διαδήλωσης και τη δολοφονία του Αλγερινού φοιτητή την επόμενη μέρα δεν ήταν να "αποσυρθεί ο νόμος" αλλά "να παραιτηθεί η κυβέρνηση των δολοφόνων". Τα εργατικά συνδικάτα, τόσο η CGT που ελέγχεται από το κομμουνιστικό κόμμα, όσο και η CFDT που ελέγχεται από το Σοσιαλιστικό (2) καλούσαν τους εργάτες σαν ένδειξη διαμαρτυρίας για την κυβερνητική καταστολή και συμπαράστασης στους φοιτητές να κατέβουν σε μια ώρα στάση εργασίας για την Δευτέρα 8 Δεκέμβρη. Αυτή η απόφαση ήταν η αρχή για να συμμετέχουν πια οργανωμένα οι εργάτες στις φοιτητικές κινητοποιήσεις. Το πρωί της Δευτέρας σε διάφορα εργοστάσια, σιδηροδρομικούς σταθμούς, μετρό, ταχυδρομεία κλπ. έγιναν γενικές συνελεύσεις που αποφάσισαν όχι μόνο να κατέβουν στη στάση εργασίας εκείνης της μέρας, αλλά και τη συμμετοχή τους στην επόμενη Γενική Απεργία και διαδήλωση για τις 10 Δεκέμβρη που καλούσε το Συντονιστικό των Φοιτητών μαζί με τα εργατικά συνδικάτα. Ενδεικτικά της εργατικής συμπαράστασης και συμμετοχής είναι οι παρακάτω μαρτυρίες: "Την Κυριακή το βράδυ η απεργιακή επιτροπή των σιδηροδρομικών του σταθμού ''Παρίσι-Νότιοδυτικά'' κολούσε αφίσες που καλούσαν στη στάση εργασίας για την επόμενη μέρα στις 11 το πρωί. Περίπου 60 σιδηροδρομικοί αυτού του σταθμού συμμετείχαν στη στάση. Εντωμεταξύ η απεργιακή μας επιτροπή που θα οργάνωνε και την Γενική Απεργία στις 10 Δεκέμβρη και την συμμετοχή μας στην διαδήλωση είχε διευρυνθεί σε 25 άτομα... Κατεβήκαμε στη διαδήλωση με τα δικά μας πανώ που έγραφαν ''Οι φοιτητές νίκησαν, τώρα είναι η σειρά των εργατών''" (3).

Ένα άλλο παράδειγμα της συμμετοχής των εργατών στις φοιτητικές κινητοποιήσεις, έχουμε από την Ρουέν —μια βιομηχανική επαρχιακή πόλη της Γαλλίας. Εκεί οι εργάτες από διάφορους χώρους, το εργοστάσιο της Ρον-Πουλένκ, τα κεντρικά ταχυδρομεία, το αμαξοστάσιο των τραίνων, ζήτησαν από τους φοιτητές που μοίραζαν προκηρύξεις να πάνε μέσα και να πάρουν μέρος στις γενικές συνελεύσεις που προγραμμάτιζαν το κατέβασμά τους στην γενική απεργία και τη διαδήλωση. Στην ίδια δε την διαδήλωση της Ρουέν, μετά ακριβώς από το κεφάλι της πορείας, υπήρχαν διάφορα εργατικά πανώ με συνθήματα όπως: "Οι εργάτες συμπαραστέκονται στους μαθητές και φοιτητές" και "Οι σιδηροδρομικοί στο πλευρό σας".

Η ενεργοποίηση των συνδικάτων, η στάση εργασίας την Δευτέρα και η προοπτική μιας Γενικής Απεργίας και διαδήλωσης για τις 10 Δεκέμβρη εξανάγκασαν την κυβέρνηση σε υποχώρηση. Ο φόβος της επανάληψης της 13 Μάη του '68, τότε που η απεργία συμπαράστασης των εργατικών συνδικάτων στο φοιτητικό κίνημα πυροδότησε τις αλυσιδωτές καταλήψεις στα εργοστάσια, ήταν αρκετός για να πείσει την κυβέρνηση (μετά από έντονη παρέμβαση του Μιττεράν) ότι καλύτερα μια "μικρή" υποχώρηση τώρα, παρά μια μεγάλη ήττα μετά από λίγο.

Παρόλα αυτά ούτε τα εργατικά συνδικάτα ούτε οι φοιτητές ανέστειλαν την Γενική Απεργία και διαδήλωση. Στις 10 Δεκέμβρη για πρώτη φορά μετά από χρόνια σίγησαν όλοι μαζί οι εργατικοί χώροι, ενώ το μεσημέρι ξεχύθηκε στους δρόμους εκίνο το εκρηκτικό μίγμα εργατών-φοιτητών που τον Μάη του '68 έκανε τους αστούς και τα χρειάστηκαν.

Αυτήν όμως τη φορά οι εξελίξεις δεν ήταν ακριβώς οι ίδιες. Η ίδια η διαδήλωση ήταν ξανά πολύ μαζική, τα συνθήματα ήταν γύρω από την δολοφονία του Μαλίκ Ουσεκίν. Και εκεί τέλειωσε το πρώτο κομμάτι των φοιτητικών κινητοποιήσεων.

Οι φοιτητικές συνελεύσεις που έγιναν την επόμενη μέρα αποφάσισαν να σταματήσουν την αποχή. Δήλωναν όμως ταυτόχρονα ότι θα είναι σε επιφυλακή για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα ήθελε προκύψει. Την ίδια περίπου αντιμετώπιση είχε και η Συντονιστική Επιτροπή, όπου μετά από συζήτηση αποφάσισε κατα πλειοψηφία την αυτοδιάλυσή της.

Οι Απεργίες

Με το τέλος των φοιτητικών κινητοποιήσεων η διάθεση μέσα στους εργατικούς χώρους εμφανίζεται ανεβασμένη. Για πρώτη φορά η περίοδος διαπραγματεύσεων για τις καινούριες συλλογικές συμβάσεις δεν περιορίζεται σε "διάλογο" ανάμεσα στα συνδικάτα και την κυβέρνηση αλλά συμπληρώνεται με απεργιακές κινητοποιήσεις. Στο μετρό, στον ηλεκτρισμό, στο γκάζι, στους σιδηρόδρομους, αρχίζουν να κατεβαίνουν οι εργάτες σε απεργία. Στους περισσότερους απ' αυτούς τους κλάδους οι απεργίες παίρνουν επίσημη μορφή, δηλαδή ξεκινάνε και ελέγχονται από τα ίδια τα συνδικάτα και γι αυτό έχουν περιορισμένη διάρκεια. Μόνον στους σιδηροδρομικούς η απεργία ξεσπάει έξω και ενάντια στην διάθεση των μεγάλων εργατικών ενώσεων, δηλαδή των CGT, CFDT, FO.

Οι σιδηροδρομικοί είναι κλάδος με παράδοση στις άγριες απεργίες. Ήδη το 1985, μετά από μια απεργία 3 ημερών όπου σταμάτησαν τα πάντα, ανάγκασε τους σοσιαλιστές σε υποχώρηση όταν αυτοί προσπάθησαν να καθιερώσουν πιστοποιητικά "ψυχικής υγείας" για τους εργαζόμενους στα τραίνα. (Για να δικαιολογήσουν απανωτά δυστυχήματα που είχαν γίνει εκείνη την περίοδο).

Για τους σιδηροδρομικούς τα μέτρα λιτότητας σήμαναν μια φοβερή συμπίεση σε όλα τα επίπεδα. Στο οικονομικό, είχαν να πάρουν αύξηση εδώ και 18 μήνες. Τέτοια περίοδο παγώματος είχε προβλέψει η "σοσιαλιστική" κυβέρνηση το 1985 και μετά χαράς αποφάσισε να συνεχίσει ο Σιράκ. Στις συνθήκες δουλειάς, η εντατικοποίηση και η μείωση προσωπικού είχε δημιουργήσει σοβαρούς κινδύνους για την ασφάλεια των εργαζόμενων. Για δυο χρόνια όχι μόνο δεν είχαν γίνει νέες προσλήψεις, αλλά και δεν αντικαταστάθηκαν όσοι είχαν αποχωρήσει λόγω σύνταξης. Πάνω δε από όλα αυτά η διοίκηση των σιδηροδρόμων ετοιμαζόταν να απολύσει άλλους 8.200 σιδηροδρομικούς που τους θεωρούσε υπεράριθμους.

Τον σπινθήρα όμως για το ξέσπασμα της απεργίας τον έδωσε η αλλαγή κλί μακας που ετοιμαζόταν να επιβάλει η κυβέρνηση από τον Γενάρη του 1988. Μέχρι σήμερα ο μισθός των σιδηροδρομικών καθορίζεται με βάση την αρχαιότητα, δηλαδή τα χρόνια που έχει στην υπηρεσία ο κάθε εργαζόμενος. Με την αλλαγή που προωθούσε η κυβέρνηση, τα χρόνια θα τα αντικαταστούσε η "αξιοκρατία" δηλαδή η γνώμη της Διοίκησης για κάθε εργαζόμενο. Μ' αυτό το σύστημα θα έσπαγε κάθε συλλογικότητα μέσα στους ίδιους τους εργαζόμενους, θα ανταμοίβονταν οι απεργοσπάστες και θα έμεναν στάσιμοι οι πιο δραστήριοι συνδικαλιστικά εργάτες, ενώ τέλος θα εξοικονομούσε πόρους η Επιχείρηση μειώνοντας στο ελάχιστο τις αυξήσεις που θα έδινε.

Είναι ένα σύστημα που έχει προωθηθεί σε διάφορες κρατικές επιχειρήσεις μέχρι τώρα, αλλά που παντού συνάντησε αρκετές δυσκολίες στην εφαρμογή του.

Οι σιδηροδρομικοί άρχισαν την απεργία τους αποφασισμένοι αυτή τη φορά να τραβήξουν τον αγώνα τους μέχρι τη νίκη και να μην περιοριστούν στις γνωστές 24ωρες που κατάληγαν στην όλο και μεγαλύτερη απογοήτευση των εργατών. Γι αυτόν ακριβώς τον λόγο αποφάσισαν να την οργανώσουν μόνοι τους και να ελέγχουν την πορεία τους αυτοί οι ίδιοι.

Σιδηροδρομικοί: Άμεση δημοκρατία

Η προετοιμασία της απεργίας έγινε με την οργάνωση Γενικών Συνελεύσεων σε αμαξοστάσια και με την εκλογή απεργιακών επιτροπών που θα είχαν σαν περιεχόμενο την οργάνωση της απεργίας σε καθημερινή βάση. Μέλη αυτών των επιτροπών ήταν μαχητικοί εργάτες, αριστεροί συνδικαλιστές και εργάτες-μέλη επαναστατικών οργανώσεων.

Οι αντιπρόσωποι των συνδικάτων στους συγκεκριμένους χώρους δεν συμμετείχαν στις απεργιακές επιτροπές κι αυτό για δυο λόγους: Από τη μια γιατί οι ίδιοι οι απεργοί δεν τους είχαν εμπιστοσύνη και από την άλλη γιατί οι ίδιοι οι αντιπρόσωποι δεν ήθελαννα υπόκεινται στον έλεγχο της εργατικής βάσης (όπως θα ήταν υποχρεωμένοι σαν μέλη των απεργιακών επιτροπών).

Ο συντονισμός ανά περιοχή αλλά και πανεθνικά επιχειρήθηκε μέσα από δυο ξεχωριστά συντονιστικά όργανα. Το ένα ήταν η "Συντονιστική Επιτροπή Οδηγών" με αναφορά τους οδηγούς των τραίνων —από τα βασικά κομμάτια αυτής της απεργίας— και το άλλο η "Εθνική Διακλαδική Συντονιστική" που επιδίωκε ένα γενικότερο συντονισμό των απεργών σιδηροδρομικών και δεν ήθελε να περιοριστεί σε έναν μόνο κλάδο. Η πραγματική διαφορά ήταν πως η δεύτερη Συντονιστική ήταν πιο πολιτικοποιημένη από την πρώτη, γιατί ηγετικό ρόλο σ' αυτήν έπαιξαν μέλη της τροτσκιστικής

οργάνωσης της επαναστατικής αριστεράς "Εργατική Πάλη". Αυτή η διαφορά φάνηκε πιο καθαρά όταν μπήκε από μια στιγμή και πέρα το ζήτημα του ποιός θα έκανε τις διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση, τα συνδικάτα ή οι απεργιακές επιτροπές; Για την "Διακλαδική Συντονιστική" τα συνδικάτα δεν έπρεπε να ανακατευτούν στις διαπραγματεύσεις και οι μόνοι αρμόδιοι γι αυτή την δουλειά ήταν οι απεργιακές επιτροπές. Αντίθετα μ' αυτή την άποψη η "Συντονιστική των οδηγών", διατηρώντας ψευδαισθήσεις για τα συνδικάτα (και πιο στενούς δεσμούς με το Αυτόνομο Συνδικάτο Οδηγών) (5), αποφάσισε να κάνουν μεν τα συνδικάτα τις διαπραγματεύσεις αλλά πάντοτε κάτω από τον έλεγχο των ίδιων των εργατών (δηλαδή μέσα στα πλαίσια που θα όριζαν οι γενικές συνελεύσεις).

Τα μέλη των απεργιακών επιτροπών ήταν υπόλογα στην γενική συνέλευση που αποφάσιζε μετά από συζήτηση για όλα τα ζητήματα που είχαν να κάνουν με την οργάνωση και την συνέχιση της απεργίας. Δηλαδή πάνω στα ζητήματα περιφρούρησης, σχέσης με τα συνδικάτα, κλιμάκωσης της απεργίας και απάντησης στις κυβερνητικές προτάσεις που από μια στιγμή και πέρα άρχισαν να διαμορφώνονται.

Η περιφρούρηση της απεργίας έγινε με πολλούς τρόπους, ανάλογα την δύναμη των διαφόρων κομματιών μέσα σ' αυτήν. Εκεί που η απεργία ήταν πολύ δυνατή, όπως στο σιδηροδρομικό δίκτυο του βορρά, δεν κινήθηκε ούτε ένα τραίνο. Κι αυτό το είχαν εξασφαλίσει οι απεργοί είτε με κατάληψη σε κάποια αμαξοστάσια, απ' όπου δεν άφηναν τα τραίνα να κινηθούν, είτε στους ίδιους τους σταθμούς. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι ένας από τους κεντρικούς σταθμούς του Παρισιού, "Παρίσι-Βορράς", απ' όπου κινούνται τα τραίνα της βόρειας περιοχής της Γαλλίας και όπου δεν κινήθηκε σε όλη τη διάρκεια της απεργίας ούτε ένα τραίνο. Σ' αυτόν είχε την έδρα της η πρώτη από τις δυο Συντονιστικές Επιτροπές, και οι απεργοί είχαν στην κυριολεξία καταλάβει τον σταθμό. Χρειάστηκαν 6 διμοιρίες ΜΑΤ για να τους σηκώσουν από τις γραμμές των τραίνων και στη συνέχεια η εγκατάσταση των ΜΑΤ επί μονίμου βάσεως μέσα στον σταθμό. Σε άλλους σταθμούς το μπλοκάρισμα των γραμμών ώστε να δημιουργούνται μεγάλες καθυστερήσεις στα απεργοσπαστικά τραίνα (που κι αυτά ήταν λίγα) ήταν ο τρόπος που είχαν διαλέξει οι απεργοί. Σ' αυτές τις περιπτώσεις τα ΜΑΤ συνόδευαν τα τραίνα έξω από τον σταθμό, όχι βέβαια με τις αύρες αλλά με τα πόδια, τρέχοντας μπροστά από τα τραίνα για να "καθαρίζουν" τις γραμμές από τους απεργούς. Εκτός από αποτελεσματικότητα αυτή η περιφρούρηση είχε και πολύ γέλιο με το τρεχαλητό των μπάτσων.

Οι μαρτυρίες από τη Γαλλία λένε ότι τέτοιες δυνατές εργατικές επιτροπές είναι η πρώτη φορά που εμφανίστηκαν κι αυτό δεν περιοριζόταν μόνο στο Παρίσι, αλλά αντίθετα απλωνόταν σε όλη τη Γαλλία, σε κάθε περιοχή που υπήρχε αμαξοστάσιο και σταθμός που βρίσκονταν σε απεργία. Στο να οργανωθεί έτσι η απεργία και να λειτουργήσει η άμεση δημοκρατία για πρώτη φορά μετά το '68 μέσα στους εργα-

τικούς χώρους, είναι σίγουρο ότι έπαιξαν ρόλο οι φοιτητικές κινητοποιήσεις και ο τρόπος οργάνωσης των ίδιων των φοιτητών. Όταν ξέσπασαν οι απεργίες ο απόηχος των προηγούμενων αγώνων ήταν ακόμη νωπός.

Η απεργία κράτησε 25 μέρες —το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα που είχε κρατήσει απεργία τα τελευταία χρόνια στη Γαλλία, όπου οι ρεφορμιστές φρόντιζαν αρκετά πιο γρήγορα να τη σπάσουν. Στην αρχή κυβέρνηση και συνδικάτα έλπιζαν ότι σε 2-3 μέρες θα σταματούσε και γι αυτό η αντιμετώπισή τους ήταν η αναμονή. Οι μεγάλες εργατικές ενώσεις αρνήθηκαν στην αρχή να καλύψουν τους απεργούς (απαραίτητο για να μην απολυθούν) και επί πλέον η CGT προχώρησε και σε καταγγελία των "διασπαστών" του εργατικού κινήματος που φτιάχνουν απεργιακές επιτροπές. Η κυβέρνηση και η διοίκηση των σιδηροδρόμων έκαναν δηλώσεις ότι αρνούνται τον διάλογο με απεργούς και πως μόνο εάν σταματούσε η απεργία θα προχωρούσαν σε διαπραγματεύσεις. Όταν όμως η απεργία μπήκε στην δεύτερη βδομάδα που άρχιζαν οι γιορτές και στους σταθμούς επικρατούσε χάος —τα τραίνα δεν έφευγαν, η απεργία επεκτεινόταν και σε άλλα αμαξοστάσια, οι γενικές συνελεύσεις των απεργών είχαν ανανεώσει την απόφασή τους για συνέχιση της απεργίας— άρχιζε να αλλάζει η στάση των συνδικάτων και της κυβέρνησης.

Η CFDT, που πριν λίγες μέρες είχε απειλήσει με διαγραφή τον ηγέτη της "Διακλαδικής Συντονιστικής", Ντανιέλ Βιτρύ (ήταν επαγγελματικό στέλεχος του συνδικάτου), τώρα βγαίνει και υποστηρίζει τα αιτήματα των σιδηροδρομικών. Το ίδιο κάνει και η CGT που καλεί όλους τους σιδηροδρομικούς να πάρουν μέρος στην απεργία, μολονότι η απεργία είχε αρχίσει πριν από δέκα μέρες. Αλλά όπως είπε και ένας γραφειοκράτης της: "Αν δεν πάρουμε στα χέρια μας την απεργία, μετά από λίγο θα πάρει ανεξέλεγκτες διαστάσεις γιατί οι εργάτες είναι διατεθειμένοι να προχωρήσουν χωρίς εμάς".

Για να μπορέσουν λοιπόν να αποκτήσουν τον έλεγχο μιας απεργίας που στην αρχή την είχαν καταδικάσει, τα συνδικάτα κάνουν στροφή, την υποστηρίζουν και προσπαθούν και να καθορίσουν την πορεία της. Σ' αυτό τους διευκολύνει και η κυβέρνηση που αποφασίζει κάτω από εσωτερικές πιέσεις να προχωρήσει σε διαπραγματεύσεις.

Αυτή είναι μια κρίσιμη στιγμή για την απεργία. Η κυβέρνηση αρχίζει να κάνει υποχωρήσεις με το ότι δέχεται μερικά από τα αιτήματα (αποσύρει την "αξιοκρατική κλίμακα" και διαπραγματεύεται ρεπό, βάρδιες κλπ). Οι απεργοί τα θεωρούν πολύ λίγα και αποφασίζουν μετά από γενικές συνελεύσεις ότι συνεχίζουν την απεργία. Εδώ σ' αυτό το σημείο στροφής, όπου αρχίζει να φαίνεται η κυβερνητική αδυναμία, χρειαζόταν μια κλιμάκωση του αγώνα. Η συνέχιση της απεργίας δεν ήταν πια αρκετή. Το προχώρημα μπορούσε να έρθει μέσα από την γενίκευση και το δέσιμο με άλλες απεργίες που γίνονταν ταυτόχρονα. (Σχεδόν όλη η Κοινή Ωφέλεια βρισκόταν σε απεργία). Να φανεί έτσι η συμπαράσταση που είχε ο αγώνας των σιδηροδρομικών, όχι τυπικά, αλλά με τον παράλληλο συντονισμό των απεργών εργατών των άλλων κλάδων. Κι αυτή ουσιαστικά την προοπτική μπορούσαν να την εξασφαλίσουν μόνο τα συνδικάτα που έλεγχαν όλες τις υπόλοιπες απεργίες.

Όμως αυτό ποτέ δεν έγινε. Το αποτέλεσμα ήταν πως αυτό που φοβόταν η κυβέρνηση, δηλαδή να λειτουργήσει η απεργία των σιδηροδρομικών σαν πόλος για όλους τους άλλους κλάδους που βρίσκονταν σε κινητοποίηση, κατάφερε να το αποφύγει. Έτσι, σκληραίνει πάλι τη στάση της, αρνείται τον παραπέρα διάλογο και ενεργοποιεί την "σιωπηρή πλειοψηφία" (στην πραγματικότητα τους συντηρητικούς μικροαστούς) ενάντια στους απεργούς.

Η πίεση πάνω στους απεργούς από την απομόνωση είναι μεγάλη. Από τη μια η υστερία του τύπου, της κυβέρνησης και

των στημένων δεξιών διαδηλώσεων, ενώ από την άλλη η εγκατάλειψη στην τύχη τους από τα συνδικάτα. Η απεργία αρχίζει να σπάει. Όμως η απόφαση για να σταματήσει η απεργία πάρθηκε αρκετά συγκροτημένα, έτσι όπως έγινε και το ξεκίνημά της. Σε κάθε αμαξοστάσιο έγιναν γενικές συνελεύσεις που αποφάσισαν το σταμάτημά της. Τα πιο δυνατά κομμάτια, αυτά που την είχαν ξεκινήσει ήταν και τα τελευταί που γύρισαν πίσω. Ένα τέτοιο παράδειγμα ήταν το αμαξοστάσιο όπου δημιουργήθηκε και στηρίχτηκε η "Διακλαδική Συντονιστική", στο Παρίσι (Παρίσι—Νοτιοδυτικά) και που η δύναμη της επαναστατικής αριστεράς είναι αρκετά μεγάλη.

Το κύμα των απεργιών που ξέσπασε μέσα στον Δεκέμβρη στην Γαλλία δεν μπόρεσε ποτέ να πάρει την διάσταση των φοιτητικών κινητοποιήσεων, να γενικευτεί παντού και να αναγκάσει την κυβέρνηση σε μια συνολική υποχώρηση. Χωρίς αμφιβολία μια τέτοια εξέλιξη θα σήμαινε την παραίτηση της κυβέρνησης, το άνοιγμα μιας πολιτικής κρίσης που από κει και πέρα θα είχε απρόβλεπτες συνέχειες. Αυτό το ήξεραν όλα τα κόμματα και κανένα δεν ήθελε να την προκαλέσει, αντίθετα μάλιστα έκαναν τα πάντα για να εμποδίσουν την απεργία από το να πάρει γενικότερες διαστάσεις.

Σε αντίθεση με το φοιτητικό, ο έλεγχος των συνδικάτων και των ρεφορμιστών μέσα στο εργατικό κίνημα είναι πολύ πιο δυνατός. Και γι αυτό μολονότι τους ξέφυγε ένα κομμάτι —οι σιδηροδρομικοί— μπόρεσαν ταυτόχρονα να ελέγξουν όλα τα άλλα, να τα κρατήσουν απομονωμένα και να μην αφήσουν τον αγώνα να γενικευτεί. Γι αυτό άλλωστε και ποτέ δεν οργάνωσαν μια πραγματική διαδήλωση όλων μαζί των κλάδων που απεργούσαν ταυτόχρονα.

Η διαπίστωση για τις διαφορετικές συνθήκες που ισχύουν ανάμεσα στα δυο κινήματα δεν κάνει τα εργατικά ξεσπάσματα που έγιναν λιγότερο σημαντικά από τις φοιτητικές διαδηλώσεις. Αντίθετα, οι απεργιακές επιτροπές, η άμεση δημοκρατία και η οργάνωση της απεργίας των σιδηροδρομικών από τα κάτω είναι από τα πιο φωτεινά παραδείγματα του εργατικού κινήματος στα τελευταία χρόνια. Κι αυτό, μολονότι θα προσπαθήσουν τα συνδικάτα να το ξεχάσουν, θα λειτουργεί σαν το ζωντανό παράδειγμα για κάθε εργατικό αγώνα, θα είναι ζωντανή μνήμη για όλη την εργατική τάξη της Γαλλίας. "Την επόμενη φορά, ακόμα καλύτερα"...

Η Επαναστατική Αριστερά μέσα στα γεγονότα

Η σημασία των γαλλικών γεγονότων για την Επαναστατική Αριστερά είναι τεράστια. Για πρώτη φορά μετά από χρόνια το ακροατήριο στο οποίο απευθύνεται δεν περιοριζόταν σε κάποια δυσαρεστημένα από τον ρεφορμισμό άτομα, αλλά σ' ένα μαζικό κίνημα που πάλευε. Σ' ένα κίνημα που κατά χιλιάδες απεργούσε, διαδήλωνε, συγκρουόταν με τα ΜΑΤ, έδινε τις πολιτικές μάχες με την κυβέρνηση.

Ενώ την προηγούμενη περίοδο το μάξιμουμ των δραστηριοτήτων της Ε.Α. ήταν η συμμετοχή της σε κινητοποιήσεις οργανωμένες από τους ρεφορμιστές, όπου η έμφαση έπεφτε στην διαφοροποίησή της, τώρα ξαφνικά βρισκόταν στη μέση ενός μαζικού ξεσπάσματος, όπου η δύναμη των ρεφορμιστών είναι περιορισμένη, ενώ η δική της παρέμβαση μπορούσε να γίνει αρκετά καθοριστική. Έτσι άνοιξαν όλα τα προβλήματα που είχαν να κάνουν με την μαζική παρέμβαση μιας επαναστατικής οργάνωσης όταν προσπαθεί από την μια να βρίσκεται μέσα στις εξελίξεις των γεγονότων και από την άλλη να τα προσανατολίζει σε μια επαναστατική προοπτική. Κι αυτό ήταν μια καθημερινή πίεση για τις οργανώσεις, γιατί καθημερινά έμπαιναν οι επιλογές για το πώς θα προχωρήσει, από το ίδιο το κίνημα.

Η μυθική εικόνα που προβάλουν διάφορες απόψεις για τα γεγονότα παρουσιάζοντας ένα κίνημα χωρίς εσωτερική πολιτική συζήτηση και διαμάχη δεν έχει καμιά σχέση με την πραγματικότητα. Στην πράξη χρειάστηκαν σκληρές αντιπαραθέσεις επαναστατών-ρεφορμιστών τόσο μέσα στις φοιτητικές και μαθητικές γενικές συνελεύσεις όσο και μέσα στις συνελεύσεις των απεργών σιδηροδρομικών για να αναπτυχθούν οι αγώνες μέχρι εκείνου έφτασαν. Κι αν τελικά το Σοσιαλιστικό και Κομμουνιστικό Κόμμα κατάφεραν να περιορίσουν την ανάπτυξη του κινήματος, αυτό έχει να κάνει με τις αδυναμίες των οργανώσεων της άκρας αριστεράς στη Γαλλία που δεν μπόρεσαν να σηκώσουν πιο αποτελεσματικά τα βάρη της επαναστατικής παρέμβασης.

Οι απόψεις που σβήνουν το ρόλο της επαναστατικής αριστεράς στα γεγονότα καταλήγουν να ζωγραφίζουν ένα κίνημα "χαζοχαρούμενο" που αναπτύχθηκε γιατί "απέφυγε" την πολιτική και στηρίχτηκε στην σπιρτάδα των συνθημάτων και στην ευρηματικότητα μερικών καλών συνδικαλιστών. Τέτοιες απόψεις δεν εκφράζουν τίποτα άλλο από το μέγεθος της δεξιάς στροφής διαφόρων τέως αριστεριστών που στηρίζουν πια τις ελπίδες τους στην "κοινωνία των πολιτών" και στην ειρηνική συνύπαρξή τους με τους ρεφορμιστές μέσα στους θεσμούς της.

Η απομαζικοποίηση των ρεφορμιστών

Η οργανωτική δύναμη των ρεφορμιστών μέσα στο φοιτητικό κίνημα ήταν πολύ μικρή. Το ΚΚ έλεγχε την UNEF-SE, (στην πραγματικότητα μια συνδικαλιστική παράταξη κι όχι μια ΕΦΕΕ) που η δύναμή της ήταν πολύ περιορισμένη. Λίγο μεγαλύτερη δύναμη —οργανωτική— είχαν οι σοσιαλιστές μέσα από την UNEF-ID, λόγω της καμπάνιας SOS-Racism αλλά και της προσχώρησης στους σοσιαλιστές του φοιτητικού τμήματος της τροτσκιστικής οργάνωσης MPPT (6).

Η εικόνα αυτή δεν είναι διαφορετική και μέσα στο εργατικό κίνημα όπου τα συνδικάτα (CGT, CFDT, FO) έχουν φτάσει μέσα από μια ολόκληρη περίοδο συνεργασίας και συνδιαχείρισης με την "σοσιαλιστική" κυβέρνηση του Μιττεράν στο χαμηλότερο ποσοστό συνδικαλισμένων εργατών. Μόνο το 15% των Γάλλων εργαζομένων ανήκει στα συνδικάτα, ενώ στους σιδηροδρομικούς που υποτίθεται ότι είναι από τους πιο γερά συνδικαλισμένους χώρους το ποσοστό φτάνει στο 25%. Αυτό θυμίζει την περίοδο πριν από τον Μάη του '68, τότε που πάλι τα μέλη των συνδικάτων είχαν μειωθεί φανταστικά. Ήταν και τότε το τίμημα που είχαν πληρώσει οι ρεφορμιστές για την συνεργασία τους με τον Ντε Γκωλ.

Αυτή η εικόνα δεν περιορίζεται μόνο στους μαζικούς φορείς που ελέγχονται από τα δυο κόμματα, αλλά περιλαμβάνει και την ίδια την πολιτική τους δύναμη μέσα σ' αυτούς τους χώρους. Πέρα από την εκλογική τους δύναμη, το πραγματικό γεγονός ήταν ότι και τα δυο κόμματα είχαν απομαζικοποιηθεί. Το ΓΚΚ σπαρασσόταν από εσωτερικές διαμάχες για τις αιτίες της κρίσης του, ενώ το ΣΚ προσπαθούσε να κατευθύνει όλο τον μηχανισμό του , στην εξασφάλιση της νίκης στις επόμενες προεδρικές εκλογές.

Έτσι μέσα στους μαζικούς χώρους όχι μόνο είχε μειωθεί η δύναμη των δυο αυτών κομμάτων, αλλά είχε διαμορφωθεί και μια εχθρότητα απέναντί τους, γιατί ήταν τα κόμματα του κρατικού μηχανισμού, ήταν οι υπεύθυνοι για όλες τις επιθέσεις της "σοσιαλιστικής" διαχείρισης. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι ρεφορμιστές δεν μπήκαν μέσα στα γεγονότα. Παρά το αρχικό ξάφνιασμα όλη η προσπάθεια από κει και πέρα ήταν το πώς να καθορίσουν την εξέλιξή τους και να προλάβουν το "χειρότερο", δηλαδή την επέκτασή τους. Ήταν γι αυτούς και μια ευκαιρία να ξανακερδίσουν το χαμένο έδαφος. Ωστόσο η αρχική αδυναμία τους ήταν μια ευκαιρία για το κίνημα να ξεδιπλώσει τους αγώνες του έξω από τον έλεγχό τους.

Για μια επαναστατική προοπτική

Οι οργανώσεις της Άκρας Αριστεράς δεν βρέθηκαν σε λιγότερο δύσκολη θέση με το ξέσπασμα των φοιτητικών κινητοποιήσεων. (6) Παρόλα αυτά βρίσκονταν από την αρχή μέσα στα γεγονότα και έπαιξαν αρκετά σημαντικό ρόλο στην εξέλιξή τους. Η λειτουργία των άμεσων μορφών δημοκρατίας που έβγαλε το φοιτητικό κίνημα —γενικές συνελεύσεις, απεργιακές επιτροπές, Συντονιστική Επιτροπή— στηρίχτηκε πάνω στα μέλη των επαναστατικών οργανώσεων σ' αυτούς τους χώρους για να κρατηθούν. Μπορεί αυθόρμητα να τις γέννησε το κίνημα, η διατήρησή τους όμως ήταν μια διαρκής προσπάθεια που μόνο η εμπειρία και η αντίληψη των επαναστατών μπορούσε να εξασφαλίσει. Γιατί κάθε στιγμή υπήρχε η προ-

σπάθεια της γραφειοκρατικοποίησης και της διάλυσης.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προσπάθησαν πολύ να διαλύσουν την συλλογικότητα των φοιτητών και τον έλεγχο των εκπροσώπων τους από τις Γενικές Συνελεύσεις χρησιμοποιώντας το πιο παλιό κόλπο των αστών απέναντι σε νέα κινήματα: τον παραγοντισμό. Οι εφημερίδες θα ήθελαν πολύ να διαλέγουν αυτές τους "ηγέτες" του κινήματος παίρνοντας συνεντεύξεις και προβάλλοντας δηλώσεις επιλεκτικά. Το ότι αυτή η μανούβρα δεν πέρασε —παρά την πρόθυμη συνεργασία μιας μερίδας στελεχών του Σοσιαλιστικού Κόμματος— ήταν μια μάχη που κέρδισαν οι υποστηριχτές της άμεσης δημοκρατίας.

Μια άλλη επίθεση κατά της δημοκρατικής οργάνωσης τόσο των φοιτητών πρώτα όσο και των σιδηροδρομικών στη συνέχεια, ήταν η εκστρατεία της κυβέρνησης κατά των "εξτρεμιστών αριστεριστών" που "καπελώνουν" τις Συντονιστικές Επιτροπές. (Επίθεση του Μονορύ κατά του Νταβίντ Ασουλίν —μέλους μιας μικρής τροτσκιστικής ομάδας— γιατί σαν εκπρόσωπος της Συντονιστικής των φοιτητών δήλωσε ότι το αίτημα για να ποσυρθεί το νομοσχέδιο Ντεβακέ δεν είναι διαπραγματεύσιμο. Ενορχηστρωμένη "αποκάλυψη" από τον τύπο ότι ο Ντανιέλ Βιτρύ της Διακλαδικής Συντονιστικής των Σιδηροδρομικών είναι μέλος της Εργατικής Πάλης). Η άμεση δημοκρατία χρειάστηκε αγώνα για να στηριχτεί.

Το ίδιο ισχύει και για τις διάφορες κρίσιμες αποφάσεις που είχε να πάρει το κίνημα σε όλη την πορεία του, από την αρχή μέχρι να φτάσει στην παραίτηση Ντεβακέ και την απόσυρση του νομοσχέδιου από την κυβέρνηση. Υπήρχαν στιγμές που έμπαινε σε αμφισβήτηση η συνέχειά του, όπως π.χ. μετά την επίθεση με τα ΜΑΤ στις 4 Δεκέμβρη ή μετά την υποχώρηση της κυβέρνησης όπου έμπαινε το ζήτημα εάν θα πραγματοποιόταν η διαδήλωση στις 10 Δεκέμβρη. Και πάλι τότε η μάχη δόθηκε από το πιο πολιτικοποιημένο κομμάτι του κινήματος και την επαναστατική αριστερά μέσα σ' αυτό. Στις φοβερά μαζικές συνελεύσεις που έγιναν την νύχτα της 4 προς 5 Δεκέμβρη μετά την επίθεση της αστυνομίας, οι υποστηριχτές του "απολίτικου" χαρακτήρα του κινήματος προσπαθούσαν να απομονώσουν τις αριστερές απόψεις είτε με λασπολογία ότι οι αριστεριστές θέλουν τις συγκρούσεις για να πολιτικοποιήσουν με το ζόρι το κίνημα είτε με την άρνηση της πρότασης για έκκληση στην εργατική τάξη για κοινή διαδήλωση φοιτητών και εργατών ενάντια στην καταστολή. Η είδηση της δολοφονίας του Μαλίκ Ουσεκίν έκανε την πλάστιγγα να γείρει υπέρ της αριστερής πρότασης για Γενική Απεργία στις 10 Δεκέμβρη. Μετά την ανακοίνωση του Σιράκ στις 8 Δεκέμβρη ότι αποσύρει το νομοσχέδιο η διαμάχη ξαναφούντωσε καθώς η δεξιά πτέρυγα αμφισβητούσε την σκοπιμότητα της απεργίας και διαδήλωσης της 10 Δεκέμβρη. Αυτός ο γύρος έληξε με συμβιβασμό —το κάλεσμα διατηρήθηκε αλλά ο χαρακτήρας της διαδήλωσης υποβαθμίστηκε σε σιωπηλή πορεία πένθους.

Ο ρόλος της Άκρας Αριστεράς φαίνεται και μέσα στο εργατικό κίνημα την ίδια περίοδο. Η συμπαράσταση των εργατών στους φοιτητές υλοποιήθηκε συγκεκριμένα, όχι μόνο γιατί κάλεσε η CGT σε 24ωρη απεργία και διαδήλωση αλλά γιατί τα ίδια τα μέλη των οργανώσεων σ' αυτούς τους χώρους πρωτοστάτησαν για να πετύχει η απεργία και να συμμετάσχουν οι εργάτες στην διαδήλωση. Αλλά εκεί που φαίνεται ακόμα περισσότερο η συμμετοχή τους είναι στην απεργία των σιδηροδρομικών. Η δημιουργία της "Διακλαδικής Συντονιστικής Επιτροπής", η σύγκρουση με τους ρεφορμιστές για να μην φύγει η απεργία από τα χέρια των εργατών, η προσπάθεια να συνεχιστεί η απεργία ενάντια στα διάφορα κυβερνητικά "ανοίγματα" έγιναν μόνο γιατί μέσα σ' αυτή την απεργία λειτούργησε η Επαναστατική Αριστερά, όχι μόνο κατά την διάρκεια της απεργίας, αλλά από πολύ πιο νωρίς, από την ίδια την προετοιμασία της.

Όμως, παρόλη τη θετική συμβολή της Ε.Α. στην διάρκεια των γεγονότων, αυτό που βασικά έλειψε από την παρέμβασή της ήταν η προσπάθεια να δώσει μια ξεκάθαρη πολιτική κατεύθυνση στο κίνημα. Κι αυτό εκφράστηκε καθαρά τόσο στα φοιτητικά γεγονότα όσο και στην απεργία των σιδηροδρομικών.

Μια γεύση από την "αυτοσυγκράτηση" της γαλλικής άκρας αριστεράς πήραμε όσοι παρακολουθήσαμε την ομιλία του Ερίκ Κοκερέλ —μέλους της Συντονιστικής Επιτροπής των Φοιτητών αλλά και της LCR— στη Νομική στην Αθήνα, όπου έκφρασε την άποψη ότι "σ' αυτό το κίνημα κανένας δεν πρόδοσε και κανένας δεν προδόθηκε, κανένας δεν κινήθηκε διασπαστικά ούτε το ΣΚ, ούτε το ΚΚ, ούτε οι οργανώσεις της άκρας αριστεράς". Στο βαθμό που αυτό είναι αλήθεια, η "ενότητα" επιτεύχθηκε με τον ιδεολογικό αφοπλισμό της επαναστατικής αριστεράς που σε επίπεδο συνολικής προοπτικής του κινήματος καπελώθηκε κυριολεκτικά από τους ρεφορμιστές.

Το να πιστεύει κανείς ότι οι ρεφορμιστές "σεβάστηκαν" το κίνημα ή πολύ περισσότερο να το είχε σαν γραμμή του είναι τουλάχιστον καταστροφικό. Κι αυτό γιατί στις πολιτικές επιλογές που κάνει το κίνημα για το προχώρημά του επικρατεί η ρεφορμιστική προοπτική.

Κι αυτό επαναλήφθηκε πολλές φορές μέσα στα γεγονότα: Για να μην "διασπαστεί" το κίνημα οι οργανώσεις αρνήθηκαν να δόσουν μέχρι τέλους την μάχη για τον χαρακτήρα της διαδήλωσης στις 10 Δεκέμβρη. Όταν οι σοσιαλιστές της UNEF-ID υποστήριζαν τον πένθιμο χαρακτήρα, η LCR και η LO μολονότι διαφωνούσαν το δέχτηκαν. Όταν μετά το τέλος μπήκε το ζήτημα διάλυσης της Συντονιστικής Επιτροπής, πράγμα που βολεύει τους παράγοντες της UNEF-ID, οι διάφοροι της Ε.Α. πάλι το δέχτηκαν. Το αποτέλεσμα ήταν ότι όταν άρχισαν οι εργατικές απεργίες το φοιτητικό κίνημα ήταν διαλυμένο για να τους συμπαρασταθεί. Είναι απίστευτο και όμως πραγματικό το γεγονός ότι την ώρα που ξεσπούσαν οι συνέπειες και οι επιδράσεις της εξέγερσης των φοιτητών μέσα στον εργατικό χώρο, το φοιτητικό κίνημα έλαμψε με την απουσία του από την συμπαράσταση για τους απεργούς σιδηροδρομικούς. Η συνέχεια και η ενότητα των κινημάτων κατακερματίστηκε από τους ρεφορμιστές με την ανοχή των οργανώσεων της άκρας αριστεράς. Οι γραφειοκράτες των φοιτητικών συνδικάτων ήταν αφοσιωμένοι στα συνέδρια των κομμάτων τους (το ΣΚ και το ΓΚΚ ετοιμάζουν τα συνέδριά τους για την άνοιξη) και χρησιμοποιώντας ανεξέλεγκτα τις "περγαμηνές" τους για να κερδίσουν δύναμη μέσα σ' αυτά (όλο το επιτελείο των "παραγόντων" των φοιτητικών γεγονότων έχει τώρα επιδοθεί στην μάχη της καρέκλας μέσα στην νεολαία του σοσιαλιστικού κόμματος).

Θα μπορούσε κανένας να αναφέρει κι άλλες περιπτώσεις όπου φαίνεται η παραίτηση της γαλλικής Ε.Α. από την προσπάθεια να δείξει ότι κίνημα έχει, πρέπει να έχει, μπορεί να έχει δική του συνολική προοπτική διαφορετική από τις μανούβρες των κομμάτων για τις επόμενες εκλογές. Οι μαχητές της επαναστατικής αριστεράς αναλώθηκαν στις άμεσες συγκεκριμένες μάχες καθημερινής στήριξης του κινήματος χωρίς ποτέ να προβάλουν την επαναστατική προοπτική και να συγκροτήσουν τα πιο προχωρημένα κομμάτια γύρω απ' αυτήν. Υπόκυψαν στην ψευδαίσθηση ότι μπορούν να έχουν σαν ακροατήριο όλο αυτό το ξαφνικό φούντωμα αρκεί να μην θίξουν τέτοια "προχωρημένα" ζητήματα. Το αποτέλεσμα όμως αυτής της τακτικής ήταν ότι το ακροατήριο αυτό επηρεαζόταν όλο και περισσότερο από τους ρεφορμιστές είτε του σοσιαλιστικού είτε του κομμουνιστικού κόμματος. Και το μόνο που απέμεινε στις ακροαριστερές οργανώσεις ήταν το νέρωμα της πολιτικής τους.

Κι αυτό δεν ήταν αρνητικό μόνο για τον συγκεκριμένο αγώνα αλλά και για τη συνέχειά του. Στην Γαλλία η εξέλιξη

είναι ότι μέσα στους φοιτητές οι πρωτοβουλίες ανήκουν πια στους ρεφορμιστές. Αυτό φαίνεται όχι μόνο από την απουσία των φοιτητών στις εργατικές απεργίες αλλά πολύ περισσότερο από το τι προγραμματίζουν οι φοιτητικές συνδικαλιστικές παρατάξεις. Η UNEF-ID ετοιμάζεται να φτιάξει συνδικάτο και στον μαθητικό χώρο (από κει ζήλεψε η ΚΝΕ), έτσι ώστε να χαρίσει όλο το σπουδαστικό κίνημα στην σοσιαλδημοκρατία ενώ ταυτόχρονα ετοιμάζει σπουδαστικό συνέδριο που θα συζητήσει την "επαναφορά του κανονισμού Savary" για το πανεπιστήμιο!! (ο Σαβαρύ ήταν υπουργός της "σοσιαλιστικής" κυβέρνησης και προηγήθηκε του Ντεβακέ στο ζήτημα της σκληρής επιλογής για την εισαγωγή στο πανεπιστήμιο).

Παρόμοια προβλήματα φάνηκαν και στην απεργία των σιδηροδρομικών. Εκεί η βασική οργάνωση της Ε.Α. ήταν η "Εργατική Πάλη". Μολονότι σαν οργάνωση έδωσε τη μάχη του κρατήματος της απεργίας δεν προσπάθησε ποτέ να την κεντρικοποιήσει. Τα μέλη της λειτούργησαν σαν πρωτοπόροι συνδικαλιστές αλλά όχι σαν πολιτικοί επαναστάτες. Έτσι όταν πια η απεργία έπρεπε να κλιμακωθεί για να σπάσει την απομόνωσή της, η βοήθεια της LO ήταν αυτο-περιορισμένη. Σαν οργάνωση είναι αρκετά μεγάλη (στις βουλευτικές εκλογές πήρε το 1,2%) ώστε θα μπορούσε να ξεκινήσει μια επιτροπή συμπαράστασης στην απεργία που να συσπειρώνει από εργάτες μέχρι μαθητές και να προσπαθήσει έτσι να σπάσει την απομόνωση των απεργών. Μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες μια τέτοια πρωτοβουλία θα λειτουργούσε παραδειγματικά για την πολιτικοποίηση του φοιτητικού και μαθητικού κινήματος και για την στήριξη των απεργών που αντιμετώπιζαν την πίεση των "αγανακτισμένων καταναλωτών" με τις στημένες διαδηλώσεις του Σιράκ και του Λε Πεν.

Αυτό όμως δεν επιχειρήθηκε ποτέ από την άκρα αριστερά. Το αποτέλεσμα ήταν ότι σε μια απεργία όπου οι ρεφορμιστές δεν είχαν καμιά δύναμη, τελικά η τύχη της καθορίστηκε από τον τρόπο που κινήθηκαν αυτοί. Δηλαδή από μια γραφειοκρατική 24ωρη συμπαράστασης όπου οι μεν απεργοί την έφτυναν —μέσα από την εμπειρία του τι σημαίνουν οι ρεφορμιστικές 24ωρες— οι δε υπόλοιποι κλάδοι που πήραν μέρος (μετρό, ηλεκτρισμός, γκάζι) δεν ήρθαν ποτέ σε επαφή με την "άγρια" απεργία των σιδηροδρομικών που είχε κάνει τον Σιράκ να τρέμει.

Οι αδυναμίες της επαναστατικής αριστεράς στην Γαλλία δεν μπορούν να μειώσουν τον ρόλο της στα γεγονότα. Αντίθετα έρχονται να επιβεβαιώσουν την σημασία της οργανωμένης επαναστατικής παρέμβασης σε μια τέτοια περίοδο. Το μήνυμα από τη Γαλλία είναι ότι η επαναστατική αριστερά παραμένει επίκαιρη και πρέπει να εξοπλιστεί για να μπορεί να παρέμβει πιο αποφασιστικά στην σημερινή συγκυρία.

Σε περιόδους γρήγορης και γενικευμένης ανάπτυξης τους κινήματος (όπως ήταν ο Μάης του '68), οι ίδιες οι καθημερινές εμπειρίες βοηθούν τους αγωνιστές να ξεπεράσουν τον ρεφορμισμό. Γι αυτό ο Μάης είχε ευνοήσει την εμφάνιση επαναστατικής αριστεράς σχεδόν από το μηδέν. Σε μια περίοδο, όμως, σαν τη σημερινή όπου τα μαζικά ξεσπάσματα είναι φωτεινά διαλλείματα μέσα στην πορεία οπισθοχώρησης και κάμψης του κινήματος, η μάχη για τις πολιτικές ιδέες που ηγεμονεύουν μέσα στις εξάρσεις είναι πολύ πιο δύσκολη. Η καπιταλιστική επίθεση δεν είναι μόνο οι απολύσεις, η ταξική επιλογή και η καταστολή. Είναι και η ιδεολογική εκστρατεία ενάντια στην επαναστατική προοπτική, η προσπάθεια των αστών να αξιοποιήσουν την κρίση του ρεφορμισμού για να περάσουν τις ιδέες τους ότι συλλογικότητα σημαίνει "καπέλωμα", ότι πολιτική οργάνωση σημαίνει "γκουλάγκ".

Σήμερα, σε κάθε αναλαμπή του μαζικού κινήματος οι επαναστάτες έχουν να δώσουν ολομέτωπη μάχη —να πρωτοστατήσουν στην στήριξη της άμεσης συγκεκριμένης σύγκρουσης που δίνει το κίνημα όποια κι αν είναι η αφορμή και ταυτόχρονα να προβάλουν την σύνδεσή της με την προοπτική της εργατικής επανάστασης. Όχι απλά και μόνο προπαγανδίζοντας αφηρημένα τις επαναστατικές ιδέες αλλά συσπειρώνοντας γύρω τους τα κομμάτια (έστω και μειοψηφικά) που ξεπετάγονται σε κάθε μαζικό ξέσπασμα που ξεφεύγει (έστω και για λίγο) από τον έλεγχο του ρεφορμισμού. Αυτή η δυνατότητα αλλά και αυτή η αναγκαιότητα της επαναστατικής παρέμβασης φάνηκε χειροπιαστά από την ξαφνική "εμφάνιση του Μάη μέσα στο χειμώνα" που μας έδωσε το κίνημα στη Γαλλία.

Μαρία Στύλλου

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Υπάρχουν δυο Φοιτητικές Ενώσεις στη Γαλλία. Η Εθνική Φοιτητική Ένωση Γαλλίας-Ανεξάρτητη Δημοκρατική (UNEF-ID) που ελέγχεται από το Σοσιαλιστικό Κόμμα και η ΕΦΕΓ-Φοιτητική Αλληλεγγύη (UNEF-SE) που ελέγχεται από το ΓΚΚ.

2. CGT Γενική Συνομοσπονδία Εργατών
CFDT. Γαλλική Δημοκρατική Συνομοσπονδία Εργατών.

3. Περιγραφή στην εφημερίδα "Εργατική Πάλη" (της οργάνωσης με το ίδιο όνομα: Lutte Ouvriere")

4. CGT, CFDT (βλέπε σημείωση 2)
FO "Εργατική Δύναμη". Συνδικάτο που επηρεάζεται από την Δεξιά.

5. Syndicat Autonome des Conducteurs. Αυτόνομο συνδικάτο των οδηγών. Ο τίτλος αυτόνομο απλά υποδηλώνει τη συντεχνιακή τάση αυτού του συνδικάτου να απομονώνει τους οδηγούς από τα άλλα συνδικάτα.

6. Η περίοδος διακυβέρνησης της Γαλλίας από το Σοσιαλιστικό Κόμμα δημιούργησε πολλά προβλήματα στις οργανώσεις της άκρας αριστεράς.

Το MPPT (Κίνημα για Κόμμα των Εργατών, πριν το 1984 ονομαζόταν PCI —Διεθνιστικό Κομμουνιστικό Κόμμα πιο γνωστό σαν "Λαμπερτιστές") είναι η πιο ακραία περίπτωση ουράς στο Σοσιαλιστικό Κόμμα. Με την επιμονή της σε αντιδεξιά πολιτική ακόμα και κάτω από "σοσιαλιστική" κυβέρνηση, η οργάνωση αυτή κινιόταν σαν να έκανε εισοδισμό στο ΣΚ ακόμα κι όταν ήταν έξω απ' αυτό. Τον Απρίλιο του 1986 διασπάστηκε και οι αποχωρήσαντες πήγαν στους Σοσιαλιστές. Αυτή η εξέλιξη κατοχύρωσε τον έλεγχο του ΣΚ στην UNEF-ID (προηγούμενα η Διοίκηση της UNEF-ID στηριζόταν σε συμμαχία Σοσιαλιστών-Λαμπερτιστών).

Η LCR (Επαναστατικός Κομμουνιστικός Σύνδεσμος, γαλλικό τμήμα της 4ης Διεθνούς) πέρασε από φάση υπεραισιοδοξίας το 1981 (όταν κέρδισε τις εκλογές η αριστερά) σε βαθμιαία απογοήτευση και δεξιά προσαρμογή στη συνέχεια. Το 1981 προσδοκούσε προεπαναστατική περίοδο, λίγο πολύ επανάληψη του κινήματος του 1936 με την εκλογική νίκη του Λαϊκού Μετώπου. Όταν η πραγματικότητα διέψευσε αυτές τις προσδοκίες, η LCR αναζήτησε καταφύγιο σε μια κοινή ομπρέλα με τους γάλλους πράσινους, εναλλακτικούς κλπ. Κατέβηκαν όλοι μαζί στις εκλογές του παρασμένου Μάρτη, αλλά πήραν μόνο 0,28% (σε σύγκριση με 0,78% που είχε πάρει η LCR μόνη της στις περασμένες εκλογές και με 1,21% που πήρε η Lutte Ouvriere).

Η Lutte Ouvriere (LO Εργατική Πάλη) κράτησε γραμμή σκληρής αντιπολίτευσης στη Σοσιαλιστική Κυβέρνηση και γι αυτό βγήκε από την προηγούμενη περίοδο σε καλύτερη κατάσταση από τις άλλες οργανώσεις, από άποψη συνοχής και συσπείρωσης νέων εργατών γύρω της. Η σκληρή στάση της, όμως, ήταν σε μεγάλο βαθμό αφηρημένη —προπαγανδιστική: η προσπάθεια παρέμβασης στις απεργίες απ' έξω θεωρείται από την LO σαν "επαναστατικός τουρισμός", ενώ η παρέμβαση στα κινήματα εκτός από το εργατικό καταγγέλεται σαν "υπόκλιση στον μικροαστισμό". Στην πράξη ο εργατισμός της LO την περιορίζει είτε σε εκλογικές καμπάνιες είτε σε απομόνωση των μελών της "ο καθένας στο εργοστάσιό του".

Να συνεχίσουμε στο δρόμο των καταλήψεων

Οι καταλήψεις που έγιναν μέσα στον Δεκέμβρη στα Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια (ΕΠΛ) αποτέλεσαν μια "έκπληξη" πρώτου μεγέθους. Μια έκπληξη ιδιαίτερα οδυνηρή για τον Τρίτση και τα επιτελεία του που πίστευαν πως τουλάχιστον στα σχολεία τα ανοιχτά αντιδραστικά μέτρα που έχουν ετοιμάσει μπορούν να περάσουν χωρίς σοβαρές αντιστάσεις. Μια έκπληξη αρκετά οδυνηρή για τις μεγάλες μαθητικές παρατάξεις, για την ΚΝΕ, για την ΠΑΜΚ, για την ΜΑΚΙ, που πριν τελειώσουν τους πανηγυρισμούς για την εκλογική τους νίκηείδαν΄΄με απορία την κατάσταση να ξεφεύγει εντελώς από τα χέρια τους. Τέλος μια έκπληξη ιδιαίτερα ευχάριστη για όσους παλεύουν συστηματικά για την ανασύνταξη του μαθητικού κινήματος.

Οι καταλήψεις απλώθηκαν πολύ γρήγορα σε όλα τα ΕΠΛ της Αθήνας και σε πολλά από τα ΕΠΛ της υπόλοιπης χώρας. Πολλοί βιάστηκαν να μιλήσουν για "συντεχνιακή" κινητοποίηση που χαρακτηριζόταν από τις ιδιομορφίες των ΕΠΛ. Αυτή η θεωρία τσακίστηκε πριν προλάβει να δηλητηριάσει την ατμόσφαιρα στα σχολεία, όταν άρχισαν να κατεβαίνουν σε καταλήψεις και τα Γενικά Λύκεια. Μέχρι το τέλος Δεκέμβρη καταλήψεις έγιναν σε περισσότερα από 25 σχολεία της χώρας, ενώ σε πολλά άλλα η αναταραχή εκφράστηκε με αποχές, συζητήσεις και γενικές συνελεύσεις όπου δυνάμωνε η προοπτική της κατάληψης. Αυτή η κατάσταση εκφράστηκε και στην πορεία των 115 Λυκείων της Αττικής: μια πορεία που αν και οργανώθηκε και ελεγχόταν στην κορυφή από την ΚΝΕ, με την μαζικότητα και κύρια με την, μετά από πολλά χρόνια, αυθεντική σύνθεσή της, έδειξε ότι ο Δεκέμβρης του '86 μπορεί να θεωρηθεί ήδη σαν η αφετηρία στη διαδικασία ανασύνθεσης του μαθητικού κινήματος.

Πράγματι σήμερα μέσα στα σχολεία οι κυρίαρχοι μύθοι, θεσμοί και σχέσεις τρίζουν επικίνδυνα κάτω από τα προβλήματα που συσσωρεύουν από τη μια τα μέτρα διαχείρισης της κρίσης που προωθεί το ΠΑΣΟΚ και από την άλλη μια έντονη κινητικότηταπου αναπτύσσεται μέσα στους μαθητές. Σ' αυτή την κατάσταση έχει εμφανιστεί ένα κομμάτι μαθητών που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ήδη "αγωνιστική πρωτοπορεία" του χώρου του, ένα κομμάτι που πρωτοστάτησε στις καταλήψεις δίνοντας την μάχη τόσο ενάντια στον Τρίτση όσο και ενάντια στον εκφυλιστικό έλεγχο των ΚΝΕ-ΠΑΜΚ-ΜΑΚΙ. Αυτό το στοιχείο, το στίγμα των καταλήψεων, αποτελεί τη βάση της αίγλης αλλά και της σημερινής πολιτικής ταυτότητας της αγωνιστικής πρωτοπορείας στο μαθητικό χώρο.

Για να κατανοήσουμε την σημασία αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει αυτό το κομμάτι θα πρέπει να δούμε τα βασικά χαρακτηριστικά της περιόδου πριν τις καταλήψεις, τη "στιγμή" των καταλήψεων αλλά και τη συνέχεια που ήδη παίζεται σήμερα.

Η προϊστορία

Όλη η προηγούμενη περίοδος καθορίστηκε αρχικά από την εξέλιξη της μεταρρυθμιστικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ. Στην πρώτη κυβερνητική του περίοδο το ΠΑΣΟΚ προώθησε μια σειρά από μέτρα που έτειναν στην υλοποίηση του εκσυγχρονισμένου "δημοκρατικού" αστικού σχολείου: το σπάσιμο σε Γενικά-Τεχνικά-Πολυκλαδικά Λύκεια, τα νέα προγράμματα, οι νέες συμμαχίες ελέγχου του σχολείου, επιχειρούσαν την ανανέωση της Μέσης Εκπαίδευσης που ο ελληνικός καπιταλισμός είχε ανάγκη από καιρό στην προοπτική μιας νέας αναπτυξιακής του εξόρμησης. Αυτή η πολιτική αποδείχτηκε αδιέξοδη ακριβώς γιατί εντασσόταν σε λάθος πρόβλεψη και στρατηγική. Στη θέση της αναπτυξιακής άνοιξης εμφανίστηκε το βάθεμα της κρίσης και τα μέτρα "σταθεροποίησης" πήραν το πάνω χέρι απέναντι σε κάθε εκσυγχρονιστική φιλολογία. Από το φθινόπωρο του '85 και στη Μέση Εκπαίδευση πρυτανεύει η λογική των περικοπών. Τα σχολεία αφήνονται στην τύχη τους (είναι χαρακτηριστική η κατάσταση κτηρίων και συνθηκών στη Δυτική Αττική: μέσα στο α' τρίμηνο του '86 σημαδεύτηκε από δυο θανάτους μαθητών και δεκάδες επιδημίες, αποχές διαμαρτυρίας κ.ά.), τα νέα προγράμματα δεν καλύπτονται ούτε σε βασικά σημεία (βιβλία, καθηγητές, εργαστήρια κλπ) τα όνειρα περί συνδιοικητικών διαδικασιών ενσωμάτωσης και ελέγχου δίνουν τη θέση τους στις δοκιμασμένες συνταγές της καταστολής. Στο τελευταίο διάστημα η πολιτική των περικοπών παίρνει επιθετικό χαρακτήρα: η πτώση της αποδοτικότητας του σχολείου επιχειρείται να ισοφαριστεί με αύξηση των πιέσεων πάνω στους μαθητές: συζητιέται η μεγαλύτερη μείωση του ορίου απουσιών, ο περιορισμός του χρόνου διακοπών, ο περιορισμός των εκδρομών, συστηματοποιούνται οι αποβολές σαν βασική απάντηση σε κάθε συνειδητή ή αυθόρμητη αντίδραση. Την άνοιξη του '85 ανακοινώνεται η πρώτη μείωση των εισακτέων στα ΑΕΙ-ΤΕΙ κατά 11%. Ο Τρίτσης αλλά και οι "προοδευτικοί" πρυτάνεις που εκλέχτηκαν με την υποστήριξη του ΚΚΕ, δηλώνουν πως αυτή η μείωση δεν είναι αρκετή και πως θα ακολουθήσει νέα πιο σημαντική μέχρι οι εισακτέοι "να ισορροπήσουν στο όριο αντοχής των ΑΕΙ-ΤΕΙ".

Απέναντι σ' αυτή την πολιτική οι δυνάμεις της ρεφορμιστικής αριστεράς και κύρια η ΚΝΕ βρέθηκαν άοπλες. Στο πρώτο διάστημα η εκσυγχρονιστική πολιτική του ΠΑΣΟΚ έμοιαζε να υλοποιεί τα οράματα του ΚΚΕ για σύγχρονο–δημοκρατικό σχολείο. Έτσι το μόνο πεδίο πολιτικής που απέμενε για την ΚΝΕ ήταν οι γραφειοκρατικές μανούβρες για κατάληψη κάποιων θέσεων στους μηχανισμούς ελέγχου του σχολείου: μανούβρες είτε μέσα στα 15μελή, είτε μέσα στο πλέγμα συμμαχιών Συλλόγων Καθηγητών—Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων—Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Όμως όλες αυτές οι κινήσεις έμεναν απελπιστικά έξω από τους μαθητές με αποτέλεσμα η ΚΝΕ να γνωρίσει μια πρωτοφανή κρίση κύρους και απομαζικοποίησης μέσα στα σχολεία. Στην ίδια περίοδο κάθε οργανωμένη παρέμβαση του Ρήγα στα σχολεία απλά διαλύθηκε.

Στην περίοδο της όξυνσης των περικοπών, η ΚΝΕ άλλαξε τακτική και προσπάθησε να ανασυντάξει την παρέμβαση και τις δυνάμεις της στον μαθητικό χώρο. Κοντράρει τις περικοπές με μια γραμμή που έχει δυο "πρόσωπα": "15% για την παιδεία" — "Όλα τα σχολεία Πολυκλαδικά".

Το πρώτο πρόσωπο απευθύνεται στους μαθητές όπου η ΚΝΕ προσπαθεί να καταγραφεί σαν η βασική δύναμη που δίνει τη μάχη ενάντια στις περικοπές, και έτσι πρωτοστατεί σε διάφορες αποχές και κινήσεις διαμαρτυρίας γύρω από το κτηριακό τις ελλείψεις βιβλίων, εργαστηρίων κ.ά. Όμως και σ' αυτό το επίπεδο η τακτική της αρχίζει και τελειώνει με την εθιμοτυπική πια συγκέντρωση και πορεία στο Υπουργείο Παιδείας που οργανώνει κινητοποιώντας κάποιο σχολείο ή διάφορες "συντονιστικές" σφραγίδες που δημιουργεί κάθε στιγμή. Ματά το τέλος κάθε πορείας η συνέχεια παραπέμπεται στην κοινοβουλευτική επιτροπή του ΚΚΕ που προσπαθεί να "αποδείξει" ότι θα μπορούσαν να κοπούν κονδύλια από κάποιο άλλο κομμάτι του προυπολογισμού και να δοθούν για την Παιδεία. Αυτή η αδιέξοδη και γραφειοκρατική τακτική έχει σήμερα αρχίσει να κατανοείται σαν τέτοια μέσα στα σχολεία, γεγονός που είχε μεγάλη σημασία για το πόσο εύκολα ξεπεράστηκαν οι δυνάμεις της ΚΝΕ τις μέρες των καταλήψεων.

Το δεύτερο "πρόσωπο" είναι το κομμάτι των "θετικών προτάσεων" του ΚΚΕ για τα σχολεία. Είναι το πρόσωπο με το οποίο το ΚΚΕ απευθύνεται στα διάφορα κομμάτια της εκπαιδευτικής ιεραρχίας προσπαθώντας να καταγραφεί σαν η δύναμη που πιέζει σήμερα για την υλοποίηση του προγράμματος του ΠΑΣΟΚ του '81, για το σύγχρονο—δημοκρατικό σχολείο. Είναι το "πρόγραμμα" όπου μέσα στα πλαίσια του καπιταλισμού και του αστικού σχολείου μ' ένα συνοθύλλευμα προτάσεων του τύπου: "όλα τα σχολεία πολυκλαδικά", νέα προγράμματα, βιβλία, καθηγητές, computers, γυμναστήρια, πισίνες κ.ά., υποτίθεται πως αντιμετωπίζει πάσα νόσον του σημερινού σχολείου: από το διαχωρισμό της διανοητικής με την χειρωνακτική εργασία —που επιτυγχάνεται μέσα από τα

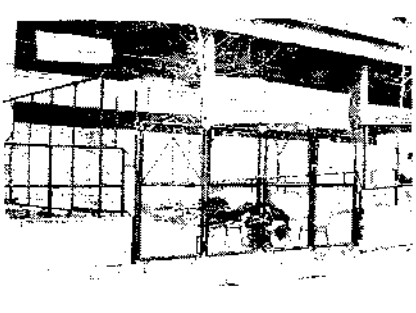
ΕΠΑ!!!— μέχρι την ανεργία των νέων. Όμως σήμερα τέτοιου τύπου "προγράμματα" βρίσκονται μπροστά σε ένα κωμικοτραγικό αδιέξοδο. Οι ίδιες οι "σύμμαχες δυνάμεις στο μέτωπο Παιδεία", οι μεγαλοκαθηγητές και οι τεχνοκράτες, καταννούν πως η εγκατάλειψη του προγράμματος του '81 δεν είναι θέμα "πολιτικής βούλησης" αλλά απλή αναγκαιότητα για όσους συζητούν τις λύσεις μέσα στα όρια αντοχής του ελληνικού καπιταλισμού, αποκλείοντας σαν ουτοπική οποιαδήποτε στρατηγική στηρίζεται στην προυπόθεση μιας επαναστατικής ρήξης. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των πρυτάνεων και των πανεπιστημιακών που όχι μόνο δεν πείστηκαν για το "ρεαλισμό" των προτάσεων του ΚΚΕ αλλά αντίστροφα δέσμευσαν το ΚΚΕ να δεχτεί τον περιορισμό των εισακτέων σαν ζωτική προυπόθεση για την λειτουργία των ΑΕΙ-ΤΕΙ. Πρόκειται για μια δέσμευση που η ΚΝΕ δεν έχει ακόμη σπάσει παρά το κόστος της στάσης της τόσο στις σχολές όσο και στα σχολεία.

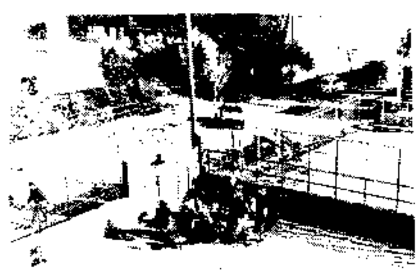

Για τις δυνάμεις της δεξιάς η πορεία ήταν αντίστροφη. Στην πρώτη περίοδο συνέταξαν δυνάμεις γύρω από την ΜΑΚΙ εξαντλώντας τα φυσιολογικά περιθώρια σαν αντιπολίτευση, αλλά κερδίζοντας και κάποιο κόσμο που κινιόταν με μια αντιαυταρχική διάθεση. Την εποχή που η γραμμή των ΠΑΣΟΚ—ΚΚΕ στηριζόταν κύρια στους Καθηγητές και τους Γονείς και Κηδεμόνες ο "νεοφιλελευθερισμός" και η αντιπαράθεση στη "πράσινη νομενκλατούρα" μπορούσε να αποδίδει κάποια συσπείρωση. Με την εξέλιξη των περικοπών, όπου η Νέα Δημοκρατία είναι απολύτως σύμφωνη με το ΠΑΣΟΚ, η ΜΑΚΙ περιορίζει την παρέμβασή της και εξελίσσεται σε περισσότερο παθητικό θεατή που προσπαθεί να οργανώνει απλά τα παιδιά των δεξιών οικογενειών. Ο κίνδυνος για τον Τρίτση εμφανίζεται πια απ' τα αριστερά.

Πέρα από την στάση των μεγάλων μαθητικών παρατάξεων , όλη αυτή η αδιέξοδη γραμμή του ΠΑΣΟΚ είχε μια και σημαντική επιτυχία: Στο διάστημα '81-85 διάλυσε κάθε ίχνος μαθητικού κινήματος μέσα στα σχολεία. Το βάρος των εκσυγχρονιστικών μύθων και του πολιτικάντικου εκδημοκρατισμού, η συνολική αίγλη του ΠΑΣΟΚ της πρώτης περιόδου και η στάση του ΚΚΕ ήταν αρκετά μεγάλα προβλήματα για το έτσι κι αλλιώς όχι πολύ δυνατό μαθητικό κίνημα της αντιδεξιάς περιόδου. Αυτή την κατάσταση το Υπουργείο την παγιοποίησε με μια σειρά θεσμικές παρεμβάσεις: μείωση του ορίου απουσιών σε επίπεδο απαγορευτικό για κάθε κινητοποίηση διαρκείας, απαγόρευση κάθε πολιτικής και συνδικαλιστικής ζύμωσης και προπαγάνδας που ξεφεύγει από τα αυστηρά όρια του σχολικού κανονισμού, παραπέρα εκφυλισμός των 15μελών μέσα από τον ασφυκτικό εναγκαλισμό των καθηγητών και την θεσμοθετημένη παρέμβαση των Γονέων και Κηδεμόνων, συστηματοποίηση των αποβολών...

Αποτέλεσμα όλων αυτών των μέτρων ήταν η διάλυση κάθε δυνατότητας να εκδηλωθούν σ' αυτό το διάστημα αυθόρμητες αντιστάσεις. Οι οργανωμένες παρεμβάσεις του χώρου της επαναστατικής αριστεράς διαλύθηκαν πολύ

σύντομα όπως και οι αναρχικές μαθητικές ομάδες. Σ' όλο αυτό το διάστημα ως "αναρχικοί" καταγράφονται διάφορα παιδιά που απλά με την εμφάνιση ή τη μουσική που επιλέγουν δείχνουν κάποια σημεία "εκτός ελέγχου". Απ' αυτό το σημείο ως την συγκροτημένη και κάπως μόνιμη παρέμβαση και την ύπαρξη ομάδων μέσα στα σχολεία υπάρχει τεράστια απόσταση...

Αυτή η εικόνα άρχισε να αλλάζει από τις αρχές τις περσυνής χρονιάς. Η δυσαρέσκεια απέναντι στην επίθεση του κεφάλαιου άρχισε να εκδηλώνεται με πολλές σκόρπιες, ασυντόνιστες, αλλά σημαντικές κινητοποιήσεις. Σ' αυτές διακρίνονται δυο άξονες: Η αντίσταση στις περικοπές με κύρια αιχμή το κτηριακό και η αντίσταση στον αυταρχισμό με αιχμή τις αποβολές. Αυτή η αναθέρμανση τροφοδοτείται για ένα διάστημα και από την στροφή της ΚΝΕ: οι έστω στημένες και γραφειοκρατικές κινητοποιήσεις ξανανοίγουν την συζήτηση για τις προοπτικές, ξανανοίγουν κάποιες συνελεύσεις έξω από τις εκλογικές, εμφανίζονται κάποιες ομάδες που αρχικά είναι απομονωμένες, ξαναρχίζει μια στοιχειώδης αλλά σημαντική διαδικασία ζύμωσης μέσα στα σχολεία.

Αυτή η διαδικασία είναι που επιταχύνθηκε ραγδαία και έφτασε στην κορύφωση των καταλήψεων. Όμως αυτή η διαδικασία πατάει σ' ένα κενό αριστεράς μέσα στα σχολεία, έχει ένα μεγάλο πρόβλημα πολιτικής, συνδικαλιστικής, αγωνιστικής απειρίας που σημαδεύει τους μαθητικούς χώρους. Αυτό το κενό δεν ξεπερνιέται με ξόρκια και αναθέματα. Διάφοροι "ακραιφνείς" επαναστάτες που σνόμπαραν τις καταλήψεις καλά θα κάνουν να καταλάβουν πως ήταν το πρώτο αποφασιστικό βήμα για το ξεπέρασμα αυτού του κενού, για το ξεπέρασμα της ήττας και της διάλυσης του μαθητικού κινήματος της προηγούμενης περιόδου.

Αυτό ακριβώς το κενό προσπαθεί σήμερα να εκμεταλλευτεί τόσο ο Τρίτσης όσο και η ΚΝΕ και η ΠΑΜΚ για να κλείσουν ανώδυνα τους λογαριασμούς που άνοιξαν οι καταλήψεις. Αλλά αυτή η προσπάθεια παίζεται.

Οι καταλήψεις

Οι καταλήψεις δεν ήταν τυχαίο που άρχισαν στα Πολυκλαδικά. Τα ΕΠΛ ήταν υποτίθεται τα προχωρημένα, υποδειγματικά και πειραματικά για την πορεία όλης της μεταρρύθμισης σχολείο. Σ' αυτά είχαν πέσει οι περισσότερες υποσχέσεις για νέα προγράμματα, για ειδίκευση σε τομείς νέας τεχνολογίας, για αναπτυγμένη πρακτική εξάσκηση σε εργαστήρια και για είσοδο ενός μέρους (23%) των μαθητών στα ΤΕΙ χωρίς εξετάσεις αλλά με βάση το βαθμό. Απ' αυτές τις υποσχέσεις δεν υλοποιήθηκε τίποτε. Η φετεινή χρονιά, που είναι η πρώτη που θα υπάρξουν απόφοιτοι από τα ΕΠΛ, έχει φτάσει στην μέση και στα περισσότερα μαθήματα των κλάδων δεν έχουν καν υπάρξει τα βιβλία με βάση τα οποία οι μαθητές θα κριθούν για τα ΤΕΙ και ΑΕΙ. Ταυτόχρονα το Υπουργείο συζητούσε να κόψει το ποσοστό που θα περνούσε στα ΤΕΙ χωρίς εξετάσεις. Έτσι οι μαθητές των ΕΠΛ βρίσκονταν ξαφνικά εντελώς μετέωροι και με άγνωστες τις προοπτικές για την συνέχεια των σπουδών τους.

Οι καταλήψεις άρχισαν στα Πολυκλαδικά των Αμπελοκήπων, του Πειραιά, της Ηλιούπολης και της Φιλαδέλφειας όπου και μέσα στις πρώτες συνελεύσεις διατυπώθηκαν τα αιτήματα. Αυτά ήταν:

1) 23% των κλάδων στα ΤΕΙ χωρίς εξετάσεις.

2) Να δοθούν τα βιβλία των κλάδων.

3) Όχι στις περικοπές των δαπανών.

4) Όχι στις περικοπές των εισακτέων.

5) 4ο έτος ειδίκευσης.

6) Αποδέσμευση των ΕΠΛ από τα ΣΕΚ (Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα).

7) Όχι απουσίες τις μέρες των κινητοποιήσεων.

8) Όχι αποβολές για συνδικαλιστικούς λόγους.

Είναι φανερό πως πρόκειται για αιτήματα που συγκεντρώθηκαν με αθροιστικό τρόπο μέσα στις συνελεύσεις όπου η κύρια μάχη ήταν άλλη: θα εκδηλωθεί η δυσαρέσκεια των μαθητών με μια μορφή μαχητική όπως η κατάληψη ή θα συνεχίσει ο κύκλος των αδιέξοδων ελιγμών των μεγάλων μαθητικών παρατάξεων και των στημένων κινητοποιήσεων της ΚΝΕ;

Ενάντια στην κατάληψη ήταν η ΜΑΚΙ η ΠΑΜΚ και η ΚΝΕ, η οποία σε κάποιες καταλήψεις αποχώρησε και συγκρούστηκε λυσσαλέα με την πλειοψηφία (πχ. Αμπελόκηποι) και σε άλλες δέχτηκε την απόφαση, έμεινε στην κατάληψη και προσπάθησε να την περιορίσει και να την ελέγξει από τα μέσα (πχ. Φιλαδέλφεια, Πειραιάς). Υπέρ της κατάληψης ήταν, εκτός από τους λίγους "αριστεριστές" και "αναρχικούς" μαθητές, ένα νέο κομμάτι που η στάση του ήταν αποφασιστική: Ένα μεγάλο κομμάτι μαθητών που δεν έχει περάσει από κόμματα και παρατάξεις, που δεν έχει άλλη αγωνιστική εμπειρία πήρε τον λόγο και έγειρε την αντιπαράθεση υπέρ της κατάληψης. Η στάση αυτού του κομματιού ήταν απλή: η κοροϊδία έχει φτάσει στο απροχώρητο, με την τακτική των παρατάξεων δεν βγαίνει τίποτα, να κινηθούμε εδώ και τώρα στο επίπεδο που έχουμε τη δύναμη, κατάληψη στο σχολείο!

Αυτή η στάση που ήταν εξαιρετικά μαζική έδωσε στην πρόταση της κατάληψης χαρακτήρα χιονοστιβάδας: όπου γινόταν συνέλευση η κατάληψη υπερψηφιζόταν παρά τις άγριες αντιδράσεις παρατάξεων, καθηγητών, Γονέων και Κηδεμόνων, τις απειλές του Τρίτση για τις απουσίες κλπ. Ταυτόχρονα αυτή η στάση δεν ήταν στιγμαίος ενθουσιασμός αλλά αντίθετα αρκετά ανθεκτική επιλογή μιας και δοκιμαζόταν σε καθημερινές συνελεύσεις όπου η πρόταση του σπασίματος της κατάληψης καταψηφιζόταν σταθερά.

Αυτά τα χαρακτηριστικά του κόσμου πού σχημάτισε το μπλοκ των καταλήψεων φέρνουν στην επιφάνεια το ζήτημα πως τα πραγματικά αίτια που έσπρωξαν στις καταλήψεις στα σχολεία δεν αντικατοπτρίζονται μόνο στα στενά αιτήματα που διαμορφώθηκαν στις πρώτες συνελεύσεις των ΕΠΛ.

Οι περικοπές των δαπανών και η μείωση των εισακτέων είναι σίγουρα η πραγματική βάση της αναταραχής μέσα στα σχολεία. Όμως ταυτόχρονα σημαντικό ρόλο παίζει η συνολική φθορά του ΠΑΣΟΚ και των υποσχέσεων του, η συνολική αντιπαράθεση που έχει ανοίξει το εργατικό κίνημα απέναντι στην επίθεση του κεφάλαιου με αιχμές την λιτότητα και την ανεργία. Την ίδια στιγμή το παράδειγμα των Γάλλων φοιτητών και μαθητών ξανάδινε αίγλη και εμπιστοσύνη στις διαδικασίες του μαζικού κινήματος, διαχωρίζοντας τες από την πολιτικάντικη τακτική των κομμάτων, αναδεικνύοντας τες σαν την μοναδική αποτελεσματική και νικηφόρα απάντηση στις πιέσεις και τα αδιέξοδα της κρίσης.

Αυτή η άποψη επιβεβαιώθηκε όταν λίγες μέρες αργότερα άρχισαν να κατεβαίνουν σε καταλήψεις και τα Γενικά Λύκεια. Τα αιτήματα στα Γενικά ήταν πολύ πιο "μετωπικά", αποτελούσαν μια βάση για την ενοποίηση των καταλήψεων σ' όλα τα σχολεία:

α) Όχι στην μείωση των εισακτέων.

β) Όχι στις περικοπές των δαπανών.

γ) Συμπαράσταση στον αγώνα των ΕΠΛ.

Με το πέρασμα των ημερών σ' αυτά τα αιτήματα συγκεντρώθηκε το ενδιαφέρον: Οι εφημερίδες, τα κόμματα, το Υπουργείο αλλά και η πλειοψηφία των καταληψιών έδειξαν να κατανοούν πως τα αιτήματα που αποτελούν τη βά-

ση της διαμάχης είναι τα ζητήματα των δαπανών και των εισακτέων.

* * *

Εκτός από τα αιτήματα σημαντική εξέλιξη παρουσίασε και η εσωτερική ζωή των καταλήψεων. Οι καταλήψεις, στηριγμένες σ' ένα καινούριο κομμάτι μαθητών που πρώτη φορά έπαιρνε ένα τόσο ενεργό ρόλο, από την αρχή λειτούργησαν με μορφές άμεσης δημοκρατίας. Κυρίαρχο όργανο αναδείχτηκε η Γ.Σ. της κατάληψης. Τα 15μελή είτε αντικαταστάθηκαν από Συντονιστικές Επιτροπές κατάληψης, είτε τέθηκαν κάτω από τον άμεσο έλεγχο της Γενικής Συνέλευσης.

Παρόλη όμως τη δημοκρατική εσωτερική οργάνωση που σίγουρα ήταν στοιχείο δύναμης των καταλήψεων, η απειρία και η έλλειψη σχέσεων με άλλα κομμάτια του κινήματος έσπρωξαν τις καταλήψεις σε μια εσωστρεφή και συντηρητική εσωτερική ζωή τουλάχιστον τις πρώτες μέρες. Η φοβία των "προβοκατόρων" που καλλιεργήθηκε έντονα από την ΚΝΕ και τους Γονείς, ο αποκλεισμός κάθε "εξω-μαθητικού" στοιχείου από το καταλειμένο σχολείο, η αδυναμία να βγει η κατάληψη προς τα έξω να εξηγήσει τους στόχους και τον αγώνα της, η αδυναμία να οργανωθούν εκδηλώσεις, συζητήσεις κ.ά. ώστε να κρατιέται το ενδιαφέρον και η συμμετοχή των μαθητών, έδιναν στις καταλήψεις την εικόνα ενός απλά υπερ-φρουρημένου κτηρίου. Με το προχώρημα των καταλήψεων αυτή η εικόνα άρχισε ν' αλλάζει, οι φόβοι άρχισαν να σπάζουν δημιουργήθηκαν περισσότερες σχέσεις ανάμεσα στα σχολεία που βρίσκονται σε κίνηση, κάποιες σχέσεις με φοιτητικά κομμάτια που είχαν διάθεση να συμπαρασταθούν, έγιναν κάποιες προσπάθειες προς την συνοικία με προκηρύξεις κλπ.

Τό ότι οι καταλήψεις στηρίχτηκαν σ' ένα νέο και άπειρο κομμάτι μαθητών εκδηλώθηκε και στα προβλήματα συντονισμού ανάμεσα στα καταλειμένα σχολεία, στα προβλήματα κεντρικής έκφρασης του κινήματος. Οι επικοινωνίες ανάμεσα στα σχολεία για τον καθορισμό μιας ενιαίας στάσης τόσο στα αιτήματα όσο και στην τακτική αποδείχτηκαν πολύ δύσκολες. Η επαφή με τα σχολεία έξω από την Αθήνα περιορίστηκε στα τηλέφωνα. Το πιο σημαντικό όμως ήταν η αδυναμία μιας κεντρικής κατά τα έξω εμφάνισης του κινήματος. Το παράδειγμα των Γάλλων μαθητών δείχνει ότι το κίνημα μπορεί να νικά όταν καταφέρνει να κορυφώνει τη δύναμή του, βγαίνοντας στον δρόμο με κάποιες μεγάλες διαδηλώσεις που μεγαλώνουν την πίεση δημιουργώντας άμεσο πολιτικό πρόβλημα για την κυβέρνηση.

Αυτό το κενό συντονισμού και κεντρικής έκφρασης του κινήματος προσπάθησαν να εκμεταλλευτούν δυνάμεις εχθρικές προς τις καταλήψεις. Η ΚΝΕ με τη διαδήλωση των "115 Λυκείων" προσπάθησε να μετατοπίσει το κέντρο του κινήματος, να αναδειχτεί σε ηγετική του δύναμη. Οι απόπειρες για "συνέδριο των ΕΠΛ" που έγιναν από την ΚΝΕ και την ΠΑΜΚ προσπάθησαν να δημιουργήσουν μια "αντιπροσώπευση" των μαθητών έξω από τις καταλήψεις. Το ότι δεν το κατάφεραν οφείλεται στην μεγάλη υποστήριξη που είχαν οι καταλήψεις μέσα στα σχολεία, αλλά και στο ότι η ΚΝΕ και η ΠΑΜΚ δεν τα βρήκαν μεταξύ τους.

* * *

Παρόλα αυτά τα προβλήματα και τις αδυναμίες οι καταλήψεις υπήρξαν η κορυφαία στιγμή του μαθητικού κινήματος τουλάχιστον από το '81 και μετά. Ανάγκασαν τον Τρίτση σε τροποποίηση της τακτικής του, σε υποχώρηση τουλάχιστον στους ρυθμούς με τους οποίους προωθούσε την επίθεσή του στα ζητήματα των εισακτέων, των δαπανών, του χρόνου διδασκαλίας κλπ. Αυτή είναι μια επιτυχία που οι δεκάδες επαναλαμβανόμενες αλλά και ξεκομένες πορείες της ΚΝΕ δεν έχουν να επιδείξουν ως τα τώρα. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι ξανάβαλαν μέσα σε διαδικασίες κινήματος την πλειοψηφία των μαθητών, άνοιξαν ξανά τη συζήτηση για την προοπτική και την οργάνωση του μαθητικού κινήματος, υπήρξαν για ένα μεγάλο και σημαντικό κομμάτι μαθητών η πρώτη εμπειρία συνολικής αντιπαράθεσης μετά από αρκετά χρόνια.

Αυτό το γεγονός αποτελεί μια υποθήκη που θα σημαδεύσει τις εξελίξεις στην συνέχεια...

Και τώρα;

Οι καταλήψεις σταμάτησαν, μπροστά στις διακοπές των Χριστουγέννων, σε μια στιγμή που βρίσκονταν σε ανοδική πορεία μιας και όλο και περισσότερα σχολεία κατέβαιναν σε κατάληψη. Όμως όλοι καταλάβαιναν ότι η αυθόρμητη βάση του κινήματος, τα προβλήματα συντονισμού και ανοργανωσιάς, θάκαναν πολύ δύσκολο ένα νέο ξεκίνημα αμέσως μετά τις διακοπές.

Παρόλα αυτά η κατάσταση σήμερα μέσα στα σχολεία είναι εντελώς διαφορετική απ' αυτήν που επικρατούσε πριν τις καταλήψεις. Όλοι χρησιμοποίησαν το διάστημα των διακοπών για να βγάλουν συμπεράσματα, να τροποποιήσουν την τακτική τους:

Ο πρώτος που έχει αλλάξει στάση είναι ο Τρίτσης. Στη θέση της μετωπικής αντιπαράθεσης που έσπρωχνε με διαδοχικά μέτρα, με αποκορύφωμα τη δραστική μείωση των εισακτέων, σήμερα προτείνει μια πολύ πιο ευέλικτη τακτική που στόχο έχει να κερδίσει χρόνο και να εκμεταλλευτεί τις αδυναμίες πολιτικής και συνδικαλιστικής συγκρότησης του μαθητικού κινήματος. Έτσι "ανοίγει τον διάλογο" με ξεχωριστές αντιπροσωπείες από τα διάφορα σχολεία (ΕΠΛ, Γενικά, Τεχνικά) προσπαθώντας να βάλει τους μαθητές στο αδιέξοδο των "θετικών προτάσεων" όπου πιστεύει ότι έχει τη δυνατότητα να παρουσιάσει την πολιτική του σαν αναπόφευκτη. Ταυτόχρονα υπόσχεται την ικανοποίηση ορισμένων από τα δευτερεύοντα αιτήματα (πχ. βιβλία) και παγώνει προς το παρόν τις προτάσεις για μείωση των εισακτέων. Για να μην πάρει αυτός ο ελιγμός χαρακτήρα ανοιχτής υποχώρησης στέλνει στα σχολεία την εγκύκλιο για τις απουσίες των ημερών της κατάληψης, που αποτελεί μια δοκιμασία των σημερινών διαθέσεων των μαθητών: αφήνοντας το θέμα των απουσιών στη διακριτική ευχέρεια των καθηγητών μπορεί να υποχωρήσει αν υπάρξει αντίδραση από τους

μαθητές αλλά μπορεί και να επιτεθεί στα σχολεία που θα συναντήσει παθητικότητα.

Ταυτόχρονα έχουν αλλάξει στάση η ΠΑΜΚ και η ΚΝΕ.

Η ΠΑΜΚ διαπίστωσε μέσα από τις καταλήψεις ότι αποτελεί ένα κακό υπηρέτη της κυβερνητικής πολιτικής. Έτσι προσπαθεί σήμερα να ενεργοποιηθεί και να πετύχει ένα καλύτερο έλεγχο των μαθητών. Σ' αυτή την κατεύθυνση έχει ανασύρει την πρόταση της δευτεροβάθμιας Πανελλαδικής Μαθητικής οργάνωσης, μιας συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, αντίστοιχης με την ΕΦΕΕ, για τα σχολεία. Αυτή την πρόταση την σπρώχνει με διάφορες κάλπικες συνάξεις που ονομάζει "συνέδρια", ελπίζοντας να πετύχει μια δευτεροβάθμια οργάνωση που θα εκλέγεται με γενικές εκλογές, θα λειτουργεί έξω από το σχολείο και γι αυτό θα ελέγχεται ελάχιστα από τους μαθητές.

Το ίδιο πρόβλημα, του καλύτερου ελέγχου των διαθέσεων των μαθητών έχει και η ΚΝΕ. Γι αυτό και η ΚΝΕ κινείται στην κατεύθυνση της δευτεροβάθμιας οργάνωσης. Ο καυγάς με την ΠΑΜΚ είναι στα ποσοστά ελέγχου αυτής της γραφειοκρατίας, που θα κριθούν από τις διαδικασίες δημιουργίας της, αλλά και όχι μόνο σ' αυτό το σημείο: Η ΚΝΕ λειτουργώντας πιο οργανωμένα μέσα στα σχολεία είναι πιο ευαίσθητη στις πιέσεις που της δημιουργεί η κίνηση των μαθητών. Έτσι σήμερα είναι υποχρεωμένη να λειτουργήσει με μια "αριστερή" εκδοχή της τακτικής της, να προβάλει κάποιες διεκδικήσεις, να οργανώσει κάποιες έστω στημένες και ημιτελείς κινητοποιήσεις, να προσπαθήσει να καρπωθεί την κινητικότητα στα σχολεία. Σ' αυτό το πλαίσιο δεν μπορεί να τα "βρει" με την ΠΑΜΚ και να στήσουν στα κρυφά μια νέα σφραγίδα που θα παριστάνει την δευτεροβάθμια μαθητική οργάνωση, γι αυτό και κατήγγειλλε το "συνέδριο" των ΕΠΛ που επιχειρήθηκε στις παραμονές των Χριστουγέννων. Σ' αυτό το πλαίσιο είναι υποχρεωμένη να κινηθεί μέσα από πιο "ανοιχτές" διαδικασίες (όπως η σύσκεψη των 160 Λυκείων) και να προτείνει κάποιες κινητοποιήσεις (όπως η πορεία στις 28 Γενάρη) που θέλουν πολύ πιο σοβαρή αντιμετώπιση από τους μαθητές που πρωτοστάτησαν στις καταλήψεις.

Αυτές οι αλλαγές κάνουν την κατάσταση μέσα στα σχολεία αρκετά σύνθετη. Αρχικά, ένας νέος γύρος άμεσων καταλήψεων από ένα μεγάλο αριθμό σχολείων γίνεται πολύ δύσκολος. Με τον ελιγμό του Υπουργείου και τη στάση των ΚΝΕ—ΠΑΜΚ η αντιπαράθεση παίρνει ένα χαρακτήρα παρατεταμένης μάχης και όχι άμεσης μετωπικής σύγκρουσης. Σ' αυτό το επίπεδο οι μαθητές που στήριξαν τις καταλήψεις έχουν το καθήκον να επεξεργαστούν μια πολιτική και να στηρίξουν μια συγκεκριμένη τακτική που θα συνεχίζει στις σημερινές συνθήκες το δρόμο που άνοιξαν οι καταλήψεις. Να συγκροτήσουν μια αριστερά μέσα στο σχολείο που να μπορεί να αντιπαρατίθεται στον Τρίτση και τα μέτρα του, να μπορεί να ξεπερνά τους ελιγμούς και τον έλεγχο των ΚΝΕ—ΠΑΜΚ, να μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της δύναμης του μαθητικού κινήματος.

Σ' αυτή την κατεύθυνση κατά την γνώμη μας κεντρικά ζητήματα είναι:

α) η ιεράρχιση και η επεξεργασία των στόχων μας. Από τις κινητοποιήσεις του τελευταίου χρόνου και ιδιαίτερα από τις καταλήψεις, προκύπτει ένα "πρόγραμμα" άμεσων διεκδικήσεων, βασικών κατακτήσεων που φέρνουν το μαθητικό κίνημα σε καλύτερες θέσεις, που ενοποιούν όλους τους μαθητές ενάντια στην σκληρή πολιτική διαχείρισης της κρίσης που έχει πάρει το όνομα "αναβάθμιση" της παιδείας:

* Όχι στις περικοπές των δαπανών για την Παιδεία.
* Όχι στην μείωση των εισακτέων.
* Κατάργηση του ορίου απουσιών.
* Κατάργηση των αποβολών.
* Κατοχύρωση της ελεύθερης, προφορικής ή γραπτής, έκφρασης μέσα στο σχολείο.

Αυτό το πρόγραμμα δεν αποτελεί εγκεφαλική και αυθαίρετη κατασκευή. Αντίθετα προκύπτει αρκετά φυσικά από τους αγώνες που έγιναν στα σχολεία τον τελευταίο χρόνο. Είναι φανερό πως δεν αποσκοπεί στην αναβάθμιση του αστικού σχολείου —δεν υποστηρίζει την α' ή την β' μορφή σχολείου— αλλά αντίθετα επιδιώκει την αναβάθμιση του μαθητικού κινήματος. Γιατί μέσα στα πλαίσια της σημερινής καπιταλιστικής κοινωνίας, της κοινωνίας της εκμετάλλευσης και καταπίεσης ανθρώπου από άνθρωπο δεν υπάρχουν συνολικές "θετικές προτάσεις" για την οργάνωση του σχολείου που να διαφέρουν ριζικά από την αθλιότητα που ζούμε καθημερινά, και που να μπορούν να υλοποιηθούν χωρίς την προϋπόθεση μιας συνολικής, μιας επαναστατικής ρήξης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα γι αυτό είναι η σημερινή κατάντια της θετικής—στρατηγικής πρότασης της ΚΝΕ "όλα τα σχολεία Πολυκλαδικά". Έτσι το κεντρικό καθήκον σήμερα δεν είναι το να επεξεργαστούμε μικροαλλαγές και μικροβελτιώσεις, σαν υπάλληλοι του Τρίτση, αλλά αντίθετα να κατακτήσουμε τα βασικά αιτήματα που αναφέραμε, αιτήματα που στοχεύουν στην ανάπτυξη ενός μαζικού, μαχητικού, αντικαπιταλιστικού μαθητικού κινήματος. Ενός κινήματος που παλεύει στο πλευρό της εργατικής τάξης, στο πλευρό του γενικότερου κινήματος της νεολαίας για μια κοινωνία απαλλαγμένη από την εκμετάλλευση και την καταπίεση όπου θα μπορεί να λυθεί και το ζήτημα της εκπαίδευσης με βάση τα συμφέροντα των μαζών και όχι τις ανάγκες των καπιταλιστών.

β) η υπεράσπιση της οργάνωσης των μαθητών με κέντρο τον ίδιο τους τον χώρο.

Σήμερα το επίπεδο οργάνωσης των μαθητών μέσα στα σχολεία, η δυνατότητα να υπερασπίζουν σε καθημερινή βάση τον εαυτό τους, βρίσκεται πολύ χαμηλά. Τα 15μελή, όργανα αρκετά γραφειοκρατικά και για μια ολόκληρη

περίοδο κοιμισμένα κάτω από τον έλεγχο των ΚΝΕ–ΠΑΜΚ–ΜΑΚΙ, είναι αρκετά απογυμνωμένα από την εμπιστοσύνη των μαθητών. Μέσα στις καταλήψεις όμως φάνηκε πως ακόμα και τα 15μελή μπορούν να ελεγχθούν από τις διαθέσεις των μαθητών ακριβώς γιατί βρίσκονται μέσα στο σχολείο, κάτω από την πίεση και την μόνιμη δυνατότητα παρέμβασης των ίδιων των μαθητών. Η κατεύθυνση των αλλαγών που πρέπει να επιδιώξουμε είναι η ά μ ε σ η δ η μ ο κ ρ α τ ί α: Οι γενικές συνελεύσεις, οι εκλεγμένες και ανακλητές επιτροπές που εκτελούν τις αποφάσεις της πλειοψηφίας είναι μορφές που στηρίζονται στην μεγαλύτερη συμμετοχή των μαθητών, που χτίζουν τη δύναμη του μαθητικού κινήματος.

Στο ζήτημα του συντονισμού του αγώνα η καλύτερη απάντηση δόθηκε από τους Γάλλους μαθητές: Γενικές συνελεύσεις που αποφασίζουν για την πορεία του αγώνα —εκλογή ανακλητής επιτροπής που υλοποιεί τις αποφάσεις της συνέλευσης— εκλογή αντιπροσώπων για συντονιστική επιτροπή πόλης, περιφέρειας ή και συνολικά σε εθνικό επίπεδο. Ένα τέτοιο σχήμα επιτρέπει να εκφράζεται η πραγματική διάθεση των μαθητών μέσα στην πάλη, διάθεση που δεν είναι η ίδια με αυτή που εκφράζεται σε μια κοινοβουλευτική γενική εκλογική διαδικασία στις αρχές της χρονιάς απ' όπου βγαίνουν "αντιπρόσωποι" εξουσιοδοτημένοι εν λευκώ για έναν ολόκληρο χρόνο.

Οι διαδικασίες συγκρότησης μιας δευτεροβάθμιας μαθητικής οργάνωσης (μιας ΕΜΕΕ) που έχουν ξεκινήσει, δεν κινούνται στην κατεύθυνση του συντονισμού σε πανελλαδικό επίπεδο της πάλης των μαθητών. Αντίθετα προωθούνται για να λύσουν το πρόβλημα ελέγχου των σχολείων από τους ΠΑΜΚ –ΚΝΕ–ΜΑΚΙ που ανάδειξαν οι καταλήψεις. Ένας τέτοιος "συντονισμός" δεν θάναι συντονισμός αγώνων, θάναι επιβολή καπέλου, ακινησίας, υποταγής στην κυβερνητική πολιτική. Σήμερα πρέπει να υπερασπίσουμε σαν κέντρο της οργάνωσης των μαθητών το ίδιο το σχολείο, γιατί μόνο εκεί οι "εκπρόσωποι" μπορούν να ελέγχονται από τους μαθητές και σε συνθήκες ανάπτυξης των αγώνων, όπως οι καταλήψεις θα πρέπει να προωθούμε συντονιστικά όργανα στηριγμένα στις πραγματικές διαθέσεις των μαθητών και στις αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων.

γ) ν α κ ρ α τ ή σ ο υ μ ε τ η ν π ρ α κ τ ι κ ή α ν τ ι π α ρ ά θ ε σ η π ο υ π ρ ο έ κ υ ψ ε α π ό τ ι ς κ α τ α λ ή ψ ε ι ς.

Σήμερα ο Τρίτσης και οι μεγάλες παρατάξεις προσπαθούν να σβήσουν μέσα στα σχολεία τον αντίκτυπο των καταλήψεων. Σ' αυτή την προσπάθεια το κομμάτι των μαθητών που πρωτοστάτησε στις καταλήψεις πρέπει να δώσει απάντηση:

Ν α μ η ν α φ ή σ ο υ μ ε ν α π ε ρ ά σ ε ι τ ο ζ ή τ η μ α τ ω ν α π ο υ σ ι ώ ν τ ω ν η μ ε ρ ώ ν τ η ς κ α τ ά λ η ψ η ς. Μέσα από γενικές συνελεύσεις να αποφασίσουμε ότι κανείς δεν υπογράφει το "συγχωροχάρτι" που ζητάει ο Τρίτσης, πως οι απουσίες δεν θα μετρήσουν για κανένα μαθητή, πως ζητάμε την κατάργηση του ορίου των απουσιών. Αν υπάρξει επιμονή από το Υπουργείο τότε η μόνη απάντηση είναι νέος γύρος καταλήψεων για το θέμα των απουσιών.

Γιατί αν αυτό περάσει αναπάντητο ο Τρίτσης πετυχαίνει να διασπάσει τους μαθητές σε νομιμόφρονες και όχι, να καταγράψει ότι κάθε αγώνας είναι καταδικασμένος σε ήττα που κάποιοι θα πληρώσουν χάνοντας τη χρονιά.

Ν α σ υ σ τ η μ α τ ο π ο ι ή σ ο υ μ ε τ η ν α ν τ ι π α ρ ά θ ε σ η μ ε τ η ν Κ Ν Ε κ α ι Π Α Μ Κ π ο υ έ γ ι ν ε μ έ σ α σ τ ι ς κ α τ α λ ή ψ ε ι ς. Σε καθημερινό επίπεδο, στο σχολείο, στις διαδηλώσεις, σε συνελεύσεις, σε εκλογές αυτή η διάκριση πρέπει να συστηματοποιηθεί. Η ανεξάρτητη παρουσία και δράση του κομματιού που στήριξε τις καταλήψεις πρέπει να συνεχιστεί.

Ν α α ν α π τ ύ ξ ο υ μ ε τ η ζ ύ μ ω σ η μ έ σ α σ τ α σ χ ο λ ε ί α. Σήμερα που η πάλη παίρνει πιο μακρόσυρτο χαρακτήρα η ανάπτυξη της συζήτησης μέσα στα σχολεία για τα αιτήματα, για τις μορφές πάλης, για τις μορφές οργάνωσης, για τις προοπτικές, για το ρόλο των παρατάξεων, γίνεται πολύ ουσιαστικό καθήκον. Ένα καθήκον δεμένο με τη διεκδίκηση της ελεύθερης έκφρασης της ελεύθερης διακίνησης εντύπου υλικού μέσα στα σχολεία.

δ) ν α π ρ ο ω θ ή σ ο υ μ ε τ η ν α υ τ ο ο ρ γ ά ν ω σ η, τ η ν μ ό ν ι μ η κ α ι σ υ σ τ η μ α τ ι κ ή δ ρ ά σ η, τ η ς α γ ω ν ι σ τ ι κ ή ς π ρ ω τ ο π ο ρ ε ί α ς μ έ σ α σ τ α σ χ ο λ ε ί α.

Τις μέρες των καταλήψεων, το κομμάτι των μαθητών που τις στήριξε ξεκίναγε περίπου από το μηδέν. Αυτή η αδυναμία φάνηκε και μέσα σε κάθε σχολείο πολύ όμως περισσότερο κεντρικά.

Σήμερα υπάρχει η αντικειμενική βάση για την εμφάνιση σε πολλά σχολεία Μαθητικών Ομάδων που να παλεύουν μόνιμα και συστηματικά για την ανασύνταξη του μαθητικού κινήματος.

Τέτοιες ομάδες μπορούν να συγκροτηθούν στη βάση ενός συγκεκριμένου προγράμματος διεκδικήσεων, στη βάση μιας κριτικής που ήδη έχει εμφανιστεί για την στρατηγική και την τακτική των ΚΝΕ και ΠΑΜΚ.

Εκτός όμως από την συγκεκριμένη αντιπαράθεση μέσα στα σχολεία υπάρχει το πρόβλημα της ανάπτυξης της συζήτησης πάνω στην εμπειρία όλων αυτών των ομάδων, του συντονισμού τους, της κάλυψης των αναγκαίων κεντρικών πρωτοβουλιών.

* * *

Σ' αυτή την κατεύθυνση κινείται εδώ και δυο χρόνια η "Μαθητική Πρωτοβουλία". Σ' αυτή την κατεύθυνση καλεί όσους συμμαθητές και συμμαθήτριες συμφωνούν μ' αυτά τα καθήκοντα να παλέψουν μαζί μας.

ΓΙΑ ΕΝΑ ΜΑΖΙΚΟ ΜΑΧΗΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΜΕ ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΗΨΕΩΝ!

Το κειμενο αυτο ειναι απο το φυλλαδιο της ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ για τις καταληψεις των σχολειων.

ΔΗΜΟΙ: ΜΙΑ ΔΥΝΑΤΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ΠΟΥ ΞΕΠΟΥΛΗΘΗΚΕ...

Τελικά νίκησε ο Κουτσόγιωργας ή οι απεργοί εργάτες των Δήμων; Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αφού χρησιμοποίησε επιστρατεύσεις, στρατό και ΜΑΤ για να τσακίσει την απεργία, τηρεί σιγή ιχθύος όσον αφορά την έκβασή της, αφήνοντας να εννοηθεί ότι ..."τους καταφέραμε!" Η ηγεσία της Ομοσπονδίας (ΠΟΠ—ΟΤΑ) ισχυρίζεται με θριαμβευτικό τόνο ότι πρόκειται για μια νίκη που κατατρόπωσε την κυβερνητική αδιαλλαξία (Ανακοίνωση 22/12/86). Ο Καλούδης στην Βουλή δηλώνει "νίκησε ο διάλογος", ενώ ο Ριζοσπάστης προσθέτει ότι "νίκησε και η ενότητα των εργαζομένων", τονίζοντας ταυτόχρονα πως "η πείρα της ταξικής πάλης διδάσκει πως το όλα ή τίποτα οδηγεί σε μια τακτική αδιέξοδη με όλες τις πιθανότητες μιας καθολικής αποτυχίας" (Ριζοσπάστης 21/12/86). Οι διοικήσεις των πρωτοβάθμιων Σωματείων μεταθέτουν στο μέλλον κάποιο απολογισμό του τι κερδήθηκε και τι όχι προτιμώντας να επαναλαμβάνουν τις γενικές ανακοινώσεις της Ομοσπονδίας.

Ανάμεσα στους εργάτες και τις εργάτριες των Δήμων που για δυο βδομάδες απέργησαν με φανταστική μαζικότητα, διαδήλωσαν κατά χιλιάδες γιουχάροντας τους υπουργούς, συγκρούστηκαν με τα ΜΑΤ και αψήφισαν την επιστράτευση για δυο μέρες, η σύγχυση για το τελικό αποτέλεσμα της απεργίας είναι φανερή. Πόσο νικηφόρα ήταν λοιπόν η κινητοποίηση που μπορεί σίγουρα να χαρακτηριστεί σαν το σημαντικότερο απεργιακό γεγονός της τελευταίας περιόδου; Μια απάντηση στο παραπάνω ερώτημα είναι απαραίτητη για κάθε αγωνιστή που αντιστέκεται στην επίθεση της κυβέρνησης και των καπιταλιστών, πολύ περισσότερο καθώς τα παζάρια στην κορυφή της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας υποδηλώνουν μια νέα φάση σύμπνοιας ανάμεσα στην πάλαι ποτέ συνδικαλιστική αντιπολίτευση των 26 και την κυβερνητική ΠΑΣΚΕ.

τη στιγμή που μπορούσε να νικήσει

Δεν είναι η πρώτη φορά που οι εργατοτεχνίτες των Δήμων έχουν κατέβει σε απεργία και μάλιστα έχουν εντυπωσιάσει τους πάντες με την μαχητικότητα των κινητοποιήσεών τους. Όντας από τα πλέον χαμηλόμισθα τμήματα της εργατικής τάξης και με δοσμένες τις φρικτές συνθήκες δουλειάς, ήταν φυσικό τα βασικά αιτήματά τους να ήταν πάντα οι αυξήσεις και η μείωση όριου συνταξιοδότησης. Οι περισσότερες από τις προηγούμενες κινητοποιήσεις κατέληγαν συνήθως σε κάποιου τύπου "ισοπαλία" ανάμεσα στον αντίστοιχο υπουργό και τους εργάτες, όπου οι υποσχέσεις για "σύνταξη στα 58" έπαιρναν την καθιερωμένη πορεία τους προς ...τον κάλαθο των αχρήστων, μόλις άλλαζε ο υπουργός από κάποιο συνηθισμένο κυβερνητικό ανασχηματισμό. Αυτό που τελικά έμενε —μαζί με την απογοήτευση— ήταν η ανάμνηση των ηρωικών απεργιακών φρουρών τους που ανάγκασαν κάποτε τον Λαλιώτη να τους επιτεθεί χυδαία βρίζοντάς τους για ..."λανθάνοντα φασισμό".

Όμως αυτή την φορά στα αιτήματα της κινητοποίησης ήρθε να προστεθεί και το θέμα των απολύσεων. Η κυβέρνηση, στα πλαίσια της μείωσης του ελλείματος του Δημόσιου Τομέα ρίχνοντας τα βάρη στις πλάτες των εργατών και υπαλλήλων, επιχείρησε να απολύσει 12.000 περίπου έκτακτους εργαζόμενους στους Δήμους (35.000 συνολικά σε Δημόσιο, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ), που είχαν συμβάσεις ορισμένου χρόνου ή είχαν προσληφθεί από τα "προγράμματα ανεργίας" του ΟΑΕΔ. Η απόλυση των παραπάνω εργατών και υπαλλήλων επιχειρούσε ταυτόχρονα και ένα χτύπημα της συνδικαλιστικής οργάνωσης των μη μόνιμων εργατοτεχνιτών (ΠΟΠ—ΟΤΑ), που ουσιαστικά έτσι έχανε περίπου τα μισά μέλη της. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες είναι εύλογο ότι το κέντρο της πάλης των εργατοτεχνιτών ΟΤΑ έπεφτε στην αντίσταση ενάντια στις μαζικές απολύσεις που επιχειρούσε η κυβέρνηση με μπροστάρηδες τους Κουτσόγιωργα και Τσοχατζόπουλο.

Είναι πέρα για πέρα φανερό πια, ότι η κυβέρνηση πιάστηκε στον ύπνο. Η αντίσταση των εργατών ΟΤΑ υπερφαλάγγισε όχι μόνο την ένταση της επίθεσης του ΠΑΣΟΚ, αλλά απόκλινε και από το πνεύμα σύμπνοιας που επιχείρησε να επιβάλλει το ΚΚΕ μετά τις Δημοτικές εκλογές. Η συνάντηση Φλωράκη-Παπανδρέου και τα περίφημα 4 αιτήματα του ΚΚΕ (Ραδιοτηλεόραση, Απλή Αναλογική, χαμηλόμισθοι, εκδημοκρατισμός ΓΣΕΕ), προσπάθησε να δημιουργήσει την βάση για την υποβάθμιση των εργατικών αγώνων που για ένα ολόκληρο χρόνο συνεχίζονταν ασταμάτητα παρά τα γραφειοκρατικά ξεπουλήματα και την κούραση των αναποτελεσματικών 24ωρων απεργιών-ντουφεκιά με άσφαιρα σκάγια.

Ο κλάδος των εργατών ΟΤΑ είναι από τους λίγους που τα τελευταία χρόνια αυξήθηκε σε αντίθεση με την γε-

νική αριθμητική μείωση στον βιομηχανικό χώρο, λόγω των ευθυνών που έξυπνα μετέφερε η κυβέρνηση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Στους ΟΤΑ παρατηρήθηκε μια συγκέντρωση εργατών και υπαλλήλων που συχνά κουβαλούσαν μια προηγούμενη συνδικαλιστική εμπειρία (όντας απολυμένοι για συνδικαλιστικούς λόγους από τον ιδιωτικό τομέα ή άνεργοι οικοδόμοι του ΟΑΕΔ). Αυτή η αριθμητική αύξηση σε συνδυασμό με την εμπειρία των "άγριων" απεργιακών κινητοποιήσεων στον ίδιο τον κλάδο (περσινές συγκρούσεις με ΜΑΤ στα γκαράζ και τις χωματερές, δυνατές απεργιακές φρουρές κλπ) και την μικρή και με ψευδαισθήσεις αισοδοξία που δημιούργησε η άνοδος "αριστερών Δημοτικών Αρχών" σε πολλούς Δήμους, ανέβασε κατά πολύ τον βαθμό οργάνωσης και διάθεσης για κινητοποιήσεις, ακόμα και σε χώρους που παλιότερα δεν χαρακτηρίζονταν από την μαχητικότητά τους. Το νομοσχέδιο των απολύσεων άναψε το φυτίλι μιας οργής πολλών χρόνων που ούτε η κυβερνητική προπαγάνδα, ούτε οι πυσβεστικές μάνικες του ΚΚΕ ήταν σε θέση να σβήσουν. Η διοίκηση της ΠΟΠ—ΟΤΑ κήρυξε την πρώτη 5ήμερη απεργία στις 8/12/86 χωρίς να πιστεύει ουσιαστικά και η ίδια την εξέλιξη που θα είχαν τα πράγματα.

Η ΑΠΕΡΓΙΑ

Ήδη από τον Νοέμβρη ο αναβρασμός μέσα στον χώρο των εργατοτεχνιτών ΟΤΑ είχε αρχίσει να παίρνει διαστάσεις. Πολλά τοπικά πρωτοβάθμια Σωματεία με δική τους πρωτοβουλία έκαναν συγκεντρώσεις όπου καλούσαν τους εργάτες να πιέσουν τα Δημοτικά Συμβούλια να δεσμευτούν ότι δεν θα απολύσουν κανέναν έκτακτο. Μπροστά σε τέτοια πίεση δεν ήταν λίγα τα παραδείγματα όπου παλιοί και νεοεκλεγμένοι Δήμαρχοι αναγκάστηκαν να πάρουν θέση ότι δεν θα γίνουν απολύσεις. Η επιτυχία αυτής της έστω και αποσπασματικής κινητοποίησης ανέβασε ακόμη περισσότερο την αυτοπεποίθηση των έκτακτων εργατών και υπαλλήλων. Ιδιαίτερα καθώς έμπαινε η προοπτική της απεργίας στις 8 Δεκέμβρη.

Η ίδια η απεργία ξάφνιασε ακόμα και τους πλέον αισιόδοξους με την μαζικότητά της. Στις συγκεντρώσεις στα γκαράζ τις παραμονές της κινητοποίησης συμμετείχαν περισσότεροι εργάτες από κάθε άλλη φορά. Η μαζικότητα ξεπέρασε το 95% και πλησίασε το 100% μετά την τρίτη μέρα. Στις διαδηλώσεις στην Αθήνα μπροστά στο υπουργείο του Κουτσόγιωργα, χιλιάδες εργάτες έκλεισαν την Σταδίου για πολλές ώρες γιουχάροντας κάθε ανακοίνωση του υπουργείου, γελοιοποιώντας τον παριστάμενο Αρκουδέα και φωνάζοντας κάθε τόσο: "Όχι στον νόμο των απολύσεων — Νόμος είναι το δίκιο του εργάτη". Η γενική ευφορία από την επιτυχία της απεργίας εκφραζόταν συνεχώς από την ευρηματικότητα των συνθημάτων, ενώ σε πάρα πολλές κουβέντες αναφερόταν το παράδειγμα των Γάλλων φοιτητών και μαθητών που εκείνες τις μέρες είχαν αναγκάσει τον Ντεβακέ ν' αποσύρει το νομοσχέδιό του. Αντίστοιχη εικόνα επικρατούσε και σ' όλες τις μεγάλες πόλεις όπου έγιναν συγκεντρώσεις. Στην διάρκεια των διαδηλώσεων μάταια μέλη της Διοίκησης της Ομοσπονδίας προσπαθούν να εμποδίσουν εργάτες από το να αδειάζουν τα σκουπίδια στη μέση του δρόμου. Τελειώνοντας η πορεία της 10 Δεκέμβρη στην Αθήνα, το σύνθημα της συνέχισης της απεργίας ακουγόταν απ' όλους. Το πιεστικό μήνυμα για την διοίκηση της ΠΟΠ—ΟΤΑ ήταν φανερό. Η απόφαση για την συνέχιση της απεργίας μέχρι τις 19 Δεκέμβρη χαιρετίστηκε απ' όλους με ενθουσιασμό.

Μπαίνοντας όμως στην δεύτερη βδομάδα της απεργίας άρχισαν να εμφανίζονται τα πρώτα προβλήματα. Μια απεργία είναι ένας "πόλεμος" και οι μόνοι πραγματικοί σύμμαχοι που μπορεί να έχουν οι εργάτες ενός κλάδου είναι άλλοι εργάτες. Το θέμα της συμπαράστασης είναι ζωτικό. Ήδη το γεγονός ότι οι μόνιμοι εργατοτεχνίτες των χωματερών είχαν απεργήσει για δυο μέρες, βοήθησε πολύ τις πρώτες δύσκολες μέρες του ξεκινήματος του αγώνα. Το ίδιο ίσχυσε και με τις στάσεις εργασίας που έκαναν σε πολλούς Δήμους οι μόνιμοι υπάλληλοι. Όμως πέρα από αυτές τις δυο περιπτώσεις δεν είχαμε άλλα δείγματα συμπαράστασης. Ούτε η ηγεσία της ΠΟΠ—ΟΤΑ, ούτε άλλες Ομοσπονδίες ή Εργατικά Κέντρα κινητοποιήθηκαν. Το ζήτημα της δημιουργίας επιτροπών για προπαγάνδιση του αγώνα και οικονομική ενίσχυση αντιμετωπίστηκε —όπου προτάθηκε— αρνητικά από την πλειοψηφία των διοικήσεων των πρωτοβάθμιων Σωματείων. Μόνο όταν έγινε η επιστράτευση ένα κομμάτι των εργατών κινήθηκε προς αυτή την κατεύθυνση και πάλι κύρια με βάση ατομικές πρωτοβουλίες. Οι αντιπρόσωποι του ΕΚΑ δήλωναν ότι μια απεργία για συμπαράσταση δεν μπορεί να γίνει γιατί "το ΕΚΑ μόλις κατόρθωσε να βγάλει προεδρείο και είναι νωρίς για κάτι τέτοιο", ενώ η ηγεσία της Ομοσπονδίας των μονίμων υπαλλήλων (ΟΔΥΕ) καταναλωνόταν σε καυγάδες για το αν το δικό της προεδρείο θα ήταν "ταξικό" ή "αντιπροσωπευτικό". Με δοσμένο ότι η ΠΑΣΚΕ είχε αντιταχθεί στη συνέχιση της απεργίας και με διαφαινόμενη την προοπτική της επιστράτευσης ήταν καταστροφική η απομόνωση της απεργίας. Όμως, η συνδικαλιστική γραφειοκρατία είχε άλλες βλέψεις. Την ίδια ώρα που οι εργάτες άρχιζαν την πολυήμερες μάχες τους με τα ΜΑΤ στις χωματερές, στα γραφεία της ΕΣΑΚ γινόταν η πρώτη συνάντηση ΕΣΑΚ-ΑΕΜ-ΣΣΕΚ-ΠΑΣΚΕ-ΔΑΚΕ για να βρεθεί μια "λύση" στο ζήτημα της ΓΣΕΕ. Η "συνδι-

καλιστική αντιπολίτευση" έδειξε ότι το ενδιαφέρον της δεν στρεφόταν στην επέκταση του αγώνα των Δήμων, αλλά στην προσέγγιση των Δεξιών και κυβερνητικών απεργοσπαστών. Μια τέτοια προσέγγιση το μόνο που δεν ήθελε ήταν η γενίκευση της αντίστασης ενάντια στην κυβερνητική πολιτική των απολύσεων και του παγώματος των μισθών.

Ακόμα και όταν ανακοινώθηκε η επιστράτευση και κατέβηκε στρατός για να μαζέψει τα σκουπίδια η τακτική της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας δεν άλλαξε. Ενώ η αγανάκτιση και η αποφασιστικότητα των εργατών ΟΤΑ πίεζε την ηγεσία της ΠΟΠ—ΟΤΑ να επεκτείνει άλλη μια βδομάδα την απεργία, στην συγκέντρωση του στις 17 Δεκέμβρη το ΕΚΑ ανακοίνωνε ότι θα συσκεφτεί σε δυο μέρες για να αποφασίσει και η Ομοσπονδία Οικοδόμων κατέβαινε σε μια(!) μέρα απεργία συμπαράστασης!

Μέσα σε τέτοιες συνθήκες εγκατάλειψης οι απεργοί των ΟΤΑ, οι σκουπιδιάρηδες, οι κηπουροί, οι οικοδόμοι, οι μηχανικοί, οι οδηγοί, οι υπάλληλοι, ξεπερνούν κάθε γραφειοκράτη και δείχνουν την αφάνταστη αποφασιστηκότητά τους να συνεχίσουν τον αγώνα μέχρι την νίκη. Ενώ η ηγεσία της Ομοσπονδίας βρίσκεται χωρίς "γραμμή" μπροστά στην επιστράτευση (το μόνο που είχε να πει ήταν να πάρει ο κόσμος χαρτί από γιατρό ότι ...ασθενεί ή να χρησιμοποιήσει το υπόλοιπο απ' την καλοκαιρινή του άδεια...) οι εργάτες αρνούνται να εκτελέσουν οποιαδήποτε εργασία. Όσους βρήκε η αστυνομία και επιστρατεύτηκαν, χτυπούν κάρτα και πηγαίνουν μαζικά στα καφενεία, ενώ πολλοί ξεκινούν για τις χωματερές όπου οι συγκρούσεις έχουν ήδη αρχίσει. Ούτε ένα απορριματοφόρο δεν κουνήθηκε τις μέρες της επιστράτευσης. Ενώ η διοίκηση καλεί να μην εμποδίζει ο κόσμος τους φαντάρους που μαζεύουν σκουπίδια, οι εργάτες αδειάζουν τα στρατιωτικά οχήματα, ζητώντας από τους στρατιώτες να αρνηθούν το ρόλο του απεργοσπάστη. Την ίδια ώρα που στην συγκέντρωση του ΕΚΑ οι διάφοροι γραφειοκράτες έβγαζαν λογίδρια "συμπαράστασης", στην Ομόνοια γινόντουσαν επεισόδια μπροστά στα ΡΕΟ του στρατού. Στην Θεσσαλονίκη ομάδες απεργών γυρνούσαν συστηματικά και άδειαζαν τα ΡΕΟ από τα σκουπίδια, ενώ οι φαντάροι κοιτούσαν αμήχανοι και οι μπάτσοι άρχιζαν τις συλλήψεις.

Στις χωματερές η εικόνα θυμίζει πολιορκημένη πόλη. Απαγορεύεται στον οποιοδήποτε να πλησιάσει. Όσοι απεργοί κατορθώνουν να φτάσουν συγκρούονται με τις απανωτές επιθέσεις των μπάτσων, ενώ τα λίγα επιστρατευμένα σκουπιδιάρικα και τα ΡΕΟ κάνουν στροφή και απομακρύνονται χωρίς να σπάσουν την απεργιακή φρουρά. Τελικά, η αστυνομία μετά από διήμερη μάχη κατορθώνει και ανοίγει τις χωματερές. Δεκάδες συλλήψεις και τραυματισμοί. Κι όμως... τα απορριματοφόρα που κινούνται είναι ελάχιστα. Η απεργία δεν σπάει ούτε με την επιστράτευση.

Και ξαφνικά μετά από μια δήλωση του υφυπουργού Τσούρα, που ουσιαστικά παρέμενε σ' ένα γενικό επίπεδο υποσχέσεων για το θέμα των απολύσεων και ικανοποιούσε καθαρά μόνο το αίτημα της σύνταξης στα 58, η διοίκηση της ΠΟΠ—ΟΤΑ συνεδριάζει και αποφασίζει την λήξη της απεργίας. Για νέα συλλογική σύμβαση ούτε λέξη. Άσχετα από το τι πραγματικά ικανοποιεί από τα αιτήματα η κυβέρνηση (κάτι που θα δούμε παρακάτω) η βιασύνη της Ομοσπονδίας να δηλώσει ότι πρόκειται για "πανηγυρική νίκη" σημαίνει ένα μόνο πράγμα: το άγχος των γραφειοκρατών να κλείσουν μια κινητοποίηση που τους είχε ξεφύγει απ' τον έλεγχό τους.

ΠΟΙΟΣ ΚΕΡΔΙΣΕ;

Υπάρχει ένα αίτημα που πραγματικά ικανοποιήθηκε. Η σύνταξη στα 58 για τους εργάτες καθαριότητας. Είναι μια σημαντική κατάκτηση, αν και δεν έχει επεκταθεί ακόμα στους κηπουρούς. Όμως, αυτό το παλιό αίτημα ήταν σχεδόν δεδομένο ότι θα ικανοποιούταν. Ο ίδιος ο Κουτσόγιωργας είχε δηλώσει στην αρχή της απεργίας ότι "μάλλον οι απεργοί έχουν δίκιο" και ότι το πρόβλημα βρίσκεται στο Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών. Σε τελευταία ανάλυση το κέντρο της κινητοποίησης ήταν η κυβερνητική επίθεση για απολύσεις και εδώ τα πράγματα αρχίζουν να μπερδεύονται.

Οι εργάτες ζητούσαν να γίνουν οι συμβάσεις ό λ ω ν των έκτακτων αορίστου χρόνου. Τί δ ίνει, όμως, η κυβέρνηση; Αφήνει έξω περίπου 3.500 εργάτες του ΟΑΕΔ λέγοντας ότι θα„δώσει χρήματα στους Δήμους για να συνεχίσουν τα έργα και έτσι θα μπορέσουν να απασχολήσουν αυτούς τους εργάτες. Το ίδιο ισχύει και με κομμάτι του υπαλληλικού προσωπικού και ένα κομμάτι εργατοτεχνιτών που δεν έχουν κλείσει ένα χρόνο εργασίας. Όμως, είναι γνωστό ότι τα κονδύλια που δίνει φέτος στους Δήμους η κυβέρνηση είναι μειωμένα στα πλαίσια της πολιτικής λιτότητας. Ποιος εγγυάται ότι αυτοί οι εργάτες και υπάλληλοι θα συνεχίσουν να έχουν δουλειά;

Με τους υπόλοιπους 7.000 περίπου έκτακτους με σύμβαση ορισμένου χρόνου τα πράγματα ξεκαθαρίστηκαν με την κυβερνητική απόφαση της 31/12/86: ελάχιστοι μονιμοποιούνται και για τους περισσότερους αρχίζει να φαίνεται κοντά το μέλλον της ανεργίας. Τι τηρήθηκε από τις υποσχέσεις; Δεν μονιμοποιούνται αυτοί που δεν έχουν κλείσει χρόνο. Αυτοί που έχουν κλείσει χρόνο αλλά είχαν διακοπή σύμβασης πάνω από 10 μέρες (ο Τσούρας είχε υποσχεθεί 20 μέρες). Αλλά,παλιότεροι νόμοι της κυβέρνησης υποχρεώνουν σε διακοπές τις συμβάσεις ακριβώς για να μην αποκτούν δικαίωμα οι εργάτες. Ακόμα, δεν μονιμοποιούνται όσοι είχαν συμβάσεις διαφορετικές από το περιεχόμενο εργασίας τους, πράγμα που έκαναν συχνά οι Δήμαρχοι για να ξεπερνούν τους νόμους που απαγόρευαν προσλήψεις σε ορισμένες θέσεις στους Δήμους. Τελικά, πόσοι μονιμοποιούνται; Στην πραγματικότητα ένα πολύ μικρό ποσοστό. Αλλά εδώ έρχεται η κυβέρνηση και πετά το μπαλάκι στα Δημοτικά Συμβούλια. Οι μονιμοποιήσεις θα γίνουν με προτάσεις των Δημοτικών Αρχών που θα κρίνουν τις "ανάγκες" των Δήμων. Το τι σημαίνει αυτό πρακτικά φάνηκε μόλις ανέλαβαν οι νέοι Δήμαρχοι τον Γενάρη. Ήδη υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου Δεξιοί, Πασόκοι και "αριστεροί" Δήμαρχοι συναγωνίζονται στην μείωση προσωπικού. Η κυβερνητική απόφαση τους λύνει τα χέρια: όσοι δεν μονιμοποιηθούν δεν έχουν δικαίωμα επαναπρόσληψης όταν τελειώσει η τρέχουσα σύμβαση (η υπόσχεση Τσούρα ήταν ότι όλες οι συμβάσεις θα ανανεωθούν τουλάχιστον για το 1987). Οι Δημοτικές Αρχές σαν σωστοί εργοδότες δηλώνουν ότι θα πιέσουν την κυβέρνηση ν' αυξήσει τα κονδύλια-επιδοτήσεις ...απολύοντας όσους εργάτες ή υπάλληλους είναι "περιττοί". "Θα τους δώσω στον Κουτσόγιωργα και ας τους κάνει ότι θέλει!" δήλωσε "αριστερός" Δήμαρχος συνοικίας της Αθήνας. Οι Δήμαρχοι του ΚΚΕ και του ΚΚΕεσ που κατέβαιναν στις πορείες στην διάρκεια της απεργίας, έρχονται τώρα να διατρανώσουν την "συμπαράστασή τους στα δίκαια αιτήματα των εργατών" ακολουθώντας πιστά τις αρχές της "βιωσιμότητας" που έχει επιβάλλει η ίδια η κυβέρνηση. Όπως πολλοί καπιταλιστές έκλειναν τα εργοστάσιά τους πιέζοντας για τραπεζικά δάνεια, έτσι και οι Δήμαρχοι είναι πανέτοιμοι να σχολάσουν προσωπικό πιέζοντας για μεγαλύτερες επιδοτήσεις. Η τακτική της "σαλαμοποίησης", τόσο προσφιλής στην κυβέρνηση, βρίσκεται μπροστά στους εργάτες των Δήμων. Μια συνολική απεργία είναι δύσκολο να νικηθεί. Οι ατομικές όμως απολύσεις σε διαφορετικούς χρόνους από

εργατική αλληλεγγύη

Για την προβολή και υποστήριξη των εργατικών αγώνων

Εκδίδεται από την Οργάνωση Σοσιαλιστική Επανάσταση (ΟΣΕ)

ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΑΠΕΡΓΟΥΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ επιστράτευσε τους απεργούς των Δήμων. Η κυβέρνηση που εδώ και ένα χρόνο υπηρετεί ανοιχτά τις ανάγκες των βιομηχάνων και των τραπεζών, η κυβέρνηση της λιτότητας και των περικοπών, η κυβέρνηση του απεργοσπαστισμού και των δικαστικών πραξικοπημάτων σε βάρος του συνδικαλισμού, η κυβέρνηση των ΜΑΤ και ΜΕΑ του Αρκουδέα θέλει να δώσει άλλο ένα χτύπημα στο εργατικό κίνημα.

Όμως οι απεργοί εργάτες των Δήμων αντιστέκονται. Συνεχίζουν την απεργία τους βροντοφωνάζοντας Η ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΗ ΔΕ ΘΑ ΠΕΡΑΣΕΙ – ΝΟΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΔΙΚΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΗ. Αυτός ο αγώνας είναι υπόθεση όλης της εργατικής τάξης. Γιατί οι εργάτες των Δήμων παλεύουν για τα ίδια πράγματα που διεκδικούν όλοι οι εργάτες.

– Ενάντια στις απολύσεις. Βοηθώντας τους απεργούς των ΟΤΑ να νικήσουν το νόμο των απολύσεων του Κουτσόγιωργα βοηθάμε και τους εργάτες των προβληματικών που αντιστέκονται στις μαζικές απολύσεις της Βάσως Παπανδρέου και τους εργάτες της ΗΒΗ που κι αυτοί παλεύουν ενάντια στις απολύσεις. Ο αγώνας είναι κοινός.

– Ενάντια στις περικοπές των δαπανών. Η κυβέρνηση κόβει τα λεφτά από τα σχολεία, τα νοσοκομεία, τους Δήμους, τις συγκοινωνίες, από όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες που εξυπηρετούν τις πιό βασικές καθημερινές ανάγκες όλων μας. Οι απεργοί των ΟΤΑ είναι στην πρώτη γραμμή του αγώνα ενάντια στις περικοπές. Διεκδικώντας να μην απολυθούν, διεκδικούν για όλους μας καλύτερες συνθήκες καθαριότητας και εξυπηρέτησης ενάντια στα σχέδια της κυβέρνησης που ρίχνει υποκριτικά δάκρυα για τα σκουπίδια την ώρα που κόβει τα λεφτά από τους Δήμους.

– Ενάντια στον απεργοσπαστισμό και την καταστολή. Συνεχίζοντας την απεργία παρά και ενάντια στην επιστράτευση, οι απεργοί των Δήμων παλεύουν και ενάντια στους αντεργατικούς νόμους που τόσες φορές χρησιμοποιεί η κυβέρνηση για να σπάσει τις απεργίες. Συμπαράσταση στους απεργούς των ΟΤΑ σημαίνει ότι υπερασπίζουμε και τους δικούς μας αγώνες ενάντιο στον 3239, τα ασφαλιστικά μέτρα, τα δικαστικά πραξικοπήματα και τα ΜΑΤ.

Για όλους αυτούς τους λόγους, βοηθώντας τους εργάτες των Δήμων να νικήσουν, βοηθάμε όλο το εργατικό κίνημα να αντισταθεί στις άγριες επιθέσεις των καπιταλιστών και της κυβέρνησης, να ανατρέψει τα μέτρα που πάγωσαν το μεροκάματο για όλους μας.

Για όλους αυτούς τους λόγους σε κάθε σωματείο και σε κάθε χώρο δουλειάς πρέπει να οργανώσουμε την υποστήριξη των απεργών ΟΤΑ: Με απεργίες συμπαράστασης, με μαζική συμμετοχή στις διαδηλώσεις των απεργών, με την παρουσία μας στις πύλες των συνεργείων και των χωματερών για να μην κουνηθούν οι σκουπιδιάρες. Να καταγγείλουμε τις προσπάθειες της κυβέρνησης να χρησιμοποιήσει τους φαντάρους σαν απεργοσπάστες. Τα σωματεία και οι φοιτητικοί και σπουδαστικοί σύλλογοι πρέπει να καλέσουν τους φαντάρους να αρνηθούν να μαζέψουν τα σκουπίδια. Μέσα από μια τέτοια πλατειά συμπαράσταση οι εργάτες των Δήμων μπορούν να νικήσουν και θα νικήσουν για λογαριασμό όλων μας.

Αθήνα 16 . 12 . 1986
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (ΟΣΕ)
Μενάνδρου 50, Ομόνοια, τηλ. 524 1001

νε την αντίσταση σε κομματάκια καταστρέφοντας οποιαδήποτε αποτελεσματικότητα. Ο νέος χρόνος μπήκε με απολύσεις ή απειλές για απολύσεις στον χώρο των ΟΤΑ.

Τέλος, το αίτημα της συλλογικής σύμβασης. .υτό, από την αρχή της απεργίας η διοίκηση της ΠΟΠ—ΟΤΑ έκανε κάθε προσπάθεια να το υποβαθμίσει. Οπωσδήποτε, το θέμα της αντίστασης στο πάγωμα των μισθών είναι συνολικό. Όμως, μια απεργία που φτάνει σε τέτοια σημεία απίστευτης μαχητικότητας και μαζικότητας, όταν έχει στα χέρια της το μεγάλο όπλο που λέγεται "σκουπίδια", τότε μπορεί να παλέψει και να νικήσει για ο,τιδήποτε. Αλλά, αυτό προυποθέτει την υποστήριξη άλλων κομματιών της εργατικής τάξης, κάτι που οι γραφειοκράτες απέφυγαν επιμελώς. Την ίδια ώρα που ο Φλωράκης μιλά για "ανακούφιση των χαμηλόμισθων", οι απεργοί των Δήμων με βασικό μεροκάματο αυτό του 1982 αφήνονταν στην τύχη τους, γιατί η ΕΣΑΚ συζητούσε με την ΠΑΣΚΕ το μέλλον της ΓΣΕΕ.

Και εδώ ακριβώς βρίσκεται η απάντηση στο "ποιος τελικά κέρδισε;" Το εργατικό κίνημα είχε την μοναδική ευκαιρία να σπάσει ουσιαστικά για πρώτη φορά μετά από χρόνια την αντεργατική πολιτική κυβέρνησης και καπιταλιστών και στο μέτωπο των απολύσεων και στο μέτωπο των αυξήσεων. Την ευκαιρία αυτή την έχασε. Μια συνολική νίκη των απεργών των Δήμων θα ήταν μια σφήνα στα πλευρά της κυβέρνησης και ένα παράδειγμα για όλους τους εργάτες. Ήταν η μεγαλύτερη σύγκρουση των τελευταίων χρόνων και σαν τέτοια επηρέασε έτσι κι αλλιώς όλο το εργατικό κίνημα. Όμως, το παράδειγμα της Γαλλίας, όπου η νίκη των σπουδαστών έθρεψε την "άγρια" απεργία των σιδηροδρομικών, φωτίζει τον δρόμο των ρεφορμιστών. Οι γραφειοκράτες ποτέ δεν θα ήθελαν να βρεθούν μπροστά σε ένα τέτοιο ανεξέλεγκτο κίνημα. Το σταμάτημα της απεργίας δεν σκόπευε παρά μόνο στο να μην εξαπλωθεί αυτή η αντίσταση. Από κει και πέρα, τα θετικά σημεία της συμφωνίας (όσο λίγα κι αν είναι) είναι δικαιολογίες, που οι τραγικές τους συνέπειες θα εμφανιστούν μπροστά στους εργάτες των Δήμων μέσα στο 1987.

* * *

Η απεργία στους Δήμους είχε ένα θετικό στοιχείο. Άσχετα από την σύγχυση που επικρατεί μετά την λήξη της, οι δυο βδομάδες μαζικού αγώνα έχουν αφήσει τα ίχνη τους πάνω στους 25.000 απεργούς. Και είναι αυτά τα ίχνη της ενότητας, της αγωνιστικότητας, της δύναμης που μπορεί να έχει ένα αποφασισμένο εργατικό κίνημα, που πρέπει να ακολουθήσουν οι εργάτες στις μερικές μάχες που βρίσκονται μπροστά τους. Είναι μεγάλο λάθος να συρθούν στην λογική της "βιωσιμότητας των Δήμων" που θα επιχειρήσουν να προβάλλουν οι Δημοτικές Αρχές και αρκετοί συνδικαλιστές. Το αν θα γίνουν απολύσεις ή όχι δεν εξαρτάται από την καλή θέληση των Δημάρχων, ούτε από το αν θα υπάρξουν περισσότερα κονδύλια. Οι περικοπές των κοινωνικών δαπανών από την κυβέρνηση δεν αντιμετωπίζονται με θυσίες από τους εργαζόμενους για χάρη των "προοδευτικών" Δημάρχων. Κάθε υποχώρηση, κάθε υποταγή στην λογική του να γίνουν οι εργάτες και οι υπάλληλοι τα θύματα της πίεσης των Δημάρχων προς την κυβέρνηση, είναι έξω από το μονοπάτι που χάραξαν οι ίδιοι οι απεργοί στις δυο βδομάδες του ηρωϊκού αγώνα τους.

Αυτό που θα αναγκάσει την κυβέρνηση να σταματήσει τις περικοπές των κοινωνικών δαπανών είναι ένα δυνατό εργατικό κίνημα που σε κάθε χώρο δουλειάς και συντονισμένα παλεύει ενάντια στις απολύσεις και για αυξήσεις. Δεν είναι η συναίνεση προς τον εργοδότη (έστω κι αν αυτός είναι "αριστερός" Δήμαρχος). Η υποστολή οποιουδήποτε αγώνα με το αιτιολογικό ότι "ο Δήμος έχει οικονομικές δυσκολίες" θα αποδυναμώσει ακόμα περισσότερο και την συνολική πάλη ενάντια στις περικοπές της κυβέρνησης. Την κρίση που δημιουργούν κράτος και καπιταλιστές, ας φροντίσουν να την επωμισθούν μόνοι τους. Δεν πρέπει να καταναλωθούν οι εργάτες στο να κάνουν τις "εποικοδομητικές" προτάσεις. Η μόνη εποικοδομητική πρόταση είναι η άρνηση σε κάθε απόλυση, η πάλη για αυξήσεις. Ας ψάξουν οι Δήμαρχοι να βρουν τρόπους πίεσης της κυβέρνησης.

* * *

Η ευκαιρία για μια μεγάλη νίκη και για το ξεκίνημα μιας συνολικής σύγκρουσης του εργατικού κινήματος με την κυβερνητική πολιτική πέρασε ανεκμετάλλευτη. Όμως, η ζωντάνια του αγώνα μένει χαραγμένη στην πλειοψηφία των εργατών των Δήμων. Και είναι αυτή η ζωντάνια που εκφράστηκε από ένα συνδικαλιστή πρωτοβάθμιου σωματείου όταν ο νέος "αριστερός" Δήμαρχος επιχείρησε στις αρχές Γενάρη ν' απολύσει δυο έκτακτους: "Προσέξτε, κύριε Δήμαρχε, γιατί μόλις βγήκαμε από έναν κεντρικό αγώνα δυο βδομάδων, αντισταθήκαμε στην επιστράτευση, παίξαμε ξύλο με τα ΜΑΤ και είναι πολύ εύκολο να ξεκινήσουμε έναν νέο αγώνα μέσα στο Δήμο μας."

Κωστας Πιττας

ΟΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Το τέλος της ρήξης γραφειοκρατών-διορισμένων ή η αρχή της ρήξης με το κίνημα.

Το μετωπο συγκρουσης που ανοιξε η κυβερνηση του ΠΑΣΟΚ με την εργατικη ταξη απο το φθινοπωρο του '85, με την εξαγγελια-εφαρμογη των μετρων ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ, εχει φτασει σε μια πολυ λεπτη φαση για το εργατικο κινημα, η οποια χαρακτηριζεται απο την πληρη γραφειοκρατικοποιηση των αγωνων απο τη μερια της συνδικαλιστικης αντιπολιτευσης.

Οι συνελευσεις στα σωματεια και στα εργοστασια, τα μονα αρμοδια οργανα για να αποφασιζουν, εχουν αντικατασταθει απο τις συνεργασιες με τους διορισμενους της ΓΣΕΕ και της ΔΑΚΕ (παραταξη της δεξιας) μεσα απο τα συνεδρια εργατικων κεντρων και ομοσπονδιων, αλλα και απ'ευθειας σε χωριστες συναντησεις μεταξυ ΟΛΩΝ των παραταξεων.

Αποτελεσμα ειναι η υποχωρηση σε ολα τα επιπεδα απο τη μερια της συνδικαλιστικης αντιπολιτευσης και το περασμα της πρωτοβουλιας στους εγκαθετους της ΓΣΕΕ.

Απο τοτε (εξαγγελια μετρων, ρηξη της γραφειοκρατιας στη ΓΣΕΕ), μεχρι σημερα κυβερνηση και καπιταλιστες δεν επαψαν να διακυρησσουν και να εφαρμοζουν με τον πιο σκληρο τροπο τα σχεδια-τους. Αφου οι εγκαθετοι της ΓΣΕΕ μπηκαν στη γωνια, αστυνομια και δικαστηρια αναλαβαν αυτο το ρολο.

Απο την αλλη μερια το εργατικο κινημα δεν επαψε να προβαλλει την πιο δυναμικη αντισταση που τα δικαστηρια και τα ΜΑΤ δε μπορεσαν να καμψουν. Το αντιθετο μαλιστα, η επεμβαση αυτη (δικαστηριων, αστυνομιας), οπου επιχειρηθηκε, λειτουργησε τελειως αναποδα. Ανεβαζοντας τη μαχητικοτητα και αγωνιστικη διαθεση των εργατων μετατρεποντας ετσι τη συγκεκριμενη μαχη σε κατευθειαν συγκ συγκρουση με την κυβερνηση.

Αυτη η διαδικασια συγκρουσης εργατων-κυβερνησης εβγαλε στην επιφανεια κεντρικα ζητηματα και εβαλε σε κριση αποψεις περι αστοποιησης και ενσωματωσης της εργατικης ταξης και απογειωσε την ανιχνευση "νεων" υποκειμενων της επαναστασης.

Παραλληλα εβαλε σε κριση το μπλοκ της αλλαγης (πραγματικης και μη) τη συμμαχια δηλαδη πολιτικων και κοινωνικων δυναμεων που εφεραν το ΠΑΣΟΚ στην εξουσια.

Τα αδιεξοδα των ταχτικων και στρατηγικων επιδιωξεων της παραδοσιακης αριστερας βγηκαν στην επιφανεια με τον πιο τραγικο (για το κινημα) τροπο. Ολο το οικοδομημα του ρεφορμισμου περι ενοτητας των προοδευτικων δυναμεων που βαζει το κινημα να παλευει απο "καλυτερες θεσεις" κατερευσε. Ολο αυτο το διαστημα μπηκε σε λειτουργια μια διπλη διαδικασια:

α) Η προσπαθεια πολλων εργατικων χωρων να αντισταθουν στην καπιταλιστικη επιθεση ετσι οπως εκφραζονταν στο χωρο-τους. Προσπαθεια που εβγαζε αυτοματα στην επιφανεια τα προβληματα του κινηματος γυρω απο τις τακτικες και στρατηγικες-του επιδιωξεις.

Σ'αυτη την κατευθυνση ηταν ολοφανερη η ελλειψη μιας ξεκαθαρης επαναστατικης αντιληψης που θα απανταει στο προβλημα των μορφων οργανωσης και παλης του εργατικου κινηματος ΤΩΡΑ και θα βαζει την επικαιροτητα της επαναστασης κοντραροντας ετσι τις ρεφορμιστικες τεχνοκρατικες αντιληψεις της ολοκληρωμενης "και ρεαλιστικης" προτασης.

Ολοκληρωμενης προτασης για τον καλυτερο οικονομικο σχεδιασμο και οργανωση της παραγωγης (προς οφελος των εργαζομενων) σαν το κυριαρχο προβλημα. Προτασης που δεν μπορει παρα να απευθυνεται στους καπιταλιστες και οχι στο εργατικο κινημα.

Σ'αυτο πρωτοστατησαν το ΚΚΕ, το ΚΚΕεσ και η ΣΣΕΚ. Και φανηκε πολυ καθαρα στην περιπτωση των προβληματικων επιχειρησεων οπου το κριτηριο ηταν η βιωσιμοτητα (το κερδος) και οχι οι αναγκες των εργατων. Γι' αυτο και αρνηθηκαν να συντονισουν τις κινητοποιησεις που εγιναν ολο αυτο το διαστημα στις προβληματικες αποφευγοντας οπως ο διαολος το λιβανι τις καταληψεις.

Δυστυχως στη ΛΟΥΜΠΑ της "ολοκληρωμενης προτασης" επεσαν και πολλοι ανεξαρτητοι συνδικαλιστες, αλλα και κομματια της επαναστατικης αριστερας.

β) Το δευτερο κομματι αυτης της διαδικασιας ηταν η προσπαθεια των κομματων της αριστερας να γινουν οχι οι εκφραστες των εργατικων αγωνων, αλλα να καρπωθουν πολιτικα τις αντιθεσεις που αναδειξαν οι εργατικες κινητοποιησεις και η γενικοτερη δυσαρεσκεια σε ευρυτερα κοινωνικα στρωματα (μικρομεσαιοι). Το τελευταιο ηταν και το σημαντικοτερο γι'αυτα. Σ'αυτη την προσπαθεια βγηκε πολυ γρηγορα ΑΟΥΤ το ΚΚΕ εσωτερικου.

Η κινηση για το νεο φορεα πολυ γρηγορα διαπιστωσε οτι τα στρωματα, οι πολιτικες ομαδες και προσωπικοτητες στις οποιες απευθυνονταν (κυρια πασοκικης προελευσης) βρισκονταν στην αγκαλια του ΚΚΕ ή στις παρυφες-του.

Το ΚΚΕ απο τη μερια-του, κατω απο το βαρος της εκλογικης-του πτωσης το '85 και της επιθεσης κυβερνησης και καπιταλιστων εναντια στην εργατικη ταξη, βρεθηκε σε μια κατασταση οπου η πολιτικη-του αμφισβητειται απο τα ιδια-του τα μελη. Τα εσωτερικα-του προβληματα οξυνθηκαν απο την εξαγγελια των μετρων και την παρεμβαση του εργατικου κινηματος που ανταποκριθηκε μαζικα στο καλεσμα της συνδικαλιστικης αντιπολιτευσης. Το τελος του μορατοριουμ δεν ηταν δικια-του επιλογη κι'αυτο το εδειξαν οι εξελιξεις.

Στο διλημμα "με το ΠΑΣΟΚ ή με τους εργατες" διαλεξε το πρωτο. Ολη η πορεια-του απο τοτε μεχρι σημερα, σημαδευτηκε απο την εγκαταλειψη της οργανωσης της εργατικης αντιστασης και την σε καθε ευκαιρια προσηλωση-του στα "ιδανικα" της αλλαγης. Οι αντιπασοκικες-αντικυβερνητικες κορωνες κατεληγαν σε δηλωσεις πιστης των Φλωρακη, Φαρακου στη βουλη. Η "νεα" στρατηγικη ειναι η συσπειρωση των αριστερων προοδευτικων δυναμεων.

Ολα αυτα με μια παραλληλη διαδικασια προσεγγισης στρωματων, πολιτικων ομαδων και προσωπικοτητων που η σχεση-τους με το εργατικο κινημα ειναι απο ανυπαρκτη μεχρι εχθρικη. Αρσενης, Νικολινακος, Κατριβανος, ΚΟΔΗΣΟ, ειναι ενα μικρο δειγμα του τι ειναι οι περιφημες προοδευτικες δυναμεις.

Με την πολιτικη-του αυτη το ΚΚΕ δεν αμφισβητει την κυριαρχια του ΠΑΣΟΚ, αλλα μεσα απο τη φθορα-του στη συγκρουση με το κινημα προσπαθει να επωφεληθει και να στησει τις καινουργιες συμμαχιες. Σ'αυτη την κατευθυνση υποτασσει τους εργατικους αγωνες.

Κι'αυτο φανηκε πολυ καθαρα αμεσως μετα τις δημοτικες εκλογες. Η πρωτωβουλια Φλωρακη συναντησης με τον Αντρεα και τα αιτηματα που εβαλε στην ουσια εδιναν το σημα για την αποκατασταση των σχεσεων των δυο μεγαλων εταιρων της αλλαγης.

Οι νικητες (ΚΚΕ) κανουν το πρωτο βημα και ζητανε απο τους ηττημενους (ΠΑΣΟΚ) να μην επιμεινουν στα μετρα λιτοτητας. Ανακουφιση των χαμηλομισθων, αποκατασταση της "δημοκρατικης" ομαλοτητας στη ΓΣΕΕ και ο διαλογος ειναι τα "νεα" αιτηματα. Η υποχωρηση των ρεφορμιστων απεναντι στο ΠΑΣΟΚ ειναι πολυ πιο φανερη στο συνδικαλιστικο χωρο. Εδω οι εξελιξεις ειναι πολυ πιο γρηγορες.

Απο τη φαση των υποχωρησεων (πχ στο ΕΚΑ στο θεμα των συνταξιουχων) στο διλημμα της ΠΑΣΚΕ αντιπαραθεση ή συνεργασια οι γραφειοκρατες προτιμησαν το δευτερο.

Το παζαρι αποκορυφωθηκε υστερα απο πρωτοβουλια της ΕΣΑΚ σε απ'ευθειας συναντησεις με τους απεργοσπαστες της ΠΑΣΚΕ. Συναντησεις που εγιναν κεκλεισμενων των θυρων. Σ'αυτο το παζαρι και τη μυστικη διπλωματια συμμετεχει και η ΔΑΚΕ (παλιοι και νεοι εργατοπατερες της δεξιας), που για την αντιπροσωπευση-της στη συγκροτηση των προεδρειων στα εργατικα κεντρα πρωτοστατει η ΕΣΑΚ.

Αυτη η εξελιξη απο τη μερια των ρεφορμιστικων παραταξεων προβαλλεται σαν επιτυχια του κινηματος κυριως για δυο λογους:

α) Η ΠΑΣΚΕ (οι διορισμενοι) επηρεαζει και εκπροσωπει πολλους εργατες και αυτη η επιροη λειτουργει ανασταλτικα στην αναπτυξη των αγωνων.

β) Μεσα στην ιδια την ΠΑΣΚΕ υπαρχουν δυναμεις που διαφωνουν με την κυβερνητικη πολιτικη.

Απο τον Οχτωβρη του '85, που η κυβερνηση του ΠΑΣΟΚ εβαλε σε εφαρμογη το "σταθεροποιητικο" προγραμμα και τη ρηξη στη ΓΣΕΕ, το ποιος τελικα εκπροσωπει τους εργαζομενους ειχε κριθει απο χερι. Ειτε με τη μαζικη συμμετοχη των εργατων στις συγκεντρωσεις "των 26" και πολυ περισσοτερο με την εμπρακτη προσπαθεια πολλων εργατικων χωρων και κλαδων να κοντραρουν τα μετρα ξεκινωντας απεργιες.ΗΛΠΑΠ, ΕΛ ΓΚΡΕΚΟ, εργατες δημων ειναι μερικοι απο τους χωρους αυτους.

Ειτε με το οτι ο Ραυτοπουλος χρειαστηκε τον Αρκουδεα για να μπορεσει να εγκατασταθει στα γραφεια της ΓΣΕΕ.

Ετσι η συγκεντρωση της πρωτομαγιας του '86 που καλεσε ο Ραυτοπουλος, ουτε για αστειο δεν επαιρνε συγκριση με τη συγκεντρωση της συνδικαλιστικης αντιπολιτευσης που ειχε ηδη συγκροτηθει σε Συντονιστικη Επιτροπη Αγωνα (ΣΕΑ). Ο Ραυτοπουλος εκπροσωπει μονο τα ΜΕΑ, που ειχαν παει στη συγκεντρωση-του.

Απο τοτε ομως εχει κυλυσει πολυ νερο στο αυλακι. Οι ρεφορμιστικες παραταξεις που συγκροτουν τη ΣΕΑ (ΕΣΑΚ – ΑΕΜ – ΣΣΕΚ), παρα το οτι εχουν ενα κινημα στα χερια-τους που ανταποκρινεται στα καλεσματα-τους και που πολλες φορες δεν τις περιμενει για να ξεκινησει αγωνες και η απομονωση των εγκαθετων της ΓΣΕΕ ειναι δοσμενη, αρνουνται να παρουν οποιαδηποτε πρωτοβουλια συντονισμου και κλιμακωσης των εργατικων αγωνων.

Την ωρα που οι εργατες των ΗΛΠΑΠ συγκρουονται με τα ΜΑΤ και αψηφουν τα δικαστηρια, στην Πειραϊκη-Πατραϊκη παρα την παρουσια των ΜΑΤ δεν επιτρεπουν τη μεταφορα μηχανηματων, στην Κοκα-Κολα απεργουν και εμποδιζουν την εξαγωγη εμπορευματος απο το εργοστασιο (τα παραδειγματα ειναι πολλα και δεν εχει ιδιαιτερη σημασια να τα ανφερουμε ενα προς ενα), με αποκορυφωμα την απεργια των εργαζομενων στους Δημους το Δεκεμβρη του '86 κοντρα στην πολιτικη επιστρατευση, οι ρεφορμιστικες παραταξεις σε καθε περιπτωση αρνουνται το συντονισμο-τους, προσανατολιζοντας τη συγκρουση με την οικονομικη πολιτικη και την κυβερνηση σε "μαχη για την αποκατασταση της δημοκρατικης ομαλοτητας στη ΓΣΕΕ" και την ενοτητα με τους διορισμενους.

Ετσι ο Ραυτοπουλος ανταποκρινεται στην "προκληση" των γραφειοκρατων και κηρυσσει 24ωρη πανελλαδικη απεργια και μαλιστα "υποχωρει" στην "πιεση" η απεργια να μην ειναι μεσα στις γιορτες, αλλα στις 15 του Γεναρη.

Η πραγματοποιηση της 24ωρης απεργιας απο τη μερια των παραταξεων προβαλεται σαν αποτελεσμα της πιεσης που ασκησαν πανω στη ΓΣΕΕ. Η πρωτοβουλια του Ραυτοπουλου για απεργια, που ανταποκριθηκε στο δικο-τους καλεσμα, σαν πραξη που ενισχυει το εργατικο κινημα και οχι σαν προσπαθεια απο τη μερια των διορισμενων να βγουν απο την απομονωση, να αδρανοποιησουν και να διασπασουν τα πιο μαχητικα κομματια των εργατων, αποπροσανατολιζοντας-τα απο την αμεση διεκδικηση, στα παζαρεματα των γραφειοκρατων.

Η 24ωρη της 15 Γεναρη χαρακτηριστηκε απο την καθολικη αποχη απο τη δουλεια και την για αλλη μια φορα απομονωση των εγκαθετων.

Παρα το οτι η απεργια αυτη ειχε ανακοινωθει περιπου ενα μηνα πριν, δε μπορεσε να παρει εντονο αντικυβερνητικο χαρακτηρα και να αποτελεσει ετσι την αρχη της αναπτυξης και κλιμακωσης των εργατικων αγωνων. Τελειωσε οπως ακριβως αρχισε. Χωρις δηλαδη να ξερει κανενας ποιο θα ειναι το επομενο βημα.

Το τελευταιο βεβαια ειναι αρκετα σχετικο, γιατι οι ανακοινωσεις της ΣΕΑ σε συσκεψη που εγινε στις αρχες Γεναρη δειχνουν καθαρα ποια ειναι η κατευθυνση: οι συλλογικες συμβασεις. Μ'αυτο τον τροπο η ΣΕΑ θελει να μεταθεσει την προοπτικη των αγωνων, απο κεντρικη μαχη του κινηματος εναντια στη "σταθεροποιητικη" πολιτικη του ΠΑΣΟΚ, σε υποθεση καθε κλαδου χωριστα. Ετσι το προβλημα του προηγουμενου χρονου, της ενοποιησης των επιμερους αγωνων και του συντονισμου-τους, θα ειμαι το κυριαρχο για την επομενη περιοδο.

Ο προσανατολισμος των παραταξεων ΕΣΑΚ–ΑΕΜ–ΣΣΕΚ ειναι πλεον καθαρος. Κατ'αρχην στα αιτηματα.

Περα απο τις δημαγωγικες διακυρηξεις περι αγωνιστικης αντιμετωπισης της καταστασης, οι διαφορες με το πλαισιο "διεκδικησεων" του Ραυτοπουλου ειναι δυσδιακριτες τοσο, που αναρωτιεται κανεις αν ο Ραυτοπουλος εκλεψε τις προτασεις του Φλωρακη, ή το αντιθετο; Η συγκλιση ειναι φανερη. Στοχος δεν ειναι η ανατροπη της οικονομικης πολιτικης, αλλα η "ανακουφιση", ο διαλογος.

Πανω σ'αυτα τα δυο, το τελευταιο διαστημα κυριαρχησε η φημολογια, με στοχο την καλιεργεια κλιματος αναμονης και αδρανειας. Η φημολογια εχει να κανει με αντιθεσεις και στους κολπους της κυβερνησης σε οτι αφορα την οικονομικη πολιτικη. Ποτε ειναι απλως κυβερνητικοι παραγοντες, αλλοτε κομματικα στελεχη, μετα τις 15 Γεναρη ο Υπουργος Εργασιας και τελος η ΠΑΣΚΕ, που "πιεζουν" για καποιες οικονομικες ελαφρυνσεις στους "χαμηλομισθους". Αυτο ειναι απο τα προσφιλη θεματα του τυπου συμπολιτευομενου και μη απο τις Δημοτικες Εκλογες και εδω.

Σιγουρα απο τη μερια της κυβερνησης υπηρχε (και ισως να συνεχιζει να υπαρχει), κυρια αμεσως μετα τις Δημοτικες Εκλογες και κατω απο το βαρος των αποτελεσματων, η "προβληματικη", πώς θα περασει καλυτερα την οικονομικη-της πολιτικη. Μπροστα στο φοβο της εκρηξης ανεξελεγκτων κομματιων του κινηματος και της ενδεχομενης γενικευσης-της, ισως θα ηταν προτιμοτερο να γινουν καποιες παραχωρησεις.

Περα απο το ποσο αληθινα ειναι αυτα τα σεναρια το σιγουρο ειναι ενα:

Η αναζητηση απο τη μερια των παραταξεων και των κομματων-τους ενος "τιμιου" συμβιβασμου με τις επιλογες της κυβερνησης. Ενος συμβιβασμου, που ειναι δυσκολο να γινει κατω απο την ενταση της επιθεσης που δεχονται οι εργατικοι χωροι, αλλα και της αντιστασης που προβαλλουν.

Οι οριστικες ρυθμισεις Σημιτη που εξαγγελθηκαν στις 20 Γεναρη, πεντε μερες μετα την 24ωρη, περα απο το οτι ειναι ΠΡΟΚΛΗΣΗ, δειχνουν και την αποφαση των καπιταλιστων να μην κανουν πισω.

Η λογικη του ρεφορμισμου, των "πιεσεων" και των υποχωρησεων, της επιδειξης καλης θελησης και του διαλογου, για το κινημα σημαινει μεγαλυτερη αδρανοποιηση και χτυπηματα απο τους καπιταλιστες.

Ο "νεος γυρος" κινητοποιησεων που αρχιζει με την εξαγγελια απο τη ΓΣΕΕ 24ωρης απεργιας στις 12 Φλεβαρη, ειναι η λογικη συνεπεια των υποχωρησεων των γραφειοκρατων. Η ΣΕΑ δεν αμφισβητει, ουτε στα λογια πλεον την κυριαρχια των διορισμενων. Ενω οι εργαζομενοι εδειξαν ξανα και ξανα τη διαθεση-τους να προχωρησουν στις δικες-τους αυτονομες κινητοποιησεις απομονωνοντας το Ραυτοπουλο, ειναι οι ρεφορμιστες πλεον αυτοι που τον επιβαλλουν. Ετσι για την περιοδο που ερχεται το βαρος πεφτει στους πρωτοπορους εργατες για το αμεσο ξεκινημα αγωνων εναντια στα μετρα της λιτοτητας.

Εναντια στη λογικη της "ανακουφισης" να προβαλουν το αιτημα για πραγματικες αυξησεις τωρα!

Εναντια στις συνεργασιες κορυφης γραφειοκρατων–διορισμενων, να παρουν την υποθεση στα χερια-τους. Να απαιτησουν παντου Γενικες Συνελευσεις οπου θα αποφασιζεται το ξεκινημα και ο συντονισμος των αγωνων.

Νικος Γεωργιου

ΚΚΕ Εσωτερικού - Αναβάθμιση Βήμα σημειωτόν ή ποδοβολητό επί τόπου;

Πέρσυ τον Μάϊο,οταν στο 4 συνέδριο του ΚΚΕ εσωτ αποφασίστηκε η "μετεξέλιξή"του σε "φορέα"η αποψη που επικρατούσε, ηταν οτι για τον Κύρκο και τους υποστηρικτές της,η "μετεξέλιξη" θα ηταν μια σχετικά ευκολη υπόθεση.Παρά την αντιπολίτευση των "αναβαθμιστών" επικρατούσε αισιοδοξία και ενθουσιασμός.Η κρίση και οι αποχωρήσεις στο ΠΑΣΟΚ, οι προνομιακές σχέσεις του εσωτερικού με το στρώμα των διανοουμένων και ανένταχτων περιφερόντων της αριστεράς,η εντονη κινητικότητα στους μαζικούς χώρους,θεωρούνταν σχεδόν χωρίς αντίλογο,ικανοί οροι για την επιτυχία του "φορέα".

Οι απόψεις του Φιλίνη,που περιεγραφαν το νέο φορέα σαν τόπο συνάντησης των"νέων κοινωνικών κινημάτων" προσδιδε κινηματικό και ριζοσπαστικό άλλοθι , στην ουσιαστική εγκατάληψη αναφοράς στην εργατική τάξη τοσο που πολλοί σύντροφοι του πάλαι ποτέ "χώρου" εβλεπαν δυνατότητες δραστηριοποίησης τους μέσα στον νέο "φορέα".

Σήμερα εικόνα αυτή εχει αλλάξει.

Οχι μόνο δεν υπάρχει μαζικοποίηση των οργανωτικών επιτροπών που θα ιδρύσουν τον νέο "φορέα" αλλά ακόμα και οι ίδιες οι οργανώσεις του ΚΚΕεσ. και τω Ρήγα ,φυλλορροούν και διαλύονται.Πολλοί επώνυμοι παράγοντεςανένταχτοι της αριστεράς ,στούς οποίους απευθύνονταν η πρόσκληση για τον "φορέα" παρουσιάζονται απο επιφυλακτικοί εως αρνητικά τοποθετημένοι.

Σήμερα δεν χρειάζεται να ειναι κανείς "αριστεριστής" για να δεί την σοσιαλδημοκρατική φυσιογνωμία ή την φιλοπασοκική πολιτική συμπεριφορά του ΚΚΕεσ. και συνακόλουθα του "φορέα".Δεν ειναι μόνο οι δημοτικές εκλογές που κετέγραψαν το γεγονός αυτό,ειναι η ρητή διατύπωση απο τον Φιλήνητων φυσιογνωμικών χαρακτηριστικών του νέου κόμματος,στην συνεδρίαση της ΚΕ του Εσωτ. στις 14 Δεκέμβρη."θέλουμε κόμμα προγραμματικής ενότητας, ..αγωνιστικό,δημοκρατικό, μαζικό,λαϊκό..."

Βέβαια δεν ειναι η πρώτη φορά που το ΚΚΕεσ.,στηρίζει το ΠΑΣΟΚ, ή αποστασιοποιείται απο την εργατική τάξη και το εργατικό κίνημα.Αυτά άλλωστε ηταν και μόνιμα στοιχεία της κριτικής μας.Σήμερα ομως αυτά τα στοιχεία αποκτούν την πραγματική τους διάσταση γιατί λειτουργούν σε μιά περίοδο που το εργατικό κίνημα μαζικά αντιστέκεται και αμφισβητει την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ,και αναζητά τους πολιτικούς όρους έκφρασης της αντιπαλότητάς του μ΄αυτήν.

Η αποστασιοποίηση του ΚΚΕεσ. από το εργατικό κίνημα και την δυναμική των αγώνων του προσδιορίζει και την αφερεγγυότητά του ,και την έλλειψη προοπτικών του "φορέα" και το νέο γύρο εσωκομματικής αντιπαράθεσης ανάμεσα στους υποστηρικτές της "μετεξέλιξης" και της "αναβάθμισης".

Αντιπαράθεση

Η χωριστή πανελλαδική σύσκεψη των υποστηρικτών της"αναβάθμισης" στις 10-1 στην Πάντειο η παραίτηση των ηνετικών της στελεχών απο το εκτελεστικό γραφείο του ΚΚΕεσ.δίνουν νέα διάσταση στην εσωκομματική αντιπαράθεση.

Ηδη στο συνέδριο του εσωτ. πέρσυ τον Μάη,τα πιό μάχιμα και μαχητικά μέλη του,αντέδρασαν στην προοπτική του φορέα.Με ενοποιητικό στοιχείο την αντίθεση στον "φορέα" συγκροτήθηκε η τάση της "αναβάθμισης".Κεντρικό αν οχι μοναδικό στοιχείο της άτυπης πολιτικής της πλατφόρμας η υπεράσπιση και η επιδίωξη της ύπαρξης της λέξης "κομμουνιστικό" και του γράμματος "Κ" στον τίτλο του νέου "φορέα"Ειναι ενδεικτικό οτι η πολιτική απόφαση εκείνου του συνεδρίου ψηφίστηκε ομόφωνα.

Αυτού του τύπου η αντιπαράθεση εμοιαζε και ηταν απογειωμένη απο τις πολιτικές ανάγκες του κινήματος νεκρή απο πολιτικό περιεχόμενο,ενας αδειος ιδεολογικός βυζαντινισμός.

Ενώ η αντίθεση στον φορέα, επικαθορίζονταν απο την διαρκή παρουσία του εργατικού κινήματος ,και των πολιτικών αναγκών που προσδιόριζε,δηλ. την αναζήτηση των ορων συγκρότησης του,ενοποίησης και αντιπαράθεσης με την κυβέρνηση,υποδήλωνε την αντίθεση στην διαφαινόμενη και στους ίδιους απο τότε ,σοσιαλδημοκρατικοποίηση του φορέα,ή πολιτικοί διαχειριστές της "αναβάθμισης, αποδεχόμενοι την πολιτική προοπτική,περιόρισαν την αντιπαράθεση στο"Κ" Η πολιτική ανομοιογένεια του"φορέα", συναγωνίζεται την πολιτική ανομοιογένεια της "αναβάθμισης".

Οι υποστηρικτές της καλύπτουν ολη την γκάμα απο την ιδεολογική κριτική του παρελθόντος της τάσης Ελεφάντη,τους Ρηγάδες-οραματιστές των ριζοσπαστικών κοινωνικών κινημάτων, μέχρι τον Μπανιά που υπεραμύνεται του παλιού -καλού εσωτερικού.

Αν στο συνέδριο η υπεράσπιση του "Κ" ηταν επαρκής βάση για την συγκρότηση της τάσης,αποδεικτήκε

στην συνέχεια-ξανά και ξανά πως χωρίς πολιτική συγκρότηση και σαφείς ιδεολογικές και ταξικές αναφορές ειναι εκτεθιμένη στην κριτική του Κύρκου και την απογοήτευση τών υποστηρικτών της.

Η πτώση του ΠΑΣΟΚ στις δημοτικές εκλογές,και ο μεγάλος αριθμος λευκών και άκυρων στο δεύτερο γύρο, έδειξε οτι μεγάλα κομμάτια του πρώην μπλόκ της αλλαγής αποδεσμεύονται απο την πολιτική και ιδεολογική ηγεμονία του ΠΑΣΟΚ.Το νέο κύμα εργατικών αγώνων με κορυφαία δείγματα την απεργία των εργατών των δήμων και την τεράστια συμμετοχή στην Γενική απεργιά στις 15 Γενάρη αποτελούν κεντρικά εξωτερικά στοιχεία που τροφοδότησαν την νεα κλιμάκωση της εσωκομματικής αντιπαραθεσης.

Στη σύσκεψη της Παντείου,ηταν καθαρό ,οτι η πλειοψηφία της ανομοιογενούς εστω, συσπείρωσης της αναβάθμισης,δεν έβλεπε κανένα μέλλον στον "φορέα" και αρνούνταν την συμμετοχή στις διαδικασίες του.Το επόμενο φυσιολογικό βήμα ηταν η παραίτηση απο το εκτελεστικό γραφείο,του Μπανιά και των άλλων ,παρά τις πίεσεις για πλήρη αποχώρηση απο την Κ.Ε.

* * *

Ηδη αυτές οι εξελίξεις δείχνουν οτι ξεπεράστηκαν οι αυταπάτες οτι ηταν δηθεν δυνατό να δοθεί η μάχη μέσα στον φορέα ,για ενα διαφορετικο προσανατολισμό του απ'αυτόν που οραματίζεται ο Κύρκος.Ομως τα προβλήματα μόλις αρχίζουν.Ουτε η προϊστορία του ΚΚΕεσ. ουτε το παρελθόν της αναβάθμισης δίνουν την παραμικρή εγγύηση οτι οι μελλοντικοί προσανατολισμοί θα ανταποκρίνονται στις σημερινές ανάγκες του εργατικού κινήματος και της προοπτικής του.

Απο τις μέχρι τώρα αντιπαραθέσεις αναδείχτηκαν δυό σημεία διαφωνιών.Το ζήτημα του "κομμουνισμού" και το ζήτημα των συμμαχιών.Σ'οτι αφορα το πρώτο εμφανίζεται να εχει μια διάσταση συμβολική, ιστορικού χαρακτήρα απογυμνωμένο απο οποιοδηποτε συγκεκριμένο πολιτικό στοιχείο είτε της συγκυριας ειτε του στρατηγικού προσανατολισμού.Και αυτό παρα την ανομοιογένεια των ομάδων της αναβάθμισης πού το υποστηρίζουν.Ειτε πρόκειται για την τάση Ελεφάντη που μέσω του "Κ" θέλει να υπερασπιστεί την "ενύπαρκτη στον καπιταλισμό τάση του κομμουνισμού" είτε για τον Μπανιά που επιμένει "στις αρχές με τις οποίες το ΚΚΕεσ. ξεκίνησε το 1968", σε συνεντευξή του στο τελευταίο ΑΝΤΙ.

Στά ζητήματα συμμαχιών οι διαφωνίες ειναι ακόμα πιό πολλές και συγκεχυμένες.Η αναβάθμιση δεν αρνείται τον ενιαίο φορέα κομμουνιστών-σοσιαλιστών-αριστερών και την προοπτική της ευρωαριστεράς διεκδικούν μόνο την αναγραφή και του τίτλου τους στην επωνυμία.Αυτό το στοιχείο τους αφήνει εντελώς ακάλυπτους στα ουσιαστικά πολιτικά ερωτήματα,ποιές ειναι οι πολιτικές και ιδεολογικές διαφορές τους με την μετεξέλιξη.Οι δημοτικές εκλογές αποτέλεσαν μιά δοκιμασία και κατέδειξαν την απουσία πολιτικής συγκρότησης της αναβάθμισης. Ενώ ηταν προφανές οτι το κεντρικό ζήτημα στις δημοτικές εκλογές ηταν η αναζήτηση των ορων για να εκφραστεί και να καταγραφεί η αντίθεση του εργατικού κινήματος στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ οι αναβαθμιστές,κεντράρισαν την παρέμβασή τους στις "ανθρώπινες πόλεις" και επέλεξαν τις μεγάλες πόλεις την αυτόνομη κάθοδο με τόν Κύρκο ή σύρθηκαν σε άλλες σε επιλεκτικές συμμιχίες με μόνο κριτήριο το ηθος του υποψήφιου δήμαρχου.Ετσι στο δεύτερο γύρο, οταν κάτω απο την πίεση της αγανάκτησης της βάσης ,ακόμα και το ΚΚΕ αποδέσμευε υους ψηφοφόρους του ,η υπεράσπιση του λευκού απο ενα κομμάτι της αναβάθμισης ηταν πολιτικά αδύναμη και εκτεθιμένη στις κριτικές του Κύρκου.

Το μέλλον της αναβάθμισης

Ο Κύρκος συνεπής στήν προοπτική του, απευθύνει προτάσεις στά κόμματα και τις κοινωνικές οργανώσεις Τελευταίο δείγμα η πρόταση των 6 σημείων για την ραδιοτηλεόραση,το εκλογικό σύστημα, τους χαμιλόμισθους κλπ.Προετοιμάζει το έδαφος για τις συνεργασίες του φορέα με το ΠΑΣΟΚ τον Αρσένη κλπ.Οσο δεξιώτερα κινείται ο Κύρκος,τόσο πιό αμήχανη γίνεται η πολιτική κριτική της αναβάθμισης.Εχει το ίδιο σύνδρομο των επικοδομητικών προτάσεων στα κόμματα και τον πολιτικό κόσμο.Οταν υποκύπτει στις πιέσεις των αγανακτισμένων με τον Κύρκο υποστηρικτών της, ο Δρακόπουλος και Ελευθερίου την εγκαταλείπουν και συντάσσονται με τον Κύρκο.Για να διατηρηθεί σαν ομάδα πίεσης παραμένει ανομοιογενής, χωρίς πολιτικές προτάσεις για το κίνημα χωρίς στρατηγικούς προσανατολισμούς ,με αδιευκρίνιστα ιδεολογικά όρια.Αρνείται να αυτοπροσδιοριστεί και να αντιπαρατεθεί πολιτικά αλλά υπερασπίζεται τα σύμβολα και την ύπαρξη των "τάσεων".Αφοπλίζει τους υποστηρικτές της απο την δυνατότητα να υπερασπιστούν στους χώρους τους την πολιτική τους διαφωνία με τον φορέα ,να υπερασπιστούν το περιεχόμενο της "τάσης" και οχι μόνο την ύπαρξή της.

Απο τον Οκτώβρη του 85, ανοιξε μια νέα περίοδος Το μαζικό κίνημα αντίστασης της εργατικής τάξης στα μέτρα της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ έσπασε τις παλιές συμμαχίες,προκάλεσε διασπάσεις και αποχωρήσεις ξανάβαλε με επικαιροτητα στους προβληματισμούς ζητήματα που πρίν φαίνονταν μακρινά.Ζητήματα που αφορουν ολη την γκάμα της θεμετολογίας απο το τι ειναι ρεφορμισμός, τι σημαίνει αυτοοργάνωση της εργατικής τάξης, ενωποίηση των αγώνων της ,διαμόρφωση επαναστατικής πολιτικής, εργατική εξουσία.

Ο "φορέας" διέγραψε αυτά τα ζητήματα απο τις αναζητήσεις και την προοπτική του.Η αναβάθμιση σαν σύνολο απέφυγε να μετρηθεί μ'αυτά ,να επιχειρήσει απαντήσεις να προσδιορίσει την στάση της ολόκληρη την προηγούμενη περίοδο.Ολη της η παλία ιδεολογική αποσκευή και η προηγούμενη πολιτική της πρακτική τήν εμποδίζουν να ξεπεράσει τον εγγενή ρεφορμισμό της.Η αδυναμία της να προχωρήσει σε στοιχειώδη πολιτική συγκρότηση ή στην επεξεργασία πολιτικών προτάσεων για το εργατικό κίνημα σ'ολη την προηγούμενη περίοδο ειναι μάρτυρας για αυτό.Η λύση που αναζητά ο Μπανιάς στην επάνοδο ,εστω με τροποποιήσεις στο παλιό καλο εσωτερικό ειναι αδιέξοδη οσο και η ενταξη στον φορέα.

Τα ζητήματα που άνοιξε η δράση του εργατικού κινήματος και τροφοδοτεί η κρίση στο εσωτερικό και στις άλλες ομαδοποιήσεις αποτελούν την πρόκληση του σήμερα και για τους υποστηρικτές τις αναβάθμισης. Η απάντηση σ'αυτή περνά σήμερα μέσα απο την προσπάθεια οικοδόμησης μιας επαναστατικής άποψης που θα προωθεί και θα παλεύει για αυτά που οι προτάσεις των διάφορων τάσεων του εσωτερικού δεν περιλαμβάνουν στις διαφωνίες τους.Την οργάνωση της αντιπαράθεσης του εργατικού κινήματος με την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ τον συντονισμό των εργατικών αγώνων,την προοπτικη της εργατικης εξουσίας.

Τακης Ζωτος

ΓΑΛΛΙΑ 1936 «Ο ΙΟΥΝΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΗΨΕΩΝ»

Ένα κίνημα που οδηγήθηκε στην ήττα από το Λαϊκό Μέτωπο

Συχνά αρκετοί σύντροφοι μέσα στην επαναστατική αριστερά αλλά και πέρα απ' αυτήν φτάνουν σε απόψεις αρκετά απαισιόδοξες για τον ρόλο του εργατικού κινήματος και τις προοπτικές του. Τονίζοντας το βάρος των δυσκολιών που δημιουργεί η οικονομική κρίση και η επιθετική πολιτική των αστών, με την ανεργία και τη διάσπαση της συλλογικότητας των εργατών, υπερτονίζοντας τον ρόλο των ρεφορμιστών και της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας στο να καταφέρνουν να κρατάνε ένα ασφυκτικό έλεγχο πάνω στην δυσαρεστημένη εργατική τάξη, καταλήγουν σε "λογικά" συμπεράσματα που λίγο ως πολύ υποτιμάνε τη δυναμική των εργατικών αγώνων μέσα από στατικές απεικονίσεις της πραγματικότητας.

Όμως το εργατικό κίνημα δεν βρίσκεται αντιμέτωπο με μια τέτοια πραγματικότητα για πρώτη φορά. Έχει φτάσει σε μεγάλες στιγμές ανεβάσματος, σε πραγματική "γιορτή όλων των καταπιεσμένων", ακόμα και μέσα σε συνθήκες σκληρής καπιταλιστικής επίθεσης αλλά και γενικότερης υποχώρησης του εργατικού κινήματος παγκόσμια.

Μια τέτοια περίπτωση είναι και το κίνημα που ξέσπασε στην Γαλλία το 1936 με την νίκη του Λαϊκού Μετώπου. Μέσα στην μαυρίλα της μακρόσυρτης κρίσης της δεκαετίας του '30, η χρονιά του 1936 ήταν χρονιά αντεπίθεσης της εργατικής τάξης σε πολλές χώρες: "Μέρες Μαγιού" στην Ελλάδα, Ιούνης των καταλήψεων στην Γαλλία, Ισπανικός Οκτώβρης στις Αστούριες , απεργιακό κύμα στην πιο μεγάλη καπιταλιστική χώρα, τις ΗΠΑ. Ταυτόχρονα, όμως, ήταν κι η χρονιά των "Λαϊκών Μετώπων" η χρονιά με τις μεγαλύτερες επιτυχίες για την σταλινική γραμμή των πλατιών αντιφασιστικών συμμαχιών που οδήγησε αυτά τα εργατικά ανεβάσματα σε ισάριθμες ήττες.

Στην φιλολογία που αναπτύχθηκε πέρισυ με αφορμή την συμπλήρωση των 50 χρόνων από όλα εκείνα τα γεγονότα, η έμφαση έπεσε σε συναισθηματικές αφηγήσεις για τις ηρωϊκές στιγμές των Λαϊκών Μετώπων. Το εργατικό κίνημα και η δυναμική του, οι ελπίδες του και η διάψευσή τους κάτω από το βάρος της ρεφορμιστικής γραμμής που ηγεμόνευσε κρύφτηκαν κάτω από μια ανώδυνη αναδρομή σε αναμνήσεις και συγκινήσεις.

Στο κείμενο που ακολουθεί κάνουμε μια προσπάθεια να δώσουμε τις διαστάσεις της εργατικής ανάκαμψης του '36 για την περίπτωση της Γαλλίας και να περιγράψουμε τον διαλυτικό ρόλο του σταλινικού ρεφορμισμού.

1. Η διεθνής συγκυρία

Το ξέσπασμα του εργατικού κινήματος στη Γαλλία του '36 ήρθε μετά από μια μεγάλη σειρά από ήττες που γνώρισε τότε: από την ήττα της Γερμανικής επανάστασης και την τελική επικράτηση του Χίτλερ μέχρι την επικράτηση του σταλινισμού στην Ρωσία και την καταστροφή της εργατικής εξουσίας του Οκτώβρη του '17, από την ήττα των εργατικών συμβουλίων στην Ιταλία του '19-20 και την άνοδο του Μουσολίνι μέχρι την ήττα της γενικής απεργίας στην Βρετανία του '26 και τη σφαγή της Κινέζικης επανάστασης το '27. Ο κλονισμένος καπιταλισμός έχοντας σταθεροποιήσει την κυριαρχία του μέσα από τις νίκες του σε βάρος του "ιστορικού του νεκροθάφτη", ξαναβρέθηκε στην γνωστή του ρουτίνα: κυνήγι του κέρδους και της συσσώρευσης, ανταγωνισμοί σε διεθνές επίπεδο ανάμεσα στα διάφορα καπιταλιστικά κράτη για να βγουν από την μεγάλη οικονομική κρίση.

Οι ανταγωνισμοί ανάμεσα στα διάφορα κράτη ανοίγουν μια περίοδο "ένοπλης ειρήνης". Οι συμφωνίες μη-επίθεσης των διάφορων χωρών συνοδεύονται στο εσωτερικό τους με γοργή ανάπτυξη τρομερών πολεμικών μηχανών: υπερεξοπλισμένοι πολυάριθμοι στρατοί, ανάπτυξη πολεμικής βιομηχανίας. Ταυτόχρονα, οι συμμαχίες ανάμεσα στα διάφορα μπλοκ προετοιμάζουν αργά-αργά τους όρους της μεγάλης πολεμικής αναμέτρησης, τον νέο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το χτύπημα του εργατικού κινήματος μέσα από την διάσπαση της συλλογικότητάς του, με κλεισίματα επιχειρήσεων, απολύσεις, σκληρή εργασιακή πειθαρχία, επίθεση στις πολιτικές και συνδικαλιστικές ελευθερίες, βρίσκεται στην ημερίσια διάταξη. Τα φασιστικά συνδικάτα κάνουν την εμφάνισή τους, ενώ στην Γερμανία και την Ιταλία τα χτυπήματα είναι καταστροφικά. Στους χώρους δουλειάς, ο φόβος της απόλυσης και της ανεργίας ολοκληρώνει την επίθεση.

Οι οργανώσεις των εργατών από τα συνδικάτα μέχρι τα ΚΚ βρίσκονται στο στόχαστρο. Τα λάθη τους έχουν οδηγήσει και τα ίδια σε μεγάλη απομόνωση.

Η υποταγή των ΚΚ στην πολιτική της Κομμουνιστικής Διεθνούς, πολιτική που στο εξωτερικό της ΕΣΣΔ αντανακλούσε την προσπάθεια της σταλινικής γραφειοκρατίας να προωθήσει τα συμφέροντά της, τα μετατρέπει σε ασήμαντες μειοψηφίες. Την περίοδο του 1928 έως '34 (την λεγόμενη "τρίτη περίοδο"), ο Στάλιν βρίσκεται στην "αριστερή" φάση των ζιγκ-ζαγκ με τα οποία κατάστρεψε την εργατική εξουσία στην ΕΣΣΔ. Είναι η περίοδος της διακήρυξης του "σοσιαλισμού σε μια μόνο χώρα" με γρήγορους ρυθμούς. Τα αργά βήματα της ΝΕΠ εγκαταλείπονται υπέρ της γρήγορης ανάπτυξης βαριας βιομηχανίας "για να φτάσουμε και να ξεπεράσουμε τα καπιταλιστικά κράτη". Είναι η περίοδος της στροφής από τη στήριξη των κουλάκων στην βίαιη κολλεκτιβοποίηση των αγροτών. Όλα αυτά εμφανίζονται σαν επιθετική πολιτική της εργατικής τάξης μέσα στην ΕΣΣΔ και συνδυάζονται με την εκτίμηση ότι η οικονομική κρίση (μετά το κραχ του '29) δίνει τη δυνατότητα για "επιθετική πολιτική" σε διεθνή κλίμακα. Ενώ η εργατική τάξη οπισθοχωρεί κάτω από το βάρος των πολιτικών και οικονομικών κτυπημάτων, ο Στάλιν προτρέπει τα ΚΚ να διακηρύξουν την ώρα της αναμέτρησης "τάξη ενάντια σε τάξη".

Παντού τα ΚΚ καταγγέλουν τους Σοσιαλδημοκράτες σαν όργανα του φασισμού. Το αποτέλεσμα είναι η περιθωριοποίησή τους καθώς αδυνατούν να δώσουν απάντηση στις φασιστικές επιθέσεις, αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα που βάζει μπροστά τους η καπιταλιστική επίθεση. Το εργατικό κίνημα πληρώνει ακριβά αυτή την περίοδο ψεύτικης "εφόδου".

Μετά το '34 όμως έχουμε νέα στροφή. Η θέση "επαναστατικής αδιαλλαξίας" πέφτει απότομα στο άλλο άκρο, στην περίοδο των αστικών συμμαχιών των ΚΚ προς χάρη της "συλλογικής ασφάλειας" από την απειλή του φασισμού. Εγκαινιάζεται έτσι η περίοδος των Λαϊκών Μετώπων. Δεν πρόκειται για την αναβίωση της παλιάς τακτικής της Κομιντέρν, του Ενιαίου Μετώπου, τακτική που βοηθούσε ένα επαναστατικό κόμμα ν' απλώσει την επιρροή του στην βάση των Σοσιαλδημοκρατικών και άλλων ρεφορμιστικών οργανώσεων των εργατών. Η τακτική του Ενιαίου Μετώπου (που είχε χαράξει η Κομιντέρν όταν ακόμα διατηρούσε τον επαναστατικό χαρακτήρα της κάτω από την ηγεσία του Λένιν) ήταν τακτική ενότητας της ίδιας της εργατικής τάξης σε αντιπαράθεση με τις αστικές επιθέσεις σε βάρος της. Αντίθετα, η νέα σταλινική τακτική είχε σαν στόχο να δημιουργηθούν διεθνείς συμμαχίες της ΕΣΣΔ με εκείνες τις αστικές τάξεις που τάσσονταν ενάντια στον φασιστικό άξονα και ανταποκρίνονταν θετικά στα διπλωματικά ανοίγματα του Στάλιν. Οι άσπονδοι εχθροί της ΕΣΣΔ, η Αγγλία και η Γαλλία, μετατρέπονται πια σε δημοκρατικές αντιφασιστικές δυνάμεις, και άρα, υποψήφιες για συμμαχίες των ΚΚ όπως και κάθε άλλη παρόμοια αστική κυβέρνηση. Έτσι η ενσάρκωση του Λαϊκού Μετώπου ήταν οι συμμαχίες των ΚΚ με "αντιφασιστικά" κόμματα. Η εμπειρία της Ισπανίας και της Γαλλίας του '36 ήταν οι μεγάλες στιγμές αυτής της τακτικής. Ας δούμε όμως από πιο κοντά τα γεγονότα της Γαλλίας εκείνης της περιόδου.

2. Το ξεκίνημα του κινήματος

Το ξεκίνημα βρίσκεται στα 1934. Στις 6 Φλεβάρη οι γαλλικές φασιστικές οργανώσεις ενθαρρυμένες από τις επιτυχίες του Χίτλερ προχωράνε σε διαδήλωση στο Παρίσι και επίθεση στο Κοινοβούλιο για να εξαναγκάσουν την κυβέρνηση σε παραίτηση. Ακολουθούν συγκρούσεις με 13 νεκρούς και 300 τραυματίες. Το εργατικό κίνημα δίνει μια πρώτη μαζική απάντηση στους φασίστες στις 12 Φλεβάρη. Οι δύο Γενικές Συνομοσπονδίες, η CGT, ελεγχόμενη από τους σοσιαλιστές, και η CGT-U, ελεγχόμενη από το ΚΚ, καλούν σε γενική απεργία και διαδηλώσεις. Η μεγάλη πίεση στη βάση των δυο κομμάτων του Σοσιαλιστικού Κόμματος (ΣΚ) και του ΚΚ, οδηγεί σε κοινή απεργία ενώ οι ξέχωρες διαδηλώσεις τελικά σμίγουν. Ανοίγει ξανά μια περίοδος απεργιών. Τον Οκτώβρη αρχίζουν οι διαπραγματεύσεις για την ενοποίηση των δυο συνομοσπονδιών κάτω από τις μεγάλες πιέσεις της βάσης για να δοθεί κοινή απάντηση στην επίθεση των καπιταλιστών για τις συνθήκες δουλειάς.

Το ΚΚΓ πλησιάζει τους σοσιαλιστές με πρόταση για ενιαία

δράση ενάντια στους φασίστες πράγμα που συμφωνήθηκε κάτω από την πίεση των γεγονότων στην Αυστρία όπου το ΣΚ τσακίζεται και εγκαθιδρύεται στρατιωτική δικτατορία.

Αυτή η ενότητα είχε αρχικά περιοριστεί στις εργατικές οργανώσεις. Σύντομα, όμως, οι ριζοσπάστες, ένα αστικό κεντρώο κόμμα των μικρομεσαίων μπαίνει κι αυτό στο χορό. Γεννιέται το Λαϊκό Μέτωπο, σαν μια εκλογική συμμαχία των τριών κομμάτων ενόψει της κοινοβουλευτικής αναμέτρησης του Μάη του '36. Σίγουρα δεν είχε σοσιαλιστική πλατφόρμα. Η καρδιά του προγράμματός του χτυπούσε στον ρυθμό μιας "ισχυρής στρατιωτικά Γαλλίας" ενώ ταυτόχρονα υποσχόταν κοινωνικές παροχές στους εργάτες. Μέχρι εκείνη την περίοδο η "τρίτη γαλλική δημοκρατία" είχε κυβερνηθεί από το 1928, από ένα συνασπισμό ριζοσπαστών.

Το Λαϊκό Μέτωπο κερδίζει με συντριπτική πλειοψηφία τις εκλογές ενώ το ΚΚ καταφέρνει να αυξήσει σημαντικά τη δύναμή του. Στο β' γύρο το Σ.Κ. εξασφαλίζει 182 βουλευτές, το ριζοσπαστικό 116 και το ΚΚΓ με σύνθημα "για μια ισχυρή ελεύθερη και ευτυχισμένη Γαλλία" κερδίζει 72 έδρες. Ο Τορέζ πανηγυρίζει "γιατί επιτέλους πήραμε πίσω την τρικολόρ και τη Μασσαλιώτιδα!" Σε ψήφους από 800.000 το 1932 το ΚΚΓ φτάνει το 1.468.000 και το Σ.Κ. από 1.950.000 στις 2.206.000. Η Δεξιά μαζί και οι ριζοσπάστες πέφτουν πολύ. Το ΚΚ αρνείται να μπει στην κυβέρνηση "για να μην προκληθούν ανοιχτά οι αντιδραστικές δυνάμεις".

3. Οι εργάτες γιορτάζουν τη νίκη με καταλήψεις

Η ενοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος, η αντιπαράθεση με τις φασιστικές συμμορίες στο δρόμο, η εκλογική νίκη του Λαϊκού Μετώπου, τόνωσαν σε φανταστικό βαθμό την αυτοπεποίθηση των εργατών. Το γαλλικό σύνταγμα πρόβλεπε διάστημα ενός μήνα μέχρι νέα κυβέρνηση να αναλάβει τα καθήκοντά της. Εμφανίζεται ισχυρή πίεση για να αναλάβει από την επομένη μέρα κιόλας την διακυβέρνηση το Λαϊκό Μέτωπο. Ο σοσιαλιστής ηγέτης Λεόν Μπλουμ υπενθυμίζει την υποστήριξη του συντάγματος σαν στοιχείο του προγράμματος του Λαϊκού Μετώπου.

Αυτό που συμβαίνει όμως στα εργοστάσια και σ' όλους τους χώρους δουλειάς είναι πρωτοφανές. Ολόκληρα κομμάτια της εργατικής τάξης που ένιωσαν στο πετσί τους την πιο βάρβαρη καπιταλιστική επίθεση, αρχίζουν πια να παίρνουν στα χέρια τους την υπόθεση της αντίστασης στα αφεντικά. Κανένας δεν περιμένει πότε θα αναλάβει η νέα κυβέρνηση —που οι ίδιοι την έφεραν στην εξουσία— όλοι αρχίζουν να βλέπουν την διέξοδο άμεσα, στους δικούς τους αγώνες μέσα

στους χώρους δουλειάς.

Οι μέρες του Ιούνη του '36 ήταν μέρες γενικού ξεσηκωμού της εργατικής τάξης. Αρχικά το απεργιακό κύμα ξεσπάει με πρωτοβουλία των πιο δυνατών κλάδων και συγκεκριμένα τους μεταλλουργούς. Γρήγορα απλώνεται σε ολόκληρα κομμάτια της εργατικής τάξης,που ποτέ δεν είχαν κινηθεί ούτε ήταν οργανωμένα. Κινητοποιούνται μέχρι και οι οικιακές βοηθοί οι κομμώτριες, οι εργαζόμενοι στα εστιατόρια, στις ασφαλιστικές εταιρείες και στις τράπεζες. Παντού οι εργάτες υποδέχονται τα αφεντικά με κόκκινες σημαίεςκαι τραγουδώντας την Διεθνή. Αρχίζει πια να απλώνεται το απεργιακό κύμα από τις αρχές κιόλας του Ιούνη σ' όλη τη Γαλλία κι όχι μόνο στο Παρίσι. Πολλές φορές ξεσπάνε απεργίες και καταλήψεις προτού καν να έχουν μπει αιτήματα!

Η δύναμή του δεν βγαίνει μόνο μέσα από την οικονομική πίεση της απεργίας και της διαδήλωσης. Προχωράει παντού σε καταλήψεις εργοστασίων, ορυχείων, γιαπιών και επιχειρήσεων. Οι εργάτες ελέγχουν οι ίδιοι τους τόπους δουλειάς, τους περιφρουρούν, ενώ τους μετατρέπουν σε χώρους όπου συζητάνε και αποφασίζουν οι ίδιοι με μαζικές γενικές συνελεύσεις για την πορεία του αγώνα τους. Πρόκειται για το μεγαλύτερο κίνημα καταλήψεων που έγινε ποτέ στην Γαλλία. Ο Μάης του '68 μπορεί να συντάραξε τα ήρεμα νερά μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο σε καταπληκτικό βαθμό, ποτέ όμως δεν έφτασε στην έκταση των καταλήψεων των μερών του '36.

Οι αγώνες πλαισιωμένοι από τον ενθουσιασμό και την αυτοπεποίθηση των εργατών ξεδιπλώνονται έχοντας τόσο οικονομικές όσο και πολιτικές διεκδικήσεις. Τα αμυντικά αιτήματα της προηγούμενης περιόδου, απο ζητήματα απολύσεων μέχρι ελεύθερης συνδικαλιστικής οργάνωσης μπαίνουν σε άμεση προτεραιότητα για να ικανοποιηθούν "εδώ και τώρα". Ταυτόχρονα αρχίζουν να διαμορφώνονται αιτήματα που ξεφεύγουν από τα στενά διεκδικητικά πλαίσια και αφορούν πια το σύνολο της τάξης, σαν δικές της συλλογικές απαιτήσεις: αυξήσεις, 40ωρο, πληρωμένες διακοπές, συλλογικές συμβάσεις κλπ. Πολιτικά, το κίνημα ενοποιείται πάνω στην άμεση και μαχητική αντιμετώπιση των φασιστικών συμμοριών, ενώ απαιτείται ο αφοπλισμός τους. Η υπεράσπιση της έννομης τάξης και των δημοκρατικών δικαιωμάτων που κατοχύρωνε το σύνταγμα ήταν η σημαία του Λαϊκού Μετώπου. Αντίθετα, οι εργάτες διάλεξαν τον δρόμο της άμεσης σύγκρουσης και όχι της κοινοβουλευτικής αποδοκιμασίας των φασιστών.

Βέβαια, το κίνημα των καταλήψεων στην Γαλλία το '36, δεν έφτασε να βάζει ζητήματα συνολικής αμφισβήτησης της αστικής ιδιοκτησίας και εξουσίας όπως νικηφόρα έγινε στη ρώσικη επανάσταση το '17, ούτε ζητήματα εργατικού ελέγχου όπως έγινε στην Ιταλία την Κόκκινη Διετία '19-20. Οι συνθήκες ήταν διαφορετικές αλλά και οι πολιτικές δυνάμεις μέσα στο εργατικό κίνημα δεν ήταν στην πλειοψηφία τους οι επαναστατικές.

4. Ρεφορμιστές και επαναστάτες

Μέσα σ' αυτή την αυθόρμητη έκρηξη του κινήματος, τα κόμματα του Λαϊκού Μετώπου, το Σ.Κ. και το ΚΚ, βρέθηκαν σε αρκετά δύσκολα διλήμματα και προβλήματα. Δεν ήταν όμως γι αυτά αξεπέραστα και στο τέλος μετά από μια αληθινή περιπέτεια κατάφεραν να επιβάλουν συνολικά τον έλεγχό τους και να αποκαταστήσουν την τάξη στα εργοστάσια. Μέχρι τότε όμως είχαν να αντιμετωπίσουν τις ανεβασμένες προσδοκίες των εργατών για άμεσες λύσεις στα προβλήματά τους. Το κοινό πρόγραμμα του Λαϊκού Μετώπου είχε μια σειρά από μέτρα και κοινωνικές παροχές υπέρ των εργατών γιατί ακόμα και η φιλοσοφία του για την έξοδο από την οικονομική κρίση στηριζόταν στην τόνωση της ζήτησης και τις δημόσιες επενδύσεις. Οι εργάτες πίστευαν ότι η κυβέρνηση θα είναι με το μέρος τους και επομένως οι αγώνες τους δεν έχουν προοπτική την ανατροπή του Λαϊκού Μετώπου. Η μαχητικότητα των εργατών στην πράξη συνοδεύονταν από απέραντες αυταπάτες για τον ρόλο του Μετώπου.

Μέσα σ'αυτό το κίνημα ο ρόλος των κομμουνιστών ιδιαίτερα των εργατών, ήταν αρκετά σημαντικός. Στο πρώτο διάστημα, η πίεση της βάσης, τους είχε τραβήξει σε μαχητικές τοποθετήσεις. Έτσι κι αλλιώς, η τοποθέτηση του ΚΚΓ ήταν ότι "χρειάζεται να στηριχτεί το Λαϊκό Μέτωπο, σαν απάντηση στον ανερχόμενο φασισμό, σαν λύση για να ενισχυθεί η παγκόσμια ειρήνη, μέσα από μια Γαλλία ισχυρή στρατιωτικά, αντίπαλη στην Γερμανία". Ταυτόχρονα, πίστευε, και στην ανεξάρτητη εξωκοινοβουλευτική δράση για να "πληρώσουν τα αφεντικά" όπως λεγόταν. Η μετέπειτα εξέλιξη όμως έδειξε ότι όταν οι εργάτες προχώρησαν αρκετά και τα αφεντικά τρομαγμένα συσπειρώθηκαν γύρω από τον Μπλουμ για να τους σώσει το ΚΚΓ ανταποκρίθηκε κι αυτό θετικά στις εκκλήσεις τους, για να σωθεί πια το ίδιο το Λαϊκό Μέτωπο.

Μαζί με τους Σοσιαλιστές είχαν πια κοινή συνδικαλιστική λειτουργία αφότου οι δυο μεγάλες συνομοσπονδίες ενοποιήθηκαν. Βέβαια εκείνο το διάστημα ο έλεγχος της νέας CGT βρέθηκε στα χέρια μιας πλειοψηφίας σοσιαλιστών.

Η επαναστατική αριστερά, αν και οι αστοί την εξόρκιζαν σαν τον μπαμπούλα που καθοδηγεί τους εργάτες, ιδιαίτερα την τροτσκιστική τάση, δεν έπαιζε σημαντικό ρόλο. Αυτό δεν σημαίνει ότι με τις δυνάμεις που είχε δεν προσανατολίστηκε στην υποστήριξη της δυναμικής αυτού του κινήματος. Το τροτσκι-

στικό διεθνιστικό κόμμα εργατών προπαγάνδιζε την γραμμή του Τρότσκι που πίστευε ότι "η γαλλική επανάσταση ξεκίνησε". Η εφημερίδα τους στις 12 Ιούνη κυκλοφορεί με πρωτοσέλιδο "Στα εργοστάσια και στους δρόμους, η εξουσία στους εργάτες". Τη διάδοσή της φροντίζει να πνίξει η αστυνομία του Λαϊκού Μετώπου κατακρατώντας αυτή την έκδοση.

Άλλο κομμάτι στ' αριστερά του ΚΚΓ και των Σοσιαλιστών, ήταν μια εσωτερική αντιπολίτευση του Σ.Κ., με ηγέτη τον Μαρκό Πιβέρ. Αυτή η τάση ονομάζοταν μάλιστα "Επαναστατική Αριστερά". Από την πρώτη στιγμή του ξεσπάσματος ο Πιβέρ δήλωνε: "Όλα είναι δυνατά. Ναι, όλα είναι δυνατά γι αυτούς που τολμούν να δράσουν, χάρην της ατμόσφαιρας της νίκης, της αυτοπεποίθησης και της πειθαρχίας που απλώνεται σ' όλη τη χώρα... οι μάζες είναι πιο μπροστά απ' όσο έχει γίνει κατανοητό... ζητάνε περισσότερα από ένα ζεστό τσάι στο κρεβάτι τους. Μια τέτοια ευκαιρία δεν πρόκειται να ξανάρθει σύντομα". Είχαν όμως κι αυτοί τις αντιφάσεις τους αφού στο τέλος κατάληγαν να υποστηρίζουν τον Λεόν Μπλουμ.

Οι αναρχικοί κράταγαν θέσεις παρόμοιες με τους τροτσκιστές, όσον αφορά την υποστήριξη του εργατικού κινήματος, την άρνησή του να γίνεται ουρά της ιδεολογίας του ριζοσπαστισμού. Οι αναρχικοί υποστήριζαν ότι η νίκες ήταν αποτέλεσμα εκείνης της δράσης των εργατών που έδειχναν ανοιχτή απέχθεια στο κράτος, ενώ χειροκροτούσαν τους εργάτες οι οποίοι απόφευγαν να πολιτικοποιήσουν τους αγώνες τους παραμένοντας σε καθαρές και αμόλυντες ταξικές διεκδικήσεις! Έτσι κατάληγαν να θεωρούν τις αδυναμίες του κινήματος σε κατακτήσεις τους...

5. Οι συμφωνίες του «Ματινιόν»

Η περίοδος λοιπόν από τις εκλογές του Μάη μέχρι τις 4 Ιούνη, μέρα που θα αναλάμβανε η κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου ήταν περίοδος αγωνίας για τους αστούς. Τρομαγμένοι από τις καταλήψεις, από την αμφισβήτηση του ιερού δικαιώματος της ιδιοκτησίας τους, έλπιζαν σε γρήγορη λύση από την νέα κυβέρνηση. Ο Λεόν Μπλουμ, τους καθησυχάζει από το ραδιόφωνο —λόγω της απεργίας των διανεμητών τύπου οι αστικές εφημερίδες δεν κυκλοφορούσαν παρά ελάχιστα!— λέγοντας στον κόσμο ότι "όλα δεν είναι δυνατά". Ταυτόχρονα ανοίγουν οι διαδικασίες για τον έλεγχο του εργατικού κινήματος. Με δικιά του παρέμβαση γίνεται κοινή συνάντηση εκπροσώπου των εργοδοτών με την CGT και καταλήγουν στις περίφημες "συμφωνίες του Ματινιόν". Τι καθιερωνόταν μ' αυτές;

Οι εργοδότες επιδίωκαν να εκκενωθούν τα εργοστάσιά τους άμεσα, ήξεραν όμως ότι αυτό δεν μπορούσε να γίνει με την βία αλλά με παραχωρήσεις. Η CGT από τη μεριά της προσπαθούσε να μπει μπροστά στο κίνημα, σαν άξιος διαπραγματευτής, και να καταφέρει έτσι τελικά να το ελέγξει. Και οι δυο τους ήθελαν να λήξει το κίνημα των καταλήψεων γρήγορα και ειρηνικά. Οι συνομιλίες στο ξενοδοχείο Ματινιόν με διαιτητή τον Λεόν Μπλουμ καταλήγουν σε συμφωνία για σύναψη συλλογικών συμβάσεων, αυξήσεις από 7% έως 15%, αναγνώριση συνδικαλιστικής εκπροσώπησης των εργατών, ενώ η απεργία θα σταμάταγε μόλις η διεύθυνση του εργοστασίου αποδέχονταν να ξεκινήσουν συνομιλίες. Αν αυτές τις κατακτήσεις τις συγκρίνουμε με την βαρβαρότητα της καπιταλιστικής επίθεσης των προηγούμενων χρόνων, η διαφορά είναι όπως η μέρα με την νύχτα. Αυτές μάλιστα δεν λειτούργησαν ανασταλτικά πάνω στην διάθεση των εργατών να εξακολουθήσουν την πάλη τους. Αντίθετα, οι επόμενες μέρες έδειξαν ότι η αίσθηση της νίκης και η αυτοπεποίθηση που αποχτήθηκε δεν οδήγησε στην παραίτηση, αλλά στο ανέβασμα των αγώνων. Η υποχώρηση των αδιάλλακτων εργοδοτών, που πριν από λίγους μήνες αρνιόντουσαν ο,τιδήποτε σαν παραχωρήσεις ήταν μια πρώτη νίκη των εργατών.

Αυτό που συνέβει μετά τις 7 Ιούνη, μέρα υπογραφής της συμφωνίας, ήταν η συνέχιση των απεργιών και των καταλήψεων, ήταν πια το ξεπέρασμα της προηγούμενης φάσης με νέα αιτήματα πέρα από το πλαίσιο της Ματινιόν. Την ίδια ώρα, χώροι που δεν είχαν προχωρήσει σε απεργία αρνιόντουσαν να προχωρήσουν σε απευθείας διαπραγματεύσεις χωρίς να απεργήσουν! Στην πλειοψηφία των γενικών συνελεύσεων οι συμφωνίες του Ματινιόν ξεπεράστηκαν. Απ' αυτό το σημείο και μετά αρχίζουν να ωριμάζουν νέες ιδέες.

Ο Λεόν Μπλουμ δίνει το πράσινο φως στον υπουργό εσωτερικών Σαλέγκρο να κάνει εκτεταμένες αστυνομικές προετοιμασίες, ενώ ο Τορέζ, γραμματέας του ΚΚΓ, αναλαμβάνει τη σκυτάλη της διάλυσης του απεργιακού κύματος. Μέχρι εκείνο το διάστημα η τακτική του ΚΚΓ συνοψίζονταν σε τρία σημεία: υποστήριξη των απεργιών, περιορισμός των αιτημάτων του κινήματος στα πλαίσια του προγράμματος του Λαϊκού Μετώπου, εξουδετέρωση των επαναστατικών κομματιών μέσα στο κίνημα με την γνωστή μέθοδο της προβοκατορολογίας. Από κει και μετά όταν το Λαϊκό Μέτωπο ήρθε σε δύσκολη θέση, το ΚΚ μέσω του γραμματέα του αναλαμβάνει να ηρεμήσει τα πράγματα, συγκρατώντας πρώτα απ' όλους τους κομμουνιστές εργάτες της βάσης του.

Σε μια αλησμόνητη τοποθέτησή του ο Τορέζ στις 12 Ιούνη φρόντισε να "εμπλουτίσει" τα ιστορικά καθήκοντα των κομμουνιστών: "Δεν υπάρχει ζήτημα κατάληψης της εξουσίας αυτή την ώρα... Δεν έχουμε ακόμα την υποστήριξη των αγροτών. Σε μερικές περιπτώσεις διατρέχουμε τον κίνδυνο να αποξενωθούμε από την μικροαστική τάξη και τους αγρότες...ΓΙΑ ΑΥΤΟ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΟΥΜΕ ΠΩΣ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΑΜΕ ΜΙΑ ΑΠΕΡΓΙΑ..." Αρχή που μετέπειτα έγινε υπέρτατη αξία της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας.

6. Η αστική τάξη ανασυντάσσεται

Από κείνη τη στιγμή και μετά αρχίζει η αντίστροφη μέτρηση για τις καταλήψεις. Το εργατικό κίνημα αρχίζει να υποχωρεί. Όμως οι κατακτήσεις του για κείνη την περίοδο ήταν καταπληκτικές, δημιούργησαν σημαντικά προβλήματα στους εργοδότες που όλο το προηγούμενο διάστημα είχαν συνηθίσει να ανεβάζουν τα κέρδη τους και να απομονώνουν το εργατικό κίνημα ανενόχλητοι.

Μέσα στις εργοδοτικές οργανώσεις παραγκωνίζονται "οι συμβιβαστές του Ματινιόν", αναλαμβάνουν τα ηνία πιο επιθετικές φυσιογνωμίες αστών. Αρχίζουν οι πιέσεις πάνω στην κυ-

βέρνηση του Λεόν Μπλουμ για να ξεπεραστούν οι συμφωνίες με ειδικές ευνοϊκές ρυθμίσεις. Στις πολεμικές βιομηχανίες ζητείται η εξαίρεση της καθιέρωσης του 40ωρου. Ταυτόχρονα κλιμακώνουν τις πιέσεις με χρηματιστικά παιχνίδια που εξανεμίζουν την αξία του φράγκου, με εξαγωγές κεφαλαίων, ενώ ο πληθωρισμός ξαναμοιράζει υπέρ τους τις απώλειες που είχαν από τις αυξήσεις των μισθών. Στην διετία '36-38, οι κυβερνήσεις στρέφονται διαδοχικά όλο και πιο δεξιά, φτάνοντας στην κυριαρχία τελικά της πιο δεξιάς τάσης του Λαϊκού Μετώπου, τους Ριζοσπάστες.

Το ΚΚΓ αυτή την περίοδο στρέφεται όλο και πιο δεξιά. Στα τέλη του '36 μιλάει κιόλας για μετασχηματισμό του Λαϊκού Μετώπου σε "Γαλλικό Μέτωπο" για να αγκαλιάσει και τους δεξιούς συντηρητικούς που ήταν ενάντια στην Γερμανία από εθνικιστική σκοπιά. Η λύση για το ΚΚ ήταν πια σε μια κυβέρνηση "εθνικής ενότητας".

Ο Λεόν Μπλουμ με σειρά από μέτρα αρχίζει να διαβρώνει τις κατακτήσεις του Ματινιόν. Η απογοήτευση απλώνεται μέσα στην εργατική τάξη. Όταν ο Μπλουμ τελικά δίνει τη θέση του πρωθυπουργού στον ηγέτη των Ριζοσπαστών Σοτέμπς κι αυτός στον ακόμα πιο δεξιών τάσεων Νταλαντιέ, το ΚΚΓ εξακολουθεί να στηρίζει τις κυβερνήσεις αυτές. Μόνο το 1938, όταν Γαλλία και Αγγλία θυσιάζουν τη σύμμαχό τους Τσεχοσλοβακία για να εξαγοράσουν τον Χίτλερ αποσύρει την υποστήριξή του: Η απομόνωση της ΕΣΣΔ που υποτίθεται ότι θα έσπαγαν τα Λαϊκά Μέτωπα μέσα από τις πλατιές αντιφασιστικές τους συμμαχίες δεν αποτράπηκε. Έτσι για τον Στάλιν και το ΚΚΓ παύει να υπάρχει λόγος ύπαρξης Λαϊκού Μετώπου, φανερά απέτυχε τους στόχους που του είχαν τοποθετήσει για να εκπληρώσει.

Το Λαϊκό Μέτωπο μέσα στην περίοδο '36-38, μέσα από την προσήλωσή του στα ιδεώδη της ισχυρής στρατιωτικά Γαλλίας, του σεβασμού στις αξίες του νόμου και της τάξης, ακροτηρίασε την πιθανότητα να ξεδιπλωθεί η δυναμική εκείνου του κινήματος, δυναμική ανατροπής του ίδιου του καπιταλιστικού συστήματος. Η κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου αφήνει άοπλο το ισπανικό κίνημα που πολεμάει με τον Φράνκο, για να μην δυσαρεστηθεί η Αγγλία. Το ΚΚ διαφώνησε μ' αυτή την απόφαση αλλά η διαφωνία του έφτασε μόνο μέχρι του σημείου να απέχει από την σχετική ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο. Στο τέλος αρχίζουν πια να χάνονται και οι ίδιες οι κατακτήσεις του κινήματος. Η δύναμή του, παρά τις αποσπασματικές μάχες που δόθηκαν στα εργοστάσια και στον δρόμο ενάντια στους φασίστες, δεν μπόρεσε να ξαναφτάσει στα επίπεδα των μερών του '36. Η απογοήτευση που έφεραν οι συμβιβασμοί του ΚΚ με την κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου, για χάρη της "αντιφασιστικής συμμαχίας" με τους σοσιαλιστές και τους ριζοσπάστες, υπονόμευσε και τελικά κατάστρεψε την αυτοπεποίθηση των εργατών.

Η ίδια η τάξη που κατάφερε να κερδίσει την συμπάθεια ευρύτερων κοινωνικών μεσοστρωμάτων αρχίζει να την χάνει. Οι φασίστες ξανασηκώνουν κεφάλι ενώ οι εκλογές του '39 καταγράφουν νίκη των δεξιών. Πια, ο πόλεμος έχει αρχίσει. Μια νέα σφαγή της εργατικής τάξης επαναλαμβάνεται καθημερινά στα μέτωπα των αστικών ανταγωνισμών, που την βρίσκει ανίκανη να την σταματήσει. Αυτή η τακτική ολοφάνερα δεν εμπόδισε τον Χίτλερ να καταλάβει την Γαλλία, ενώ οι θυσίες για την ισχυρή στρατιωτικά Γαλλία, με τους εξοπλισμούς και τα αυξημένα ωράρια στις βιομηχανίες εξοπλισμών βρήκαν διέξοδο στις πραγματικές σφαγές των εργατών στα μέτωπα του πολέμου . . . .

Η τακτική του Λαϊκού Μετώπου, δεν έφερε τη νίκη ενάντια στον φασισμό και τον καπιταλισμό. Αντίθετα, δένοντας το εργατικό κίνημα στην ουρά μιας "αντιφασιστικής" συμμαχίας αστών μικροαστών, εξουδετέρωσε τη δυναμική του που ξεπερνούσε κατά πολύ τα διλήμματα "φασισμός ή δημοκρατία". Αφοπλίζοντας την μαχητική διάθεση των εργατών, το Λαϊκό Μέτωπο, έκλεισε την μοναδική ελπίδα αντιπαράθεσης στο καπιταλιστικό σύστημα που η κρίση του οδήγησε στον πόλεμο, οδήγησε σε μετωπικές επιθέσεις ενάντια στην εργατική τάξη, σε δικτατορίες και φασιστικά καθεστώτα. Οι εργάτες έμειναν στο περιθώριο γιατί δεν έπρεπε να κλονιστεί το Λαϊκό Μέτωπο, μια κυβέρνηση που την ψήφισαν με αυταπάτες για τον ρόλο της. Μέσα σε κείνο το διάστημα τα συνδικάτα και το ΚΚ που είχαν αναπτυχθεί ορμητικά μετατρέπονται ξανά σε ανίσχυρες μειοψηφίες, ενώ η επαναστατική αριστερά διαλύεται. Έπρεπε να περάσει πια αρκετό διάστημα μέχρι να συγκροτηθεί η όποια αντίσταση ενάντια στην ναζιστική κατοχή και τη φασιστική κυβέρνηση του Πεταίν—Λαβάλ. Η τραγική ειρωνία είναι ότι η ίδια πλειοψηφία του Λαϊκού Μετώπου που στα τέλη του '39 έβγαλε παράνομο το ΚΚ και την επαναστατική αριστερά αυτή η ίδια έφερε στην εξουσία την κυβέρνηση του '40.

Αυτή η τακτική δοκιμάστηκε και αλλού. Από την Ισπανία και το δικό της '36 μέχρι την Ελλάδα της συμφωνίας Σοφούλη—Σκλάβαινα παντού κατέληξε σε φοβερές ήττες του εργατικού κινήματος, παντού άνοιξε τον δρόμο προς τα δεξιά. Πουθενά δεν εμπόδισε τον πόλεμο να ξεσπάσει. Η ταξική ανεξαρτησία του εργατικούκινήματος, η αυτοπεποίθησή του, η δικιά του αντίσταση στους φασίστες και τους καπιταλιστές ήταν η μοναδική ελπίδα διεξόδου. Το ξέσπασμα του '36 δεν δικαιώθηκε από το Λαϊκό Μέτωπο που το έφθειρε και τελικά το παρέδωσε άοπλο στους καπιταλιστές. Η μόνη δικαίωσή του βρίσκονταν στην επανάσταση και την ανατροπή του καπιταλισμού, που φάνηκε ότι ήταν επίκαιρη ακόμα και στις πιο βάρβαρες στιγμές οικονομικής κρίσης και επίθεσης των αστών.

Πετρος Κωνσταντινου

Η ΟΥΓΓΡΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1956

"Στην πραγματικότητα υπάρχουν δυο Ουγγρικές τραγωδίες. Υπάρχει η άμεση, θλιβερή τραγωδία μιας λαϊκής επανάστασης — μιας μαζικής εξέγερσης ενάντια στην τυραννία και τη φτώχεια, που 'χαν γίνει δυσβάσταχτες — μιας επανάστασης που κατεστάλθηκε απ' το στρατό του πρώτου στον κόσμο Σοσιαλιστικού Κράτους.... Υπάρχει ακόμα μια άλλη τραγωδία. Κι αυτή γράφτηκε με αίμα στους δρόμους και τις πλατείες της Βουδαπέστης.... Είναι η μακροχρόνια τραγωδία της απόλυτης αποτυχίας του Ουγγρικού Κομουνιστικού Κόμματος, μετά από οχτώ χρόνια ολοκληρωτικού ελέγχου της χώρας, να δώσει στο λαό ευτυχία κι ασφάλεια, ελευθερία απ' τις στερήσεις και ελευθερία απ' το φόβο". (Απ' το βιβλίο του ανταποκριτή της εφημερίδας του Κομουνιστικού Κόμματος Μ.Βρετανίας στην Ουγγαρία το 1956, Peter Fryer, "Hungarian Tragedy").

Απ' τα άρθρα που έστελνε ο Peter Fryer στην εφημερίδα του ΚΚ Μ.Βρετανίας, λίγα είδαν το φως της δημοσιότητας (κι αυτά διαστρεβλωμένα), ενώ ο ίδιος διαγράφτηκε απ' το κόμμα λίγο αργότερα. Αυτή η απέχθεια του συνόλου σχεδόν της αριστεράς απέναντι στην Ουγγρική επανάσταση του 1956, δεν είναι καθόλου παράξενο ότι εξακολουθεί να υπάρχει λίγο πολύ μέχρι σήμερα. Τα επίσημα ΚΚ βλέπουν τους εκατοντάδες χιλιάδες εξεγερμένους σαν "πράκτορες-σφαγείς του ιμπεριαλισμού". Οι Ευρωκομουνιστές μέχρι πρόσφατα μιλούσαν για "αντιδραστικά στοιχεία που εκμεταλλεύτηκαν κάποια δίκαια αγανάκτηση του κόσμου". (Πώς να καλύψουν μια επανάσταση που σφαγέας της δεν ήταν ο Στάλιν, αλλά ο "μεταρρυθμιστής" Χρούτσεφ;). Η σύγκρουση ΕΣΣΔ-Κίνας δεν είχε γίνει ακόμα κι έτσι οι μετέπειτα "Μαρξιστές-Λενινιστές" σέρνουν κι αυτοί το γαϊτανάκι της συκοφαντικής εκστρατείας ενάντια στην επανάσταση

των Ούγγρων εργατών. Μόνο οι μικρές τροτσκιστικές ομάδες της εποχής προσπάθησαν να συμπαρασταθούν προπαγανδιστικά στην εξέγερση, αλλά η φωνή τους δεν μπορούσε να υπερπηδήσει τα στενά σύνορα ενός μικρού γκρουπούσκουλου.

Για χρόνια, η Ουγγρική επανάσταση ήταν ένα αντιδραστικό ξεσήκωμα, που προκλήθηκε απ' τη Δύση και που είχε σαν στόχο την... επαναφορά του καπιταλισμού στη χώρα. Οι 20.000 σκοτωμένοι απ' το ρώσικο στρατό και τη μισητή Πολιτική Αστυνομία, ήταν μια... νίκη του σοσιαλιστικού στρατόπεδου.

Όμως, κάθε μονοπάτι δεν είναι μονόδρομος. Η Ουγγρική επανάσταση αποτέλεσε για ένα κομμάτι αγωνιστών μια πρώτη αμφισβήτηση για τον "υπαρκτό σοσιαλισμό" των τανκς και μέσα και έξω απ' το μπλοκ του κρατικού καπιταλισμού. Η ανάπτυξη των οργανώσεων της Επαναστατικής Αριστεράς στη Δυτ. Ευρώπη του τέλους της δεκαετίας του '60, αλλά και τα κείμενα των Κουρόν και Μοντζελέφσκι στην Πολωνία, δεν θα μπορούσαν να έχουν υπάρξει χωρίς την εμπειρία που ξεπήδησε μέσα απ' τους αγώνες και τα συντρίμμια των δρόμων της Βουδαπέστης. Τα εργατικά συμβούλια των Ούγγρων εργατών αποδείκνυαν ότι η περίφημη μονολιθική συνεκτικότητα του κρατικού καπιταλισμού δεν ήταν στην πραγματικότητα ούτε ανίκητη, ούτε — πολύ περισσότερο — σοσιαλιστική.

Σήμερα, 30 χρόνια μετά το 1956, αξίζει να υπενθυμίσουμε για μιαν ακόμα φορά ότι η εξέγερση δεν ήταν μόνο το κάψιμο των κόκκινων σημαιών (που συμβόλιζαν τη σταλινική κρατική γραφειοκρατία), αλλά και η επαναφορά στη μνήμη του κινήματος του οράματος ενός σοσιαλισμού απ' τα κάτω, στηριγμένου στην αυτενέργεια και οργάνωση των ίδιων των εργατών.

«Λαϊκές Δημοκρατίες» πριν το '56

Η ανυπαρξία μιας δυνατής αστικής τάξης στις χώρες της Αν. Ευρώπης μετά το τέλος του Δεύτερου παγκόσμιου πόλεμου και η σαρωτική επέλαση του ρώσικου στρατού, σε συνδυασμό με το μοίρασμα των ορίων επιρροής των Μεγάλων Δυνάμεων μετά την ήττα του Άξονα, καθόρισε και μονιμοποίησε την κυριαρχία της ρώσικης γραφειοκρατίας στην περιοχή. Για τη ρώσικη άρχουσα τάξη, αυτή η κυριαρχία μεταφράστηκε καταρχήν σε άμεσα οικονομικά ωφέλη μέσα απ' την εκμετάλλευση των αγροτών και εργατών των ανατολικών χωρών και την αρπαγή πρώτων υλών για ενίσχυση της ρώσικης οικονομίας.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων δεν αρκούσε απλά η στρατιωτική κυριαρχία. Η παγίωση των σχέσεων Ρωσίας-Ανατολικών χωρών, σήμαινε την εγκαθίδρυση φιλοσοβιετικών καθεστώτων. Τα παλιά κομουνιστικά κόμματα έπρεπε να μετατραπούν σε μαζικές οργανώσεις, που θα μπορούσαν να αναλάβουν τον έλεγχο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Για τα περισσότερα απ' αυτά η παραπάνω διαδικασία σήμαινε μια πραγματική μεταμόρφωση. Το Ουγγρικό κόμμα υπήρχε μόλις και μετά βίας μετά την ήττα της επανάστασης το 1920. Οι περισσότεροι ηγέτες του ήταν στη φυλακή ή στη Μόσχα. Οι λίγοι που ήρθαν σ' αντίθεση με τον Στάλιν, εξοντώθηκαν στις περίφημες δίκες της Μόσχας (μαζί με τον ιδρυτή του Κόμματος Μπέλα Κουν). Το φούσκωμα των κομμάτων έγινε είτε μετά από αναγκαστική συνένωση με άλλα κόμματα (σοσιαλδημοκρατικά, αγροτικά κλπ.), ή μέσα απ' την παροχή προνομίων. Η ίδια η παλιά αδύναμη αστική τάξη έβλεπε στη συνεργασία με το Κόμμα τη μόνη της ελπίδα. Όλα αυτά συνθέτανε έναν γραφειοκρατικό μηχανισμό άμεσα υπόλογο στην ηγεσία, που κι αυτή βρισκόταν κάτω απ' τον έλεγχο της ρώσικης γραφειοκρατίας. Η "αποστασία" του Τίτο το 1948 δίνει τη δυνατότητα στον τρομοκρατικό μηχανισμό να στραφεί ενάντια στην ίδια την κομματική ιεραρχία εξοντώνοντας κάθε ηγέτη, που είχε ανεξάρτητους δεσμούς με κάποιο τμήμα της βάσης. Η εξόντωση του Ράικ είναι το πιο σημαντικό παράδειγμα στην Ουγγαρία.

Για τους πληθυσμούς των χωρών της Αν. Ευρώπης, η έντονη οικονομική εκμετάλλευση με στόχο τη συσσώρευση στο εσωτερικό και τη Ρωσία, σε συνδυασμό με την ανυπαρξία καταναλωτικών αγαθών, σήμαινε μιαν ανέχεια και εξαθλίωση που μόνο χάρη στον εκτεταμένο και βάρβαρο κατασταλτικό μηχανισμό μπορούσε να επιβληθεί.

Όμως, απ' τις αρχές της δεκαετίας του '50, το σύστημα αυτό αρχίζει να δείχνει την ανεπάρκειά του και ν' αποδεικνύεται φρένο για την παραπέρα ανάπτυξη. Καθώς η βιομηχανία κινείται προς τους εξοπλισμούς και τα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, που απαιτούν μεγαλύτερη εξειδίκευση, γίνεται φανερό ότι χρειάζεται μια εργατική τάξη που δεν θα δουλεύει μόνο κάτω απ' το βάρος της ανέχειας και της τρομοκρατίας. Ακόμα περισσότερο, η ίδια η γραφειοκρατική δομή του διοικητικού μηχανισμού και σε επίπεδο εθνικής οικονομίας, αλλά και επιχείρησης, εντείνει τη σπατάλη υλικών, την ανεπάρκεια τροφοδοσίας πρώτων υλών, την ελαττωματική παραγωγή και τόσα άλλα μειονεκτήματα, που κάνουν την "αναρχία της αγοράς" να ωχριά μπροστά στην "αναρχία του πλάνου".

Ο θάνατος του Στάλιν το 1953 βρίσκει τη ρώσικη γραφειοκρατία να αναζητά λύσεις ανάμεσα σε δυο αντίθετους δρόμους: Τη συνέχιση και ένταση της μέχρι τότε πολιτικής ή τις μεταρρυθμίσεις, δηλαδή την ύφεση της τρομοκρατίας, τη μερική στροφή της βιομηχανίας και σε καταναλωτικά αγαθά και την ενεργοποίηση του συνόλου του κομματικού μηχανισμού. Η διαμάχη αυτή, που ξεπέρασε τα σύνορα της Ρωσίας, καθώς είναι δεμένη με αντίπαλες ομάδες μέσα στην κομματική ιεραρχία, αρχίζει να εμφανίζεται δημόσια και με αλλεπάλληλες μετατοπίσεις ηγετικών στελεχών, που μεταφράζονται σε διακυμάνσεις της κρατικής πολιτικής. Όμως, καθώς η διαμάχη στην κορυφή της εξουσίας αδρανοποιεί τον κατασταλτικό μηχανισμό, η προϋπάρχουσα συμπίεση και δυσαρέσκεια βρίσκει ξαφνικά χώρο να εκδηλωθεί. Σε πολλές χώρες της Ανατ. Ευρώπης εμφανίστηκαν μέσα απ' τους κόλπους του Κόμματος ομάδες, κύρια διανοουμένων, που με αρκετή μετριοπάθεια αρχικά, αναζητούν διέξοδο στην κρίση που μαστίζει την αντίστοιχη κοινωνία και οικονομία. Η αποκήρυξη του Στάλιν απ' τον Χρούτσεφ εντείνει ακόμα περισσότερο αυτή τη διαδικασία.

Στην Ουγγαρία η διαμάχη αυτή στην κορυφή της εξουσίας εκφράστηκε απ' τον "σκληρό" Γραμματέα Ρακόσι και τον "μεταρρυθμιστή" Νάγκυ (ο δεύτερος είχε διωχτεί απ' το Κόμμα λίγα χρόνια πριν). Αντίστοιχα, στις αρχές του 1956 δημιουργήθηκε ο "κύκλος Πέτοφι" μέσα απ' τις γραμμές της Κομουνιστικής Νεολαίας, που οργάνωσε μια σειρά συζητήσεις για το σταλινισμό, την ιστορία του εργατικού κινήματος, τη φιλοσοφία, την οικονομία και την ελευθερία του τύπου. Σύντομα ο "κύκλος Πέτοφι" έγινε ο πόλος συσπείρωσης ενός κόσμου που ερχόταν σ' αντίθεση με την κυριαρχία του Ρακόσι, χωρίς όμως να συγκρούεται συνολικά με τη γραφειοκρατία. Σε μια συγκέντρωση που διοργάνωσε το καλοκαίρι του 1956 σαν μνημόσυνο για τον εκτελεσμένο Ράικ, μαζεύτηκε 200.000 κόσμος. Η κυβέρνηση αναγκάστη-

κε να κάνει μερικές παραχωρήσεις. Ο Νάγκυ ξαναμπήκε στο Κόμμα, ο αρχηγός της Πολιτικής Αστυνομίας συλλήφτηκε, ενώ λίγο καιρό πριν, τη θέση του μισητού Ρακόσι, είχε πάρει ο εξίσου "σκληρός" Γκύρο. Το ποτάμι όμως ήταν δύσκολο να γυρίσει πίσω.

Το ξέσπασμα της επανάστασης

Στις 22 Οκτώβρη πολλές φοιτητικές γενικές συνελεύσεις κάλεσαν σε μια διαδήλωση "συμπαράστασης στους Πολωνούς αδελφούς μας" για την επόμενη μέρα. Η εξέγερση στην Πολωνία, που είχε προηγηθεί, είναι προφανές ότι είχε μεγάλη επίδραση στους Ούγγρους "αντιφρονούντες". Η διαδήλωση είχε την υποστήριξη του "κύκλου Πέτοφι". Η κυβέρνηση αρχικά έδωσε την άδεια, πράγμα πρωτάκουστο για τα δεδομένα της εποχής. Καθώς όμως οι προετοιμασίες για τη διαδήλωση προχωρούσαν η κυβέρνηση υπαναχώρησε απαγορεύοντάς την. Όμως ήταν αργά. Τίποτα δεν μπορούσε να σταματήσει τον κόσμο. Στους δρόμους της Βουδαπέστης βρέθηκαν 100.000 διαδηλωτές, που ένιωθαν καθαρά ότι η κυβέρνηση ήταν ανίκανη να τους εμποδίσει.

Η διαδήλωση ξεκίνησε ειρηνικά. Τα πλήθη κρατούσαν πορτραίτα του Νάγκυ και του Λένιν και κατευθύνθηκαν προς το άγαλμα του Πολωνού ποιητή Γιόζεφ Μπεμ, όπου το συνδικάτο των συγγραφέων με λόγο του ζήτησε διάφορα μεταρρυθμιστικά αιτήματα. Ο Νάγκυ μίλησε πολύ συγκρατημένα, ενώ ήταν φανερό ότι βρισκόταν πολύ πίσω απ' τις διαθέσεις του κόσμου. Καθώς η διαδήλωση εξαπλωνόταν σ' όλο το κέντρο της πόλης, τα συνθήματα άλλαζαν: "Έξω οι Ρώσοι", "Θάνατος στον Ρακόσι", "Ο Νάγκυ στην εξουσία".

Και τότε η γραφειοκρατία έκανε το "μεγάλο λάθος" της. Ο Γκύρο απ' το ραδιόφωνο αποκάλεσε τους διαδηλωτές "δηλητηριώδη εθνικά στοιχεία". Ένα μεγάλο μέρος εξαγριωμένων διαδηλωτών κατευθύνθηκε στο ραδιοφωνικό σταθμό απαιτώντας ν' απαντήσει στον Γκύρο απ' το ραδιόφωνο. Μια άλλη ομάδα γύρω στους 3.000 κινήθηκε προς το γιγαντιαίο άγαλμα του Στάλιν, το οποίο κατέστρεψε αφήνοντας όρθιες μόνο τις μπότες του σαν απομεινάρι μιας άδοξης γεύσης του παρελθόντος. Μπροστά στο ραδιοφωνικό σταθμό τα πλήθη βρέθηκαν αντιμέτωπα με την Πολιτική Αστυνομία.

Μέχρι εκείνη τη στιγμή, αυτό που συνέβαινε ήταν μια ειρηνική, αν και μαχητική, διαδήλωση. Ο κόσμος προσπαθούσε να πιέσει την εξουσία, όχι να την ανατρέψει. Η Πολιτική Αστυνομία προσπάθησε να ανακόψει τους διαδηλωτές με δακρυγόνα. Αυτοί οπισθοχώρησαν για λίγο και κινήθηκαν πάλι μπροστά. Απ' τη μεριά της αστυνομίας ακούστηκε ένας πυροβολισμός.

Έτσι άρχισε η επανάσταση. Αν δεν εξοντώσεις το κτήνος θα σε εξοντώσει αυτό. Πέτρες, μολότωφ και λίγα όπλα βρέθηκαν στα χέρια των διαδηλωτών, ενώ οι συγκρούσεις εξαπλώθηκαν σ' όλη τη Βουδαπέστη.

Η Πολιτική Αστυνομία από μόνη της είχε δώσει στην επανάσταση ένα σύμβολο καταπίεσης, που ήταν φανερό στον καθένα. Οι εργάτες φέρνουν τα νέα στα εργοστάσια. Πολλοί προμηθεύτηκαν όπλα από ομίλους σκοποβολής. Άλλοι, έτρεξαν σε στρατόπεδα να απευθυνθούν σε στρατιώτες, ενώ το κέντρο της πόλης γέμισε οδοφράγματα. Ένα ρώσικο βιβλιοπωλείο κάηκε και τα γραφεία της εφημερίδας του Κόμματος δέχτηκαν επιθέσεις. Τα ρώσικα τανκς εμφανίστηκαν για να επιβάλλουν την τάξη, την ίδια στιγμή που ο ουγγρικός κρατικός μηχανισμός είχε τελείως καταρρεύσει. Πολλοί στρατιώτες και μέλη της "κανονικής" αστυνομίας έδιναν όπλα στους εξεγερμένους. Ήταν φανερό ότι εκείνη τη στιγμή η κρατική βία θα ήταν αναποτελεσματική σαν μόνη καταστολή.

Ένα νέο κύμα παραχωρήσεων άρχισε απ' τη γραφειοκρατία. Ο Νάγκυ διορίστηκε πρωθυπουργός, αλλά οι μάχες δεν σταματούσαν. Την επομένη, 24 Οκτώβρη, παρατηρήθηκαν σε πολλά σημεία της πόλης φαινόμενα όπου Ρώσοι στρατιώτες συνομιλούσαν φιλικά με τους διαδηλωτές. Πολλοί εργάτες απ' τα περίχωρα κατέβηκαν στο κέντρο, ενώ όσοι δεν μπορούσαν ξεκίνησαν απεργίες. Στις 25 Οκτώβρη ο Γραμματέας του Κόμματος Γκύρο αντικαθίσταται απ' τον "μεταρρυθμιστή" Καντάρ και ο Νάγκυ υπόσχεται απομάκρυνση του ρώσικου στρατού.

Όμως για τον κόσμο στους δρόμους και τα εργοστάσια οι υποσχέσεις φαίνονται κούφιες. Εμφανίζονται προκηρύξεις που καλούν σε γενική απεργία, χωρίς να είναι πολύ εχθρικές προς την κυβέρνηση του Νάγκυ. Η αντίφαση που υπήρχε στο μυαλό του κόσμου είναι εμφανής. Όμως η βαρβαρότητα με την οποία τα ρώσικα τανκς χτυπούν τους εξεγερμένους δεν αφήνει πολλά περιθώρια για δεύτερες σκέψεις.

Οι παραχωρήσεις συνεχίζονται και μετά από πιέσεις του Νάγκυ προς τους Ρώσους, απ' τη νύχτα της 31 Οκτώβρη τα ρώσικα τανκς δεν φαίνονται πουθενά στους δρόμους της Βουδαπέστης. Η κυβέρνηση ανασχηματίζεται και συμμετέχουν υπουργοί που δεν είναι μέλη του ΚΚ. Ακολουθούν υποσχέσεις για αναγνώριση των εργατικών συμβουλίων και νομιμοποίηση εφημερίδων που είχε απαγορευτεί η έκδοσή τους.

Τα εργατικά συμβούλια

Η πάλη ενάντια στο παλιό καθεστώς δεν περιορίστηκε στους δρόμους. Απ' την τρίτη μέρα της επανάστασης, ο κόσμος παντού δημιουργούσε όργανα που να εκφράζουν τη νέα δική του "εξουσία". "Επαναστατικά Συμβούλια" σχηματίστηκαν στις πόλεις και τα χωριά, στις συνοικίες, τα γραφεία και πάνω απ' όλα στα εργοστάσια. Στις επαρχίες του Γκυόρ και του Μισκόλκ οι εξεγερμένοι πήραν τον έλεγχο των τοπικών ραδιοσταθμών.

Στη Βουδαπέστη οι συνεχείς συγκρούσεις στους δρόμους εμπόδιζαν τη δημιουργία συμβουλίων. Στην επαρχία όμως έλεγχαν ολόκληρες περιοχές. Στις 27 Οκτώβρη το επίσημο ραδιόφωνο αρχίζει να προπαγανδίζει τη δημιουργία εργατικών συμβουλίων σε μια προσπάθεια να αποκτήσει τον έλεγχό τους. Όμως όπου γίνονται εκλογές για συμβούλια — ακόμα κι εκεί που προτείνονται απ' τον κομματικό υπεύθυνο — τις θέσεις παίρνουν εξεγερμένοι εργάτες. Απ' το Γκυόρ αντιπροσωπείες εργατών έφτασαν στη Βουδαπέστη και δήλωσαν στον Νάγκυ ότι "θα υποστηρίξουν την κυβέρνηση... αν αυτή δεχτεί το πρόγραμμα των εργατικών συμβουλίων". Σ' αυτή τη φάση τα εργατικά συμβούλια, ενώ ελέγχουν ένα μεγάλο κομμάτι της κοινωνικής ζωής, δεν είναι ξεκάθαρα στις προοπτικές της επανάστασης. Πώς είναι βέβαια δυνατό να συμβαίνει κάτι τέτοιο, όταν απ' τη μια τα άμεσα πρακτικά καθήκοντα είναι τόσο επείγοντα κι απ' την άλλη η σύνθεση της ηγεσίας τους είναι και άπειρη, αλλά και τόσο διαφορετικών πολιτικών απόψεων, που να γίνεται

αδύνατος ο καθορισμός κάποιου προγράμματος. Όμως, εκτός απ' το αίτημα της αποχώρησης των Ρώσων, υπάρχει κάτι που είναι κοινό σ' όλες τις ανακοινώσεις: Η πεποίθηση ότι κανείς δεν θέλει την επιστροφή στο καθεστώς που υπήρχε πριν τον πόλεμο. Ο ίδιος ο Γραμματέας του Κόμματος Καντάρ στις 1 Νοέμβρη, μιλούσε για το "ένδοξο άλμα του λαού μας που αντιτάχθηκε στο καθεστώς Ρακόσι"... Ο πρόεδρος του Εργατικού Συμβουλίου του Μπορσόντ δήλωνε στο Ράδιο Μισκόλκ: "Επαναλαμβάνουμε ότι δεν θα επιστρέψουμε τη γη στους τσιφλικάδες, τα εργοστάσια στους καπιταλιστές, τα ορυχεία στους βαρώνους και το στρατό στους εχθρούς του λαού".

Στην πραγματικότητα το πρόβλημα δεν ήταν αν η Ουγγαρία θα επέστρεφε στην προ του πολέμου κατάσταση — κάτι που ήταν φανερό εξαιτίας αντικειμενικών συνθηκών και στους οποιουσδήποτε επίδοξους αντιδραστικούς — αλλά πώς θα προχωρούσε η ίδια η επανάσταση μπροστά.

Στη χώρα επικρατούσε ουσιαστικά μια κατάσταση διπλής εξουσίας — όπως στη Ρωσία μεταξύ Φλεβάρη και Οκτώβρη 1917. Τυπικά κυβερνούσε η κυβέρνηση. Έλεγχε τα κτίρια των υπουργείων, την αναγνώριζαν τα άλλα κράτη. Στην πραγματικότητα όλη η κρατική μηχανή είχε καταρρεύσει. Ο στρατός είχε αποσυντεθεί. Τα μέσα ενημέρωσης ελέγχονταν απ' τους εργαζόμενους. Τα πάντα αποφασίζονταν απ' τα επαναστατικά συμβούλια, απ' την παραγωγή ενός εργοστασίου ως τη διανομή τροφίμων και τη "δημόσια τάξη".

Η κυβέρνηση απέναντι σ' αυτά είχε ν' αντιτάξει τους Ρώσους και το προσωπικό κύρος του Νάγκυ. Έχοντας απορρίψει τη ρώσικη επέμβαση προσωρινά, βρέθηκε ακόμα περισσότερο στριμωγμένη, καθώς η επιρροή του Νάγκυ έπεφτε συνεχώς. Στις 2 Νοέμβρη το Επαναστατικό Συμβούλιο του Μισκόλκ επισκέφτηκε τον Νάγκυ και ζήτησε την ικανοποίηση ενός προγράμματος που πρότεινε: "Η κυβέρνηση πρέπει να προτείνει τον σχηματισμό Επαναστατικού Πανεθνικού Συμβουλίου, βασισμένου πάνω στα εργατικά συμβούλια των διάφορων νομών, που θα αποτελείται από δημοκρατικά εκλεγμένους αντιπρόσωπους. Ταυτόχρονα η παλιά βουλή πρέπει να διαλυθεί".

Αντεπανάσταση και δυαδική εξουσία

Το ίδιο βράδυ που ο Καντάρ μιλούσε για "ένδοξη εξέγερση του λαού", εξαφανίστηκε για να συνομιλήσει με τους Ρώσους. Ταυτόχρονα, νέες ρωσικές μονάδες αντικατέστησαν εκείνες που είχαν φανεί διστακτικές στις μάχες.

Στις 3 Νοέμβρη, οι Ρώσοι κάλεσαν την κυβέρνηση να στείλει αντιπροσωπεία για διαπραγμάτευση των όρων αποχώρησης του στρατού. Αργά τη νύχτα, ενώ η Βουδαπέστη κοιμόταν, η ρώσικη μυστική αστυνομία διέκοψε τις συζητήσεις, συνέλαβε την ουγγρική αντιπροσωπεία και τη φυλάκισε. Οι περισσότεροι εκτελέστηκαν λίγους μήνες αργότερα.

Οι ερπύστριες των τανκς ξανακούστηκαν στην πόλη. Ο Ουγγρικός λαός πάλεψε με μολότωφ και ελαφρό οπλισμό. Στο Τσέπελ, το Ουίπεστ, το Πεσκ, το Μισκόλκ, οι μάχες στους δρόμους ήταν συνεχείς. Στο Τσέπελ εμφανίστηκαν αφίσες που έγραφαν: "Οι σαράντα χιλιάδες αριστοκράτες και φασίστες εργάτες του Τσέπελ απεργούν". Στο Ντουναπέντελε τα τανκς ακολούθησε αεροπορικός βομβαρδισμός. Οι συγκρούσεις συνεχίστηκαν για μια βδομάδα. Μετά την ολοκληρωτική σφαγή, ομάδες εργατών μαζί με Ρώσους λιποτάκτες έφυγαν στα βουνά, όπου μαζί με ανθρακωρύχους συνέχιζαν τις μάχες μέχρι την πρώτη βδομάδα του Δεκέμβρη.

Τα θύματα αυτής της φανταστικής καταστολής υπολογίζονται γύρω στις 20.000. Το κατά πόσο οι δυτικές δυνάμεις προκάλεσαν την εξέγερση, φάνηκε πόσο γελοίο ψέμα ήταν. Ο πρόεδρος των ΕΠΑ, Άιζενχάουερ δήλωσε ότι: "Οι ΕΠΑ ποτέ δεν προωθούν ανοιχτές εξεγέρσεις ενάντια σε κυβερνήσεις...".

Αν πολλοί απ' τους Ούγγρους μαχητές είχαν αυταπάτες για τις δυτικές δυνάμεις, οι δυτικές δυνάμεις δεν είχαν καμιά ψευδαίσθηση γιαυτούς. Ήξεραν ότι η ιδέα μιας κοινωνίας που δεν θα κυβερνιέται ούτε από καπιταλιστές, ούτε από γραφειοκράτες, μιας κοινωνίας που θα τη διαχειρίζονται δημοκρατικά, εργατικά συμβούλια, είναι πολύ επικίνδυνη τόσο για την καπιταλιστική κυριαρχία όσο και για τους κρατικοκαπιταλιστές ανταγωνιστές της.

Τα ρωσικά τανκς έλεγχαν την Ουγγαρία. Όχι όμως και τους Ούγγρους εργάτες. Την καταστολή ακολούθησε μια από τις πιο δυνατές και μακροχρόνιες γενικές απεργίες στην ιστορία του εργατικού κινήματος. Η βιομηχανική παραγωγή σταμάτησε, το ίδιο και το ηλεκτρικό ρεύμα, ενώ τα τηλέφωνα και τα ταχυδρομεία λειτουργούσαν μόνο όποτε ήθελαν οι εργάτες.

Στις 12 Νοέμβρη το εργατικό συμβούλιο του Ουίπεστ κάλεσε τα συμβούλια όλης της χώρας σε μάζωξη στη Βουδαπέστη. Η συνάντηση έγινε αν και οι αντιπρόσωποι του Ουίπεστ συνελήφθηκαν όλοι. Εκεί αποφασίστηκε ότι τα εργατικά συμβούλια απαιτούν

"...την αποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων, ελεύθερες εκλογές, σοσιαλιστική κατοχή της βιομηχανίας. διατήρηση των εργατικών συμβούλιων, επαναφορά των δημοκρατικών συνδικάτων, δικαίωμα στην απεργία και στην συγκέντρωση, ελευθερία του τύπου κλπ."

Στις 21 Νοέμβρη το Κεντρικό Συμβούλιο της Βουδαπέστης ανακοινώνει:

"Σύντροφοι εργάτες

Το ΚΕΣ της Βουδαπέστης, εκλεγμένο δημοκρατικά από τα εργοστάσια και τις συνοικίες της πόλης απευθύνεται πάλι σε σας...

Πιστοί στην εμπιστοσύνη που μας έδειξε η εργατική τάξη θα υπερασπίσουμε τα εργοστάσια από οποιαδήποτε καπιταλιστική ή φεουδαρχική παλινόρθωση. Ταυτόχρονα όμως θέλουμε να χτίσουμε το δικό μας οικονομικό και κοινωνικό σύστημα ανεξάρτητα και δεν πρόκειται να παραιτηθούμε από τους στόχους της επανάστασής μας... Ένα από τα πιο σημαντικά καθήκοντα των εργοστασιακών συμβουλίων είναι η άμεση εκλογή μονίμων εργατικών συμβουλίων... Διαμαρτυρόμαστε ενάντια στην άποψη για τον σχηματισμό "νέων συνδικάτων" που θέλει τα εργατικά συμβούλια απλά σαν οικονομικά όργανα. Τα εργατικά συμβούλια αντιπροσωπεύουν σήμερα τα πραγματικά συμφέροντα της εργατικής τάξης, δεν υπάρχει καμιά πολιτική δύναμη που νάναι πιο δυνατή απ' αυτά και γι αυτό πρέπει να συντονίσουμε τις ενεργείες μας για το δυνάμωμα της εργατικής εξουσίας..."

Στις 6 Δεκέμβρη μια προσπάθεια της αστυνομίας να συλλάβει μέλη του κεντρικού συμβούλιο αποκρούεται από την εργατική φρουρά του εργοστάσιου Μπελογιάννης.

Όμως η συνύπαρξη των εργατικών συμβούλιων και της κυβέρνησης Καντάρ ήταν αδύνατο να συνεχιστεί για πολύ. Όπως σε κάθε κατάσταση δυαδικής εξουσίας η πλάστιγγα θα γείρει αργά ή γρήγορα προς την μια ή την άλλη πλευρά. Τα εργατικά συμβούλια δρούσαν σαν πολιτικά όργανα, χωρίς ουσιαστικά να έχουν αυτή τη δυνατότητα. Η κυβέρνηση βρίσκει αφορμή από το κάλεσμα του Κεντρικού Συμβούλιου

για απεργία στις 11 και 12 Δεκέμβρη και την ίδια μέρα το πρώτο πραγματικό σοβιέτ μετά από σχεδόν 40 χρόνια συλλαμβάνεται στο σύνολό του. Από κει και πέρα τα γεγονότα εξελίσσονται ραγδαία. Στις 15 Δεκέμβρη επιβάλλεται η ποινή του θανάτου σε όσους παρωτρύνουν σε απεργία. Στις 6 Γενάρη 1957 το Συμβούλιο του Τσέσπελ αυτοδιαλύεται γιατί "δεν βλέπει τον λόγο να υπάρχει σαν κυβερνητικό όργανο". Στις 20 Μάρτη τα συμβούλια καταγγέλονται σαν "πράκτορες της αντεπανάστασης". Τέλος στις 25 Νοέμβρη του 1957 η κυβέρνηση επισημοποιεί την κατάργηση των υπολειμάτων των συμβουλίων. Ο χασάπης Καντάρ είναι σχεδόν έτοιμος να αρχίσει την "ανοικοδόμηση" του ουγγρικού κρατικού καπιταλισμού που θα καταλήξει στο ουγγρικό πρότυπο της δεκαετίας του '60. Ένα πρότυπο που στηρίχτηκε στην καταστολή μιας επανάστασης και στους τάφους χιλιάδων εργατών —μαχητών της ελευθερίας.

Οι Ούγγροι επαναστάτες ηττήθηκαν. Όμως, η ουγγρική κοινωνία ποτέ δεν έφτασε στο επίπεδο τρομοκρατίας που την χαρακτήριζε πριν την επανάσταση. Βγαίνοντας στους δρόμους στις 23 Οκτώβρη οι εργάτες της Ουγγαρίας έδωσαν στον Καντάρ μια εμπειρία που ποτέ δεν θα τολμήσει να ξεχάσει.

Αλλά η πραγματική σημασία μιας επανάστασης δεν μπαίνει σε ζυγαριά, όπου από την μια βρίσκονται οι σκοτωμένοι εργάτες και από την άλλη οι οικονομικές κατάκτήσεις. Ο μύθος ότι οι ολοκληρωτικές κρατικοκαπιταλιστικές κοινωνίες είναι αναλοίωτες έχοντας κάνει μια πλύση εγκεφάλου στον κόσμο, διαλύθηκε μια για πάντα. Η Ουγγαρία απόδειξε ότι η σταλινική μονολιθικότητα τρέφει η ίδια τις δυνάμεις που μπορούν να την τεμαχίσουν. Τα βιομηχανικά κέντρα που δημιούργησε το ίδιο το καθεστώς στην τυφλή πορεία του προς την συσσώρευση αποδείχτηκαν τα κέντρα της αντίστασης σ' αυτό το καθεστώς. Τα εργατικά συμβούλια που ξεπήδησαν από την εξέγερση έγιναν γρήγορα η φωνή με την οποία η επανάσταση έβαλε το πρόγραμμά της. Ακόμα και όταν η επανάσταση έσπασε μετατράπηκαν στην οργάνωση μιας κοινωνίας στην πάλη της ενάντια στην αντεπανάσταση. Για 4 βδομάδες αντιπροσώπευσαν την εργατική τάξη, οργάνωσαν και διατήρησαν τον αγώνα ενός ολόκληρου κλασού.

Ας μην ξεχνάμε ότι αυτά τα εργατικά συμβούλια δημιουργήθηκαν μέσα από μια εξέγερση που πάτησε πάνω στις αντιφάσεις της ίδιας της γραφειοκρατίας. Η άμβλυνση του ελέγχου πάνω στην κοινωνία που προκλήθηκε από την διαμάχη "σκληρών—μεταρρυθμιστών" άφησε τα περιθώρια να εκφραστεί η συσσωρευμένη αγανάκτηση χρόνων. Το ίδιο συνέβη και στην Πολωνία το '56 και στην Τσεχοσλοβακία το '68. Κι αυτό είναι κάτι που δεν ξεχνούν οι σημερινοί Γκορμπατσοφικοί μεταρρυθμιστές και υποστηριχτές τους.

Κλείνοντας, θα πρέπει να τονίσουμε κάτι: Πολλοί, εντυπωσιασμένοι από την δραστηριότητα των εργατικών συμβουλίων της Ουγγαρίας φτάνουν στο συμπέρασμα ότι δεν χρειάζετια κάποια οργανωμένη πολιτικά εργατική πρωτοπορία για να νικήσει μια επανάσταση στην σύγχρονη κοινωνία. Αν με τον τίτλο "πολιτική πρωτοπορία" εννοούν ένα κλασικό κόμμα με λίγους επαγγελματίες πολιτικούς και πολλούς οπαδούς σίγουρα ένα τέτοιο κόμμα δεν έχει τίποτα κοινό με την ουγγρική επανάσταση. Όμως αυτό που προσπαθήσαμε να δείξουμε ήταν ότι τα εργατικά συμβούλια που καθοδήγησαν την επανάσταση δεν αποτελιόντουσαν —και πολύ φυσικά— από αγωνιστές με ταυτόσημες απόψεις. Πολλοί πίστευαν στον Νάγκυ. Άλλοι θεωρούσαν δυνατή μια συνύπαρξη με τον Καντάρ. Μερικοί αναφερόντουσαν στα παλιά κόμματα, ενώ λίγοι μόνο έβλεπαν μακρύτερα. Μια συμφωνία πάνω στην απώτερη προοπτική της επανάστασης μπορούσε να έρθει μόνο σαν αποτέλεσμα μιας συστηματικής, οργανωμένης και συντονισμένης παρέμβασης αρχικά μιας μειοψηφίας. Με λίγα λόγια, η ανάγκη μιας οργάνωσης που θα προωθούσε την κατάληψη της εξουσίας από τα συμβούλια φάνηκε καθαρά στην Ουγγαρία του '56 όπως και σε κάθε άλλη επαναστατική περίοδο. Η πλάστιγγα της δυαδικής εξουσίας δεν αργεί να γείρει προς την μια πλευρά. Μια προυπόθεση για να γείρει προς την εργατική εξουσία είναι και η ύπαρξη της ανεξάρτητης οργάνωσης της εργατικής πρωτοπορίας —του επαναστατικού κόμματος— που χωρίς αμφιταλαντεύσεις αποσκοπεί ακριβώς σ' αυτή την προοπτική.

Κώστας Πίττας.

ΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ένα κείμενο του Τρότσκι γραμμένο στις 20 Αυγούστου 1931

Το κείμενο το Λ, Τρότσκυ που ακολουθεί είναι γραμμένο το '31 και αναφέρεται στα προβλήματα χάραξης μιας επαναστατικής τακτικής στην Γερμανία εκείνης της περιόδου. Ο ίδιος, σ' ένα άλλο κείμενο του είχε περιγράψει την κατάσταση εκείνης της εποχής ως εξής:"Αν τοποθετήσεις μια σφαίρα στην κορυφή μιας πυραμίδας τότε το παραμικρότερο σπρώξιμο μπορεί να την κάνει να κυλήσει είτε δεξιά είτε αριστερά. Σε μια τέτοια κατάσταση πλησίαζε από ώρα σε ώρα η Γερμανία. Υπάρχουν δυνάμεις που επιθυμούν να μείνει η σφαίρα στην κορυφή. Αυτό είναι ουτοπία. Η σφαίρα δεν μπορεί να κρατηθεί στην κορυφή της πυραμίδας. Οι κομμουνιστές θέλουν να κυλήσει η σφαίρα αριστερά και να σπάσει η ράχη του καπιταλισμού. Αλλά δεν φτάνει να το θέλεις. Πρέπει να ξέρεις πώς" (Λ. Τρότσκυ: ο φασισμός και το εργατικό κίνημα, σελ. 57, εκδόσεις Πρωτοποριακή Βιβλιοθήκη). Αυτή η αμφίροπη κατάσταση είχε τα εξής χαρακτηριστικά: α) την γνωστή οικονομική κρίση που είχε οδηγήσει σε παρατεταμένη πολιτική αστάθεια, β) η ήττα του εργατικού κινήματος το '23 είχε οδηγήσει τους Σοσιαλδημοκράτες στην εξουσία, είχε σπείρει την απογοήτευση στην εργατική τάξη και γ) ο φασισμός είχε ήδη εισέλθει δυναμικά στο προσκήνιο συσπειρώνοντας και απογοητευμένα κομμάτια της εργατικής τάξης. Τα πράγματα είχαν ήδη πολωθεί και το κρίσιμο σημείο της εποχής ήταν αν το προλεταριάτο θα μπορούσε να διεξάγει ένα νικηφόρο αγώνα ενάντια στον φασισμό, ξεπερνώντας τη σταλινική ηγεσία που το διαιρούσε και το αφόπλιζε στον φασισμό πολιτικά. Ενδεικτικά ήταν τα αποτελέσματα των εκλογών του '30: το φασιστικό κόμμα σχεδόν οχταπλασίασε την δύναμή του (από 800.000 ψήφους στις προηγούμενες εκλογές ανέβηκε στις 6.400.000) αλλά και το ΓΚΚ είχε μια αξιοσημείωτη άνοδο (από 3.400.000 ψήφους βρέθηκε με 4.600.000).

Σ' αυτή την αποφασιστική στιγμή ο Τρότσκυ προσπαθούσε να χαράξει μια στρατηγική που θα προωθούσε το ενιαίο εργατικό μέτωπο, το μόνο ικανό για να δώσει τη μάχη με το φασισμό. Επρόκειτο για μια αμυντική περίοδο για το προλεταριάτο, αυτό όμως δεν σήμαινε ότι το προλεταριάτο είχε ήδη χάσει την μάχη, ούτε ότι η ελπίδα είχε χαθεί. Αντίθετα η μάχη βρισκόταν μπροστά του, και η έκβασή της θα καθόριζε παγκόσμια την πορεία του επαναστατικού κινήματος. Με βάση αυτά τα δεδομένα ο Τρότσκυ στο κείμενο που ακολουθεί επεξεργάζεται ένα ζήτημα, αυτό του εργατικού ελέγχου. Από την αρχή ξεκαθαρίζει ότι δεν πρόκειται για ένα καθεστώς με διάρκεια. Αυτό το στοιχείο είναι ουσιαστικό γιατί δίνει το πλαίσιο μέσα στο οποίο εννοείται ο εργατικός έλεγχος. Ο εργατικός έλεγχος είναι μια στιγμή του αγώνα του προλεταριάτου για την κατάληψη της εξουσίας, είναι ακριβώς η έκφραση της δυαδικής εξουσίας μέσα στο εργοστάσιο και στην χώρα και σαν τέτοιο μεταβατικό καθεστώς ή θα καταλήξει στην νίκη του προλεταριάτου δηλαδή την εγκαθίδρυση της εργατικής εξουσίας, ή στην νίκη των αστών, δηλαδή στην παλινόρθωση του κράτους τους.

Η μοναδική δύναμη που στηρίζει αυτό το καθεστώς, που το επιβάλει στους αστούς όταν αυτοί βρίσκονται στην άμυνα, αλλά δεν έχουν ακόμα παραμεριστεί οριστικά, είναι η εργατική τάξη που βρίσκεται στους δρόμους, που διεκδικεί μέσα από τις οργανώσεις της, τα εργοστασιακά συμβούλια, τα σοβιέτ, την κατάληψη και διαχείριση των μέσων παραγωγής από την ίδια και με βάση τις ανάγκες της και όχι τη συσσώρευση του κεφάλαιου. Ένα τέτοιο καθεστώς δεν έχει τίποτα να κάνει με την άσκηση ενός τύπου "εργατικού ελέγχου" από τους γραφειοκράτες συνδικαλιστές με σκοπό την ταξική συνεργασία και όχι την ανάπτυξη των αγώνων της ίδιας της τάξης.

Όλα αυτά γίνονται πολύ καθαρά στο πρώτο κομμάτι του παρακάτω άρθρου. Ό,τι ακολουθεί είναι η προσπάθεια του Τρότσκυ να διερευνήσει πώς στις συγκεκριμένες συνθήκες της Γερμανίας του '31 ένα τέτοιο σύνθημα γίνεται αποφασιστικό όπλο στα χέρια των επαναστατών κομμουνιστών στην πάλη τους για την ανάπτυξη των εργατικών αγώνων και το ξεπέρασμα της διασπαστικής γραμμής των σταλινικών. Για τον Τρότσκυ αυτή ήταν μια προεπαναστατική περίοδος. Το παράδειγμα της Ρωσίας διατηρούσε ακόμα όλη του την αίγλη στα μάτια των εργατών σ' όλες τις χώρες και παρά την επικράτηση του σταλινισμού στην ίδια την Ρωσία, κατά τον Τρότσκυ, δεν είχαν χαθεί οι ελπίδες για μια παγκόσμια επανάσταση.

Σήμερα γνωρίζουμε καλά ότι αυτές οι ελπίδες και εκτιμήσεις του Τρότσκυ διαψεύστηκαν. Η συνεχιζόμενη μέχρι το τέλος σχεδόν της ζωής του πεποίθηση ότι η σταλινική αντεπανάσταση δεν έχει μεταβάλει το καθεστώς του εργατικού κράτους που επιβλήθηκε με την επανάσταση του 1917, τον εμπόδισε να δει το μέγεθος της κυριαρχίας του ρεφορμισμού στο εργατικό κίνημα και με την έννοια του διεκπαιρεωτή της εξωτερικής πολιτικής της ρωσικής άρχουσας τάξης. Όμως το γεγονός ότι ο Τρότσκυ έκανε λάθος δεν αναιρεί το ότι οι" συμβουλές" του προς τους Γερμανούς επαναστάτες εντάσσονται στην προοπτική μιας σχετικά άμεσης επαναστατικής προοπτικής. Με λίγα λόγια, ο εργατικός έλεγχος του Τρότσκυ είναι ο στρατηγικός εργατικός έλεγχος και όχι ένα τακτικό βήμα

στην πορεία ενός εργατικού κινήματος σε ύφεση. Σ' αυτό τουλάχιστον το παρακάτω κείμενο δεν αφήνει αμφιβολίες για όποιον δεν αντιμετώπιζει τα γραπτά του Τρότσκυ σαν "ιερό ευαγγέλιο" με διαχρονικές λύσεις-πανάκεια σε κάθε πρόβλημα του εργατικού κινήματος.

Σήμερα στην Ελλάδα, το σύνθημα του εργατικού ελέγχου μην έχοντας την δυνατότητα να προωθηθεί από το εργατικό κίνημα σε μια επαναστατική προοπτική, εντάσσεται αντικειμενικά στην προπαγάνδα της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας που υποτάσσει το κίνημα στην "αντικειμενικότητα" της καπιταλιστικής αγοράς, καθιστώτας έτσι "δικαιολογημένες" και "αναγκαίες" τις απολύσεις και τις περικοπές.

Το παρακάτω κείμενο πέρα από την γενική του αξία σαν συμβολή στην συζήτηση για τον εργατικό έλεγχο, ξεκαθαρίζει και την αντίληψη του Τρότσκυ, που συχνά χρησιμοποιείται σαν επιχείρημα για την διαχρονική αξία του συνθήματος του εργατικού ελέγχου, μόνο και μόνο γιατί υπάρχει σαν αίτημα στο Μεταβατικό Πρόγραμμα της 4ης Διεθνούς. Το παραθέτουμε αυτούσιο παρά το μεγάλο μήκος του.

Απατώντας στην ερώτησή σου θ' ασχοληθώ αρκετά σύντομα με το θέμα, κυρίως σαν μια βάση για ανταλλαγή απόψεων, μερικές γενικές απόψεις που αφορούν το σύνθημα του εργατικού έλεγχου στην παραγωγή.

Η πρώτη ερώτηση που ανακύπτει σε σχέση μ' αυτό είναι: μπορούμε να φανταστούμε τον εργατικό έλεγχο σαν σταθερό καθεστώς, όχι αιώνιο φυσικά, αλλα με αρκετή μεγάλη διάρκεια; Για ν' απαντηθεί η ερώτηση, πρέπει πρώτα να διευκρινιστεί η ταξική σύνθεση αυτού του καθεστώτος πιο καθαρά. Ο έλεγχος βρίσκεται στα χέρια των εργατών. Αυτό σημαίνει: η ιδιοκτησία και το δικαίωμα της διαχείρισης παραμένει στα χέρια των καπιταλιστών. Έτσι, το καθεστώς έχει ένα αντιφατικό χαρακτήρα, αντιπροσωπεύοντας ένα είδος οικονομικής μεσοβασιλείας.

Οι εργάτες χρειάζονται τον έλεγχο, όχι για αφηρημένους λόγους, αλλά για να ασκούν πραγματικά επιρροή πάνω στην παραγωγή και τις εμπορικές συναλλαγές της εργοδοσίας. Όμως αυτό δεν μπορεί να λειτουργήσει παρά μόνο όταν ο έλεγχος, μ' αυτή ή την άλλη μορφή και στα συγκεκριμένα κάθε φορά πλαίσια, μετασχηματιστεί σε άμεση διαχείριση. Σε μια ολοκληρωμένη μορφή του λοιπόν, ο εργατικός έλεγχος αποτελεί ένα είδος οικονομικής δυαδικής εξουσίας στο εργοστάσιο, στην τράπεζα, στην εμπορική επιχείρηση κλπ.

Αν η συμμετοχή των εργατών στην διαχείριση της παραγωγής έχει διαάρκεια, είναι σταθερή, "κανονική", θα πρέπει να βασίζεται σε ταξική συνεργασία και όχι σε όξυνση της ταξικής πάλης. Τέτοια συνεργασία μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσω των ανωτέρων στρωμάτων της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας και των καπιταλιστικών εταιρειών. Έχουν υπάρξει αρκετά τέτοια παραδείγματα: στη Γερμανία ("οικονομική δημοκρατία") στην Αγγλία (modism) κλπ. Σ' όλες αυτές τις περιπτώσεις όμως δεν είχαμε μια κατάσταση εργατιού ελέγχου πάνω στο κεφάλαιο, αλλά στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του κεφαλαίου από την συνδικαλιστική γραφειοκρατία. Αυτή η κατάσταση όπως δείχνει η εμπειρία μπορεί να κρατήσει για πολύ, ανάλογα με την υπομονή του προλεταριάτου.

Ένα τέτοιο καθεστώς γίνεται όλο και λιγότερο εφικτό όσο πιο κοντά στην παραγωγή, στο εργοστάσιο, στο χώρο δουλειάς βρίσκεται γιατί εκεί μπαίνει το θέμα των άμεσων, ζωτικών δικδικήσεων των εργατών και ολόκληρη η διαδικασία εκτυλίσσεται μπροστά στα ίδια τα μάτια τους. Τα εργοστασιακά συμβούλια μπορούν να ασκούν εργατικό έλεγχο μόνο σε φάσεις έντασης της εργατικής πάλης όχι ταξικής "συνεργασίας". Αλλά αυτό στην πραγματικότητα σημαίνει δυαδική εξουσία στις επιχειρήσεις, στα τράστ, σ' όλους τους κλάδους της βιομηχανίας, σ' ολόκληρη την οικονομία.

Ποιό καθεστώς αντιστοιχεί στον εργατικό έλεγχο της παραγωγής; Είναι φανερό ότι ξ εξουσία δεν βρίσκεται ακόμα στα χέρια του προλεταριάτου, διαφορετικά δεν θα είχαμε εργατικό έλεγχο της παραγωγής αλλά τον έλεγχο της παραγωγής από το εργατικό κράτος σαν πρώτο βήμα για την κρατική παραγωγή μέσα από εθνικοποιήσεις.

Τώρα όμως μιλάμε για εργατικό έλεγχο σε καπιταλιστικό καθεστώς, κάτω από την εξουσία της αστικής τάξης. Αλλά μια αστική τάξηπου αισθάνεται σιγουριά και ασφάλεια δεν θα ανεχότανε δυαδική εξουσία στις επιχειρήσεις της. Επομένως ο εργατικοέ έλεγχος μπορεί να υπάρξει μόνο με την προυπόθεση απότομης και μη ευνοϊκής για την αστική τάξη αλλαγής στον συσχετισμό των δυνάμεων. Ο έλεγχος δηλαδή μπορεί να επιβληθεί στην αστική τάξη μόνο δυναμικά και από ένα προλεταριάτο που βρίσκεται στον δρόμο για την κατάληψη της εξουσίας και της ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής. Έτσι, το καθεστώς του εργατικού ελέγχου, ένα προσωρινό και μεταβατικό καθεστώς στην ουσία του αντιστοιχείαποκλειστικά στην περίοδο που το αστικό κράτος συγκλονίζεται από την εργατική επίθεση και η αστική τάξη υποχωρεί, που σημαίνει στην περίοδο της προλεταριακής επανάστασης με την πλήρη έννοια της λέξης.

Αν ο αστός δεν είναι πια το αφεντικό, δηλαδή δεν είναι αποκλειστικά αυτός το αφεντικό στο εργοστάσιο, φυσικά δεν είναι πια ολκληρωτικά κυριάρχος στο κράτος του. Αυτό σημαίνει ότι το καθεστώς της δυαδικής εξουσίας στα εργοστάσια αντιστοιχεί στο καθεστώς της δυαδικής εξουσίας στο κράτος.

Αυτή η αντιστοιχία όμως δεν πρέπει να εκληφθεί με μηχανιστικό τρόπο. Δεν σημαίνει δηλαδή ότι η δυαδική εξουσία στα εργοστάσια ή η δυαδική εξουσία στο κράτος γεννιούνται στην ίδια μέρα. Ένα εκτεταμένο καθεστώς δυαδικής εξουσίας, δηλαδή μια από τις πιο πιθανές φάσεις της προλεταριακής επανάστασης σε κάθε χώρα, μπορεί να αναπτυχθεί σε διαφορετικές χώρες με διαφορετικούς τρόπους καθώς θα συντίθεται με διαφορετικά στοιχεία. Για παράδειγμα σε μια συγκεκριμένη συγκυρία (μια βαθειά και διαρκής οικονομική κρίση, ισχυρή οργάνωση των εργατών στους χώρους δουλειάς τους, ένα σχετικά αδύναμο επαναστατικό κόμμα, ένα συγκριτικά δυνατό κράτος που διατηρεί σοβαρές φασιστικές εφεδρείες κλπ) ο εργατικός έλεγχος της παραγωγής μπορεί να προτιμηθεί της ολοκληρωμένης δυαδικής εξουσίας στη χώρα.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες που αναφέρθηκαν πολύ επιγραμματικά και είναι αυτές που ισχύουν σήμερα στην Γερμανία, η εργατική εξουσία στην χώρα μπορεί να αναπτυχθεί ακριβώς μέσα από τον εργατικό έλεγχο. Πρέπει να επιμείνουμε πάνω σ' αυτό το γεγονός και μακάρι να μπορούσαμε να καταρρίψουμε την άποψη που φετιχοποιεί τα σοβιέτ, και που επίμονα στην Κομιντερν την προβάλλουν ευρύτατα.

Σύμφωνα με την επίσημη άποψη που κυριαρχεί σήμερα, η προλεταριακή επανάσταση μπορεί να ολοκληρωθεί μόνο μέσα από τα σοβιέτ. Και αυτά με τη σειρά τους πρέπει να δημιουργηθούν ειδικά για το σκοπό της ένοπλης εξέγερσης. Αυτή η σχηματική άποψη δεν εφαρμόζει στα πάντα. Τα σοβιέτ είναι μόνο μια οργανωτική μορφή. Το ζήτημα κρίνεται από το ταξικό περιεχόμενο της πολιτικής και όχο από την μορφή την οποία παίρνει. Στην Γερμανία υπήρχαν τα σοβιέτ Ebert-Sheidemann. Στη Ρωσία τα συμφιλιωτικά σοβιέτ επιτέθηκαν στους εργάτες και τους στρατιώτες τον Ιούλιο του 1917. Μετά από αυτό ο Λένιν για ένα διάστημα σκεφτόταν ότι θα έπρεπε να προωθήσουμε την ένοπλη εξέγερση προωθώντας τα μέλη μας όχι στα σοβιέτ αλλά στις εργοστασιακές επιτροπές. Η τροπή που πήραν τα γεγονότα ανέτρεψε αυτούς τους συλλογισμούς μας και μέσα σε 6-8 πριν την εξέγερση μπορέσαμε και κερδίσαμε τα πιο σημαντικά σοβιέτ. Αυτό το ίδιο το παράδειγμα δείχνει ότι δεν θεωρούσαμε τα

σοβιέτ πανάκεια. Το φθινόπωρο του 1923 ενώ υπερασπιζόμουνα ενάντια στον Στάλιν και τους άλλους την αναγκαιότητα του να περάσουμε σε επαναστατική επιθετική πολιτική ταυτόχρονα μαχόμουνα και ενάντια στην κατά παραγγελία δημιουργία σοβιέτ στη Γερμανία που θα υπήρχαν δίπλα-δίπλα στα εργοστασιακά συμβούλια τα οποία ήδη άρχισαν να εκπληρώνουν τον ρόλο των σοβιέτ.

Πολλά στοιχεία υποστηρίζουν την άποψη ότι σ' αυτό το επαναστατικό ξέσπασμα τα εργοστασιακά συμβούλια στη Γερμανία μπορούν, σ' ένα συγκεκριμένο στάδιο της εξέλιξής τους, να παίξουν τον ρόλο των σοβιέτ και να τα αντικαταστήσουν. Πάνω σε τι βασίζω αυτή την υπόθεση; Πάνω στην ανάλυση των συνθηκών κάτω από τις οποίες δημιουργήθηκαν τα σοβιέτ στη Ρωσία το Φλεβάρη-Μάρτη του '17, και στην Γερμανία και Αυστρία τον Νοέμβρη του 1918. Και στις τρεις αυτές περιπτώσεις οι κύριοι οργανωτές των σοβιέτ ήταν Μενσεβίκοι και Σοσιαλδημοκράτες που αναγκάστηκαν να το κάνουν μέσα σε συνθήκες "δημοκρατικής" επανάστασης σε καιρό πολέμου. Στη Ρωσία οι Μπολσεβίκοι κατάφεραν να κερδίσουν τα σοβιέτ σε βάρος των συμφιλιωτικών. Στην Γερμανία δεν τα κατάφεραν και γι' αυτό τα σοβιέτ εξαφανίστηκαν.

Σήμερα, στα 1931, η λέξη σοβιέτ ακούγεται πολύ διαφορετικά από τα 1917-18. Σήμερα είναι συνώνυμο της δικτατορίας των Μπολσεβίκων και ο μπαμπούλας στα παραμύθια των Σοσιαλδημοκρατών. Οι Σοσιαλδημοκράτες στην Γερμανία ούτε θα πάρουν την πρωτοβουλία της δημιουργίας, για δεύτερη φορά, των σοβιέτ, ούτε θα συμμετάσχουν σ' αυτή την πρωτοβουλία, αλλά αντίθετα θα τα πολεμήσουν μέχρι το τέλος.

Για το αστικό κράτος και τη φασιστική φρουρά του, η προσπάθεια των κομμουνιστών για δημιουργία σοβιέτ ισοδυναμεί με την ανοιχτή κήρυξη πολέμου από το προλεταριάτο, και κατά συνέπεια θα προκαλούσε μια αποφασιστική σύγκρουση που θα εύρισκε το κομμουνιστικό κόμμα απροετοίμαστο.

Αυτοί οι συλλογισμοί μας αναγκάζουν να αμφισβητήσουμε σοβαρά τις πιθανότητες επιτυχίας της δημιουργίας σοβιέτ π ρ ι ν την εξέγερση και την κατάληψη της εξουσίας στην Γερμανία. Κατά την γνώμη μου είναι πιο πιθανό ότι στη Γερμανία τα σοβιέτ που θα αγκαλιάζουν την πλειοψηφία της εργατικής τάξης θα δημιουργηθούν την επομένη της νίκης της επανάστασης και τότε θα είναι τα άμεσα όργανα εξουσίας.

Το ζήτημα των εργοστασιακών συμβουλίων είναι εντελώς διαφορετικό. Υπάρχουν ήδη. Και οι Κομμουνιστές και οι Σοσιαλδημοκράτες βοηθούν στη δημιουργία τους. Τα εργοστασιακά συμβούλια, χωρίς αμφιβιλία, είναι η υλοποίηση του ενιαίου μέτωπου της εργατικής τάξης. Με την άνοδο του επαναστατικού κινήματος αυτή ιδιαίτερα η λειτουργία τους θα επεκταθεί και θα γίνει πιο ουσιαστική. Ο ρόλος τους θα αυξάνει όσο θα επεκτείνεται η διείσδυσή τους στη ζωή του εργοστάσιου, της πόλης, των κλάδων της βιομηχανίας και τέλος σ' ολόκληρο το κράτος. Οι επαρχιακές και εθνικές συνελεύσεις τους μπορούν να χρησιμεύσουν σαν βάση για τα όργανα που στην πραγματικότητα θα εκπληρώνουν το ρόλο των σοβιέτ, δηλαδή για τα όργανα δυαδικής εξουσίας. Είναι πολύ πιο εύκολο να τραβηχτούν οι Σοσιαλδημοκράτες εργάτες μέσα απ' αυτά τα εργοστασιακά συμβούλια, παρά όταν απευθύνουμε άμεσες εκκλήσεις για την δημιουργία σοβιέτ τη δοσμένη ώρα και μέρα.

Το σώμα των εργοστασιακών συμβουλίων μιας πόλης μπορεί κάλλιστα να εκπληρώσει το ρόλο του σοβιέτ της πόλης. Αυτό το είδαμε στη Γερμανία του '23. Επεκτείνοντας τη δραστηριότητά τους, αναλαμβάνοντας όλο και πιο διευρυμένα καθήκοντα, δημιουργώντας τα δικά τους ομοσπονδιακά όργανα, τα εργοστασιακά συμβούλια μπορούν να μετατραπούν σε σοβιέτ και παράλληλα να κρατούν ενωμένους τους Σοσιαλδημοκράτες και τους Κομμουνιστές εργάτες. Επίσης μπορούν να χρησιμεύσουν σαν οργανωτική βάση για τη σύγκρουση. Μετά τη νίκη του προλεταριάτου αυτά τα εργοστασιακά συμβούλια/σοβιέτ μπορούν, φυσιολογικά πια, να χωριστούν σε εργοστασιακά συμβούλια, με την πλήρη έννοια του όρου, και σε σοβιέτ, όργανα της δικτατορίας του προλεταριάτου.

Μ' όλα αυτά βέβαια, δεν εννοώ καθόλου ότι η δημιουργία σοβιέτ στη Γερμανία πριν την κοινωνική ανατροπή απορρίπτεται εκ των προτέρων. Είναι αδύνατο να προβλέψουμε όλες τις πιθανές διαφοροποιήσεις της εξέλιξης. Μακάρι να συμβεί πριν την προλεταριακή επανάσταση η κατάρρευση του αστικού κράτους' μακάρι να συντριβεί πριν την εξέγερση του προλεταριάτου ο φασισμός' τότε οι συνθήκες θα επιτρέψουν τη δημιουργία σοβιέτ —οργάνων του αγώνα για την εξουσία. Σ' αυτή την τροπή των πραγμάτων, βέβαια, οι Κομμουνιστές πρέπει να αντιληφθούν έγκαιρα την κατάσταση και να προβάλλουν το σύνθημα για τα σοβιέτ. Αυτή θα είναι η πιο ευνοϊκή κατάσταση που θα μπορούσε να φανταστεί κανείς για την προλεταριακή εξέγερση. Αν εμφανιστεί πρέπει να επωφεληθούμε απ' αυτή όσο μπορούμε περισσότερο. Αλλά είναι αδύνατο να υπολογίζουμε σ' αυτή εκ των προτέρων. Όσο οι Κομμουνιστές έχουν να αντιμετωπίσουν ένα ισχυρό κράτος ικανό να υπερασπίσει τον εαυτό του και με τις εφεδρείες του φασισμού εξίσου γερές ο δρόμος μέσα από τα εργοστασιακά συμβούλια φαίνεται ο πιο κατάλληλος και όχι αυτός μέσα από τα σοβιέτ.

Οι επίγονοι έχουν υιοθετήσει εντελώς σχηματικά την αντίληψη ότι ο εργατικός έλεγχος, όπως και τα σοβιέτ, μπορούν να υλοποιηθούν μόνο μέσα σε επαναστατικές συνθήκες. Αν οι Σταλινικοί είχαν συστηματοποιήσει όλες τις προκαταλήψεις πιθανόν να επιχειρηματολογούσαν ως εξής: ο εργατικός έλεγχος, μια μορφή δυαδικής εξουσίας στην οικονομία, δε νοείται χωρίς πολιτική δυαδική εξουσία στη χώρα, η οποία, με τη σειρά της, δεν νοείται χωρίς την αντίσταση των σοβιέτ στο αστικό κράτος' κατά συνέπεια οι Σταλινικοί θα κατέληγαν ότι η προώθηση του συνθήματος εργατικός έλεγχος στην παραγωγή έχει νόημα μόνο όταν τ α υ τ ό χ ρ ο ν α προωθείται και το σύνθημα για τη δημιουργία των σοβιέτ.

Απ' όλα τα παραπάνω φαίνεται πολύ καθαρά πόσο λανθασμένο, σχηματικό και αποστεωμένο είναι αυτό το οικοδόμημα. Πρακτικά αυτό παίρνει την μορφή μιας και μοναδικής ντιρεκτίβας που το κόμμα απευθύνει στους εργάτες. Εγώ, το κόμμα, σας επιτρέπω να παλέψετε για εργατικό έλεγχο μόνο με την προυπόθεση ότι ταυτόχρονα αγωνίζεστε και για το χτίσιμο των σοβιέτ. Αλλά εδώ ακριβώς βρίσκεται η σύγχυση: αυτές οι δυο διαδικασίες δεν μπαίνουν σε κίνηση ταυτόχρονα πάντα ούτε εξελλίσονται παράλληλα αναγκαστικά. Κάτω από τις πιέσεις της κρίσης, της ανεργίας, των αρπακτικών μεθοδεύσεων των καπιταλιστών, η εργατική τάξη μπορεί στην πλειοψηφία της να είναι ώριμη να αγωνιστεί για την κατάργηση του επιχειρησιακού απόρρητου και για έλεγχο στις τράπεζες, το εμπόριο και την παραγωγή, πριν κατανοήσει την αναγκαιότητα για την επαναστατική κατάληψη της εξουσίας.

Έχοντας ακολουθήσει τον δρόμο του ελέγχου της παραγωγής, το προλεταριάτο αναπόφευκτα θα προχωρήσει και στην κατεύθυνση της κατάληψης της εξουσίας και των μέσων παραγωγής. Θέματα χρεών, πρώτων υλών, αγοράς επεκτείνουν άμεσα τον έλεγχο πέρα από τα όρια της κάθε επιχείρησης ξεχωριστά. Σε μια χώρα με τόσο έντονη εκβιομηχάνηση όπως η Γερμανία, θέματα εισαγωγών και εξαγωγών αυτόματα επεκτείνουν τον εργατικό έλεγχο σε πανεθνικό επίπεδο και αντιπαραθέτουν τα κεντρικά όργανα του εργατικού ελέγχου απέναντι στα επίσημα όργανα του αστικού κράτους. Οι αντι-

φάσεις του καθεστώτος εργατικού ελέγχου, που στην ουσία τους είναι αδύνατο να απαλειφθούν, αναπόφευκτα οξύνονται όταν επεκτείνεται η σφαίρα λειτουργίας του και σύντομα φτάνουν σε οριακά σημεία. Η διέξοδος απ' αυτές είναι ή η κατάληψη της εξουσίας από το προλεταριάτο (Ρωσία) ή η φασιστική αντεπανάσταση που εδραιώνει την απροκάλυπτη δικτατορία του κεφάλαιου (Ιταλία). Ακριβώς όμως στην Γερμανία, με την ισχυρή Σοσιαλδημοκρατία, ο αγώνας για τον εργατικό έλεγχο της παραγωγής θα είναι κατά πάσα πιθανότητα το πρώτο στάδιο του επαναστατικού ενιαίου μετώπου που θα προηγηθεί από την ανοιχτή πάλη για την εξουσία.

Είναι όμως δυνατό να προβληθεί το σύνθημα για τον εργατικό έλεγχο τώρα, άμεσα; Είναι αρκετά ώριμες οι επαναστατικές συνθήκες γι' αυτό; Είναι δύσκολο ν' απαντήσεις όταν βρίσκεσαι μακριά από τις εξελίξεις. Δεν υπάρχει τέτοιο θερμόμετρο που να μας επιτρέπει να μετράμε τη θερμοκρασία της επαναστατικής κατάστασης αυτόματα και με ακρίβεια. Είμαστε αναγκασμένοι να τη μετράμε στην πράξη, στον αγώνα, με την βοήθεια των πιο διαφορετικών οργάνων μέτρησης. Ένα απ' αυτά, και μάλλον το πιο σημαντικό σ' αυτές τις συνθήκες, είναι ακριβώς το σύνθημα του εργατικού ελέγχου της παραγωγής.

Η σημασία αυτού του συνθήματος βρίσκεται κυρίως στο γεγονός ότι, χρησιμοποιώντας το σαν βάση, μπορούμε να προετοιμάσουμε το ενιαίο μέτωπο των Κομμουνιστών εργατών με τους Σοσιαλδημοκράτες, αυτούς που δεν ανήκουν σε κόμματα, τους Χριστιανούς και γενικά όλους τους εργάτες. Η στάση των Σοσιαλδημοκρατών εργατών θα είναι αποφασιστική. Το επαναστατικό ενιαίο μέτωπο των Κομμουνιστών και Σοσιαλδημοκρατών εργατών, αυτή είναι η θεμελιώδης πολιτική προυπόθεση που όμως λείπει από τη Γερμανία για να έχουμε μια ανοιχτά επαναστατική κατάσταση. Η ύπαρξη ισχυρών φασιστικών δυνάμεων είναι σίγουρα ένα σοβαρό εμπόδιο στην πορεία για την νίκη. Αλλά ο φασισμός μπορεί και διατηρείται σαν πόλος έλξης μόνο και μόνο γιατί το προλεταριάτο είναι διαιρεμένο και αδύναμο και φυσικά έτσι δεν μπορεί να οδηγήσει το Γερμανικό λαό στο δρόμο για μια νικηφόρα επανάσταση. Το επαναστατικό ενιαίο μέτωπο της εργατικής τάξης σηματοδοτεί ήδη ένα μοιραίο πολιτικό χτύπημα στον φασισμό.

Το σύνθημα του εργατικού ελέγχου μπορεί να αποδειχτεί εξαιρετικά χρήσιμο απ' αυτή την άποψη. Πρέπει όμως να το προσεγγίσουμε σωστά. Αν το προωθήσουμε χωρίς την απαραίτητη προετοιμασία, σαν μια γραφειοκρατική επιταγή, το σύνθημα του εργατικού ελέγχου μπορεί να αποδειχτεί μια τελείως άστοχη κίνηση, θα εκθέσει το κόμμα στα μάτια των εργατών και θα μειώσει την πίστη τους σ' αυτό, ακόμα και αυτών που τώρα το ψηφίζουν. Πριν προβάλλουμε αυτό το τόσο κρίσιμο σύνθημα πρέπει να μελετήσουμε την κατάσταση πολύ καλά και να προετοιμάσουμε το έδαφος επίσης πολύ καλά.

Πρέπει να ξεκινήσουμε από τη βάση, από το εργοστάσιο, από το εργαστήρι. Πρέπει να μελετήσουμε τα θέματα του εργατικού ελέγχου και να τα προσαρμόσουμε στη λειτουργία των συγκεκριμένων βιομηχανικών, τραπεζικών και εμπορικών επιχειρήσεων. Σαν σημείο εκκίνησης πρέπει να πάρουμε τις πιο φανερές περιπτώσεις σπέκουλας, κρυφού λοκ-άουτ, τις περιπτώσεις πλαστών δηλώσεων κερδών με σκοπό τη μείωση των μισθών ή εξόγκωση του κόστους παραγωγής με τον ίδιο σκοπό. Στις επιχειρήσεις που έχουν συμβεί τέτοιες περιπτώσεις οι Κομμουνιστές εργάτες πρέπει να είναι αυτοί που θα αναδείξουν τις διαθέσεις της εργατικής τάξης και κυρίως των Σοσιαλδημοκρατών εργατών, ανάλογα από το πόσο είναι έτοιμοι να ανταποκριθούν στην απαίτηση για κατάργηση του επιχειρησιακού απόρρητου και κατοχύρωση του εργατικού ελέγχου στην παραγωγή. Χρησιμοποιώντας τις εξαιρετικά καθαρές περιπτώσεις, πρέπει να αρχίσουμε να βάζουμε το ζήτημα πολύ άμεσα και να οργανώνουμε την προπαγάνδα γύρω απ' αυτό αδιάκοπα, και μέσα απ' αυτές τις ενέργειες θα μετρήσουμε τη δύναμη αντίστασης του Σοσιαλδημοκρατικού συντηρητισμού. Αυτός είναι από τους καλύτερους τρόπους για να προσδιορίσουμε σε ποιο βαθμό έχει ωριμάσει η επαναστατική κατάσταση.

Τα προκαταρκτικά για την προετοιμασία του εδάφους συμπεριλαμβάνουν μια ταυτόχρονα θεωρητική και προπαγανδιστική επεξεργασία του ζητήματος του κόμματος, σοβαρή και αντικειμενική καθοδήγηση των πιο πρωτοπόρων εργατών, κατ' αρχήν των μελών των εργοστασιακών συμβουλίων και των πιο δραστήριων συνδικαλιστών κλπ. Μόνο μέσα από την πορεία αυτής της δουλειάς που προλειαίνει το έδαφος, δηλαδή από το βαθμό επιτυχίας της, μπορούμε να αποφασίσουμε τη στιγμή που το κόμμα μπορεί να περάσει από την προπαγάνδα στην αγκιτάτσια και στην άμεση δράση με το σύνθημα του εργατικού ελέγχου.

Η πολιτική της Αριστερής Αντιπολίτευσης πάνω στο ζήτημα φαίνεται αρκετά καθαρά από τα παραπάνω, τουλάχιστον οι πιο βασικοί της άξονες. Αυτά καλύπτουν την πρώτη περίοδο της προπαγάνδας για το σωστά ιεραρχημένο τρόπο που τίθεται το ζήτημα και ταυτόχρονα τη μελέτη των συγκεκριμένων συνθηκών για τον αγώνα για εργατικό έλεγχο της παραγωγής. Η Αντιπολίτευση σε μια μικρή κλίμακα και στο βαθμό που της επιτρέπουν οι δυνατότητές της, πρέπει να αναδείξει την προπαρασκευαστική δουλειά όπως περιγράφτηκε πιο πάνω σε πρώτο καθήκον του κόμματος. Έτσι η Αντιπολίτευση πρέπει να έρθει σε επαφή με τους Κομμουνιστές που δουλεύουν σε εργοστασιακά συμβούλια και στα συνδικάτα, να τους εξηγήσει την ανάλυσή μας για την κατάσταση και να διαπιστώσει απ' αυτούς κατά πόσο οι σωστές μας απόψεις για την προοπτική της επανάστασης μπορούν να υιοθετηθούν στις συγκεκριμένες συνθήκες του εργοστάσιου και του χώρου δουλειάς.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ

Θα ήθελα να κλείσω με τα εξής, γιατί μου φαίνεται ότι οι Σταλινικοί θα έχουν αντιρρήσεις σαν κι αυτή εδώ: είσαστε έτοιμοι να απορρίψετε το σύνθημα των σοβιέτ στη Γερμανία' αλλά μας κατηγορείτε δριμύτατα και μας στιγματίζετε για την περίπτωση της Κίνας όπου αρνηθήκαμε να προβάλλουμε το θέμα των σοβιέτ. Στην πραγματικότητα, μια τέτοια παρατήρηση είναι μια απλή σοφιστεία, που βασίζεται στον ίδιο οργανωτικό φετιχισμό που ταυτίζει την ταξική ουσία ενός ζητήματος με την οργανωτική του μορφή. Αν οι Σταλινικοί είχαν δηλώσει τους λόγους που εμπόδιζαν την δημιουργία Σοβιέτ στην Κίνα και ταυτόχρονα είχαν προτείνει άλλη οργανωτική μορφή του επαναστατικού ενιαίου μετώπου των μαζών, μια μορφή πιο κατάλληλη για τις συνθήκες στην Κίνα, φυσικά θα είχαμε αποδεχτεί με μεγάλο ενθουσιασμό αυτή την πρόταση. Αλλά αυτοί πρότειναν την αντικατάσταση των Σοβιέτ με την Κονομιταγκ, δηλαδή την παράδοση των εργατών στους καπιταλιστές. Η διαμάχη ήταν γύρω από τα ξικό περιεχόμενο μιας οργανωτικής μορφής και όχι γύρω από την οργανωτική της "τεχνολογία". Αλλά πρέπει να προσθέσουμε εδώ ότι ειδικά στην Κίνα δεν υπήρχαν αντικειμενικά εμπόδια για την δημιουργία των σοβιέτ, παίρνοντας υπόψη τη συνειδητοποίηση των μαζών και όχι των συμμάχων του Στάλιν εκείνη την περίοδο, τον Τσαγκ-Κάι-Σεκ και τον Γουάγκ-Τσιν-Γέι. Η Σοσιαλδημοκρατική παράδοση είναι ανύπαρκτη στην Κίνα και ο ενθουσιασμός για τη Σοβιετική Ένωση ήταν καθολικός. Ακόμα και το σημερινό αγροτικό κίνημα στην Κίνα αγωνίζεται να κατακτήσει μορφές τύπου σοβιέτ. Ο αγώνας των μαζών για σοβιέτ ήταν πολύ πιο γενικευμένος τα χρόνια 1925-27.

Μια διαφορετική εικόνα από τη χώρα των Σαντινίστας

(Μαρτυρία από ένα πρόσφατο ταξίδι στη Νικαράγουα)

Η Νικαράγουα, οκτώ χρόνια μετά το γκρέμισμα της δυναστείας του Σομόζα, εξακολουθεί σήμερα να αποτελεί κοινό σημείο αναφοράς των πιό διαφορετικών πολιτικών δυνάμεων και τάσεων της αριστεράς (και όχι μόνο).

Βλέποντας τους δεκάδες internationalistas που φθάνουν καθημερινά στη Μανάγκουα προερχόμενοι απ' όλες τις χώρες της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους "υπακούωντας εν λευκώ στις εντολές της κυβέρνησης των Σαντινίστας" θάλεγε κανείς ότι εδώ "γεφυρώνεται το ιστορικό σχίσμα ρεφορμιστών — επαναστατών — σοσιαλδημοκρατών και εν γένει ριζοσπαστών" (Στην Ελλάδα για παράδειγμα, είναι χαρακτηριστικό ότι την ίδια στιγμή που η ΡΗΞΗ εκθειάζει το "Νικαραγουανό πείραμα", η ΚΝΕ στέλνει μπριγάδες συλλογής καφέ "στην υπηρεσία της επανάστασης").

Ωστόσο, μετά από αρκετές συζητήσεις με δεκάδες τέτοιους σύντροφους, διαπιστώσαμε όχι απλά την έλλειψη μιάς στοιχειώδους εκτίμησης για την φύση της Νικαραγουανής κοινωνίας αλλά και μιά διάχυτη αδιαφορία γύρω από τέτοιου είδους "θεωρητικά" προβλήματα.

Το σημαντικότερο, ίσως, αποτέλεσμα αυτών των συζητήσεων, ήταν η εικόνα της κρίσης της επαναστατικής αριστεράς σε παγκόσμιο επίπεδο, με την έννοια του αγνωστικισμού και της έλλειψης συζήτησης, της αγωνιώδους αναζήτησης του "νέου" επαναστατικού μοντέλλου, της υποκατάστασης της πολιτικής δράσης από έναν —χριστιανικού σε τελική ανάλυση τύπου— εθελοντισμό.

Το κείμενο που ακολουθεί δεν επιδιώκει το "κλείσιμο" της συζήτησης γύρω απ' την πορεία και τα προβλήματα της Νικαραγουανής κοινωνίας, αλλά ακριβώς το άνοιγμά της.

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΞΕΓΕΡΣΗ

Για να κατανοήσει κανείς τη σημερινή φάση που διανύει η επανάσταση και το ειδικό βάρος των διαφορετικών πολιτικών δυνάμεων που δραστηριοποιούνται στα πλαίσια της Νικαραγουανής κοινωνίας, είναι ανάγκη να δει την κατάσταση που επικρατούσε πριν από το γκρέμισμα του Σομόζα — κι αυτό από δύο απόψεις: για να εξετάσει την προηγούμενη στάση των πολιτικών δυνάμεων και την δράση του μαζικού κινήματος.

Ο σεισμός του '72 έδωσε την αφορμή για ένα πρώτο γερό τρίξιμο στα θεμέλια του σάπιου και εκφυλισμένου καθεστώτος του Σομόζα:

Στις 29 Δεκέμβρη 1972, το κέντρο της Μανάγουα ισοπεδώνεται από έναν τρομακτικής έκτασης και ισχύος σεισμό, που άφησε περίπου 20.000 νεκρούς και 75% των σπιτιών κατεστραμμένα.

Η διεθνής βοήθεια προς τους σεισμόπληκτους αποτέλεσε την βάση για το τελευταίο όργιο κερδοσκοπίας της οικογένειας Σομόζα και των έμπιστων μελών της Εθνοφρουράς.

Τα χρήματα της διεθνούς βοήθειας χρησιμοποιήθηκαν κύρια για ανοικοδόμηση. Όχι βέβαια λαϊκών κατοικιών αλλά εμπορικών κέντρων, μεσοαστικών κατοικιών ή νέων δρόμων στρωμένων με πλάκες των εργοστασίων Σομόζα. Η υπόλοιπη υλική βοήθεια (φάρμακα, ρούχα, τρόφιμα) διατέθηκε στα μέλη της Εθνοφρουράς που —προτού καν καταμετρηθούν οι νεκροί—οργάνωσαν ένα γενικευμένο δίκτυο μαύρης αγοράς. Ο μονοπωλιακός αυτός χειρισμός της υπόθεσης, απ' τον Σομόζα και τους εμπιστους του, οδήγησε σε μια σημαντική ρήξη της υπόλοιπης αστικής τάξης με τον δικτάτορα.

Πολύ περισσότερο από τις ενδοαστικές διαμάχες, η νέα αυτή πραγματικότητα πυροδότησε σημαντικές κινητοποιήσεις της εργατικής τάξης: το 1973 οι οικοδόμοι κατέβηκαν σε μαζικές απεργίες διεκδικόντας 10% αύξηση μισθών και διαμαρτυρόμενοι ενάντια στην απόπειρα του Σομόζα να αυξήσει τις εργάσιμες ώρες από 48 σε 60. Σύντομα ακολούθησαν απεργίες των εργαζόμενων στην υγεία και υφαντουργία. Η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει ...

Την περίοδο αυτή υπάρχουν και δρουν οργανωμένα δύο κεντρικές αντιπολιτευτικές δυνάμεις — μέσα από μεταβαλλόμενα μετωπικά σχήματα:

Οι ενωμένες δυνάμεις της αστικής αντιπολίτευσης, που συγκρότησαν αρχικά το Μέτωπο Ενωμένης Δημοκρατικής Απελευθέρωσης (UDEL) με επικεφαλής τον εκδότη της αστικής αντιπολιτευόμενης εφημερίδας "LA PRENSA" Πέδρο Χοακιν Τσαμόρο. Στο μέτωπο αυτό συμμετείχε και το PSN — το (ορθόδοξο) κομμουνιστικό κόμμα της Νικαράγουα. Μετά τη δολοφονία του Τσαμόρο, συγκροτείται το 1978 το τελευταίο αστικό αντιπολιτευτικό μέτωπο με την επωνυμία FAO, με επικεφαλής τον Αλφόνσο Ρομπέλλο. Η στρατηγική των αστικών δυνάμεων της αντιπολίτευσης ήταν αυτή του "ομαλού περάσματος" σε μια κοινοβουλευτική δημοκρατία, με τη μεσολάβηση και τη βοήθεια των ΗΠΑ.

Το FSLN (Σαντινίστας) αντίστοιχα — αν και είχε ιδρυθεί από τον Κάρλος Φονσέκα ήδη από το 1961 — είχε πολύ μικρές οργανωμένες δυνάμεις στις αρχές της δεκαετίας του '70. Η περίοδος αυτή μπορεί να χαρακτηρισθεί μάλλον σαν "αργή και σιωπηρή συσσώρευση δυνάμεων". Οι Σαντινίστας την περίοδο αυτή δραστηριοποιούνται στον φοιτητικό χώρο (με καμπάνιες για την απελευθέρωση των πολιτικών κρατούμενων) και στους αγρότες.

Στο εσωτερικό των Σαντινίστας λειτουργούσαν τρεις διαφορετικές τάσεις: Η "ορθόδοξη" ομάδα των συνεχιστών της αντίληψης του Φονσέκα που υποστήριζε την ανάγκη προετοιμασίας του αγροτικού πληθυσμού για έναν παρατεταμένο λαϊκό πόλεμο,. Η "προλεταριακή τάση" που έβλεπε την ανάγκη οικοδόμησης επαναστατικού κόμματος μέσα από τη δουλειά στην εργατική και αγροτική τάξη και την ανάγκη μετατροπής του αγώνα από αντι—ιμπεριαλιστικό σε συνολικά αντικαπιταλιστικό. Η αντίληψη αυτή στηρίχτηκε στην διπλή αναγνώριση, αφενός της ύπαρξης μιάς σημαντικής αστικής τάξης (παρά την υπεροχή και πρωτοκαθεδρία του Σομόζα) και αφετέρου της αύξησης του ειδικού βάρους και της μαχητικότητας της εργατικής τάξης στη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας.

Το 1976 εμφανίστηκε η "Αντάρτικη Τάση" των Τερτσερίστας. Υποστήριζαν ότι μόνο μιά πλατειά αντι—Σομοζική συμμαχία σε συνδυασμό με θεαματικές αντάρτικες ενέργειες θα βάθαινε την κρίση του καθεστώτος και θα οδηγούσε σύντομα στην τελική πτώση.

Οι Τερτσερίστας δεν προσπάθησαν σε καμμιά περίπτωση να απαντήσουν στα ζητήματα που οι άλλες δύο τάσεις έθεσαν. Αν και είναι δύσκολο να τους κατατάξει κανείς πολιτικά, μια και συνδυάζουν την στρατηγική συμμαχίας με την αστική τάξη με τον ένοπλο αγώνα, κυρίαρχο στοιχείο τους είναι η έλλειψη οποιασδήποτε αναφοράς στην προοπτική της εργατικής εξουσίας και η εξάντληση της συνθηματολογίας τους στον αντιφασισμό και τη γενικόλογη "απελευθέρωση". Οι εκπρόσωποι της τάσης αυτής (με επιφανέστερο το σημερινό πρωθυπουργό Ντανιέλ Ορτέγκα) ανέλαβαν την αρχηγία του FSLN από τα μέσα του 1977, ενώ λίγο αργότερα και οι τρείς τάσεις ενοποιήθηκαν παύοντας να λειτουργούν σαν ξεχωριστές ομάδες.

Ουσιαστικά, καμμιά από τις τρεις τάσεις δεν έθεσε ανοιχτά το ζήτημα του σοσιαλισμού και όλα όσα αυτό συνεπάγεται: τον ρόλο της εργατικής τάξης στην επαναστατική διαδικασία, την ανάγκη χωριστής επαναστατικής οργάνωσης και παραπέρα την φύση του νέου "κράτους" μετά την ανατροπή της δικτατορίας. Σε τελική ανάλυση, η απουσία μιάς τέτοιας συζήτησης ήταν αποτέλεσμα της ιδιαίτερης ιστορίας των Σαντινίστας, με την έννοια ότι αναπτύχθηκαν έξω από το κίνημα της εργατικής τάξης — όσο μικρό κι αν υπήρξε αυτό αριθμητικά. Συνακόλουθα, μετά την πτώση της δικτατορίας δεν υπήρχε καμμιά οργανωμένη δύναμη που να βάζει το ζήτημα της εξουσίας της εργατικής τάξης.

Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφερθεί η ύπαρξη ενός μικρού κομματιού επαναστατών, που από το 1970 αποσχίσθηκαν από το FSLN στη βάση της αναγκαιότητας χτισίματος μιάς ανεξάρτητης επαναστατικής οργάνωσης. Πρόκειται για το Κίνημα Λαϊκής Δράσης Μ—Λ (ΜΑΡ Μ—L) και την παράταξη "Εργατικό Μέτωπο" (F.O.).

Η ομάδα αυτή συμμετείχε στην επανάσταση συγκροτώντας τις MILPAS (Milicias Popular) και διατηρώντας την ανεξαρτησία της από τις δυνάμεις του FSLN, συνεργαζόμενη με το τελευταίο σε συγκεκριμένες στρατιωτικές επιθέσεις.

Στις περυσινές εκλογές πήρε περίπου 1% των ψήφων και δύο έδρες στη βουλή.

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ

Η ηγεμονία μέσα στο κίνημα της αντιπολίτευσης βρισκόταν στα χέρια της αστικής τάξης, αν και οι απεργίες των οικοδόμων καθοδηγήθηκαν από το PSN (το Κομμουνιστικό Κόμμα) που όμως ήταν κι αυτό μέλος της αστικής δημοκρατικής συμμαχίας. Απ' την άλλη πλευρά, οι Σαντινίστας αρνούνταν να συμμετάσχουν σε οποιαδήποτε μορφή μεταβατικής "Σομοζικής χωρίς τον Σομόζα" κυβέρνησης.

Η πρωτοβουλία και ο αυθορμητισμός του μαζικού κινήματος, η αδιαλλαξία του Σομόζα απέναντι σε οποιαδή-

ποτε εναλλακτική αστική λύση, τέλος η αντιφατική πολιτική "ανθρωπίνων δικαιωμάτων" του Κάρτερ, ανέδειξαν σαν κυρίαρχη την πολιτική ρήξης των Σαντινίστας και πολύ σύντομα βρέθηκαν επικεφαλής του κινήματος.

Η αυθόρμητη εξέγερση της κοινότητας του Μονιμπο το Φλεβάρη του 1978 και η άγρια καταστολή της μετά από μιά ολόκληρη εβδομάδα σκληρών μαχών, ήταν η αρχή του τέλους για οποιοδήποτε σενάριο "ομαλού περάσματος". Από τη στιγμή που η συσσωρευμένη λαϊκή αγανάκτηση εκφραζόταν πια στους δρόμους, το FSLN είχε την μοναδική ευκαιρία της ανάληψης της αρχηγίας.

Οι νέες συγκρούσεις στη Λεόν και το Εστελί, που είχαν σαν αποτέλεσμα εκτεταμένες σφαγές εκατοντάδων αγωνιστών από την Εθνοφρουρά, αναπτέρωσαν προς στιγμή τις ελπίδες τηςαστικής αντιπολίτευσης για τερματισμό της ένοπλης πάλης. Όμως τον Γενάρη του '79 ο Σομόζα διακόπτει κάθε συνομιλία μαζί τους, κάνοντας έτσι καθαρό σε όλους ότι μόνο η ένοπλη σύγκρουση μπορεί να ανατρέψει τη δικτατορία και να διαλύσει την Εθνοφρουρά.

Εξάλλου οι αλλαγές της πολιτικής των ΗΠΑ την περίοδο αυτή συνέβαλλαν στην πτώση της δικτατορίας. Η "πολιτική ανθρωπίνων δικαιωμάτων" του Κάρτερ συνίστατο ακριβώς στην διευκόλυνση εξεύρεσης μετριοπαθών αστικών εναλλακτικών λύσεων για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης του αντιπολιτευτικού κινήματος. Στα πλαίσια αυτής της πολιτικής οι ΗΠΑ τον Φλεβάρη του '79 διέκοψαν τις πωλήσεις όπλων στη Γουατεμάλα και Νικαράγουα. Όμως, οι ίδιοι οι στρατιωτικοί, απέκλεισαν κάθε περιθώριο εξεύρεσης "μετριοπαθών λύσεων" και ανάγκασαν εκ των πραγμάτων τις αστικές δημοκρατικές δυνάμεις να έρθουν σε συνεργασία με τους Σαντινίστας: Τις παραμονές της επανάστασης (Φλεβάρης 79) οι δυνάμεις της αστικής αντιπολίτευσης, το PSN και οι Σαντινίστας συγκροτούν το FPR με σαφή ηγεμονία των τελευταίων.

Είναι οι μέρες των τελευταίων μεγάλων αντάρτικων επιθέσεων, της λαϊκής εξέγερσης, των μαχών σώμα με σώμα.

Στις 16 Ιούλη ο Σομόζα βομβαρδίζει εργατικές συνοικίες, εργοστάσια και νοσοκομεία στο κέντρο της πρωτεύουσας και το έργο του συμπληρώνουν οι δυνάμεις της εθνοφρουράς που εισβάλλουν στις φτωχογειτονιές "πυροβολώντας ό,τι κινείται".

Είναι όμως πολύ αργά. Οι 6 μεγαλύτερες πόλεις της Νικαράγουα βρίσκονται στα χέρια των επαναστατών. Το ίδιο βράδυ ο Σομόζα φεύγει για Μαϊάμι έχοντας καταστρέψει ό,τι δεν μπορούσε να πάρει μαζί του (Ακριβώς ένα χρόνο αργότερα, στις 17 Ιούλη 1980, θα εκτελεστεί από αντάρτες στην Παραγουάη).

Την ημέρα αυτή φτάνει στη Μανάγκουα από τη γειτονική Κόστα–Ρίκα η 5μελής προσωρινή κυβέρνηση: μιά ομάδα που αντιπροσωπεύει διαφορετικές κοινωνικές δυνάμεις και απαρτίζεται από τους: Αλφόνσο Ρομπέλο, βιομήχανο και κορυφαίο εκπρόσωπο της αστικής αντιπολίτευσης, Βιολέτα Τσαμόρο, χήρα του συντηρητικού εκδότη της εφημερίδας "LA PRENSA", Σέρτζιο Ραμίρεζ και Μόϊσες Χασάν, παλιά στελέχη του FSLN και Ντανιέλ Ορτέγκα, μέλος της τάσης των Τερτσερίστας.

Η ομάδα αναλαμβάνει αμέσως την εξουσία μέσα σε μιά ατμόσφαιρα επαναστατικού ενθουσιασμού, όπου ο οπλισμένος λαός γιορτάζει στους δρόμους. Ωστόσο, η κατάσταση της χώρας είναι απελπιστική: Τέσσερις μεγάλες πόλεις ισοπεδωμένες από τις συγκρούσεις, εκατοντάδες νεκροί και τραυματίες, 70% αναλφαβητισμός, πείνα και οικονομική εξαθλίωση.

Οι πρώτοι στόχοι που η προσωρινή κυβέρνηση ανακοινώνει είναι: 1) Η ανοικοδόμηση της χώρας, 2) Η δημιουργία τακτικού στρατού με την συγχώνευση ανταρτών και εθνοφρουράς, 3) Η αγροτική μεταρρύθμιση, όπου όμως δεν θα θιχτούν οι γαιοκτήμονες που δεν συνεργάστηκαν με τον Σομόζα.

Ο κύριος στόχος της κυβέρνησης (η "ανοικοδόμηση της χώρας") εμφανίζεται σαν πανεθνικός, δηλαδή συσπειρωτικός τόσο για τους καπιταλιστές όσο και για τους εργάτες. Στα πλαίσια αυτής της πολιτικής, η κυβέρνηση καταδικάζει τις "ανεύθυνες" καταλήψεις αγροκτημάτων, προσπαθεί να στήσει στρατό και αστυνομία αποδυναμώνοντας τις δικαιοδοσίες του ένοπλου λαού, καταδικάζει τα λυντσαρίσματα των συνεργατών του Σομόζα. Εξάλλου, μετά την απαλλοτρίωση της περιουσίας του Σομόζα και των ξένων συνεργατών του, γίνεται φανερό ότι είναι όρος των ξένων επενδυτών η διακοπή κάθε άλλης απαλλοτρίωσης στον ιδιωτικό τομέα.

Τα πρώτα χρόνια της επανάστασης αποτελούν την πιό κρίσιμη περίοδο , την περίοδο δηλ. που αναγκαστικά καλύπτεται το δημιουργούμενο κενό εξουσίας και διαμορφώνονται οι ταξικές συμμαχίες. Ήδη από την πρώτη αυτή περίοδο κρίνεται αν το κίνημα θα διευρύνει τις κατακτήσεις του, αν θα κτίσει τα δικά του όργανα εξουσίας, αν η επανάσταση δεν θα σταματήσει στο γκρέμισμα του Σομόζα ή, αντίθετα, αν μιά εναλλακτική αστική λύση (και δεν υπάρχει μόνο μιά τέτοια) πρόκειται να μπει σ' εφαρμογή.

Η πτώση του Σομόζα δεν επιτεύχθηκε στη βάση μιάς συμφωνίας ανάμεσα στα διάφορα κομμάτια της αστικής τάξης αλλά μέσα από την οργανωμένη δράση του μαζικού κινήματος.

Ο μόνος όμως διακηρυγμένος στόχος αυτής της σύγκρουσης ήταν η πτώση της δικτατορίας, πράγμα που επιτεύχθηκε, και μάλιστα με έναν τρόπο που έθετε "αντικειμενικά" επί τάπητος το ζήτημα της ταξικής φύσης της νέας κοινωνίας. Ωστόσο, το κεντρικό ζήτημα που τέθηκε απ' την μεριά των Σαντινίστας ήταν αυτό της συσσώρευσης και της εθνικής ανάπτυξης — "η ενότητα των πατριωτικών τάξεων ενάντια στους προδότες".

Παρόλα αυτά και αυτή η ενότητα δεν έμελλε να κρατήσει για πολύ: Μετά την πτώση του Σομόζα η παλιά αστική τάξη δεν βρέθηκε να έχει τον έλεγχο της κατάστασης. Με την αποτυχία του "ομαλού περάσματος" και την παρέμβαση του μαζικού κινήματος, βρέθηκε μπροστά σ' ένα κράτος διαλυμένο και σε μιά κυβέρνηση ταξικής συνεργασίας με την ηγεμονία των Σαντινίστας σ' αυτήν. Φυσικά, διατηρούσε οικονομική ισχύ, ιδεολογική επίδραση μέσω του τύπου και της εκκλησίας, και πολιτική βάση, ιδιαίτερα στα μεσαία στρώματα.

Η επιδίωξη των αστών να ανακτήσουν —μέσω της οικονομικής εξουσίας και γενικότερης επιρροής τους— την πολιτική εξουσία, προσέκρουσε αφενός στην ισχύ και στα σχέδια των Σαντινίστας και αφετέρου στις ίδιες τις νέες παράλληλες μορφές "εξουσίας" που δημιουργήθηκαν από την αυτενέργεια και την πρωτοβουλία των μαζών: Μια και η πραγματικότητα δεν είναι ποτέ ασπρόμαυρη αλλά πολυσύνθετη και αντιφατική

έτσι στη Νικαράγουα του '81, χωρίς να υπάρχει "εργατική εξουσία", βλέπουμε να συνυπάρχει δίπλα στο νεοσχηματιζόμενο κράτος και ένα ευρύ δίκτυο λαϊκών επιτροπών (γειτονιάς κ.λ.π.) κάποια μορφή δηλ. ενεργοποιημένου λαού.

Και ηδη αρχίζει να γίνεται φανερό (και η σημερινή πραγματικότητα το επιβεβαιώνει) ότι η πολιτική εξουσία σταθεροποιείται στα χέρια του Μετώπου, στα χέρια δηλαδή των μεσοαστών, επιστημόνων και τεχνοκρατών που αποκτούν ένα ολοένα αυξανόμενο βάρος στην μετεπαναστατική κοινωνία.

Το 1981 η παλιά αστική τάξη παύει να διατηρεί ελπίδες για ανάκτηση της πολιτικής εξουσίας. Ήδη από τα τέλη του '80 οι εκπρόσωποί της αποχωρούν από το Συμβούλιο του Κράτους και ζητούν ανοιχτά την Αμερικάνικη επέμβαση, σε κατευθείαν αντιπαράθεση με την καμπάνια της κυβέρνησης ενάντια σε κάθε ξένη επέμβαση στη Νικαράγουα.

Σήμερα, η μεγαλύτερη αστική εφημερίδα LA PRENSA έχει κλείσει, αφού σε περίοδο έκτακτης ανάγκης (που συνεχίζεται μέχρι και σήμερα) υποστήριξε ανοιχτά τις επιθέσεις των Κόντρας.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Επιστρέφοντας από ένα ταξείδι στη Νικαράγουα, διαπιστώνεις καταρχήν τη δυσκολία να απαντήσεις στη φυσιολογική ερώτηση όλων "πώς πάνε τα πράγματα εκεί", ακριβώς γιατί αυτή η πολλαπλά αντιφατική κατάσταση δεν επιδέχεται μονολεκτικές απαντήσεις και εύκολες τοποθετήσεις.

Σήμερα στη Νικαράγουα λειτουργούν μιά σειρά μαζικές οργανώσεις (εργατών, νεολαίας, γυναικών κ.λ.π) που φαίνεται να έχουν διφορούμενους και αντιφατικούς ρόλους: από τη μια υλοποιούν και εκλαϊκεύουν την κυβερνητική πολιτική (αφού ελέγχονται από το FSLN) αλλά επίσης αποτελούν μορφές οργάνωσης, αντίστασης και κινητοποίησης του λαού (όμως η δεύτερη αυτή λειτουργία υποχωρεί ολοένα απέναντι στην πρώτη). Χαρακτηριστικό αυτής της αντίφασης είναι το παράδειγμα του (ελεγχόμενου από τους Σαντινίστας) συνδικάτου εργατών γης, του ATC. Όταν η κυβέρνηση, στα τέλη του '79 προσπάθησε να σταματήσει τις καταλήψεις γης από τους ακτήμονες συνάντησε την δυναμική αντίσταση των ίδιων των μελών του συνδικάτου.

Αποφασιστικής σημασίας κριτήριο για τον χαρακτήρα κάθε "σοσιαλιστικού πειράματος" δεν μπορεί παρά να είναι η πολιτική απέναντι στην εργατική τάξη, και η ιστορία των Σαντινίστας έχει μικρή σχέση και πολλά "μελανά σημεία" όσον αφορά τους αγώνες της τάξης.

Ιδιαίτερα διαφωτιστικά και ελάχιστα γνωστά ήταν τα στοιχεία που μου έδωσε στη διάρκεια μιάς πολύωρης συζήτησής μας ο Carlos Cuedra (βουλευτής του MAP M—L) τόσο γιά την μέχρι τώρα ακολουθούμενη κυβερνητική πολιτική όσο και για την κατάσταση που έχει σήμερα διαμορφωθεί.

Αρχικά αξίζει να αναφερθεί ότι το (κυβερνητικό) συνδικάτο εργατών CST ιδρύθηκε μετά την επανάσταση ύστερα από κρατική απόφαση, αφού δεν προήλθε από κανένα προηγούμενο (παράνομο) σχήμα' αντίθετα, οι δύο άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις της αριστεράς δηλ. του PSN (κομμουνιστικού κόμματος) και του MAP M—L (αριστεριστές) διατηρούσαν μιά μακρόχρονη σχέση με κομμάτια της τάξης.

Η πρώτη σημαντική σύγκρουση του εργ. κινήματος με την κυβέρνηση συνέβη το 1980 στο εργοστάσιο επεξεργασίας ζάχαρης Σαν Αντόνιο, σύγκρουση που ενισχύθηκε και υποστηρίχθηκε ουσιαστικά από το F.O. (συνδικαλιστική οργάνωση του MAP M—L). Οι εργάτες κατέβηκαν σε απεργία ζητώντας 100% αύξηση μισθών. Η άμεση αντίδραση της κυβέρνησης ήταν το κλείσιμο της εφημερίδας του F.O. "El Pueblo", η σύλληψη των συνδικαλιστών της οργάνωσης και η προσπάθεια να "μεταπεισθούν" οι εργάτες. Η απεργία έληξε με την παραχώρηση αυξήσεων 30% και αρκετών υποσχέσεων.

Στην απεργία 4.000 οικοδόμων, τον γενάρη του '80, η κυβέρνηση ήρθε σε απευθείας σύγκρουση με την ηγεσία του (ελεγχόμενου από το PSN) συνδικάτου. Η απεργία αυτή ήταν η αντίδραση στην απόφαση της κυβέρνησης να μειώσει τα μεροκάματα και να καταργήσει το ετήσιο δώρο για να αυξήσει τις θέσεις εργασίας. Η επίσημη αιτιολόγηση για την κατάργηση του δώρου ήταν ότι επρόκειτο για μια "δημαγωγική παροχή του Σομόζα" (!)

Εξάλλου, λίγο πριν από την κήρυξη της απεργίας, οι Σαντινίστας είχαν προσπαθήσει να πάρουν στα χέρια τους την ηγεσία του συνδικάτου, δημιουργώντας μια νέα οργάνωση CST και συλλαμβάνωντας τους συνδικαλιστές που αρνήθηκαν να δεχτούν την μανούβρα.

Οι εργάτες πέτυχαν τελικά την απελευθέρωση των συνδικαλιστών και την ανάκληση των μέτρων.

Δύο χαρακτηριστικά δείγματα γραφής — καθόλου πρωτοφανή για τα "δικά μας" δεδομένα— που απαντούν από μόνα τους στη "σοσιαλίζουσα" φιλολογία. Είναι φανερό ότι δεν μπορείς ταυτόχρονα να βάζεις σαν κεντρικό στόχο τη "συσσώρευση" και την "εθνική ανάπτυξη" και να οργανώνεις την αντίσταση της εργατικής τάξης στις συνέπειες αυτής της διαδικασίας.

Σήμερα, οχτώ χρόνια αργότερα, η κατάσταση είναι σαφώς απογοητευτική: Η απαγόρευση της ανοιχτής κριτικής και συζήτησης για την πορεία της επανάστασης, η ουσιαστική παρεμπόδιση του κτισίματος ανεξάρτητων εργατικών οργανώσεων, λόγω της "κατάστασης έκτακτης ανάγκης", έχουν οδηγήσει στην εξατομικοποίηση και τη διάλυση των οργανωμένων κομματιών του εργατικού κινήματος.

Το MAP M—L (όπως και τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης) μπορεί να διατηρεί γραφεία στο κέντρο της Μανάγκουα, όμως οι δραστηριότητές του παραμένουν σε κατάσταση ημιπαρανομίας και η κριτική του, ούτε λίγο ούτε πολύ, χαρακτηρίζεται ... υποκινούμενη από τη ΣΙΑ.

Όπως χαρακτηριστικά ανάφερε ο Cuedra, οι κεντρικές καμπάνιες του κόμματος την τελευταία περίοδο έχουν σα στόχο την επαναπρόσληψη των συνδικαλιστών που απολύονται για τη δράση τους ή απλά εξαιτίας της κομματικής τους ένταξης.

Πέρα απ' τον εργατικό χώρο, μια ιδιαίτερα σημαντική μαζική οργάνωση είναι αυτή των λαϊκών πολιτοφυλακών. Αυτές δημιουργήθηκαν το 1980 — λόγω των πραγματικά αυξημένων αναγκών άμυνας — και έφτασαν να έχουν 100.000 οργανωμένα μέλη. Είναι συγκροτημένες κατά τόπους δουλειάς ή γειτονιές με σκοπό την περιφρούρηση στρατηγικών σημείων

στο εσωτερικό των πόλεων.

Και σ' αυτήν την περίπτωση γίνεται φανερός ο διφορούμενος χαρακτήρας των οργανώσεων αυτών: ενώ εξοπλίζουν τις λαϊκές μάζες για να περιφρουρήσουν τις κατακτήσεις τους, εντούτοις τα κέντρα λήψης των αποφάσεων βρίσκονται στην στρατιωτική ηγεσία και όχι στα χέρια των ίδιων των μαζικών οργανώσεων. Τα όπλα χρησιμοποιούνται για την εθνική άμυνα και όχι σαν όργανα της ταξικής πάλης. Έτσι σήμερα οι δυνάμεις των πολιτοφυλάκων παίζουν το ρόλο "εθελοντών αστυφυλάκων" που εκ περιτροπής εκτελούν μιά συγκεκριμένη βάρδια...

Στον στρατό αντίστοιχα, η κατάσταση δεν είναι διαφορετική αφού σήμερα έχει πια ολοκληρωθεί η επαγγελματοποίησή του (με την έννοια της ύπαρξης βαθμών και καλά αμοιβόμενων αξιωματικών καρριέρας). Υπάρχει και εδώ μια αυξημένη πολιτικοποίηση, ενθουσιασμός και σημαντική εθελοντική συμμετοχή, όμως όλα αυτά δεν μεταφράζονται σε κανενός είδους έλεγχο από τη μεριά του μαζικού κινήματος. Και εδώ το πολιτικό μοντέλλο είναι αυτό της "στράτευσης". Ο ρόλος όμως των μαζικών οργανώσεων είναι η πειθήνια εκτέλεση των άνωθεν εντολών, στα πλαίσια του συνθήματος: "Direccion Nacional Ordene" (το Εθνικό Συμβούλιο θα διοικεί).

Σε γενικές γραμμές, οι μαζικές οργανώσεις παίζουν το ρόλο του ιμάντα μεταβίβασης της κυβερνητικής πολιτικής, για την εξασφάλιση της μαζικής υποστήριξης στην πολιτική αυτή. Δεν πρόκειται για μαζικές δημοκρατικές οργανώσεις που παίρνουν στα χέρια τους τον έλεγχο της παραγωγής και της κοινωνίας. Τελούν υπό τον στενό έλεγχο του FSLN και περιορίζονται από τις διατάξεις του νόμου "Εκτακτης Ανάγκης".

Είναι αλήθεια ότι η κήρυξη της χώρας σε "κατάσταση έκτακτης ανάγκης" έχει σαν κεντρικό στόχο την απόκρουση των σχεδίων της αντίδρασης να συνεχίσουν το υπονομευτικό τους έργο στο εσωτερικό της χώρας.

Είναι επίσης αλήθεια ότι πρόκειται για μιά σειρά από προσωρινού χαρακτήρα μέτρα σταθεροποίησης.

Οι ίδιοι οι Σαντινίστας αναφέρουν συχνά ότι δημοκρατία σημαίνει κάτι περισσότερο από το δικαίωμα της ψήφου. Ότι χρειάζεται η μαζική συμμετοχή των εργαζόμενων στην λήψη και εκτέλεση των αποφάσεων.

Ωστόσο, όλες αυτές οι διακηρύξεις, όσο πιστά κι αν κάποια στιγμή εφαρμοστούν, δεν αποτελούν με καμμιά έννοια εργατική εξουσία, όπου η ίδια η εργατική τάξη και οι σύμμαχοί της ελέγχει τα μέσα παραγωγής μέσα από την πιό πλατειά επαναστατική δημοκρατία. Χωρίς την οργανωμένη δυνατότητα του εργατικού κινήματος να παίρνει αυτές τις αποφάσεις και να επιβάλλει τις δικές του λύσεις, με το εργατικό κίνημα στη γωνία, οποιαδήποτε συζήτηση για "σοσιαλισμό" ή "λαϊκή εξουσία" καταντάει παραπλανητική ή τέλος πάντων ρητορική.

Έτσι, η ψήφιση πριν λίγες εβδομάδες του νέου Συντάγματος έρχεται να επισφραγίσει το αστικό (σοσιαλδημοκρατικό) μοντέλλο διαχείρισης των Σαντινίστας. Το Σύνταγμα καθιερώνει τον χωρισμό των εξουσιών και την κοινοβουλευτική δημοκρατία ενώ διακηρρύσσει ως οικονομικό μοντέλλο αυτό της συνύπαρξης ιδιωτικού και κρατικού τομέα δηλ. της μικτής οικονομίας. Παράλληλα νομιμοποιούνται οι σημερινές υπερεξουσίες του Προέδρου και του Εθνικού Συμβούλιου. Πρόκειται για ένα κείμενο που έγινε δεκτό από τα κόμματα της δεξιάς —με δευτερεύουσας σημασίας τροποποιήσεις— ενώ ικανοποιεί τους όρους των Δυτικο-Ευρωπαίων συμμάχων των Σαντινίστας "να μην θιχτεί η ιδιωτική πρωτοβουλία".

Και βέβαια οι "συμβουλές" των Δυτικοευρωπαίων καπιταλιστών έχουν βαρύνουσα σημασία στις αποφάσεις του Μετώπου.

Οι Σαντινίστας έχουν φανεί αρκετά δραστήριοι στην εξασφάλιση διεθνών συμμαχιών, υιοθετώντας μια "πολυδιάστατη" και ευέλικτη εξωτερική πολιτική. Αντίθετα με ότι διακηρύσσει η Αμερικάνικη προπαγάνδα, μόλις ένα 20% της διεθνούς βοήθειας προέρχεται από το Ανατολικό μπλοκ και την Κούβα. Το μεγάλο κομμάτι των ξένων επενδύσεων, δανείων κ.λ.π. προέρχεται από τις υπόλοιπες χώρες της Λατιν. Αμερικής (σε ποσοστό 50%) και της Δυτικής Ευρώπης (περίπου 30%). Για τους Σοβιετικούς, η Νικαράγουα δεν παρουσιάζει οικονομικό ενδιαφέρον αφού ποτέ στο παρελθόν δεν έκαναν εισαγωγές ή είχαν άλλου τύπου εμπορικές συναλλαγές με τη χώρα αυτή. Ετσι, η σχέση των Σοβιετικών περιορίζεται σήμερα στην αποστολή τεχνικής, στρατιωτικής κλπ βοήθειας. Από τη μεριά της η Νικαράγουα έχει μεταβληθεί στον καλύτερο υποστηριχτή της Ρωσικής γραμμής στα Ηνωμένα Έθνη, επαναλαμβάνοντας τις θέσεις της Σοβ. Ένωσης για την Πολωνία, κάνοντας αποχή στο ψήφισμα για το Αφγανιστάν κ.λ.π.

Η πραγματική βοήθεια στους καπιταλιστές της Νικαράγουα προήλθε από τις χώρες του λεγόμενου τρίτου κόσμου: Μεξικό, Βενεζουέλα, Λιβύη κ.λ.π. που διέβλεψαν έγκαιρα την ύπαρξη ενός ευρέως πεδίου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην μετεπαναστατική κατεστραμμένη Νικαράγουα. Από την πρώτη κιόλας στιγμή προσφέρθηκαν να παράσχουν επενδύσεις, δάνεια, να συσφίξουν τις οικονομικές σχέσεις με το νέο καθεστώς, καταφέρνοντας μ' αυτόν τον τρόπο να επηρρεάσουν και τις εξελίξεις στο εσωτερικό της χώρας στην περίοδο αστάθειας των πρώτων χρόνων μετά την επανάσταση.

Έτσι φτάνουμε στο "παράξενο" φαινόμενο να αρνείται η Νικαράγουα να συμμετάσχει στο ψήφισμα των Ηνωμ. Εθνών για την καταπίεση στο Μεξικό και ταυτόχρονα να είναι η χώρα όπου αναπτύσσουν ελεύθερη δραστηριότητα όλα τα επαναστατικά και απελευθερωτικά κινήματα της Λατ. Αμερικής...

ΚΑΤΑΛΗΓΟΝΤΑΣ

Φτώχεια και ενθουσιασμός, προβλήματα και αισιοδοξία είναι τα πράγματα που είδαμε στην Νικαράγουα. Σ' αυτό το κείμενο σταθήκαμε περισσότερο στο πρώτο σκέλος και κάναμε μικρή αναφορά στο δεύτερο.

Ο λαός της Νικαράγουα απολαμβάνει σήμερα μιά ελευθερία πρωτόγνωρη: έχει πολιτικά δικαιώματα, καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, πρόσβαση στην εκπαίδευση ακόμα και

για τα παιδιά των φτωχότερων οικογενειών. Και αυτή η "πρωτόγνωρη αίσθηση ελευθερίας" δεν προκύπτει μόνο σε σύγκριση με το προηγούμενο καθεστώς αλλά είναι πρωτοφανής ακόμα και για τα "δικά μας" δυτικοευρωπαϊκά δεδομένα.

Μιά σειρά πράγματα σε πείθουν γι' αυτό: από τα προοδευτικά πειράματα στο σωφρονιστικό σύστημα (λειτουργία ανοιχτών φυλακών και επανένταξης στην κοινωνία που εφαρμόζεται μετά από ορισμένο διάστημα κράτησης) μέχρι την ελεύθερη δράση στο εσωτερικό της χώρας —με κυβερνητική μάλιστα συμπαράσταση— όλων των επαναστατικών κινημάτων της Λατ. Αμερικής (MIR, FMLN, κ.ά.).

Και πάνω απ' όλα: όλα αυτά τα δικαιώματα κ α τ α – χ τ ή θ η κ α ν από ένα κίνημα που ένιωσε εμπιστοσύνη στη δύναμή του. Γιατί ένα στοιχείο που σαφώς καθορίζει τη σημερινή κατάσταση στη Νικαράγουα , είναι ότι μιλάμε για ένα καθεστώς που βγήκε από μιά επανάσταση. Δεν είχαμε εδώ μια ομαλή διαδοχή αστών πολιτικών αλλά ένα μαζικό κίνημα που γκρέμισε με τα όπλα μιά ματωβαμμένη δικτατορία διάρκειας μισού αιώνα. Γι' αυτό και η συζήτηση για εργατική δημοκρατία αποκτάει εδώ ένα διαφορετικό περιεχόμενο, πολύ κοντινό στις εμπειρίες αυτών των ανθρώπων.

Σήμερα στη Νικαράγουα δεν οικοδομείται ο σοσιαλισμός — στην πραγματικότητα λείπουν οι υποκειμενικές προϋποθέσεις για να τεθεί ένα τέτοιο ζήτημα. Πρωταρχικά λείπει ένα μαζικό επαναστατικό κόμμα που να κρατάει ανοιχτή τη συζήτηση για το προχώρημα της επανάστασης και να αντιπαρατίθεται στον μικροαστικό λαϊκισμό των Σαντινίστας. Η συγκρότηση ενός τέτοιου πόλου την επόμενη περίοδο θα αποτελέσει ένα ποιοτικό άλμα και είναι σε θέση να δώσει μια νέα ώθηση στα πιό υγιή και ριζοσπαστικά στοιχεία αυτής της επανάστασης.

Στο μεταξύ, η πάλη της Νικαράγουα για επιβίωση, για την απόκρουση της πιθανολογούμενης Αμερικάνικης εισβολής και για τη διάλυση των συμμοριών των Κόντρας, πρέπει να συναντήσει την αποφασιστική συμπαράσταση των επαναστατών όλου του κόσμου. Κι αυτό όχι σαν ηθική υποχρέωση, αλλά γιατί μόνο η διατήρηση σήμερα των καταχτήσεων του Νικαραγουανού λαού και η ακύρωση κάθε αντιδραστικού σενάριου για το μέλλον αυτής της κοινωνίας μπορεί να οδηγήσει αύριο, μέσα από την ανάπτυξη της ταξικής πάλης, στη διεύρυνση και το βάθαιμα αυτών των κατακτήσεων, στο χτίσιμο δομών εργατικής αυτο—οργάνωσης, στο προχώρημα της επανάστασης μέχρι την τελική νίκη.

Γιάννης Γιαννουλέας

Ένα γράμμα από την Κύπρο

Το παρακατω γραμμα μας σταλθηκε απο συντροφους στη Λευκωσια και αναφερεται στο αρθρο "ΑΠΟΕΛ – Κυπριανου = 0 - 1" που υπηρχε στην Εργατικη Αλληλεγγυη Νο 12.

Συντροφοι, διαβασαμε το αρθρο-σας στην Εργατικη Αλληλεγγυη Νο 12 για την περιφημη πια στη Νοτια Κυπρο ακυρωση του αγωνα ΑΠΟΕΛ – ΜΠΕΣΙΚΤΑΣ. Ιδιαιτερα σημαντικο ητανε, που τονιστικε οτι η Τουρκικη εισβολη του '74 δεν ειναι το αλφα και το ωμεγα του Κυπριακου. Αν θελουμε να μιλησουμε για επιθετικοτητα, σφαγες και "καταπατηση ανθρωπινων δικαιωματων", οι Ελληνες και Ελληνοκυπριοι αστοι δεν εχουν τιποτα να ζηλεψουν απο τους Τουρκους συναδελφους-τους και μαλιστα μπορουν να διεκδικησουν την πρωτια.

Οπως στην Ελλαδα, ετσι και στην Κυπρο ολοι "ξεχνουν", οτι οι στρατιωτικες επιχειρησεις των Ελληνοκυπριων εναντιον των Τουρκοκυπριων ξεκινησαν πολυ πριν το '74. Απο τα πρωτα βηματα της ΕΟΚΑ οι Τουρκοκυπριοι υπηρξαν στοχος-της. Και η περιοδος απο το Δεκεμβρη του '63 μεχρι το καλοκαιρι του '64 ηταν το αποκορυφωμα αυτης της καταστασης.

Περα απο αυτα υπαρχει και μια ολοκληρη προϊστορια οικονομικου και πολιτικου αποκλεισμου και καταπιεσης που ηταν η σταθερη πολιτικη των Ελληνοκυπριων σαν κυριαρχης και καταπιεστικης εθνοτητας απο πολυ πιο παλια.

Ειναι λοιπον πολυ σημαντικο, που υπαρχουν καποιοι, που "δεν ξεχνουν" και προωθουν μια διεθνιστικη πολιτικη για την Κυπρο στην Ελλαδα.

Με την ευκαιρια θα θελαμε να κανουμε και δυο παρατηρησεις στο αρθρο.

Πρωτα, ενα μικρο λαθος. Στις στρατιωτικες επιχειρησεις του '63 αναφερεστε στο Γριβα και τον Σαμψων. Ωστοσο, σ' αυτες δεν συμμετειχε ο Γριβας, που ηταν τοτε στην Ελλαδα. Αυτος ξαναγυρισε στην Κυπρο το '64 και ανελαβε καποιες αλλες "ενδοξες" σφαγες.

Δεν πειραζει ομως. Αν δε συμμετειχε ο Γριβας, που στο κατω-κατω ηταν οπως ο Σαμψων γνωστος φασιστας και αντιδραστικος, (για τους οποιους υποκριτικα δεν δεχονται ευθυνες και "νιπτουν τας χειρας-των" οι προοδευτικοι πατριωτες της σημερα, θεωρωντας-τους εξαιρεσεις ή πρακτορες αλλων) συμμετειχαν ωστοσο πολλοι αλλοι, οι οποιοι εχουν πολυ πιο "καθως πρεπει" φημη και μαλιστα εχουν και πολυ σημαντικες θεσεις και περγαμηνες.

Ο πιο σημαντικος ειναι ο σημερινος Προεδρος της Κυπριακης Βουλης Β. Λυσσαριδης, "προοδευτικος", "σοσιαλιστης", υποστηρικτης ολων των εθνικοαπελευθερωτικων κινηματων απανταχου της γης και πολιτικος ομογαλακτος του Α. Παπανδρεου.

Ολοι στην Κυπρο ξερουν οτι ο Λυσσαριδης ηταν "καπετανιος" με δικες του οπλισμενες ομαδες που παιξαν πολυ σημαντικο ρολο στην "καταστολη της Τουρκικης Ανταρσιας" το '63. Μαζι-του και πολλα στελεχη του σημερινου κομματος-του, του Σ.Κ. ΕΔΕΚ (Το Σ.Κ. σημαινει Σοσιαλιστικο Κομμα και προστεθηκε αργοτερα, το ΕΔΕΚ σημαινει Ενιαια Δημοκρατικη Ενωση Κεντρου. Πηρατε το μυνημα;) Και φυσικα κατω απο τις ευλογιες του πιο φημισμενου "αντιιμπεριαλιστη" απο ολους, του Μακαριου.

Το δευτερο σημειο του αρθρου-σας που θελουμε να σχολιασουμε αναφερεται στην προταση: "τη διαχωριστικη γραμμη στην Κυπρο δεν θα την σβυσουν αυτοι που φωναζουν εναντια στους Τουρκους, γιατι αυτοι τη δημιουργησαν και τη συντηρουν".

Για το οτι δεν θα την "σβυσουν" και μαλιστα με ασχημο τροπο δεν μπορει να ειναι κανεις σιγουρος. Τουλαχιστον η διαθεση υπαρχει.

Κυρια ομως υπαρχει το προβλημα, οτι μια τετοια φραση, με τις ιδεες που κυκλοφορουν σημερα και στην Ελλαδα και στην Κυπρο οσον αφορα το Κυπριακο, μπορει ευκολα να παρεξηγηθει, με την εννοια οτι το προβλημα ειναι πραγματι πως "θα σβυστει αυτη η γραμμη", οτι δηλαδη ΠΡΕΠΕΙ να σβυστει αυτη η γραμμη.

Και φυσικα δεν ειναι αυτο το προβλημα. Αντιθετα, για τους Ελληνοκυπριους και Ελληνες επαναστατες, σημερα το καθηκον ειναι να υποστηριζουν το δικαιωμα της αυτοδιαθεσης των Τουρκοκυπριων, το δικαιωμα-τους να εχουν το δικο-τους χωριστο κρατος. Να αντιδρασουν στις πολυ δραστηριες προσπαθειες των Ελληνοκυπριων και Ελληνων αστων να τους αρνηθουν αυτο το δικαιωμα.

Ολη η προπαγανδα και η πολιτικη δραστηριοτητα των Ελληνοκυπριων αστων μετα το '74 εχει συγκεντρωθει πραγματι στην προσπαθεια να αρνηθουν το δικαιωμα στους Τουρκοκυπριους να εχουν δικο-τους κρατος. Απο τον οικονομικο αποκλεισμο μεχρι τη λυσσασμενη προσπαθεια να μην μπορουν να εμφανιστουν πουθενα οι Τουρκοκυπριοι σαν ανεξαρτητη πολιτικη ή εστω πολιτιστικη οντοτητα.

Για τους Ελληνες και Ελληνοκυπριους αστους η Κυπρος ειναι η Νοτια Κυπρος. Οχι μονο στον ΟΗΕ ή στο συμβουλιο της Ευρωπης, αλλα και οταν προκειται για τους Ολυμπιακους αγωνες, ειτε για την Γιουροβιζιον, μεχρι και για θεματα οπως τα Τουρκοκυπριακα γραμματοσημα !

Οταν λοιπον οι αστοι δειχνουν καθημερινα πολυ καθαρα το πως βλεπουν το θεμα του Τουρκοκυπριακου κρατους, της "διαχωριστικης γραμμης" αν θελετε, οταν το φετιχ ολων στην Κυπρο ειναι το "οχι στη διχοτομηση", ειναι ζωτικο το να εχουμε και μεις το ιδιο καθαρη σταση απεναντι ακριβως στο ιδιο θεμα.

Βεβαια, μοιαζουν να υπαρχουν μερικα προβληματα. Οτι η "διαχωριστικη γραμμη" δημιουργηθηκε μετα απο μια στρατιωτικη εισβολη ενος αλλου αστικου κρατους και μετα απο προσφυ-

γοποιηση εκατονταδων χιλιαδων. Η γλαφυρη φραση που χρησιμοποιουν γι' αυτο οι αστοι ειναι τα "τετελεσμενα της εισβολης".

Αλλα εξισου με τη βια των οπλων και δημιουργωντας "τετελεσμενα" προσπαθουσαν οι Ελληνοκυπριοι ολα τα προηγουμενα χρονια να μονοπωλησουν το Κυπριακο κρατος.

Ετσι ο Μακαριος σε συνομιλιες με τη χουντα της Ελλαδας στις 2 Σεπτεμβρη 1968, συμφωνα με τον πρεσβευτη Κρανιδιωτη που ηταν εκει μαζι με τον Κυπριανου, εδειχνε ποσο τον ικανοποιουσαν τα δικα-του "τετελεσμενα" και ποσο ενδιαφερονταν για τα δικαιωματα των Τουρκοκυπριων, αναφερομενος στις διακοινοτικες συνομιλιες που μολις ειχαν αρχισει:

> "Ημεις κατεληξε ο Αρχιεπισκοπος, θελομεν να αποφυγωμεν ο,τι ειναι χωριστικον. Πιθανως συντομοτατα να φθασωμεν εις συμφωνιαν ή εις αδιεξοδον. Παντως απο μιαν κακην λυσιν προτιμω την σημερινην καταστασιν, εφοσον βεβαιως θα διατηρηθει η ειρηνη. Εχομεν ηδη μια καθαρως Ελληνικην Κυβερνησιν εις την Νησον. Οι Τουρκοι δεν μετεχουν της Κυβερνησεως. Δια τουτο φρονω, οτι δεν πρεπει να σπευσωμεν. . . " (1)

Εξαλλου, αν οι αστοι εχουν υποκριτικα προβληματα με τα "τετελεσμενα", οι επαναστατες ξεκινανε απο αυτα, απο τη σημερινη πραγματικοτητα:

> "Δουλεια της αστικης ταξης ειναι να προωθει τα τραστ, να οδηγα τις γυναικες και τα παιδια στα εργοστασια, να τους βασανιζει εκει. . . να τους καταδικαζει σε ακραια φτωχεια. Δεν "απαιτουμε" αυτες τις εξελιξεις. Δεν τις "υποστηριζουμε". Τις πολεμαμε. ΠΩΣ ομως πολεμαμε; Ξερουμε οτι τα τραστ και η εργοδοτηση των γυναικων στη βιομηχανια ειναι προοδευτικα. Δε θελουμε να ξαναγυρισουμε στο χειροτεχνικο συστημα στον προμονοπωλιακο καπιταλισμο, στην οικιακη σκλαβια για τις γυναικες. Εμπρος, περνωντας απο τα τραστ κλπ, και περα απο αυτα στο σοσιαλισμο !" (2)

Δεν "επιθυμησαμε" εμεις, ουτε "απαιτησαμε", ουτε "υποστηριξαμε" την Τουρκικη εισβολη και τη μετακινηση πλυθησμων. Ωστοσο, ουτε θελουμε να ξαναγυρισουμε στην περιοδο της Ελληνοκυπριακης κυριαρχιας και της ρατσιστικης καταπιεσης των Τουρκοκυπριων.

Η αποφαση για τη δημιουργια του ανεξαρτητου Τουρκοκυπριακου κρατους παρθηκε ομοφωνα στην Τουρκοκυπριακη βουλη και χιλιαδες κοσμος βγηκαν στο δρομο για να το γιορτασουν. Αυτο δειχνει ποια ειναι σημερα η θεληση των Τουρκοκυπριων.

Ετσι πρεπει να δουμε το Τουρκοκυπριακο κρατος σαν ενα κρατος εξισου νομιμο με τα υπολοιπα αστικα κρατη, τουλαχιστον εξισου νομιμο με το κρατος στο Νοτο. Και οταν οι δικοι-μας αστοι το αμφισβητουν, πρεπει να δουμε το καθηκον-μας σαν διεθνιστες να υποστηριξουμε το δικαιωμα-τους να εχουν το δικο-τους χωριστο κρατος. Αυτη ειναι η συγκεκριμενοποιηση στην περιπτωση της Κυπρου της υποστηριξης "του δικαιωματος για την αυτοδιαθεση".

και αυτο αποτελει ειδικο καθηκον των Ελληνοκυπριων και Ελληνων επαναστατων. Οπως χαρακτηριστικα τονιζε ο Λενιν, υπαρχει η:

> "αναγκαιοτητα να γινει διακριση των συγκεκριμενων καθηκοντων των σοσιαλδημοκρατων των καταπιεζοντων εθνων απο αυτα των σοσιαλδημοκρατων των καταπιεζομενων εθνων". (3)

Αυτο συγκεκριμενα σημαινε οτι:

> "Στην διεθνιστικη διαπαιδαγωγηση των εργατων των καταπιεζοντων χωρων, αναγκαστικα η εμφαση πρεπει να δινεται στο να υποστηριξουν την ελευθερια των καταπιεσμενων χωρων να αποσκιρτησουν και να παλευουν για αυτη την ελευθερια. . . " (4)

Μπορει να σκεφτει κανεις οτι ολα αυτα ειναι πολυ μεγαλη φασαρια για μια μικρη προταση. Θα επρεπε ομως σε αυτη την περιπτωση να σκεφτουμε αν θα χρησιμοποιουσαμε αντιστοιχη εκφραση οπως "τη διαχωριστικη γραμμη στον Εβρο δεν θα τη σβησουν. . . ", ή "τη διαχωριστικη γραμμη στο Αιγαιο δεν θα τη σβησουν. . . ".

Με την ευκαιρια, υπαρχει ακομα σε διαφορους, τουλαχιστον εδω στην Κυπρο, η τιαση να αποφευγουν το καθηκον της υποστηριξης του δικαιωματος των Τουρκοκυπριων να εχουν το δικοτους κρατος, μεταθετοντας το προβλημα στην σοσιαλιστικη επανασταση, η οποια "σιγουρα θα ενωσει ξανα την Κυπρο". Δεν ειναι ομως δουλεια-μας να προεξοφλουμε κατι τετοιο. Ποιος το ειπε οτι οι Τουρκοκυπριοι εργατες θα προτιμησουν την διοικητικη ενοτητα με τους Ελληνοκυπριους και οχι με τους Τουρκους εργατες, ή και αντιστοιχα οσον αφορα τους Ελληνοκυπριους εργατες

Εκεινο που θα μπορεσει να κανει η εργατικη εξουσια θαναι να ξεκαθαρισει δημοκρατικα το προβλημα, στο βαθμο που θα υπαρχει. Εκεινο που σημερα εχει σημασια για τους Ελληνες και Ελληνοκυπριους επαναστατες ειναι η καθαρη υποστηριξη του δικαιωματος της αυτοδιαθεσης για τους Τουρκοκυπριους και η παλη εναντια στην επιθετικη πολιτικη των "δικων-μας" αστων.

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Τ.Κ. 7280
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

(1) Ν.Κρανιδιωτης "ΑΝΟΧΥΡΩΤΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ – ΚΥΠΡΟΣ 1960 - 1974" τομ. Α, σελ. 551

(2) Λενιν "3 Articles on War and Peace – The war programme of the proletarian revolution" σελ. 64

(3) Λενιν "Critical remarks on the national question. . ." σελ. 110. / "Ζητηματα εθνικης πολιτικης και προλεταριακος διεθνισμος" εκδοσεις Σπουτνικ Λευκωσια σελ. 127

(4) ο.π. σελ. 136 - 139. / σελ. 156, 157.

να συνεχίσουμε στον δρόμο των καταλήψεων

ΓΙΑ ΕΝΑ ΜΑΖΙΚΟ, ΜΑΧΗΤΙΚΟ
ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟ
ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

ΓΙΑ ΕΝΑ
ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟ
ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ
ΚΟΜΜΑΤΙ ΤΗΣ ΤΑΞΙΚΗΣ
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ
ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΞΩ ΑΠ΄ ΤΑ ΑΕΙ

Οργάνωση Σοσιαλιστική Επανάσταση (ΟΣΕ)

«ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ»

**Για μια
εργατική απάντηση
στην
καπιταλιστική
«εξυγείανση»**

«Η βία είναι η μαμή κάθε παλιάς
κοινωνίας που κυοφορεί μια καινούργια»
ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ

η Μαμή

Διμηνιαίο περιοδικό της
Οργάνωσης Σοσιαλιστική Επανάσταση

Ιδιοκτήτης: Ο.Σ.Ε. Μενάνδρου 50, Ομόνοια, Αθήνα 101, Τηλ. 5241001
Εκδότης: Μαρία Στύλλου, Μενάνδρου 50, Αθήνα 101, Τηλ. 5241001
Εκτύπωση: Κ. Φερετος - Σ. Γοργογιάννης, Ζ. Πηγής 48, Τηλ. 3610665
Φωτογράφιση: Γ. Κώτσου, Θεμιστοκλέους 37, Τηλ. 3613180
Υπεύθυνος διακίνησης: Σταμάτης Χατζηδήμου, Τηλ. 6448423

Κυκλοφορεί στα κεντρικά περίπτερα. Επίσης μπορείτε να βρείτε τη Μαμή στα εξής ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ:

Αθήνα:	Αίολος, Αιχμή, Βαβέλ, Βιβλιοθήκη, Βιβλίο και το παιδί, Δωδώνη, Ελεύθερος Τύπος, Θεμέλιο, Ιστορικές Εκδόσεις, Κομμούνα, Λέσχη του Βιβλίου, Λίμπρο, Μήνυμα, Νέα Σύνορα, Νεφέλη, Όπερα, Παρατηρητής, Πλέθρο, Πρωτοπορεία, Φωτογραφία, Χνάρι.
Άργος:	«Αναγέννηση», Β. Γεωργίου Α΄ 12α
Βόλος:	«Διάλογος», Τοπάλη 21
Βέρροια:	«Επίκεντρο»
Ηράκλειο:	«Πράξις», Β. Ανδρεαδάκη 4
Θεσ/νίκη:	Βιβλιοθήκη, Εκδοτική Ομάδα, Θυμέλη, Ιανος, Ιστορικές Εκδόσεις, Κατώι του Βιβλίου, Κεντρί, Κέντρο του Βιβλίου, Κοτζιάς, Μπαρμπουνάκης, Παρατηρητής, Ραγιας, Σημάδια, Τύπος-Πρεςς, Ψαρράς, και στην Φοιτητική Λέσχη.
Καλαμάτα:	«Α. Θερριού», Αριστομένους 1, «Π. Μακρής» Αριστομένους 6.
Καρδίτσα:	«Θυμέλη» Σμύρνης 17
Κατερίνη:	«Μάτι» Αγ. Λαύρας 18
Λαμία:	«Κεντρί», Υψηλάντου 7
Λάρισα:	«Κέραμος», Κούμα 34
Πάτρα:	«Βιβλιοθήκη», Κανακάρη 69
Πειραιάς:	Πρίσμα, Κιβωτός, Ζαχαρόπουλος, Μποστάνογλου
Τρίκαλα:	«Β. Κόπανος», Βύρωνος 19
Χαλκίδα:	«Ρωγμή»
Χίος:	«Νεφέλη», Αγαλάστου 7

Η ΜΑΜΗ No 13

Περιεχόμενα

Γενάρης - Φλεβάρης 1987
Δρχ. 150